

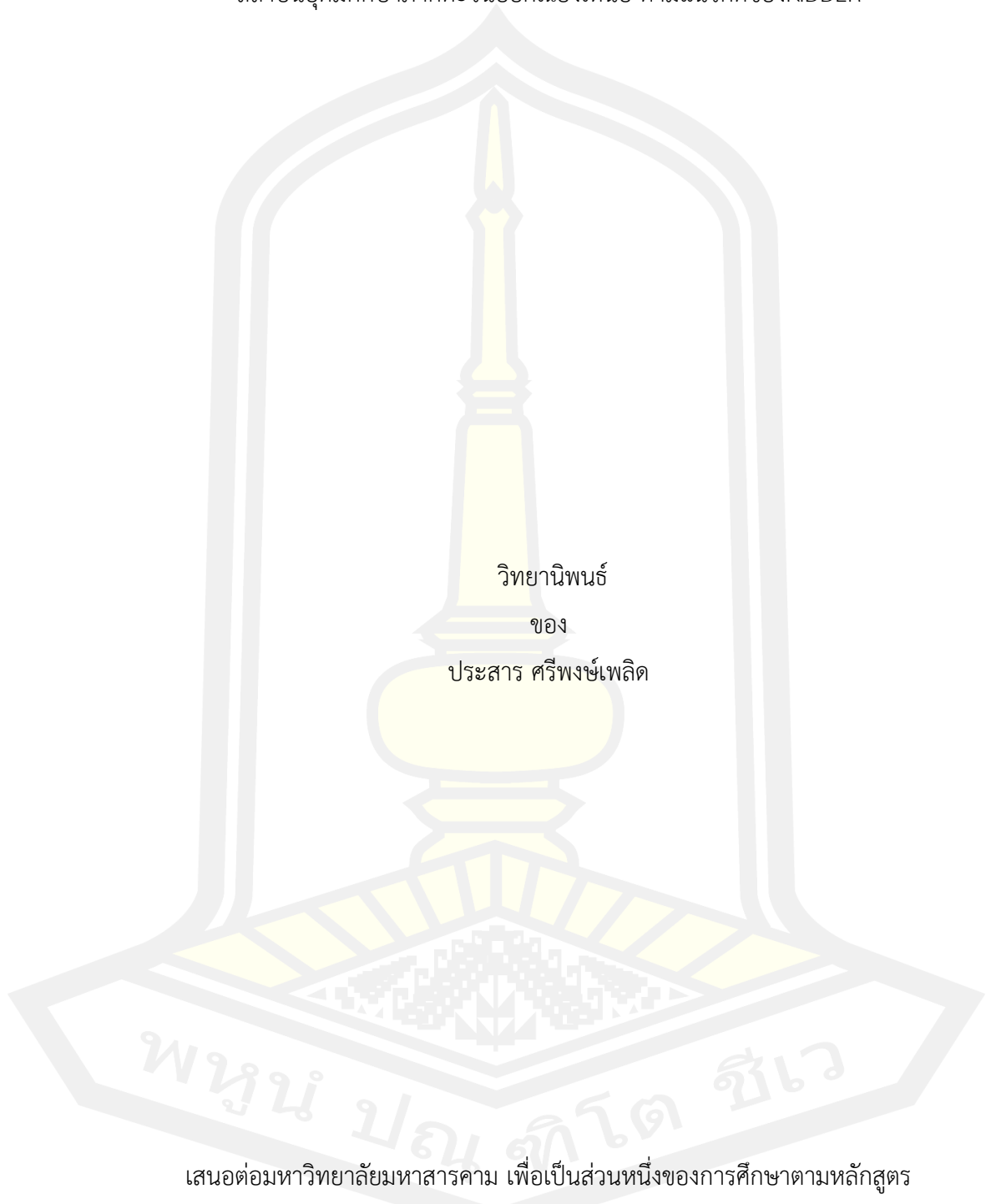
การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของKIDDER

วิทยานิพนธ์
ของ
ประसार ศรีพงษ์เพลิง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
ตุลาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของKIDDER

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

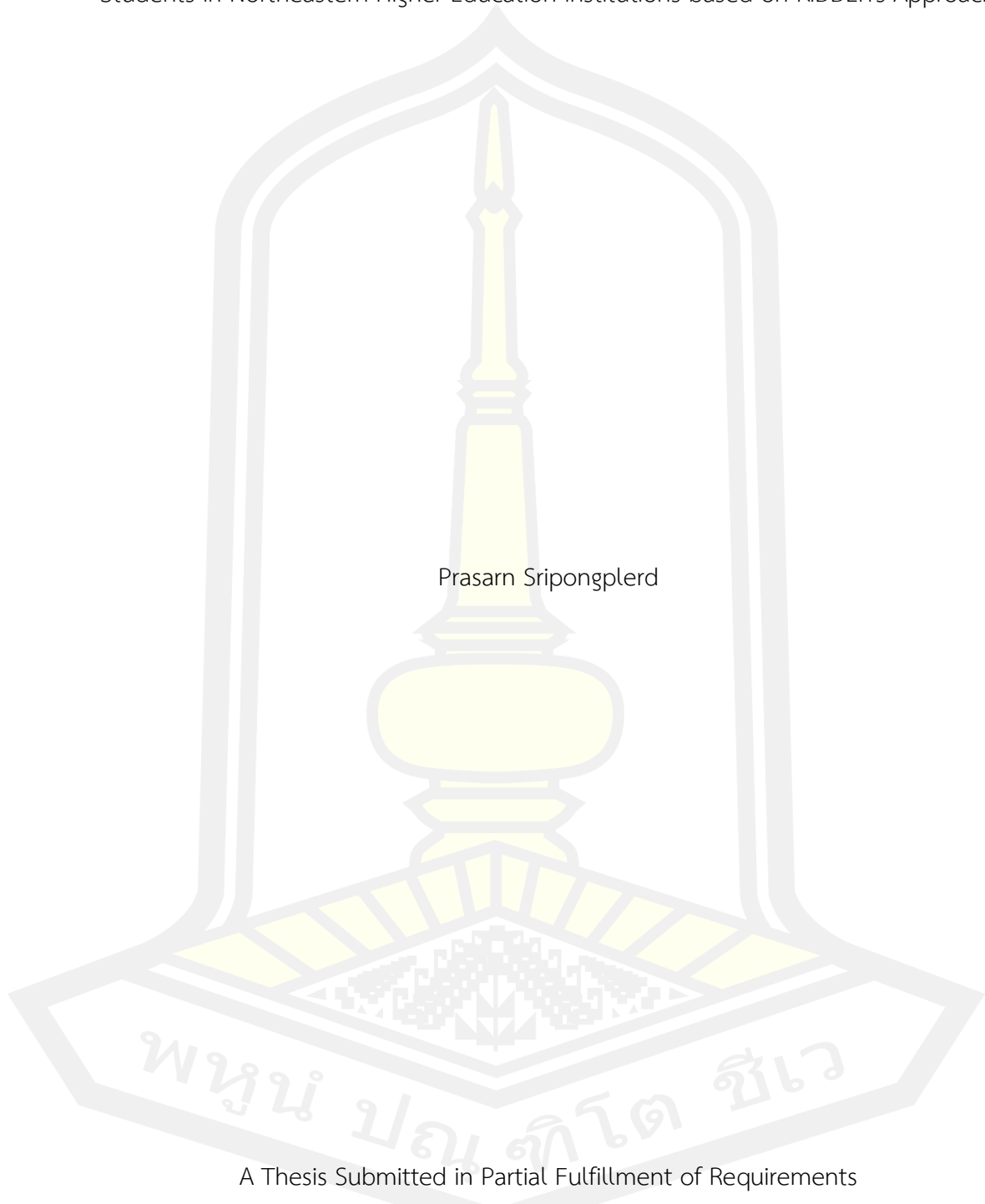
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา

ตุลาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The development of a Training Program for Moral courage Development of University
Students in Northeastern Higher Education Institutions based on KIDDER's Approach

Prasarn Sripongplerd

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Philosophy (Psychology)

October 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
จิตวิทยา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. วิริณธ์ กิตติพิชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. รังสรรค์ โฉมยา)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. ลักขณา ศรีวัฒน์)

.....กรรมการ

(อ. ดร. อารยา ปิยะกุล)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. ภมรพรรณ ยูระยาตร์)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของKIDDER		
ผู้วิจัย	ประสาร ศรีพงษ์เพลิด		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ โฉมยา		
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	จิตวิทยา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม 2) เพื่อสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Kidder 3) เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Kidder ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ออกเป็น 2 ระยะ จำนวน 2,350 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Kidder 2) แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม จำนวน 45 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.67 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาวเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measure MANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

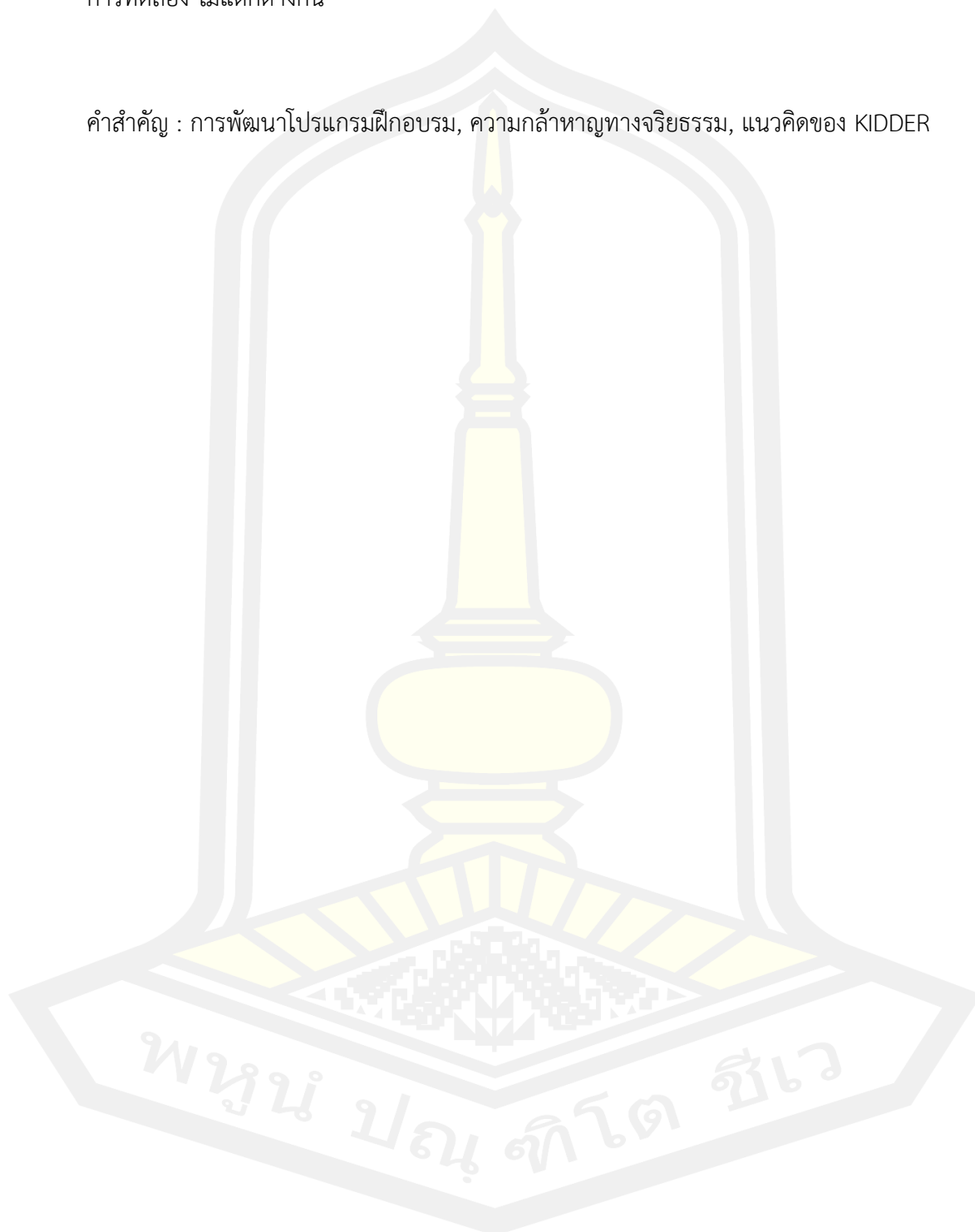
1. องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ประกอบได้แก่ 1) การยึดมั่นในหลักการ 2) การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม 3) พฤติกรรมทางจริยธรรม 4) การอดทนต่อภัยคุกคาม 5) การไตร่ตรองถึงความเสียหาย และตัวชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมมี 13 ตัวบ่งชี้ โดยโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและดัชนีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ () เท่ากับ 29.56 df=20, p=.08, ค่า GFI=1.000 ค่า AGFI=0.98, ค่า RMSEA=0.02, ค่า SRMR=0.01

2. โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Kidder มีจำนวน 14 กิจกรรม ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (=4.38, S.D.= 1.07)

3. ตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมมีระดับความกล้าหาญทางจริยธรรมหลังการทดลอง สูง

กว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และติดตามผลการทดลอง 1 เดือนกับหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม, ความกล้าหาญทางจริยธรรม, แนวคิดของ KIDDER

TITLE	The development of a Training Program for Moral courage Development of University Students in Northeastern Higher Education Institutions based on KIDDER's Approach		
AUTHOR	Prasarn Sripongplerd		
ADVISORS	Associate Professor Rungson Chomeya , Ph.D.		
DEGREE	Doctor of Philosophy	MAJOR	Psychology
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2021

ABSTRACT

The purpose of this research was 1) to study factor and indicators of moral courage 2) to create the training program of moral courage base on kidder's approach 3) to study the results of training program of moral courage. The samples of this research divided into three phases, consisted 2,350 of Students, were chosen by Cluster Random Sampling. The research instrument including: 1) Training program of moral courage base on kidder's approach 2) moral courage scale has 45 items by had division item between 0.21-0.67 and the reliabilities at 0.95. Statistics employed for analyses of the data included Percentage, Mean, Standard deviation, Exploratory and Confirmatory factor analysis, and One-Way Repeated Measure MANOVA. The results of the research were as follows:

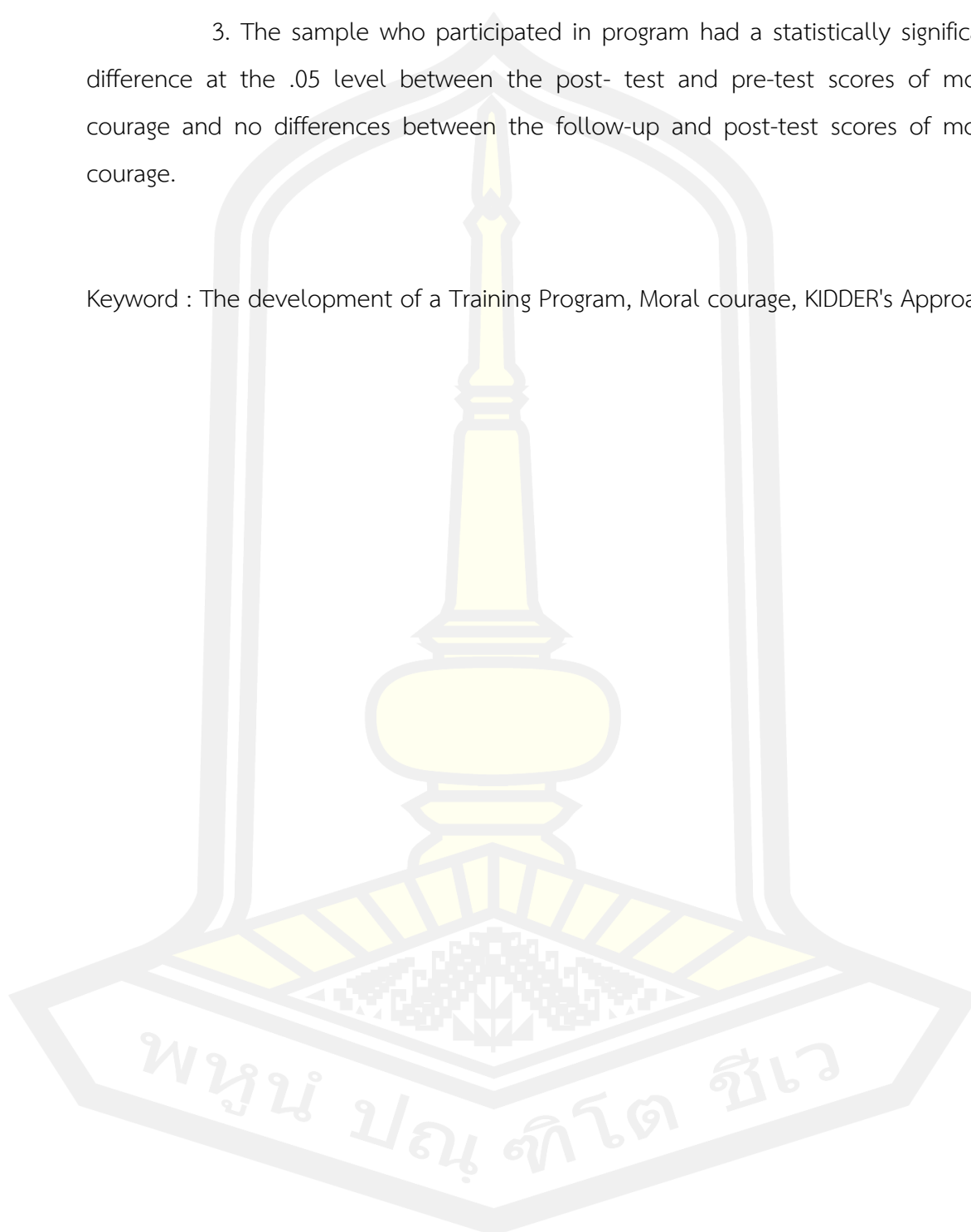
1. There were 5 factors of moral courage of University Students; standing up for principles, recognize moral situation, moral behavior, endurance of threats, contemplate the risks, and moral courage consisted thirteen indicators and the consistent test of model found that the construct validity of scale and Moral courage model in accordance was fit with the empirical data with Chi-square (χ^2) = 29.56 df=20, p=.077, GFI=1.00, AGFI=0.98, RMSEA=0.02, SRMR=0.01)

2. The training program of moral courage base on kidder's approach consisted of fourteen activities, was in "The high" level of property (=4.38, S.D.=

1.07)

3. The sample who participated in program had a statistically significant difference at the .05 level between the post- test and pre-test scores of moral courage and no differences between the follow-up and post-test scores of moral courage.

Keyword : The development of a Training Program, Moral courage, KIDDER's Approach

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.วิริณฉ์ กิตติพิชัย ประธานกรรมการสอบ อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล กรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สรีวัฒน์ กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยุระยาตร์ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยแก้ไขข้อบกพร่องจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำพร้อมกำลังใจด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคำแนะนำขอเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล แสงพรหม ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยวิเคราะห์สถิติเพื่อการวิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์ สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดที่เสียสละรับภาระงานมากขึ้น เพื่อให้ผู้วิจัยได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มที่ และขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น และพี่ ๆ น้อง ๆ สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวที่ให้การช่วยเหลือและมิตรภาพที่ดีงาม จนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดที่ให้โอกาสและทุนสนับสนุนการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2560-2564 และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยสำหรับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาเอก) ประจำปีการศึกษา 2564 ขอขอบคุณ นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนิสิตนักศึกษา กลุ่มทดลองมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม งานงานวิจัยสำเร็จด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณนายโสมและนางคำดี ศรีพงษ์เพลิต ผู้เป็นบิดา มารดา ที่คอยห่วงใยให้กำลังใจ และบุคคลในครอบครัวที่อยู่เคียงข้าง ให้รอยยิ้มมอบกำลังใจโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์จากงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบุพการี และบูรพาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

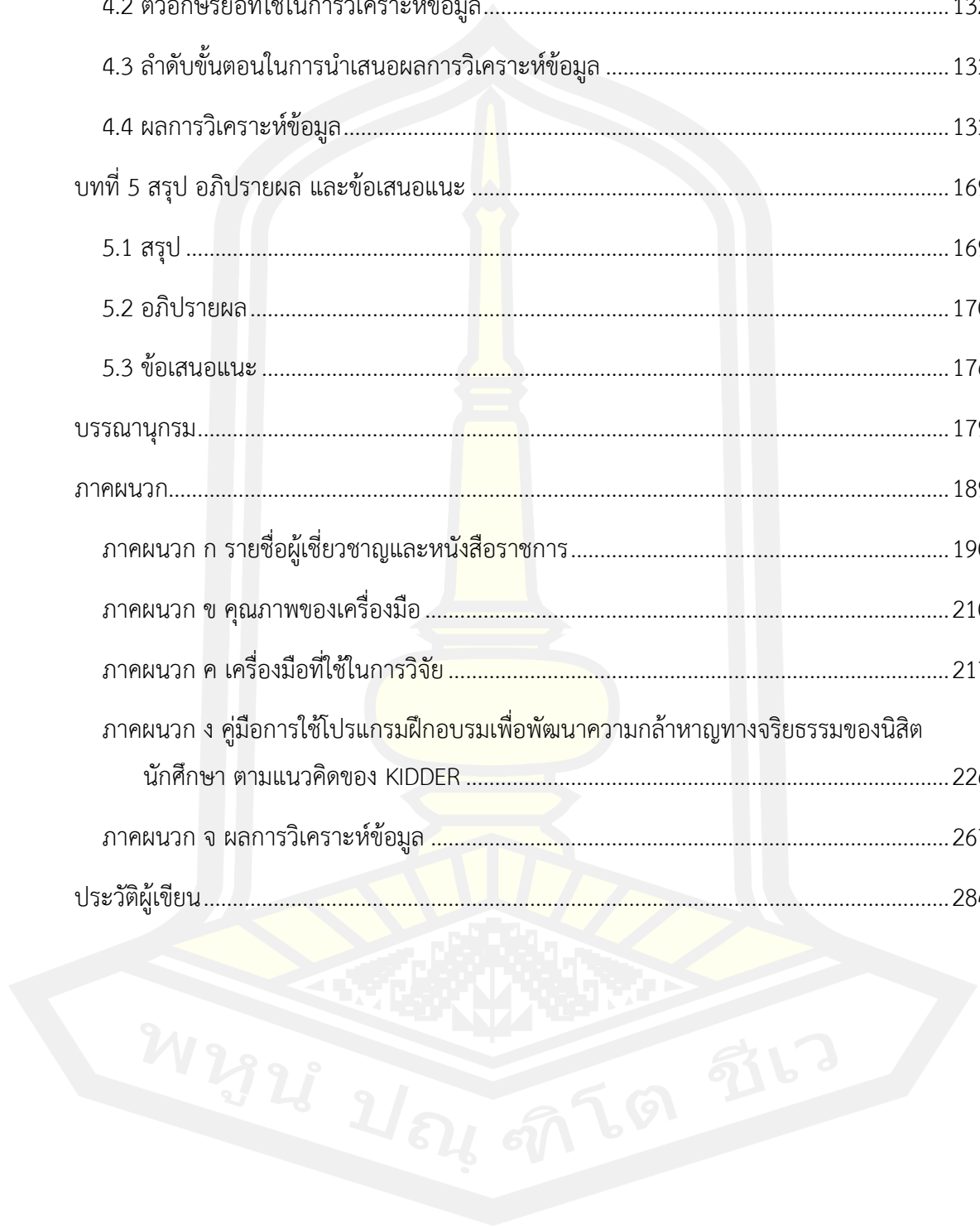
ประสาร ศรีพงษ์เพลิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง.....	1
1.2 คำถามของการวิจัย	8
1.3 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	9
1.4 ความสำคัญของการวิจัย.....	9
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	15
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม.....	20
2.1.1 ความหมายของความกล้าหาญทางจริยธรรม	20
2.1.2 ประเภทของความกล้าหาญทางจริยธรรม	23
2.1.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรม.....	24
2.1.4 ลักษณะและองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม	28
2.1.5 แนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม.....	45

2.1.6 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม.....	50
2.2 แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER	56
2.3 การวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม.....	68
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม	70
2.4.1 ความหมายของโปรแกรม	70
2.4.2 องค์ประกอบของโปรแกรม.....	71
2.4.3 การพัฒนาโปรแกรม	72
2.4.4 การประเมินโปรแกรม.....	75
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม.....	77
2.5.1 ความหมายการฝึกอบรม.....	77
2.5.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	77
2.5.3 องค์ประกอบของการฝึกอบรม.....	78
2.5.4 ประเภทของการฝึกอบรม	79
2.5.5 รูปแบบและกระบวนการของการฝึกอบรม.....	80
2.5.6 เทคนิคการฝึกอบรม	82
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม.....	84
2.6.1 งานวิจัยในประเทศ	84
2.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ.....	85
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	91
3.1 ระยะเวลาที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	92
3.2 ระยะเวลาที่ 2 การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER	110
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	131

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	131
4.2 ตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	132
4.3 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	133
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	133
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	169
5.1 สรุป	169
5.2 อภิปรายผล	170
5.3 ข้อเสนอแนะ	176
บรรณานุกรม	179
ภาคผนวก	189
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและหนังสือราชการ	190
ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือ	210
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	217
ภาคผนวก ง คู่มือการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษา ตามแนวคิดของ KIDDER	226
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	267
ประวัติผู้เขียน	284

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักวิจัยแต่ละคน	36
ตาราง 2 การจัดกลุ่มสังเคราะห์องค์ประกอบของแนวคิดนักวิจัย 7 คน	37
ตาราง 3 สังเคราะห์องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม	40
ตาราง 4 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ตามองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรม 6 องค์ประกอบ	41
ตาราง 5 จำนวนประชากรมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ	94
ตาราง 6 แสดงตัวอย่างสำหรับศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)	97
ตาราง 7 แสดงตัวอย่างสำหรับศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจ (CFA)	104
ตาราง 8 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER กับองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม 5 องค์ประกอบ	111
ตาราง 9 โครงสร้าง ค่าน้ำหนัก และชื่อกิจกรรม จำนวน 14 กิจกรรม	114
ตาราง 10 การวิเคราะห์โครงสร้างโปรแกรมฝึกรอบมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตาม แนวคิดของ KIDDER	115
ตาราง 11 แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest- Posttest Design)	126
ตาราง 12 กำหนดการจัดกิจกรรมในการทดลองใช้โปรแกรมฝึกรอบมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทาง จริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER (Try out)	127
ตาราง 13 กำหนดการจัดกิจกรรมในการทดลองใช้โปรแกรมฝึกรอบมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทาง จริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER	129
ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา (n=1,120)	140
ตาราง 15 ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละ องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	141

ตาราง 16 องค์ประกอบที่ 1 การยืนมั่นในหลักการ (standing up for Principles).....	142
ตาราง 17 องค์ประกอบที่ 2 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognizing Moral Situation)	145
ตาราง 18 องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior).....	146
ตาราง 19 องค์ประกอบที่ 4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats).....	147
ตาราง 20 องค์ประกอบที่ 5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risks).....	149
ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา (n=1,200).....	151
ตาราง 22 ค่าดัชนีความความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลการวัดความกล้าหาญทาง จริยธรรมของนิสิตนักศึกษา (n=1,200).....	153
ตาราง 23 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา (n=1,200).....	154
ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (N=5) จำนวน 16 กิจกรรม	158
ตาราง 25 การนำเสนอผลการทดลองจัดกิจกรรมโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทาง จริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	159
ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา โดยรวมและรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรม และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน(n=30)	162
ตาราง 27 การเปรียบเทียบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและราย องค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการ ทดลอง 1 เดือน(n=30)	165
ตาราง 28 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวม และรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตาม ผลการทดลอง 1 เดือน(n=30).....	166

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของ	13
ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม	14
ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์กันของปัจจัยทั้ง 3	53
ภาพประกอบ 4 A social Cognitive Model of Moral Courage	55
ภาพประกอบ 5 องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม.....	57
ภาพประกอบ 6 ความกล้าหาญทางจริยธรรมและสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความกล้าหาญทางจริยธรรม .	58
ภาพประกอบ 7 ขั้นตอนการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	109
ภาพประกอบ 8 ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER.....	125
ภาพประกอบ 9 องค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	150
ภาพประกอบ 10 โมเดลการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	157
ภาพประกอบ 11 ค่าเฉลี่ยของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและราย องค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและหลังเข้าการใช้ โปรแกรมฝึกอบรม 1 เดือน	168

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่กำหนดความมุ่งหมายและการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, หน้า 3) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 จนกระทั่งถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2564 หน้า 4) ได้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งพัฒนาคนทุกวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมนำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา สอดคล้องกับองค์การทั่วโลกที่มีแนวทางร่วมกันในศตวรรษที่ 21 ที่จะพัฒนาทักษะของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การมีคุณธรรมจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 16) ตลอดทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, หน้า 2) ที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 5 ด้าน หนึ่งในนั้นคือการมีคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยนอกจากจะมุ่งพัฒนาคุณภาพของคนให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะด้านต่าง ๆ แล้วมุ่งเน้นให้คนมีคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าที่ผ่านมาได้มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนทุกช่วงวัย แต่สภาพสังคมในปัจจุบัน ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ขาดระเบียบวินัย ขาดความซื่อสัตย์สุจริต มีการทุจริตคอร์รัปชัน จากผลสำรวจของศูนย์คุณธรรมร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด วิทยาลัย นวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ปี 2561 วิกฤตทางด้านคุณธรรมที่มีความรุนแรงในสังคมไทย พบว่าสถานการณ์ปัญหาที่มีความรุนแรงในสังคมไทย โดยประเด็นที่วิกฤตมากที่สุด คือ ปัญหาความซื่อสัตย์ สุจริต การทุจริตคอร์รัปชัน ค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา คือปัญหาด้านจิตสาธารณะ ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ค่าเฉลี่ย 3.95 ปัญหาพฤติกรรมนิยมบริโภคนิยมไม่มีความพอเพียง ค่าเฉลี่ย 3.82 ปัญหาขาดระเบียบวินัย ไม่เคารพกฎกติกา กฎหมาย ค่าเฉลี่ย 3.82 และปัญหาขาดความสามัคคีเกิดความขัดแย้งในสังคม ปัญหาคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยมีสัมมาคารวะ ไม่เคารพผู้ใหญ่ ค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.73 และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมที่

จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมโดยเร็วที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในความถูกต้องต่อหน้าที่และบุคคลทั่วไป (ศูนย์คุณธรรม, 2561, หน้า 4-5)

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันนี้ สังคมไทยกำลังประสบปัญหาทางด้านจริยธรรม โดยเฉพาะปัญหาด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ที่ทำให้ประเทศชาติติดอันดับการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง รวมไปถึงการทุจริตในการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อสิทธิ์ขายเสียงของนักการเมืองและประชาชนทั่วไปที่ยินดีกับการขายสิทธิ์ขายเสียงของตนเอง เป็นเหตุให้การพัฒนาประเทศประสบปัญหามากมาย เกิดความเสียหายในหลายภาคส่วน มีการให้สินบนใต้โต๊ะบนโต๊ะ ซึ่งล้นแล้วแต่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงทั้งสิ้น ที่สังคมไทยประสบปัญหาเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่าส่วนหนึ่งเกิดมาจากการที่สังคมไทยขาดความกล้าหาญในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีความกลัวที่จะแสดงออกถึงการกระทำ ที่ถูกต้องถึงแม้จะเป็นการฝืนกระแสสังคม ทั้ง ๆ ที่รู้ดีว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง แต่ก็ไม่กล้ายืนหยัดในความถูกต้อง เพราะขาดความกล้าหาญจึงนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสังคมไทยเช่น ไม่กล้าปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนไปเที่ยวกลางคืน ชวนไปดื่มเหล้า ชวนไปสูบบุหรี่ เป็นต้น ในด้านการเรียน ผู้เรียนมักไม่กล้าตอบคำถามครู เพราะกลัวตอบผิด หรือแม้กระทั่งไม่กล้าที่จะแสดงออกในการกระทำ ความดีเช่น ช่วยเหลือคนที่กำลังประสบภัยพิบัติ คนที่อ่อนแอกว่า เช่น เด็กหรือคนชรา ยิ่งไปกว่านั้น ในด้านสังคม เมื่อมีการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ก็ไม่กล้าที่จะปฏิเสธการรับเงินที่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง มีการรับเงินแต่ไม่ลงคะแนนให้ กลับไปลงคะแนนให้อีกเบอร์ การกระทำแบบนี้ไม่ใช่ความกล้าหาญแต่เป็นการไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งการกระทำที่ถูกต้องจะต้องไม่รับเงินและกล้าที่จะแจ้งความเอาผิดกับผู้ที่นำเงินมาให้จึงจะถือว่าเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรม แม้แต่ในหมู่ข้าราชการและนักการเมืองมีการทุจริตคอร์รัปชันกันไปตามลำดับชั้น ขาดความกล้าหาญที่จะรับผิดชอบเมื่อตนเองกระทำผิด และนอกจากนี้ ผู้ใต้บังคับบัญชา มักจะถูกหัวหน้างานใช้อิทธิพลอำนาจบังคับข่มขู่ ลวนลามกระทำอนาจารที่ไม่เหมาะสม บางครั้งผู้ใต้บังคับบัญชาไม่กล้าที่ขัดขึ้นหรือปฏิเสธสิ่งที่ปรากฏเป็นข่าวคราวให้เห็นเป็นระยะ ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้สาเหตุเป็นคนที่เหล่านั้นขาดความกล้าหาญ ไม่กล้าฝืนกระแสของสังคมในหน่วยงานนั้น (พระปริยัติธาดา, 2558, หน้า 6) ในทำนองเดียวกับที่ อุมามพร ตรังคสมบัติ (2560, ออนไลน์) อธิบายว่าความกล้าหาญ คือ การไม่กลัวอันตราย ความทำทายน ความยากลำบาก หรือความเจ็บปวด การยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะถูกต่อต้าน การทำในสิ่งที่เราเชื่อมั่นว่าดีงาม แม้ว่าจะไม่มีใครมองเห็นก็ตาม เพราะเราไม่กล้าหาญ เราถึงต้องโง่กิน เพื่อให้มั่นใจว่าเราจะไม่ขัดสน จะมีใช้จ่ายมากพอจนถึงชาติหน้า เพราะเราไม่กล้าหาญ เราจึงกลัวสูญเสียอำนาจ และเงินคืออำนาจ เราจึงไม่ยอมสูญเสียมันไป เพราะเราไม่กล้าหาญ แม้จะถูกบ่มเพาะความสัตย์ซื่อ แต่เราก็ไม่กล้า แต่เพราะเรากล้าหาญ เราจึงไม่กลัวความทุกข์ที่จะเกิดตามมาและเรายังคงยืนหยัดในความถูกต้องต่อไป อยากเห็นคนไทยมีความกล้าหาญมากกว่านี้ อยากเห็นพ่อแม่เพาะบ่มความกล้าหาญในตัวลูกให้มากขึ้น (ทุกวันนี้ พ่อแม่เลี้ยงลูกด้วยความกลัว!!) บางคนกลัวว่าทำความดีแล้วจะเป็นการแปลกแยกเข้า

สังคมไม่ได้ บางคนมองเห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับมากกว่าที่จะปฏิบัติตนเป็นคนดี นี้แสดงให้เห็นว่าเยาวชนไทยไม่กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องทั้ง ๆ ที่ความกล้าหาญมีอยู่ในตัวทุกคนแต่ไม่กล้าแสดงออก

Kidder (2005, p. 9) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นความสามารถส่วนบุคคลที่จะเอาชนะความกลัว เต็มใจที่จะพูดหรือทำในสิ่งที่ถูกต้อง กล้าเผชิญหน้ากับสิ่งที่มีอำนาจแม้จะเป็นภัยคุกคามต่อตนเอง Miller (2000, p. 4) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมหมายถึง ความสามารถในการเอาชนะความกลัว ความละอายและอภัยศเพื่อที่จะยอมรับความผิดพลาดของคนที่ยอมรับผิด ปฏิเสธความชั่วร้ายที่จะประณามความไม่ยุติธรรมและยังต่อต้านคำสั่งที่ผิดศีลธรรมหรือไม่รอบคอบ Olivier (2011, p. 1) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมหมายถึงความเข้มแข็งที่จะใช้หลักการทางจริยธรรมที่จะทำสิ่งที่เชื่อว่าถูกต้องถึงแม้ว่าผลลัพธ์อาจไม่เป็นที่พอใจของทุกคนหรือทำให้บุคคลสูญเสียโอกาส Murray (2010, p. 1) เสนอว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมถือว่าเป็นคุณธรรมขั้นสุดยอดของพฤติกรรมทางจริยธรรม ต้องมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ต่อหลักการทางจริยธรรมขั้นพื้นฐานแม้จะมีความเสี่ยง เช่น การถูกคุกคามต่อชื่อเสียง ความอภัยศต่อความวิตกกังวลด้านอารมณ์ การถูกเพื่อนร่วมงานทอดทิ้ง การถูกแก้แค้นและการถูกปลดออกจากงาน บุคคลที่กล้าหาญทางจริยธรรมจะมีความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอนที่เป็นผลมาจากการตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้องแม้จะมีผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นก็ตาม พระมหากษัตริย์ วชิรเมธี ได้ปาฐกถาในหัวข้อเรื่อง สังคมไทยกับการสร้างสรรค์ความกล้าหาญทางจริยธรรมเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2551 สรุปได้ว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมถือว่าเป็นหัวข้อที่สำคัญที่สุดในเวลานี้ก็เพราะว่าในเวลานี้ “สังคมไทย” กำลังมีปัญหาเรื่อง “จริยธรรม” เรียกว่าตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมาก็ว่าได้ สังคมไทยมีคำอยู่คำหนึ่งซึ่งโด่งดังเป็นที่ปรารถนาและที่พึงประสงค์ในทุกแวดวงนั้นก็คือคำว่า “ธรรมาภิบาล” คือการบริหารจัดการที่ดี อันนี้เป็น “คำใหม่” บริบทเดิมของ “ธรรมาภิบาล” ก็คือการบริหารจัดการที่ดีในเชิงธุรกิจ แต่เรามีคำที่เก่ากว่านั้นและน่าจะดีกว่าคำว่า “ธรรมาภิบาล” ก็คือคำว่า “การบริหารราชการแผ่นดินโดยธรรม” ทำไมเราเรียกร่องต้องการ ก็เพราะว่าเรากำลัง “ขาด” เนื้อในของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งก็คือ “ธรรมะ” “ธรรมะในภาคปฏิบัติ” ก็คือ “จริยธรรม” คำถามต่อมาก็คือแล้ว “ธรรมะ” หรือจริยธรรมทำไมไม่ถูกนำมาประพฤติปฏิบัติให้กลายเป็นวัฒนธรรมกระแสหลักของคนไทยทั้งประเทศนั้นก็เพราะเรายังขาดความ “กล้าหาญ” ทางจริยธรรม (พระมหากษัตริย์ วชิรเมธี, 2556, ออนไลน์) และพระไพศาล วิสาโล (2551, ออนไลน์) เสนอว่า Moral Courage ความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นความกล้าที่จะทำทนายอำนาจที่ไม่เป็นธรรม และประกอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การที่คนเราจะรักษาความดีในหัวใจ หรือการมีจริยธรรมได้นั้น จะต้องมีความกล้าที่จะฟันกิเลส ถ้าไม่กล้าก็ไม่สามารถต้านทานกระแสจากภายนอกที่จะพัดพาเราให้ออกจากความถูกต้อง เช่น การที่เรายืนกรานที่จะไม่กินเหล้า ขณะที่เพื่อน ๆ ก็ชักชวนให้กินเหล้า หลายคนบอกว่ากินเหล้าเพื่อเข้า

สังคม สิ่งเหล่านี้ก็เป็นการบอกเป็นนัยว่าถ้าไม่กินเหล้าก็จะไม่ได้รับความชื่นชม จะเข้ากับเขาไม่ได้ ถ้านี่คือเหตุผลในการเข้าสังคม นี่ก็คือความกลัว กลัวว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับ เอาแค่นี้ก็จะพบว่าคนไทยกล้าน้อย เพราะถ้าเราไม่เชื่อว่าการกินเหล้านี้เป็นของดี แต่เราก็ไม่สามารถต่อต้านหรือฝืนสิ่งเหล่านี้ได้ เพราะเราจะรักษาสิ่งที่ถูกต้องก็ยังไม่กล้าที่จะทำเสียแล้ว

นอกจากนั้น พุทธทาสภิกขุได้ให้ความสำคัญในเรื่องความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นอย่างมาก ดังมีบันทึกไว้ในหนังสือมรดกธรรมที่ขอฝากไว้ ดังนี้ มรดกที่ 9 ขอเน้นความกล้าหาญทางจริยธรรมอีกครั้งหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ใช้แก้ปัญหาของสังคมได้ คือ กล้าหาญในการเว้นชั่ว-ทำดี-ช่วยให้มีการทำดีและปราบปรามการทำชั่ว, ซึ่งสรุปความได้ว่าเป็นการยอมเสียสละทุกอย่าง เพื่อความมีอยู่แห่งธรรมะและยอมตาย ด้วยการมีธรรมะซึ่งเป็นยอดสุดของความกล้าหาญ การที่พุทธทาสภิกขุได้พูดถึงเรื่องความกล้าหาญทางจริยธรรมว่าเป็นหนทางรอดหนทางเดียวของมนุษยชาติ และช่วยแก้ปัญหาสังคมได้ แสดงให้เห็นถึงว่าท่านมองเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ (พุทธทาส อินทปัญโญ, 2559, ออนไลน์) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีคามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรมในกลุ่มเยาวชนไทย

ประเทศไทยที่ผ่านมามีความพยายามที่จะพัฒนาคนในประเทศให้มีความกล้าหาญทางจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ดังเช่นในคู่มือการปฏิบัติตามข้อบังคับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยจรรยาข้าราชการข้อหนึ่งว่า ต้องยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรืออคติที่ไม่ถูกต้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2) และในระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 2) ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ในข้อที่ 1 ได้แก่ บัณฑิตมีคุณธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู และมีความรับผิดชอบสูงต่อวิชาการวิชาชีพ เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ พ.ศ.2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562, หน้า 3) ที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ในด้านคุณธรรมจริยธรรมข้อ 5 ไว้ว่า มีความกล้าหาญทางจริยธรรม สามารถวินิจฉัย จัดการ ความคิดและแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยความถูกต้องเหมาะสมกับสังคม การทำงานและสภาพแวดล้อม โดยอาศัยหลักการ เหตุผลและใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม ความรู้สึกของผู้อื่นและประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่ถูกต้อง และคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ในด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ข้อ 1.3 ไว้ว่าบัณฑิตจะต้องเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง เป็นต้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, หน้า 20) จะเห็นได้ว่าบรรดาคุณลักษณะ 5 ประการดังกล่าว คุณธรรม จริยธรรมถูกกำหนดเป็นข้อแรก แสดงถึงความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันและอนาคตว่าสังคมมีความต้องการบัณฑิตที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นลำดับแรก ไม่เพียงแต่ในประเทศไทยเท่านั้นที่มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาจริยธรรมในต่างประเทศก็เช่นกัน ดังที่ Howard

Gardner (รังสรรค์ โฉมยา, 2558, หน้า 222) ที่ได้กล่าวถึงทักษะต่าง ๆ ที่ควรพัฒนาและปลูกฝังในรูปแบบของจิต 5 ลักษณะได้แก่ จิตเชี่ยวชาญ (Disciplined Mind) จิตรู้สังเคราะห์ (Synthesizing Mind) และจิตสร้างสรรค์ (Creating Mind) อีกสองลักษณะที่เหลือเกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์นั่นคือจิตรู้เคารพ (Respectful Mind) และจิตรู้จริยธรรม (Ethical Mind) โดยเฉพาะจิตรู้จริยธรรมซึ่งเป็นลักษณะของจิตที่เต็มเต็มความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์จิตรู้จริยธรรมจึงเป็นลักษณะของจิตที่ควรได้รับการปลูกฝังและพัฒนา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสังคมให้ความสำคัญกับปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมควรปลูกฝังให้เกิดกับผู้เรียนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นวัยซึ่งอยู่ระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อของการเป็นวัยรุ่นตอนสุดท้ายกับวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่กำลังมีการพัฒนาการทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และร่างกาย เป็นวัยที่พร้อมจะรับการส่งเสริมเจตคติทางคุณธรรมมากที่สุด เพราะเป็นวัยแห่งการเสริมสร้างความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน และเนื่องจากนิสิตนักศึกษาอยู่ในวัยที่สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม สามารถคิดไตร่ตรอง ตระหนักถึงผลกระทบ (ปัญพร ศรีปลั่ง และพงษ์ประเสริฐ หกสุวรรณ, 2558, หน้า 9) ประกอบกับสังคมยุคปัจจุบันนอกจากจะต้องการบัณฑิตที่มีทักษะความสามารถสูงแล้ว จะต้องมีความคุณธรรมจริยธรรมสูงด้วย ดังเช่นคุณลักษณะบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ที่สังคมต้องการผู้มีความคุณธรรมจริยธรรมเพื่อนำพาสังคมโลกให้ยั่งยืน นอกจากนี้ วิมลรักษ์ ศาสนดิธรรม (2557, หน้า 1) ได้ระบุถึงคุณสมบัติบัณฑิตไทยไม่เียงว่า บัณฑิตจะต้องไม่ทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ ตั้งแต่เรื่องเล็กน้อยใกล้ตัวไปจนถึงเรื่องใหญ่ และมีจิตสำนึกอยู่เสมอว่า ต้องทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวโดยการเพิ่มเมล็ดพันธุ์แห่งความซื่อสัตย์สุจริตขึ้นในจิตใจ ซึ่งสามารถทำได้ง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การไม่ทุจริตในการสอบ การไม่คัดลอกงานหรือผลงานทางวิชาการผู้อื่นมาส่งอาจารย์ การส่งคืนเงินทอนที่แม่ค้าทอนเกิน การไม่ให้ของกำลังหรือสิ่งที่มีค่าแก่ผู้มีอำนาจเพื่อให้ได้รับเข้าทำงาน เป็นต้น ดังนั้นการที่จะพัฒนาบัณฑิตไทยให้มีคุณสมบัติดังกล่าวได้ จะต้องอาศัยสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมในทรัพยากรทุกด้าน เป็นแหล่งผลิตบัณฑิตเข้าสู่สังคม มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนรู้ทั้งวิชาการและด้านคุณธรรมจริยธรรมให้นิสิตนักศึกษา โดยการสอดแทรกเข้าในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาและจัดให้มีวิชาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเฉพาะสาขาวิชาด้วย เป้าหมายเพื่อจะได้บัณฑิตที่มีความคุณธรรมจริยธรรมเข้าสู่สังคม จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าสมควรที่จะพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมให้กับนิสิตนิสิตนักศึกษา เพราะหากนิสิตนิสิตนักศึกษาที่ปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี กล้าที่จะยึดมั่นยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องถึงแม้จะฝืนกระแสสังคมส่วนใหญ่ กล้าที่จะชี้ถูกชี้ผิดและกล้าที่จะแสดงความรับผิดชอบเมื่อกระทำผิด เมื่อสำเร็จเป็นบัณฑิตเข้าสู่วัยทำงาน ก็ย่อมจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนอื่น ปฏิบัติตามและสามารถพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีความคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลได้

ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่เรียนรู้และฝึกฝนได้ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมนั้นจะใช้วิธีการสอนและการฝึกฝนจนเกิดเป็นเคยชินหรือผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม โดยขั้นตอนในการสอนและฝึกความกล้าหาญทางจริยธรรมจะเริ่มต้นจากการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขัดแย้งทางจริยธรรม ซึ่งอาจเป็นเรื่องเล่า หรือการนำเสนอตัวแบบที่สะท้อนถึงความกล้าหาญโดยการเล่าตัวอย่างหรือการอ่านประวัติผู้ที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยกตัวอย่างผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นฮีโร่ และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม จนซาบซึ้ง สามารถพัฒนาให้เกิดความรู้สึกภายในจิตวิญญาณ จนมีแรงจูงใจที่จะอยากจะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมเหมือนบุคคลเหล่านั้น (พระปริยัติธาดา, 2558, หน้า 37-38)

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่าการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถที่จะพัฒนาเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้โดยผ่านการสอน การฝึกอบรมก็เหมือนกันกับการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยทั่วไป เพียงแต่ว่าวิธีการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมจะต้องเริ่มต้นจากการที่บุคคลต้องเผชิญปัญหาที่เป็นอันตรายหรือภัยคุกคาม ซึ่งจะกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรมออกมา ดังที่ Bronstein, Fox, Kamon, and Knoll, (2007, pp. 661-674) ได้ศึกษาวิจัยพบว่าการที่บุคคลจะพูดหรือแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ที่อันตรายหรือเป็นภัยคุกคาม ดังนั้นสถานการณ์ประเด็นปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องเล่าหรือการนำเสนอตัวแบบที่สะท้อนถึงความกล้าหาญหรือการอ่านประวัติผู้ที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยกตัวอย่างผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นฮีโร่และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญเบื้องต้นที่จะใช้ในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังเช่นในงานวิจัยของ Christensen, Barnes, and Rees, (2007, pp. 5-13) ได้ศึกษาการพัฒนาการแก้ปัญหาที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม : กรณีการทดลองกับนิสิตนักศึกษาสาขาการบัญชี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจวิธีการพัฒนาการแก้ปัญหาที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม เพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนาการแก้ปัญหาที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมด้วยใช้วิธีการเปิดเผยเรื่องราวเกี่ยวกับแบบอย่างทางจริยธรรมก่อนทดลองและหลังทดลอง ผลการวิจัยพบว่า การเปิดเผยเรื่องที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ช่วยเพิ่มให้นิสิตนักศึกษามีความกล้าหาญทางจริยธรรม

แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญของ KIDDER ซึ่งเป็นแนวคิดของ Rushworth Moulton Kidder เป็นผู้ก่อตั้งสถาบันจริยธรรมระดับโลก เป็นผู้เขียนหนังสือ 10 เล่มเกี่ยวกับหัวข้อตั้งแต่จริยธรรมระหว่างประเทศไปจนถึงอนาคตโลก Kidder เป็นผู้ประพันธ์เรื่อง ความกล้าหาญทางจริยธรรม และเรื่องวิธีการเลือกคนดีที่ยากลำบาก โดยให้สำคัญกับการแก้ปัญหาจริยธรรมเพื่อนำไปสู่ความกล้าหาญทางจริยธรรม Kidder ได้ให้ความหมายความกล้าหาญทางจริยธรรมว่า คุณภาพของจิตใจและจิตวิญญาณที่ช่วยให้คนหนึ่งเผชิญหน้ากับประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมและการกระทำผิดทางจริยธรรมอย่างมั่นคงและมั่นใจได้โดยไม่สะดุ้งหรือถอยห่าง เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยความ

มุ่งมั่นตั้งใจยึดมั่นในค่านิยมหลักห้าประการได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเคารพ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรมและความเมตตา สำหรับแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม Kidder (2005, pp. 243-244) เสนอว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่สามารถที่จะเรียนรู้และฝึกฝนได้ ด้วยผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรมที่หลากหลายวิธี วิธีที่เห็นนิยมใช้ในการเรียนรู้และการสอนความกล้าหาญทางจริยธรรมมี 3 วิธี ดังนี้ 1) การบรรยายและการอภิปราย (Discourse and Discussion) โดยใช้การสอบถามเหตุผลเพื่อสำรวจเรื่องเล่าเกี่ยวกับความกล้าหาญเข้าใจว่าสิ่งนั้นคืออะไรและเข้าใจว่ามีความสัมพันธ์กัน 2) การเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมและการเป็นพี่เลี้ยงคอยแนะนำ (Modeling and Mentoring) คือเข้าไปมีส่วนร่วมกับตัวอย่างชีวิตจริงเพื่อแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญทางจริยธรรมในการดำเนินการและให้คำปรึกษาเพื่อแนะนำและช่วยในการกำหนดแนวทาง 3) ฝึกฝนและมีความเพียรอย่างต่อเนื่อง (Practice and Persistence) คือพยายามหาวิธีที่จะสร้างทักษะของเราด้วยการทำสิ่งที่กล้าหาญ ดังคำขวัญที่มีชื่อเสียงของอริสโตเติลว่า “เรากลายเป็นผู้กล้าหาญด้วยการกระทำที่กล้าหาญ” แต่การกระทำของความกล้าหาญทางจริยธรรมนี้เป็นของแท้หรือไม่? วิธีการตรวจสอบว่าเป็นการกระทำที่กล้าหาญหรือไม่นั้นมี 3 วิธี คือ 1) ก่อนที่จะแสดงออกซึ่งความกล้าหาญนั้น มีการทดสอบความเสี่ยงที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับตอนสุดท้าย กล่าวคือเป็นการประเมินความเสี่ยงว่าผลที่จะได้รับตามมานั้นมันคุ้มค่ามีประโยชน์หรือไม่ 2) จะต้องมีการทดสอบถูกต้อง โดยคำนึงกฎเกณฑ์เป็นหลัก 3) จะต้องมีการทดสอบการมีส่วนร่วมที่บริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงความหวังเอยเป็นหลัก หากการกระทำไปนั้นจะทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบเชิงลบมากน้อยเพียงใด โดยมีขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER 7 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) 2) ค้นหาค่า (Scan for Values) 3) ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) 4) ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง (Understand the Risks) 5) อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) 6) หลีกเลี่ยงสิ่งที่จะยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) 7) เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) ลักษณะประเด็นปัญหาอาจจะเป็นเรื่องเล่าแบบอย่างทางจริยธรรม กรณีศึกษา ตัวอย่างวีรบุรุษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่เนื้อหาสาระสอดคล้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดซึ่งเป็นตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม เพื่อที่จะให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เผชิญปัญหาและฝึกปฏิบัติการแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมตามขั้นตอนทั้ง 7 ขั้นนั้น หากผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติการตามแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้เกิดความมั่นใจสามารถตัดสินใจแสดงออกด้วยความกล้าหาญทางจริยธรรมที่สูงขึ้นตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดขั้นตอนนี้มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

ในต่างประเทศมีงานวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมปรากฏอยู่มากพอสมควร แต่ในประเทศไทยพบว่าม้งานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้้น้อยมากและมีนักวิชาการน้อยคนที่พูดถึงความกล้าหาญทางจริยธรรม ทั้ง ๆ ที่ความกล้าหาญทางจริยธรรมมีความสำคัญมาก หากสังคมไทยมีการเสริมสร้างความกล้าหาญทางจริยธรรมให้เกิดขึ้นอย่างมั่นคงในสังคมไทยแล้ว จะกลายเป็นสังคมที่มีความถูกต้อง มีความเจริญในทุกด้านเทียบเท่ากับนานาชาติอย่างแน่นอน โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะออกไปสู่ตลาดแรงงาน หากนิสิตนักศึกษาได้รับการเสริมสร้างเรื่องความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นอย่างดีแล้ว ย่อมเชื่อได้ว่าเขาจะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพ กล้าที่จะยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นแบบอย่างที่ดีได้ (พระปริยัติธาดา, 2558, หน้า 6) ที่ผ่านมามากคนที่ เป็นแบบอย่างด้านความกล้าหาญทางจริยธรรมมีปรากฏให้เห็นเป็นระยะ ตัวอย่างล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2560 นิสิตนักศึกษาที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม เช่น นางสาวปณิดา ยศปัญญา นิสิตฝึกงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ออกมาเปิดโปงการทุจริตศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ส่งผลกระทบให้มีการตรวจสอบทุจริตหลายหน่วยงานทั่วประเทศ จนได้รับรางวัลความกล้าหาญทางจริยธรรม จะเห็นได้ว่า คนที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมเพียงแค่นี้ก็ส่งผลกระทบในวงกว้าง ดังนั้นหากสังคมไทยสามารถพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมให้เกิดกับเยาวชนได้ สังคมย่อมจะมีแต่ความเจริญก้าวหน้า ลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมได้ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น และจากการศึกษา เอกสารและงานวิจัย พบว่ายังไม่ม้งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกี่ยวกับความเรื่องความกล้าหาญทาง จริยธรรมเลย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

1.2 คำถามของการวิจัย

1. ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตศึกษามือองค์ประกอบและตัวบ่งชี้อะไรบ้าง
2. โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER มีกระบวนการขั้นตอนในการ ดำเนินการฝึกอบรมอย่างไร
3. ผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ได้ผลอย่างไร

1.3 ความมุ่งหมายของการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

1.4 ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพต่อไป
2. ได้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER โดยผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการศึกษาและพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งกำหนดขอบเขตของการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 2 การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

1. ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER โดยมีรายละเอียดทั้ง 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบ เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2562 ในสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 23 แห่ง จำนวน 382,519 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2562, ออนไลน์)

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2561 ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 แห่ง จำนวน 1,120 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) การกำหนดขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Comrey & Lee (1992) ที่ได้เสนอแนะว่า ตัวอย่างจำนวน 50 ราย ถือว่า แย่มาก (Very Poor) ตัวอย่างจำนวน 100 ราย ถือว่า ไม่ดี (Poor) กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 200 ราย ถือว่า พอใช้ได้ (Fair) ตัวอย่างจำนวน 300 ราย ถือว่า ดี (Good) ตัวอย่างจำนวน 500 ราย ถือว่า ดีมาก (Very Good) และตัวอย่างจำนวน 1,000 หรือมากกว่า 1,000 ราย ถือว่า ยอดเยี่ยม (as Excellent) ในการพัฒนาตัวบ่งชี้

1.3 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factory Analysis : CFA) เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2562 ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 แห่ง จำนวน 1,200 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) การกำหนดขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Comrey & Lee (1992) ในการพัฒนาตัวบ่งชี้

ระยะที่ 2 ตัวอย่างที่ใช้ในการการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

2.1 ตัวอย่าง คือตัวอย่างที่ใช้การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จากตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาระยะที่ 1 ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยในการสุ่ม สุ่มห้องเรียนมา 1 ห้อง จำนวน 30 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตั้งแต่ระยะที่ 1 ถึงระยะที่ 2 คือปีการศึกษา 2562-2563

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นตัวแปรที่ผู้วิจัย สังเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรโครงสร้าง ได้แก่

- 3.1.1 การยึดมั่นในหลักการ (Standing up for Principles)
- 3.1.2 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation)
- 3.1.3 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)
- 3.1.4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats)
- 3.1.5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risks)

3.2 ตัวแปรชี้วัด ประกอบด้วย

- 3.2.1 การยึดมั่นในหลักการ (Standing up for Principles) มี 5 ตัวบ่งชี้

ได้แก่

- 3.2.1.1 ความซื่อสัตย์
- 3.2.1.2 ความรับผิดชอบ
- 3.2.1.3 ความเคารพ
- 3.2.1.4 ความยุติธรรม
- 3.2.1.5 ความเห็นอกเห็นใจ

- 3.2.2 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation) มี

2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 3.2.2.1 ประเมินสถานการณ์
- 3.2.2.2 ตรวจสอบคุณค่า

- 3.2.3 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 3.2.3.1 พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางการพูด (วาจา)
- 3.2.3.2 พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางการกระทำ (กาย)

- 3.2.4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 3.2.4.1 อดทนต่อความยากลำบาก
- 3.2.4.2 อดทนต่อความกลัว

- 3.2.5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risks) มี 2 ตัวบ่งชี้

ได้แก่

- 3.2.5.1 ความเสี่ยงด้านร่างกาย
- 3.2.5.2 ความเสี่ยงด้านจิตใจ

3.3. ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ประกอบด้วย

3.3.1 ตัวแปรจัดกระทำ (Treatment Variable) ได้แก่ โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดของ KIDDER

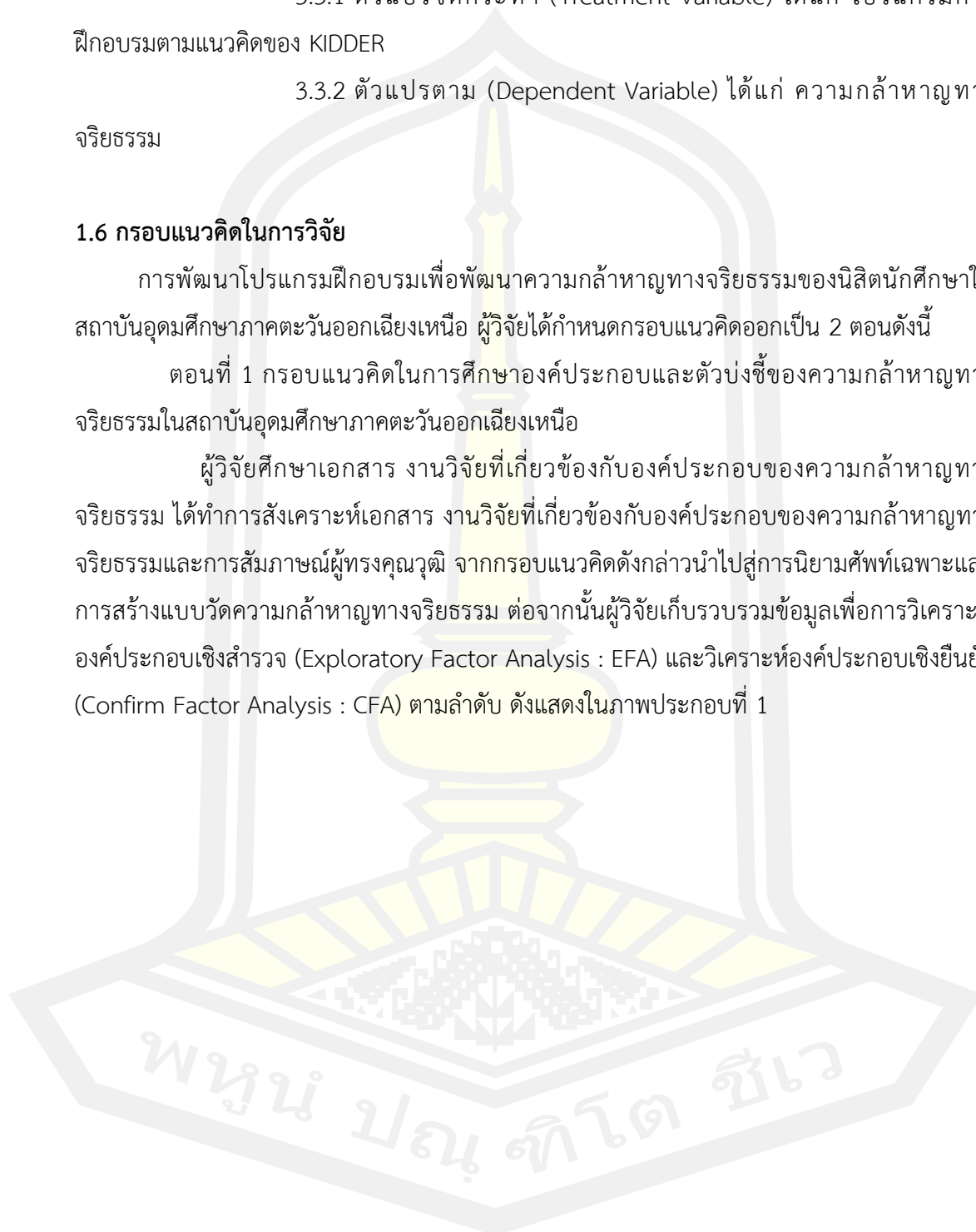
3.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความกล้าหาญทางจริยธรรม

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

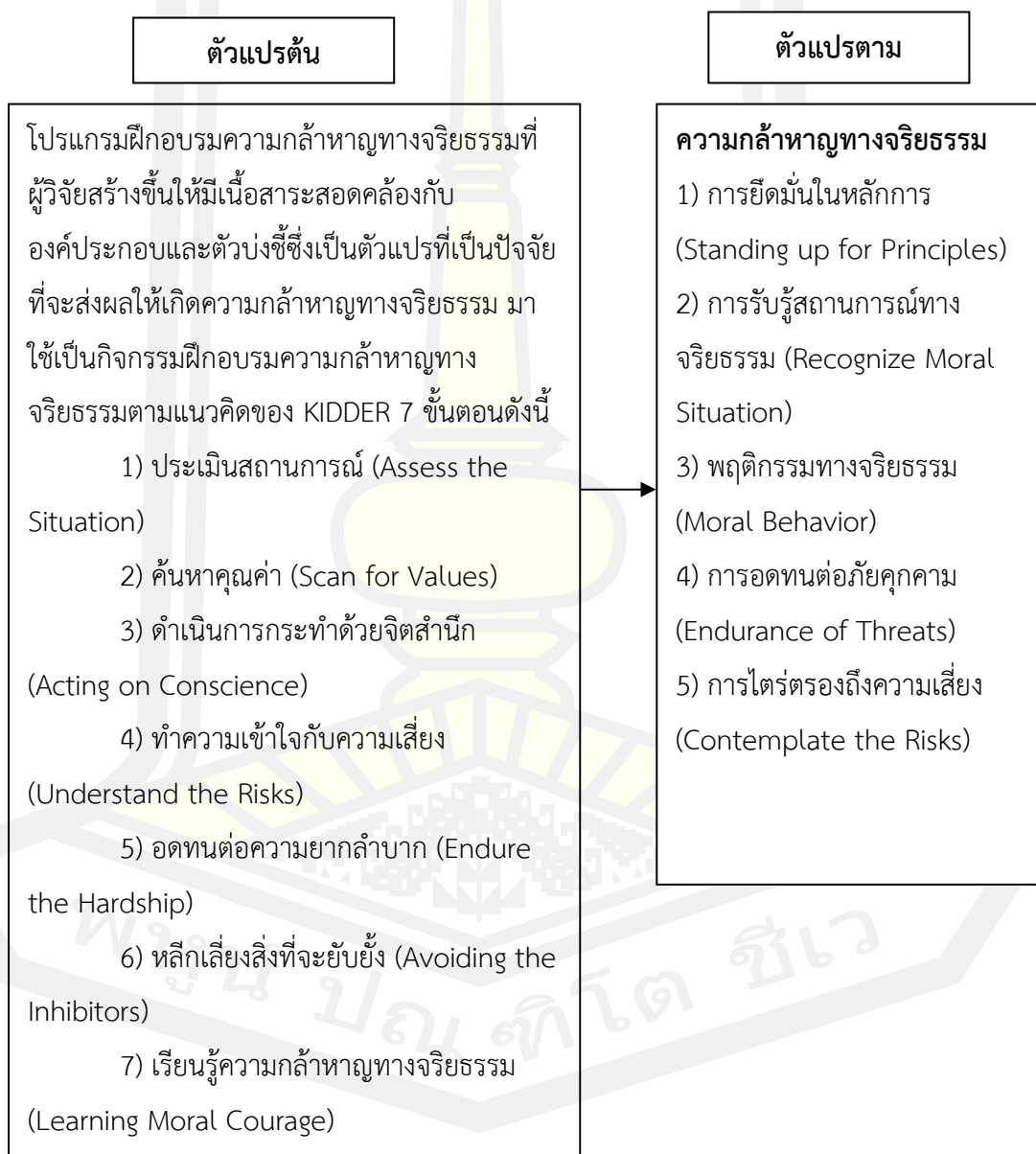
ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม ได้ทำการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากกรอบแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การนิยามศัพท์เฉพาะและการสร้างแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม ต่อจากนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis : CFA) ตามลำดับ ดังแสดงในภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 2 กรอบแนวคิดในสร้างโปรแกรมและพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้โปรแกรมฝึกอบรมตามแนวคิดของ KIDDER ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมมาเป็นกรอบในการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมผู้วิจัยได้นำโปรแกรมฝึกอบรมมาเป็นตัวแปรต้นและความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นตัวแปรตาม ดังแสดงในภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Moral Courage) หมายถึง ความสามารถของจิตใจที่จะเอาชนะความกลัวในขณะที่เผชิญกับสถานการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรม ซึ่งแสดงออกให้เห็นเป็นพฤติกรรมที่มุ่งมั่นและตั้งใจที่จะพูดหรือกระทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยสอดคล้องกับกับหลักการที่เป็นค่านิยมหลัก และประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

1.1 การยืนหยัดในหลักการ (Standing up for Principles) หมายถึง พฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในการแสดงออกโดยการยืนหยัดในหลักการและค่านิยมต่าง ๆ แม้การกระทำที่นำไปตามหลักการนี้อาจจะทำให้ผู้อื่นเกิดความไม่พอใจ วัตถุประสงค์ 5 ข้อได้แก่ ซื่อสัตย์ (Honesty) รับผิดชอบ (Responsibility) เคารพ (Respect) ยุติธรรม (Fairness) และความเห็นอกเห็นใจ (Compassion)

1.2 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation) หมายถึง ความสามารถของนิสิตนักศึกษาในการรับรู้และตีความสถานการณ์ที่เป็นประเด็นปัญหาทางจริยธรรมผ่านทางคุณลักษณะของแต่ละคนซึ่งประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์ (Assess Situation) และการตรวจสอบคุณค่า (Scan for Values)

1.2.1 การประเมินสถานการณ์ (Assess Situation) หมายถึง ความสามารถของนิสิตนักศึกษาในการพิจารณาว่า สถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่เป็นสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรม ซึ่งนิสิตนักศึกษารับรู้ว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความอึดอัดใจ คับข้องใจ หรือขัดแย้งทั้งภายในตนเองและผู้อื่น

1.2.2 การตรวจสอบคุณค่า (Scan for Values) หมายถึง ความสามารถของนิสิตนักศึกษาในการเลือกกระทำการใด ๆ ให้เป็นไปตามหลักการ กฎระเบียบ และหลักคุณธรรมเพื่อพิจารณาว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด มีคุณค่าสมควรที่จะต้องปกป้องในสถานการณ์นั้น ๆ

1.3 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) หมายถึง พฤติกรรมทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาที่แสดงออกทางจริยธรรมอย่างมุ่งมั่นตั้งใจที่สอดคล้องกับหลักการที่ตนเลือกและความเชื่อทางจริยธรรม โดยแสดงออกผ่านการพูด (Talking) หรือการกระทำ (Acting)

1.3.1 พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางการพูด (Talking Behavior) หมายถึง พฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาที่แสดงออกอย่างมุ่งมั่นตั้งใจในการกระทำสิ่งที่ถูกต้องทางวาจา

1.3.2 พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางการกระทำ (Acting Behavior) หมายถึง พฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาที่แสดงออกอย่างมุ่งมั่นตั้งใจในการกระทำสิ่งที่ถูกต้องทางกาย

1.4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) หมายถึง ความสามารถของนิสิตนักศึกษาในการอดทนต่อภัยคุกคามที่น่ากลัวที่จะเป็นอันตรายต่าง ๆ ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ซึ่งวัดได้จากการอดทนต่อความยากลำบากและความกลัว

1.4.1 การอดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) หมายถึงความสามารถของนิสิตนักศึกษาในการอดทนต่อความยากลำบาก สามารถยืนหยัดต่อสู้โดยไม่ยอมถอยหนี ถึงแม้ผลลัพธ์อาจจะไม่เป็นที่พอใจของทุกคนหรือทำให้บุคคลสูญเสียโอกาส

1.4.2 การอดทนต่อความกลัว (Endure the Fear) หมายถึง ความสามารถของนิสิตนักศึกษาในการอดทนต่อกลัวจนสามารถเอาชนะความกลัวโดยใช้วิธีการทางปัญญา (Cognitive Approach) ในการควบคุมอารมณ์และอดทนต่อความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

1.5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risks) หมายถึง ความสามารถของนิสิตนักศึกษาในการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงความเสี่ยงภัยที่จะเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจ เพื่อให้แน่ชัดว่าอันตรายใดที่สมควรจะต้องเสี่ยง

1.5.1 ความเสี่ยงด้านร่างกาย (Physical Risks) หมายถึง ความสามารถของนิสิตนักศึกษาในการพิจารณาไตร่ตรองถึงความเสี่ยงภัยที่จะเป็นอันตรายด้านจิตใจ เช่น เป็นต้น

1.5.2 ความเสี่ยงด้านจิตใจ (Psychological Risks) หมายถึง ความสามารถของนิสิตนักศึกษาในการพิจารณาไตร่ตรองถึงความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดหรืออารมณ์ เช่น การรู้สึกอับอายต่อสังคม ความโกรธ ความรู้สึกผิดหรือความกลัว การสูญเสียความมั่นใจในตนเอง และการรู้สึกกลัวต่อการถูกให้ออกจากงาน เป็นต้น

2. โปรแกรมฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER หมายถึง การดำเนินกิจกรรมในลักษณะรูปแบบการฝึกอบรมให้แก่นิสิตนักศึกษา โดยกระบวนการฝึกอบรมเป็นการนำเสนอเหตุการณ์ หรือสถานการณ์จริงที่เป็นเรื่องเล่าแบบอย่างทางจริยธรรมกรณีศึกษา ตัวอย่างวีรบุรุษ เป็นต้น ที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัด ในรูปแบบสื่อที่หลากหลาย โดยเน้นให้นิสิตนักศึกษาได้เผชิญปัญหา มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์แนวคิด ทฤษฎี หลักการแก้ไขปัญหาต่างๆได้อย่างเหมาะสมที่สุดตามแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ซึ่งมีขั้นตอนทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) หมายถึง การวิเคราะห์สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เรียกร้องความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่หรือเป็นแค่ความกล้าหาญทางกาย เป็นปัญหาของการขาดความกล้าหาญหรือความอดทนหรือไม่ ประเด็นปัญหาจริยธรรมที่สำคัญคืออะไร หรือเป็นปัญหาแบบใดเช่น ความอึดอัดใจ (Distress) เป็นปัญหาสิ่งล่อใจ (Temptation) ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกระหว่างความถูกต้องกับความผิด หรือเป็นประเด็นปัญหาที่ขัดแย้งกัน (dilemma) ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกระหว่างถูกต้องกับถูกต้องซึ่งจะต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง จะเลือกกระทำสองทางไม่ได้ หรือเกี่ยวข้องกับความชอบธรรมนิยมประเพณีและบรรทัดฐานทางสังคม

2.2 ค้นหาคุณค่า (Scan for Values) หมายถึง การพิจารณาว่าสถานการณ์เช่นนี้เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมมากกว่าความกล้าหาญทางร่างกาย ถ้าเกี่ยวข้องกับปัญหาทางจริยธรรม มี

ลักษณะค่านิยมที่ควรยึดถือเป็นหลักการในสถานการณ์นี้อะไรบ้าง หลักการทางจริยธรรมใดบ้างที่สมควรปกป้องหรือใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเคารพ ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจ มีการทดสอบที่หลากหลาย เช่น ผิดกฎหมายหรือไม่ ผิดจรรยาบรรณหรือไม่ เป็นต้น ถ้ามันไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดจรรยาบรรณ ก็อาจพิจารณาต่อว่า นี่อาจเป็นปัญหาความถูกต้องกับความผิด หรือไม่ก็เป็นประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรม

2.3 ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) หมายถึง การพิจารณาว่ามีหลักการใดบ้างที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์เช่นนี้ มีหนึ่งคุณค่าหรือสองคุณค่าที่สำคัญในสถานการณ์นี้หรือไม่ที่สามารถกำหนดทิศทางทางการตัดสินใจ การแสดงออกซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรมจะยึดหลักการใด มีทางเลือกที่ดีกว่านี้หรือไม่ บางครั้งอาจจะแสดงออกโดยยึดหลักการและจิตสำนึกมากกว่าผลลัพธ์และผลที่ตามมา ทางที่ดีที่สุดคือการยึดหลักการที่ใช้แก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมพื้นฐานทั้งสามวิธีของ KIDDER ได้แก่ 1) Ends Based: หลักการที่ขึ้นอยู่กับผลลัพธ์สุดท้ายหรือที่รู้จักกันในชื่อ “ประโยชน์นิยม” (Utilitarianism) หลักการนี้เป็นที่รู้จักกันดีที่สุดโดยการตัดสินใจว่าจะทำอะไรที่ดีที่สุดสำหรับคนจำนวนมากที่สุด 2) Rules Based หลักการที่ขึ้นอยู่กับกฎระเบียบ คือยึดกฎและหลักเกณฑ์ของคุณ ไม่ได้คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะตามมา 3) Care Based ขึ้นอยู่กับความห่วงใย คือการให้ความรักกับคนอื่นก่อน

2.4 ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง (Understand the Risks) หมายถึง การตระหนักรายละเอียดชัดเจนว่า สถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่นั้นมีความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหน เป็นอันตรายต่อร่างกายหรือต่อจริยธรรม อันตรายใดที่สมควรจะต้องเสี่ยง การทำความเข้าใจความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับการไตร่ตรองถึงผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่แตกต่างจากข้อมูลที่เป็นหลักการ ที่อิงตามกฎในขั้นตอนที่ 3 ที่ผ่านมานั้น การประเมินความเสี่ยงจำเป็นต้องพิจารณาถึงผลลัพธ์ตอนท้ายซึ่งเป็นวิธีที่ต่อเนื่องกัน สิ่งที่ทำหายนด้านหลักการทั้ง 3 ประการมีอยู่ในทุกสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความคลุมเครือ(Ambiguity) การเปิดเผย (Exposure) และการสูญเสีย (Loss)

2.5 อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) หมายถึง พิจารณาว่าตนเองมีความตั้งใจที่จะอดทนต่อสถานการณ์นี้ได้หรือไม่ หากตัดสินใจปกป้องศีลธรรมหรือคุณค่าดังกล่าว ความยากลำบากที่จะต้องเผชิญจะทำให้ต้องเกิดการยอมแพ้กกลางคันหรือไม่หรือจะสามารถยืนหยัดต่อไปได้หรือไม่ อะไรทำให้ตนเองเปลี่ยนจากการไตร่ตรองไปสู่การกระทำที่มีคุณภาพที่สำคัญคือความมั่นใจ โดยการแสดงมันออกมา สิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจได้แก่ ประสบการณ์ (Experience) ลักษณะนิสัย (Character) ศรัทธา (Faith) และปรีชาญาณ (Intuition)

2.6 หลีกเลี่ยงสิ่งที่จะยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) หมายถึง ความสามารถยืนหยัดต่อต้านอุปสรรคที่จะมายับยั้งความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่ ความขี้ลาด ความบ้าบิ่น ถือว่าเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามและเป็นของปลอมของความกล้าหาญทางจริยธรรม สิ่งที่จะยับยั้งที่ควรหลีกเลี่ยง

ได้แก่ วัฒนธรรมที่อวดดี (Overconfident Cultures) การประนีประนอม (Compromises) ความขี้ขลาด (Foolhardiness) ความขี้ขลาด (Timidity) ความกล้าหาญที่ขาดหลักการ (Raw Courage) เฉื่อยชาในจริยธรรม (Tepid Ethics) การพูดเกินจริง (Over Reflection) การคิดแบบกลุ่ม (Groupthink) พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ (Normalized Deviancy) ความเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่น (Altruism) และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Cultural Differences)

2.7 เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) หมายถึง การเรียนรู้และฝึกฝนความกล้าหาญทางจริยธรรมผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องโดยใช้เทคนิคในการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การบรรยายและการอภิปราย การใช้แบบจำลองสถานการณ์ การให้คำปรึกษา จนเกิดเป็นทักษะ และมีการตรวจสอบว่า มันเป็นความกล้าหาญที่แท้จริงหรือไม่ ซึ่งวิธีการตรวจสอบว่าเป็นการกระทำที่กล้าหาญหรือไม่นั้นมี 3 วิธีคือ 1) ก่อนที่จะแสดงออกซึ่งความกล้าหาญนั้น มีการทดสอบความเสี่ยงที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับตอนสุดท้าย กล่าวคือ เป็นการประเมินความเสี่ยงว่าผลที่จะได้รับตามมานั้นมันคุ้มค่ามีประโยชน์หรือไม่ 2) จะต้องมีการทดสอบความถูกต้องโดยคำนึงกฎเกณฑ์เป็นหลัก 3) จะต้องมีการทดสอบการมีส่วนร่วมที่บริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงความห่วงใยเป็นหลัก หากการกระทำไปนั้นจะทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบเชิงลบมาน้อยเพียงใด

3. นิสิตนักศึกษา หมายถึง นิสิตหรือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.1 ความหมายของความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.2 ประเภทของความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.4 ลักษณะและองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.5 แนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.6 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.2 แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER

2.3 การวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

2.4.1 ความหมายของโปรแกรม

2.4.2 องค์ประกอบของโปรแกรม

2.4.3 การพัฒนาโปรแกรม

2.4.4 การประเมินโปรแกรม

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

2.5.1 ความหมายการฝึกอบรม

2.5.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

2.5.3 องค์ประกอบของการฝึกอบรม

2.5.4 ประเภทของการฝึกอบรม

2.5.5 รูปแบบและกระบวนการของการฝึกอบรม

2.5.6 เทคนิคการฝึกอบรม

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.1 ความหมายของความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.1.1 ความหมายของความกล้าหาญ

ความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญในการพัฒนาคนสังคมในปัจจุบัน ผู้เขียนจึงนำเสนอความหมายของความกล้าหาญและความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังนี้

ความกล้าหาญเป็นคุณธรรมที่นักปรัชญาพยายามกำหนดมานานนับพันปี อริสโตเติลได้ให้ความหมายของความกล้าหาญว่า หมายถึงความกล้าและความประมาท คนซื่อสัตย์กำลังสละวาทกับความกล้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งที่ไม่ควรกลัว บุคคลที่ประมาทเสี่ยงต่อความเสี่ยงที่ไม่จำเป็นด้วยความมั่นใจในการเผชิญกับอันตราย อย่างไรก็ตาม บุคคลผู้กล้าหาญที่ปะทะกับความสมดุลระหว่างความกลัวไม่มีเหตุผลและความประมาทบ้าบิ่น คนที่กล้าหาญกลัวในสิ่งที่ควรจะต้องกลัว แต่เขาก็ยังอดทนกับความกลัวด้วยความมั่นใจด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง เหตุผลที่ถูกต้องตามที่อริสโตเติลกล่าวคือเพื่อประโยชน์ในเกียรติและความสูงส่ง (Brett, 2009, เว็บไซต์)

Plato (1968, p. 429) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญเป็นส่วนหนึ่งของพื้นฐานด้านคุณธรรมโนธรรม ซึ่งเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรม

Olivier Serrat (2011, p. 1) ให้ความหมายว่า คือความสามารถในการเผชิญหน้ากับความเสียหาย, ความกลัว, ช่มชู้, ความเจ็บหรือความไม่แน่นอน

Webster (1926 as cited in Kidder & Bracy, 2001, p. 3) ให้ความหมายว่า "คุณภาพของจิตใจที่ช่วยให้คนหนึ่งคนหนึ่งเผชิญหน้ากับอันตรายและความยากลำบากด้วยความแน่วแน่หรือไม่กลัวหรือเป็นลม"

Rachman (1984 as cited in Woodard & Pury, 2007, p. 136) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งทางจิตใจในการเผชิญกับภัยคุกคามหรืออันตรายและความเพียรหรือความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่แม้จะมีความเครียดและความกลัว

Mettle (as cited in Kidder & Bracy, 2001, p. 3) ให้ความหมายว่า ความสามารถในการเผชิญความเครียดหรือความยากลำบากปราศจากความกลัวหรือความอดทนและความยืดหยุ่นของจิตวิญญาณหรือจิตใจ

สรุป ความกล้าหาญคือ ความสามารถของจิตใจในขณะเมื่อเผชิญกับความกลัว สิ่งที่เป็นอันตราย ความเสี่ยง คนที่มีความกล้าหาญไม่เชื่อว่าไม่กลัว แต่มีความกลัวในสิ่งที่ควรกลัวและกลัวแบบมีเหตุผลและถูกต้อง

2.1.1.2 ความหมายของความกล้าหาญทางจริยธรรม

ความกล้าหาญ เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในบรรดาคุณธรรมทั้งหลาย ดังที่ Samuel Johnson (as cited in Kidder & Bracy, 2001, p. 5) สรุปว่า ความกล้าหาญเป็นคุณธรรมที่ยิ่งใหญ่

ที่สุดของคุณธรรมทั้งหมด; เพราะถ้าหากคนๆหนึ่งไม่มีคุณธรรมนั้น ก็ไม่สามารถรับประกันได้ว่าเขาจะปกป้องคนอื่นได้ สิ่งที่ดีคือการเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตหรือความเป็นธรรม หากบุคคลไม่มีความเต็มใจที่จะใช้ความกล้าหาญในยามทุกข์ยาก สิ่ง que เรียกว่าเป็นจริยธรรมที่แขวนอยู่ตามผนังในที่ต่างๆ ก็ไม่ได้ถูกนำไปใช้ หากปราศจากความกล้าหาญที่จะกระทำ ความเชื่อมั่นทางคุณธรรมก็ไม่มี ความสำคัญแต่อย่างใด

มีนักวิชาการมากมายทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้คำนิยามของความกล้าหาญทางจริยธรรมไว้ ดังนี้

Kidder & Bracy (2001, p. 5) ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Moral Courage) หมายถึง การที่บุคคลมีจุดยืนในการรักษาจริยธรรมเกี่ยวข้องกับความท้าทายทางจิตใจ เป็นคุณภาพของจิตใจในการเผชิญหน้ากับประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมและคุณธรรม โดยกระทำอย่างมุ่งมั่นและมั่นใจโดยไม่หลีกเลี่ยงหรือถอยหนี

Kidder (2005, p. 9) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นความสามารถส่วนบุคคลที่จะเอาชนะความกลัว เต็มใจที่จะพูดหรือทำในสิ่งที่ถูกต้อง กล้าเผชิญหน้ากับสิ่งที่มีอำนาจ แม้จะเป็นภัยคุกคามต่อตนเอง

Miller (2000, p. 254) ความสามารถในการเอาชนะความกลัวความอับอายและความอับยศอดสูเพื่อยอมรับความผิดพลาดข้อผิดพลาดการปฏิบัติความชั่วร้ายการประณามความไม่ยุติธรรมและการต่อต้านคำสั่งที่ผิดศีลธรรมหรือไม่รอบคอบ

Lachman (2007, p. 131) ให้ความหมายว่า ความสามารถของบุคคลที่จะเอาชนะความกลัวและยับยั้งในความค่านิยมหลักของตนเอง เป็นความตั้งใจที่จะเอาพูดและทำสิ่งที่ถูกในขณะเผชิญกับกับความกดดันที่จะทำให้บุคคลแสดงตามแนวทางอื่น

Lopez, O'Byrne and Peterson (2003, pp. 185-197) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมในการต่อต้าน เผชิญต่อความยากลำบาก เพื่อให้บรรลุสิ่งที่ดี ความถูกต้องทั้งต่อส่วนรวมและองค์กรมากกว่าส่วนตัว

Manji (2016 as cited in Jennifer, 2017, p. 1) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรม หมายถึงการทำให้สิ่งที่ถูกต้องในขณะที่เผชิญกับความกลัว

Olivier (2011, p. 1) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรม หมายถึงความเข้มแข็งที่จะใช้หลักการทางจริยธรรมที่จะทำสิ่งที่เชื่อว่าถูกต้องถึงแม้ว่าผลลัพธ์อาจไม่เป็นที่พอใจของทุกคนหรือทำให้บุคคลสูญเสียโอกาส

Kidder & Bracy (2001, p. 4) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับการเผชิญกับความท้าทายทางร่างกายที่จะทำอันตรายต่อร่างกายได้แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความท้าทายทางจิตใจที่จะทำอันตรายต่อชื่อเสียง อารมณ์ ความผาสุก ความภาคภูมิใจในตนเองของ

บุคคลหรือคุณลักษณะอื่น ๆ ดังนั้นความกล้าหาญทางจริยธรรม จึงหมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกที่สอดคล้องกับหลักการที่เป็นค่านิยมหลัก 5 ประการได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นธรรม ความเคารพ ความรับผิดชอบและความเห็นอกเห็นใจแล้ว

Miller (2000, p. 4) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรม หมายถึงความสามารถในการเอาชนะความกลัว ความละอายและอภัยคเพื่อที่จะยอมรับความผิดพลาดของคนที่ยอมรับผิด ปฏิเสธความชั่วร้ายที่จะประณามความไม่ยุติธรรมและยังต่อต้านคำสั่งที่ผิดศีลธรรมหรือไม่รอบคอบ

Seth (2012, p. 2) ให้ความหมายว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรม คือ การตั้งใจที่เสี่ยงต่อชีวิตและต่อต้านบรรทัดฐานทางสังคมเพื่อที่จะแสดงออกอย่างมีจริยธรรม

Putnam (2010, p. 9) ให้ความหมายว่า ของความกล้าหาญทางจริยธรรมว่า คือการเอาชนะความกลัวเอาชนะความกลัวจากการถูกต่อต้านทางสังคมหรือการปฏิเสธเพื่อที่จะรักษาความซื่อสัตย์ทางจริยธรรม

Lopez, Rasmussen, Skorupski (2010, p. 23) ให้ความหมายว่า การแสดงออกทางพฤติกรรมที่แท้จริงในการที่เผชิญกับความรู้สึกไม่พอใจ ไม่ชอบใจหรือปฏิเสธ

Osswald, Greitemeyer, Fischer and Frey (2010, p. 3) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมที่ทางสังคมที่มีมีการลงทุนทางสังคมสูงและไม่มีผลตอบแทนโดยตรงต่อผู้แสดงออก

นอกจากนั้น พระไพศาล วิสาโล (2551, เว็บไซต์) ให้นิยามว่า Moral Courage ความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นความกล้าที่จะทำทนายอำนาจที่ไม่เป็นธรรม และประกอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การที่คนเราจะรักษาความดีในหัวใจ หรือการมีจริยธรรมได้นั้น จะต้องมี ความกล้าที่จะฝืนกิเลส ถ้าไม่กล้าก็ไม่สามารถต้านทานกระแสจากภายนอกที่จะพัดพาเราให้ออกจากความถูกต้อง เช่น การที่เราเป็นกรรณที่จะไม่กินเหล้า ขณะที่เพื่อน ๆ ก็ชักชวนให้กินเหล้า หลายคนบอกว่ากินเหล้าเพื่อเข้าสังคม สิ่งเหล่านี้ก็เป็นการบอกเป็นนัยว่า ถ้าไม่กินเหล้าก็จะไม่ได้รับความชื่นชม จะเข้ากับเขาไม่ได้ ถ้านี่คือเหตุผลในการเข้าสังคม นี่ก็คือความกล้า กลัวว่าจะไม่เป็นที่ต้อนรับ ความกล้าหาญทางจริยธรรมของคนในสังคมไทย ความกล้าหาญทางจริยธรรมของคนในสังคมไทย

ท่านพุทธทาส อินทปัญโญ (2554, เว็บไซต์) ได้ให้ความหมายของความกล้าหาญทางจริยธรรม หมายถึง การมีความกล้าที่จะใช้ปัญญาเพื่อคิดพูดทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามอย่างอาจหาญตรงไปตรงมา และอย่างปราศจากอคติโดยประการทั้งปวง แสดงว่าท่านได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังปรากฏในหนังสือมรดกธรรมที่ขอฝากไว้ภาคที่ 2 สรุปความได้ว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่ใช้แก้ปัญหาของสังคมได้ คือ กล้าหาญในการเว้นชั่ว ทำดี ช่วยให้มีการทำดี และปราบปรามการทำชั่ว เป็นการยอมเสียสละทุกอย่าง เพื่อความมีอยู่แห่งธรรมะและยอมตายด้วยการมีธรรมะ ซึ่งเป็นสุดยอดของความกล้าหาญ

สรุปได้ว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมหมายถึงคุณภาพของจิตใจที่จะเอาชนะความกลัว ในขณะที่เผชิญกับสถานการณ์ความขัดแย้งทางจริยธรรม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มุ่งมั่นและตั้งใจกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว โดยยึดหลักการที่เป็นค่านิยมหลัก 5 ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นธรรม ความเคารพ ความรับผิดชอบและความเห็นอกเห็นใจ

2.1.2 ประเภทของความกล้าหาญทางจริยธรรม

ความกล้าหาญถือว่าเป็นคุณธรรมพื้นฐานและเป็นบ่อเกิดของคุณธรรมทั้งหลาย การที่บุคคลจะตัดสินใจทำอะไรบางอย่างเพื่อรักษาสิ่งที่ถูกต้องดีงามนั้นจำเป็นจะต้องอาศัยความกล้าหาญ ดังนั้น ความกล้าหาญจึงมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์จะต้องมี ประเภทของความกล้าหาญมีหลายประเภทเท่าที่สรุปได้มีดังนี้ (Goud, 2007, pp. 102-116)

1. ความกล้าหาญทางกาย (Physical Courage) คือความอดทนต่อการเผชิญหน้ากับความตาย (และภัยคุกคาม) ความลำบากหรือความเจ็บปวดทางกาย

2. ความกล้าหาญทางสังคม (Social Courage) คือความไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้อื่นการแสดงตัวตนที่แท้จริงของคุณแม้ว่าจะหมายถึงการเสี่ยงต่อการไม่ยอมรับหรือลงโทษทางสังคมก็ตาม กล่าวคือสามารถแสดงความคิดเห็นและความพึงพอใจได้โดยไม่ต้องตรวจสอบเพื่อดูว่า สอดคล้องกับความคิดเห็นและความชอบของ “คนอื่น ๆ” หรือไม่ ความกล้าหาญทางสังคมมักจะเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้อื่นการพัฒนาจิตสำนึกการกุศลและการแสดงในนามของคนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นคนอื่นที่สามารถมองเห็นได้หรือไม่

3. ความกล้าหาญทางสติปัญญา (Intellectual Courage) คือการเต็มใจที่จะต่อสู้กับแนวคิดยากลำบากหรือสับสนและถามคำถาม การตั้งใจพยายามที่จะทำความเข้าใจและเสี่ยงต่อความผิดพลาด หรือการมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และตั้งคำถามมากกว่าที่จะมีแรงกระตุ้นจากภายนอก

4. ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Moral Courage) คือความสามารถของจิตใจที่จะเอาชนะความกลัวในขณะที่เผชิญกับสถานการณ์ความขัดแย้งทางจริยธรรมที่ เพื่อให้บรรลุสิ่งที่ดี ความถูกต้องทั้งต่อส่วนรวมและองค์กรมากกว่าส่วนตัว

5. ความกล้าหาญด้านการเมือง (Political Courage)

6. ความกล้าหาญทางจิตวิญญาณ (Spiritual Courage) คือการตั้งคำถามที่ลึกที่สุดเกี่ยวกับสาเหตุที่เราอยู่ที่นี่ ชีวิตของฉันคืออะไร ฉันมีจุดประสงค์หรือไม่? ซึ่งคิดว่าเขาอาจจะไม่สามารถหาคำตอบได้

7. ความกล้าหาญทางอารมณ์ (Emotional Courage) คือการรักตัวเอง ความภาคภูมิใจของตัวเองและเชื่อว่าคุณมีค่าควรในความรักและความสุข โดยพื้นฐานแล้วจะเกี่ยวข้องกับ

การยอมรับตนเองควบคู่ไปกับความเต็มใจที่จะย้ายออกนอกเขตความสบายของเราเพื่อสำรวจวิธีการใหม่ ๆ ที่อาจจะไม่คุ้นเคย

8. ความกล้าหาญที่มีต่อการดำเนินชีวิตของสิ่งที่มีชีวิต (Vital Courage) เช่น การถนอมดูแลสุขภาพอย่างถูกวิธี การรับประทานอาหารที่ดี มีคุณค่า มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการ หลีกเลี่ยงสิ่งที่บั่นทอน การมีชีวิตตลอดจนกล้าที่จะเสียสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิตไว้ เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นส่วนหนึ่งของความกล้าหาญ แต่ในที่นี้ ผู้วิจัยต้องการนำเสนอความกล้าหาญทางจริยธรรมเท่านั้น

2.1.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรม

Brierhoff (2002 as cited in Osswald, Greitemeyer, Fischer & Frey, 2010, p. 4) เสนอว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นพฤติกรรมเชิงสังคมนิยมที่มีผลกระทบต่อเชิงลบทางสังคมสูง และไม่มีผลตอบแทนโดยตรงสำหรับผู้แสดงออก ในสถานการณ์ที่ต้องใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรม เช่น เมื่อเกิดความไม่ยุติธรรม มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน การได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมและความเสื่อมเสียหรือทรัพย์สินทางวัฒนธรรมตกอยู่ในอันตราย เป็นต้น Greitemeyer, Fischer, Kastenmueller and Frey (2006 as cited in Osswald, Greitemeyer, Fischer & Frey, 2010, p. 4) ได้ให้นิยามความกล้าหาญทางจริยธรรมว่า เป็นพฤติกรรมที่กล้าหาญพร้อมกับความโกรธและความไม่พอใจที่ตั้งใจจะบังคับใช้บรรทัดฐานทางสังคมและจริยธรรมโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อเชิงลบทางสังคมของตัวเอง ผลกระทบเชิงลบทางสังคมจะช่วยแยกแยะความกล้าหาญทางจริยธรรมจากพฤติกรรมทางสังคมนิยมอื่น ๆ ดังนั้นปัจจัยที่ส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังนี้

1. บทบาทของบรรทัดฐานทางสังคม (The Role of Norms)

ความสำคัญของบรรทัดฐานทางสังคมในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมชี้ให้เห็นว่า มีการศึกษาที่หลากหลาย อย่างไรก็ตามพฤติกรรมทางสังคมที่ถูกตรวจสอบในการศึกษาที่ดำเนินการจนถึงปัจจุบันไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายสำหรับผู้แสดงออก ในการศึกษาสองครั้งของ Osswald, Greitemeyer, Fischer & Frey (2008, pp. 11-12) ได้ทดสอบผลของบรรทัดฐานเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม ในการศึกษาครั้งแรก ของผู้เข้าร่วมบรรทัดฐานทางสังคมครั้งหนึ่ง ถูกกระตุ้นด้วยการให้ดูภาพยนตร์ อีกครั้งหนึ่งที่เหลือไม่มีบรรทัดฐานทางสังคมที่เด่นชัด เนื้อหาภาพยนตร์เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคม ประกอบด้วยฉากต่าง ๆ ที่ผู้คนแสดงออกถึงความกล้าหาญทางจริยธรรม ผู้เข้าร่วมถูกนำไปสู่สถานการณ์ความกล้าหาญทางจริยธรรม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบรรทัดฐานทางสังคมนิยมที่เด่นชัดส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรม เรื่องที่มีบรรทัดฐานทางสังคมนิยมถูกกระตุ้นให้ใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรมบ่อยครั้งขึ้นเพื่อต่อต้านการเลือกปฏิบัติมากกว่าเรื่องที่ไม่มีบรรทัดฐานทางสังคมนิยมเกิดขึ้นอย่างเด่นชัด ดังนั้นเมื่อบรรทัดฐานทางสังคมมีความสำคัญในจิตใจ

ของคน พวกเขามีแนวโน้มที่จะแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมแม้จะมีผลกระทบทางสังคมที่เป็นไปได้เชิงลบ การศึกษาครั้งที่สองได้ชี้ให้เห็นกลไกการไกล่เกลี่ย แสดงให้เห็นว่าความโกรธ ความตระหนักถึงสถานการณ์และความรับผิดชอบในการเข้าช่วยเหลือ เมื่อบรรทัดฐานทางสังคมที่มีผู้เข้าร่วมที่เด่นชัดรายงานความโกรธความตระหนักถึงสถานการณ์และความรับผิดชอบที่มากขึ้น (เช่นพวกเขา รู้สึกมีความรับผิดชอบมากขึ้นการกระทำ) ความโกรธการรับรู้ถึงสถานการณ์และการรับผิดชอบจะกระตุ้นความตั้งใจที่จะแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรม (Osswald, Greitemeyer, Fischer & Frey, 2010, p. 11)

สรุปผลของ Osswald, Greitemeyer, Fischer & Frey (2008, p. 11-12) สอดคล้องกับการศึกษาของ Greitemeyer, Fischer, Kastenmuller & Frey (2006) ซึ่งได้ให้คำแนะนำแรกเกี่ยวกับความสำคัญของบรรทัดฐานทางสังคมที่ส่งผลต่อความกล้าหาญทางจริยธรรม บรรทัดฐานทางสังคมมีศักยภาพในการส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรม แต่บรรทัดฐานทางสังคมจะต้องได้รับการกระตุ้นอย่างมากในอันดับแรกเพื่อแสดงผล (Osswald, Greitemeyer, Fischer & Frey, 2010, pp. 11-12)

2. บทบาทของความโกรธ (The Role of Anger)

ความกล้าหาญทางจริยธรรมเกี่ยวกับความโกรธเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งคือ เมื่อบุคคลทำตัวอย่างกล้าหาญ เขามักโกรธที่กระทำผิดหรือรู้สึกผิดหวังเพราะความไม่ยุติธรรมการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีผลเชิงประจักษ์ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดของความโกรธและความกล้าหาญทางจริยธรรม Greitemeyer, Fischer, Kastenmuller & Frey (2006) แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ความกล้าหาญทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับความโกรธมากขึ้น Niesta, Greitemeyer, Fischer & Frey (2008) แสดงให้เห็นว่าความโกรธที่ส่งเสริมความตั้งใจที่จะแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมและ Osswald, Greitemeyer, Fischer & Frey (2008, p. 12) พบว่าความโกรธ (นอกเหนือจากความตระหนักในสถานการณ์และความรับผิดชอบในการรับช่วง) เป็นผลมาจากบรรทัดฐานทางสังคมที่เด่นชัดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่กล้าหาญทางศีลธรรม ดังนั้นความโกรธดูเหมือนจะมีบทบาทสำคัญสำหรับความกล้าหาญทางจริยธรรม อาจเป็นความโกรธกระตุ้นหรือเสริมสร้างความตั้งใจที่จะทำหน้าที่หรือพฤติกรรมของตนเอง แต่เราโกรธแบบไหน? ข้อพิจารณาทางทฤษฎีต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่าคำตอบที่แน่นอนยังไม่ปรากฏชัดเจน เมื่อคนแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมพวกเขาถูกขยี้ยื้อเพื่อแสวงหาสิ่งที่ดีกว่าและพยายามที่จะบังคับใช้บรรทัดฐานทางจริยธรรมโดยไม่ผลกระทบเชิงลบทางสังคมของตัวเองเนื่องจากผู้กระทำความผิดคนหนึ่งหรือหลายคนละเมิดบรรทัดฐานด้านจริยธรรมสิทธิมนุษยชนหรือคุณค่าทางประชาธิปไตย ดังนั้นคนเราสามารถที่จะหายได้ถึงความโกรธที่เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรังเกียจทางศีลธรรม การรังเกียจทางศีลธรรมหมายถึงความโกรธที่ถูกกระตุ้นโดยการรับรู้ว่ามี การละเมิดมาตรฐานทาง

ศีลธรรม (ในกรณีส่วนใหญ่เป็นมาตรฐานความเป็นธรรมหรือความยุติธรรม) (Montada & Schneider, 1989) อย่างไรก็ตามเมื่อเร็ว ๆ นี้ Batson, Kenedy, Nord, Fleming, Marzette, Lishner, Ayer, Kolchinsky & Zerger (2007) แย้งว่าปฏิภิกิริยาโกรธกับสิ่งที่ไม่ยุติธรรมไม่ได้เป็นความผิดศีลธรรมทางศีลธรรม แต่เป็นความโกรธที่น่าเห็นอกเห็นใจมากกว่า ในการศึกษาสองครั้ง Batson และเพื่อนร่วมงานสามารถแสดงให้เห็นถึงการมีอยู่ของความโกรธแบบความเห็นอกเห็นใจ แต่ไม่ใช่เรื่องผิดศีลธรรม (Osswald, Greitemeyer, Fischer & Frey, 2010, pp. 12-13)

3. บุคลิกภาพและความกล้าหาญทางจริยธรรม (Personality and Moral Courage)

นอกเหนือจากปัจจัยด้านสถานการณ์ที่ส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรมแล้ว ยังมีตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยภายในก็มีบทบาทสำคัญเช่นกันดังที่ระบุไว้ Niesta, Greitemeyer, Fischer and Frey (2008) พบความยุติธรรม ความไว การตีแผ่ ความต่อต้านความกดดันของกลุ่ม และประกาศิตทางจริยธรรม จะเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยของความกล้าหาญทางจริยธรรม ในการศึกษาก่อนหน้านี้ Kuhl (1986) แสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองสูงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความยากลำบากในการรับรู้ในสถานการณ์เช่นนี้ทำให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม Hermann and Meyer (2000) ยังพบว่าความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับรู้ความสามารถในตนเองและความสามารถทางสังคมที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับความเชื่อทางศีลธรรมและความรับผิดชอบที่ยึดถือ

สุดท้ายในการศึกษาล่าสุดกับพฤติกรรมจริงที่เป็นตัวแปรอิสระ Osswald, Greitemeyer, Fischer and Frey (2008, p. c) ได้ตรวจสอบผลกระทบของตัวแปรด้านบุคลิกที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม ในช่วงเวลาแรกมีการวัดตัวแปรด้านลักษณะนิสัยภายใน สามสัปดาห์ต่อมาการวัดตัวแปรอิสระได้รับการประเมิน ผู้เข้าร่วมการทดลองเห็นว่าผู้ทดลองถูกคุกคามเหยียดหยามและเลือกปฏิบัติต่อนักเรียนชาวต่างชาติ (สหาย) อย่างไรก็ตามในฐานะที่เป็นตัวแปรขึ้นอยู่กับการประเมินว่าพวกเขาเข้าช่วยเหลือและปกป้องนักเรียนต่างชาติกับผู้กระทำความผิด (ข้อมูลถูกรวบรวมในการทดลองเดียวกันซึ่งเราได้ทดสอบอิทธิพลของบรรทัดฐานเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมดูด้านบน) ผลการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมที่มีคะแนนสูงขึ้นในมิติการเปิดกว้างของตัวแปรทั้ง 5 ด้านนั้น แสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญทางจริยธรรมมากขึ้น นี่เป็นผลที่น่าสนใจเนื่องจากการศึกษาส่วนใหญ่ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพและพฤติกรรมทางสังคม มิติของการร่วมกันของ ตัวแปรทั้ง 5 ด้านนั้น ได้พบว่าเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม อย่างไรก็ตามมันทำให้รู้สึกว่ามีเพียงความสัมพันธ์เล็กน้อยระหว่างความเห็นอกเห็นใจและความกล้าหาญทางจริยธรรม การเห็นอกเห็นใจและความเป็นมิตรไม่ได้รับคำตอบกลับของผู้ทดลองที่เหยียดหยาม นอกจากนี้ ความใจกว้างต่อประสบการณ์ใหม่ ๆ และความคิดกว้าง ๆ ส่งเสริมการยอมรับในเรื่องต่าง ๆ ของวิถีชีวิตและบุคคลจากประเทศและวัฒนธรรมอื่น ดังนั้นจึงดูเหมือนว่าเป็นไปได้ว่าคนใจกว้างมีแนวโน้มที่จะยับยั้งการเลือกปฏิบัติและแสดงออกซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรม นอกจากนี้การเอาใจใส่มีความสัมพันธ์

อย่างมีนัยสำคัญทางบวกกับความกล้าหาญทางจริยธรรมในขณะที่การปฏิเสธความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางลบ

ดังนั้นความหลากหลายของตัวแปรลักษณะนิสัยภายใน ได้แสดงว่า มีบทบาทในความกล้าหาญทางจริยธรรม อย่างไรก็ตามยังมีความต้องการงานวิจัยอย่างมากที่จะมาสนับสนุนเรื่องนี้ เนื่องจากการศึกษาส่วนใหญ่ในปัจจุบันประเมินเฉพาะความตั้งใจที่จะแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมและไม่ได้ประเมินพฤติกรรมที่แท้จริง (Osswald, Greitemeyer, Fischer & Frey, 2010, pp. 14-15)

Finfgeld (1999 as cited in Margaret, 2007, pp. 4-5) ได้สร้างปัจจัยด้านบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลายด้านที่ส่งเสริมและรักษาความกล้าหาญซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่กล้าหาญ ปัจจัยด้านบุคคลประกอบด้วยถึงการมีวัตถุประสงค์หรือภารกิจในชีวิตโดยใช้ค่านิยมในการส่งเสริมและรักษาความกล้าหาญ โดยใช้ค่านิยมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและใช้การรับรู้ถึงภัยคุกคามเพื่อให้ระบบค่านิยมกระจ่างชัด หวังและมองโลกในแง่ดีได้รับการส่งเสริมและรักษาความกล้าหาญซึ่งพัฒนาความมั่นใจในตัวเองที่สนับสนุนการใช้ความกล้าหาญอย่างต่อเนื่อง ความมั่นใจในตนเองช่วยให้การเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคามกลายเป็นความท้าทายที่สามารถจัดการได้ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจที่ส่งเสริมการกระทำที่กล้าหาญ Finfgeld (1999) ได้อธิบายเพิ่มเติมอีกถึงปัจจัยด้านบุคคลที่ส่งเสริมและรักษาความกล้าหาญ ปัจจัยระหว่างบุคคล ได้แก่ แบบอย่างที่เกิดขึ้นได้ซึ่งเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างซึ่งรวมถึงเผชิญหน้ากับความทุกข์ยากในเชิงบวกการกระทำที่กล้าหาญและเหนือกว่าและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในเชิงบวกต่อสังคม (อื่น ๆ) ทำทางการสนับสนุนจากบุคคลที่เคารพมักช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่กล้าหาญแม้ในขณะที่จิตใจอ่อนเพลีย การแสดงออกถึงความเคารพ ความชื่นชมการตรวจสอบการยืนยันและความเมตตา มักจะทำให้แต่ละคนมีพฤติกรรมกล้าหาญ

นอกเหนือจากนี้ Sekerka, Bagozzin and Charnigo (2009, pp. 7-12) ได้พูดถึงสมรรถนะส่วนบุคคลที่ส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรมในวิชาชีพ (PMC) ในขณะที่บุคคลเผชิญกับความขัดแย้งทางจริยธรรมในที่ทำงาน จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าบุคคลเมื่อเผชิญกับความท้าทายด้านจริยธรรม จะใช้ทักษะหลักที่หลากหลาย สมรรถนะถือว่าเป็นความเข้มแข็งทางศีลธรรม เป็นลักษณะเฉพาะที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาการกระทำของผู้จัดการและผลการรับรู้และเจตนาของผู้จัดการพบว่า สมรรถนะส่วนบุคคลที่ส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรมในวิชาชีพมี 4 ด้าน ดังนี้

1. การตระหนักรู้อารมณ์ (Emotional Awareness) อารมณ์มีสัญญาณที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางศีลธรรม การส่งสัญญาณทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์และใช้เป็นสัญญาณเพื่อทำความเข้าใจตนเองและสถานการณ์ ความท้าทายทางจริยธรรมสามารถกระตุ้นอารมณ์ ความรู้สึก หรือคาดหวังได้จากความสนใจที่กระตือรือร้น ที่จะนำไปสู่ความ

สับสนวุ่นวาย ความโกรธ ความรู้สึกผิดหรือความกลัว บุคคลที่ฝึกฝนออกกำลังกายด้านสัญญาณอารมณ์จะใช้อารมณ์เหล่านี้เป็นตัวชี้้นำเพื่อช่วยให้พวกเขาดำเนินการต่อการตัดสินใจทางศีลธรรมที่มีประสิทธิภาพและ/หรือการกระทำ

2. หยุดเพื่อไตร่ตรองชั่วคราว (Reflective Pause) เป็นความสามารถในการระงับการตอบสนองอย่างรวดเร็วตามปฏิกิริยา การฝึกฝนการหยุดชั่วคราวจะเกี่ยวข้องกับการใช้เวลา นอกที่ตนเองกำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและการใคร่ครวญอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจกระทำ ในระหว่างพักเบรกอย่างสงบ บุคคลก็จะคิดหาแนวทางที่เป็นไปได้สำหรับการกระทำที่ถูกต้อง คิดหา ข้อดีข้อเสียของแต่ละสถานการณ์ ดังนั้นใช้การหยุดชั่วคราวนี้เป็นกลยุทธ์โดยเจตนาเพื่อชะลอการทำงานให้ช้า ทำความเข้าใจให้กระจ่างชัด เก็บรวบรวมความคิดเห็นของแต่ละคน สร้างตัวเลือกและรับข้อมูลจากภายนอกก่อนที่จะตัดสินใจ

3. การควบคุมตนเอง (Self-Regulation) เป็นความสามารถในการจัดการกับความปรารถนาของตนเองเพื่อยับยั้งการแสดงออกที่เป็นไปตามใจตนเองเพียงอย่างเดียว เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรม ความปรารถนาอาจเป็นการปลดปล่อยหรือเพื่อให้ได้ประโยชน์ส่วนตัวในทางใดทางหนึ่ง ผู้จัดการต้องพิจารณาว่า จะชะลอการตอบสนองหรือดำเนินการอย่างรวดเร็วด้วยการพิจารณาที่กว้างขึ้น (รวมถึงสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับผู้อื่น) และเพื่อตรวจสอบแรงจูงใจของตนอย่างตรงไปตรงมา ปฏิกิริยาเริ่มต้นและการตอบสนองเกี่ยวกับอวัยวะภายในจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการอย่างมีสติและภายใน นอกจากนี้ยังหมายถึงการทำงานเพื่อรักษาความเต็มใจที่จะดำเนินการทางจริยธรรมแม้คนรอบข้าง (เพื่อนร่วมงานและผู้นำ) ไม่เห็นความสำคัญหรือการสนับสนุนสำหรับการกระทำดังกล่าว

4. การรู้จักตนเอง (Self-Awareness) คือมุ่งมั่นที่จะแสดงออกอย่างถูกต้อง จะต้องได้รับการพัฒนาผ่านการเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง โดยการคิดเกี่ยวกับวิธีการที่จะกระทำหรือไม่กระทำเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรมในอนาคต บุคคลที่มีจริยธรรมจะพบว่ามีการคิดถึงผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นในกรณีที่จะกระทำหรือล้มเหลวในการกระทำ จะพิจารณาล่วงหน้าเพื่อลดความผิดพลาดทางจริยธรรมและกระตือรือร้นที่จะติดตามความแข็งแรงทางจริยธรรม

สมรรถนะทั้ง 4 เหล่านี้ ต้องได้รับการพัฒนาหากเราต้องการให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม ดังนั้นบุคคลจึงต้องหมั่นฝึกฝนตนเองตามสมรรถนะเหล่านั้นเพื่อจะนำไปสู่ความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.4 ลักษณะและองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม

Kidder (2005, p. 18) ได้ระบุถึงลักษณะบุคคลที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมมี 5 ลักษณะ ดังนี้

1. ยึดมั่นในหลักการมากกว่าในผลประโยชน์ส่วนตัว (Greater Confidence in Principles than in Personalities)
2. มีความอดทนสูงสำหรับความคลุมเครือ การเปิดเผย และการสูญเสียส่วนบุคคล (High Tolerance for Ambiguity, Exposure, and Personal Loss)
3. ยอมรับความพึงพอใจที่ชะงักงันและผลตอบแทนที่เรียบง่าย (Acceptance of Deferred Gratification and Simple Rewards)
4. เป็นอิสระทางความคิด (Independence of Thought)
5. มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่น่าเกรงขาม (Formidable Persistence and Determination)

Michele (2001, p. 309) เสนอว่า คุณลักษณะของบุคคลที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม จะต้องประกอบด้วยคุณธรรม 7 ประการ ได้แก่

1. ความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดการตัดสินใจทางจริยธรรม พัฒนาการทางจริยธรรมและแรงจูงใจตลอดจนการแสดงออกในทิศทางที่ถูกต้อง ตามจริยธรรมผู้ที่ไม่ได้พัฒนาความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ก็จะไม่สามารถมีประสบการณ์ในความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นด้านนี้ได้การปลูกฝังจะต้องใช้ความอดทนและระยะเวลาต้องมีการพัฒนาตั้งแต่เด็ก

2. การควบคุมตน (Self-Control) เป็นการช่วยให้มีการยับยั้งแรงกระตุ้น และความคิดก่อนที่จะแสดงอาการหรือปฏิกิริยาโต้ตอบทันที ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตรายตามมาได้ถ้ามีการควบคุมตนหรือการยับยั้งชั่งใจ ก็จะสามารถเลือกและควบคุมการแสดงออกทางการกระทำ ได้ไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือการกระทำ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดความเมตตาากรุณา

3. ความเมตตา (Kindness) หมายถึง ความเอื้อเฟื้อ ความมีน้ำใจ ความกรุณา ความเอื้ออาทร ความสงสารเวทนาความอ่อนโยน ความเป็นมิตร จากการศึกษาพบว่าผู้ซึ่งได้รับการให้โอกาสในการช่วยเหลือผู้คน มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นบุคคลที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่นเพิ่มขึ้นเมื่อโตขึ้น นี่เป็นความจริงอย่างยิ่งที่จะแสดงว่า ผลของการแสดงออกซึ่งความเมตตาผู้อื่น มีผลสะท้อนกลับอย่างมากไปยังบุคคลนั้นด้วย

4. ความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี (Conscience) เป็นเสียงเรียกร้องภายในที่จะช่วยให้ตัดสินใจได้ถูกต้องและอยู่ในทิศทางของจริยธรรม และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไม่รู้สึกผิด คุณความดีลักษณะนี้ สามารถทำได้ถ้าการแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องขณะที่เผชิญกับสิ่งที่มาช่วยหลอกลวง ความรับผิดชอบชั่วดีนั้นเป็นคุณธรรมพื้นฐานในการพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมีเกียรติศักดิ์ศรีต่อไป

5. ความอดทนอดกลั้น (Tolerance) เป็นการยอมรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนการกระทำของผู้อื่น สิ่งนี้จะช่วยให้สามารถปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเมตตาและเข้าใจ สามารถยืนหยัดต่อทาน

ความเกลียดชัง (Hatred) ความรุนแรง (Violence) และเคารพบุคคลในบุคลิกภาพพื้นฐานของแต่ละบุคคล

6. ความยุติธรรม (Fairness) ความยุติธรรมเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติต่อบุคคลในวิถีทางที่ถูกต้อง ยุติธรรม และในแนวทางที่เหมาะสม ดังนั้น บุคคลจะต้องปฏิบัติตามกฎพิจารณาภูนั้นเข้าไปมา และปฏิบัติร่วมกันนอกจากนี้ จะต้องมีการรับฟังอย่างเปิดกว้างในทุก ๆ ด้าน ก่อนที่จะตัดสินใจ

7. การเคารพนับถือทั้งตัวเองและผู้อื่น (Respect) เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้มีการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างพินิจพิจารณา เพราะมีการถือว่า บุคคลเหล่านั้นเป็นบุคคลที่น่าชื่นชมน่าเคารพยกย่อง การแสดงออกถึงท่าทีที่เคารพนับถือทั้งตนเองและผู้อื่นนั้น เป็นทักษะที่สามารถสื่อสารต่อบุคคลอื่น เป็นการแสดงตัวตนและท่าทีของเราที่มีต่อบุคคลอื่น และสะท้อนตัวตนที่แท้จริงของบุคคลคนนั้น

คุณลักษณะทั้ง 7 ประการที่กล่าวมานี้ เมื่อหลอมรวมเข้าด้วยกัน ก็จะกลายเป็นรูปแบบของความซื่อสัตย์ ความยุติธรรมและความเป็นพลเมืองดี และ เป็นฐานของคุณลักษณะที่ดีของผู้ที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยจะต้องมีการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กเพื่อให้เป็นคุณลักษณะประจำตัวที่ยั่งยืนตลอดชีวิต

Kidder (2005, pp. 7-8) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยกำหนดว่าบุคคลที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง ได้แก่

1. ตระหนักถึงอันตราย (Danger) การปรากฏตัวของสิ่งที่เป็นอันตรายเป็นวิธีเดียวที่จะรู้ว่าความกล้าหาญที่แท้จริงนั้นเป็นประเด็นที่สำคัญ คุณต้องตระหนักถึงความเสี่ยงและมองอย่างสุจริตใจที่ผลของการปฏิบัติตามและการไม่ปฏิบัติตาม

2. ต้องมีความอดทน (Endurance) ความอดทนคือการรวมกันของตัวคุณลักษณะและทัศนคติของความเชื่อมั่นและความไว้วางใจที่ช่วยให้บุคคลเสี่ยงอันตรายในการปกป้องหลักการ และต้องรู้จักใช้คุณลักษณะและประสบการณ์ของตัวเองเพื่อที่จะสร้างความเชื่อมั่นที่ช่วยให้บุคคลเสี่ยงต่อหลักการของตนเอง

3. ต้องยึดมั่นในหลักการ (Principles) หลักการคือสิ่งที่แยกแยะความกล้าหาญทางจริยธรรมจากความกล้าหาญ ในเรื่องของการยึดมั่นในหลักการของความกล้าหาญทางจริยธรรมจึงเป็นเรื่องของความซื่อสัตย์ ความเชื่อมั่นที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ที่ถูกระบุโดยค่านิยมหลัก 5 ประการคือ ความกล้าที่จะซื่อสัตย์ (Honesty) รับผิดชอบ (Responsibility) เคารพ (Respect) ยุติธรรม (Fairness) และความเห็นอกเห็นใจ (Compassion)

เพื่อที่จะนำไปสู่การมีความกล้าหาญทางจริยธรรม บุคคลจะต้องตระหนักให้มีความสำคัญกับองค์ประกอบทั้งสามอย่างนี้ กล่าวคือต้องมีหลักการและฉลัดที่จะเรียงลำดับและการนำไปใช้ให้ครบ และ ถ้าบุคคลไม่ได้ดำเนินการกับส่วนประกอบทั้งหมดสามอย่างนี้ ในที่สุดก็จะนำไปสู่ความกล้าหาญ

ทางจริยธรรมที่ไม่สมดุลและไม่ได้ผล หากบุคคลรู้จักหลักการและยินดีที่จะทนทุกข์ลำบาก แต่บุคคลยังไม่ได้ประเมินความเสี่ยงของการกระทำและการไม่ปฏิบัติตามอย่างจริงจังแล้ว บุคคลนั้นจะจบลงด้วยการแสดงออกถึงโง่เขลาหรือความชอบธรรมของตัวเอง ถ้าบุคคลรู้ถึงอันตรายและสามารถทนได้ แต่บุคคลไม่ได้ทำตามหลักการของตนเองดังกล่าว ก็แสดงว่าทำตามหลักการที่นอกเหนือแตกต่างออกไปกับหลักการ นั่นก็เป็นเพียงความกล้าหาญทางกายภาพเท่านั้น ถ้าบุคคลรู้ว่าหลักการของตนเองใช้อย่างไรและรู้ถึงอันตราย แต่ถ้าบุคคลไม่คิดว่าตัวเองมีคุณลักษณะที่ยืนหยัดมุ่งมั่นและจะต่อสู้ นั่นก็แสดงว่า บุคคลกำลังแสดงออกซึ่งความกลัว

Miller (2005, pp. 13-16) ได้กำหนดองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีอยู่และการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Presence and Recognition of a Moral Situation) คือ การมีอยู่ของสถานการณ์ทางจริยธรรมมีความจำเป็น เพราะบุคคลไม่สามารถแสดงออกทางจริยธรรมได้ถ้าพวกเขาไม่ได้เผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายทางจริยธรรม และการรับรู้ที่ว่า สถานการณ์ทางจริยธรรมเป็นขั้นตอนแรกที่จะนำไปสู่ความกล้าหาญทางจริยธรรม

2. การเลือกจริยธรรมที่เหมาะสม (Moral Choice) คือ เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ทางจริยธรรมจะต้องเลือกจริยธรรม โดยที่ผู้สังเกตจะต้องค้นหาสถานการณ์ทางจริยธรรม ค่านิยมและหลักการที่เลือก ซึ่งการตัดสินใจว่าจะใช้จริยธรรมใดขึ้นอยู่กับความรู้สึกที่ถูกต้องเป็นธรรม ไม่ผิดกฎหมาย

3. พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) คือ พฤติกรรมมีความจำเป็น เพราะจะช่วยแยกแยะความกล้าหาญทางจริยธรรมจากเหตุผลเชิงจริยธรรม การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจที่สอดคล้องกับสอดคล้องกับความเชื่อทางจริยธรรมของตน

4. คุณลักษณะส่วนบุคคล (Individuality) การแสดงออกซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นเรื่องปัจเจกบุคคลหรือลักษณะของแต่ละบุคคลที่จะแสดงออกมา โดยแต่ละบุคคลต้องยอมรับว่าในบางสถานการณ์ บุคคลจะไม่แสดงพฤติกรรมออกมาตามความจริง แต่จะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อเป็นการป้องกันตนเอง ในความเป็นจริงตามธรรมชาติของมันชี้ให้เห็นว่าถ้าทุกคนทำเหมือนกันหมด ความกล้าหาญทางจริยธรรมจะกลายเป็นที่เคลือบแคลงสงสัยว่าการกระทำดังกล่าวมีความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่ การกระทำดังกล่าวดูเหมือนว่าจะเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรมถ้าเป็นการรักษาชีวิตที่ดี ลักษณะส่วนบุคคลไม่ได้หมายถึงเพียงหนึ่งคนเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงกลุ่มคนที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายกัน Olivier (2011, p. 5) กล่าวว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมจะได้รับอิทธิพลโดยปัจจัยส่วนบุคคลในรูปแบบของการกำกับตนเอง Self-Regulation แบบอัตโนมัติและมีสติ ปัจจัยส่วนบุคคลจะโอนเอนไปตามสถานการณ์และปัจจัยตามบริบทเช่นคำสั่ง

ขององค์กรรางวัลและการลงโทษ บรรทัดฐานของสังคม; และแรงกดดันทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญเท่าเทียมกันคือความคิดที่ว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ได้เป็นพฤติกรรมอัตโนมัติ; กล่าวคือการฝึกปฏิบัติที่จนกลายเป็นความเคยชิน (Habituated)

5. การเผชิญหน้ากับความกลัว (Fear) การเผชิญหน้ากับความกลัวซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม เพราะว่าเป็นจุดที่เน้นให้แต่ละคนแสดงพฤติกรรมออกมา แต่ละบุคคลต้องเผชิญความกลัวของตัวเอง บุคคลที่กล้าหาญทางจริยธรรมก็มีความกลัว ไม่ใช่ไม่กลัว มีความกลัวหมายถึงว่า แต่ละคนเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและสิ่งที่เป็นผลจะนำมาสู่พฤติกรรมที่แน่นอน ดังนั้น การเผชิญกับความกลัวจึงส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา มีการรับรู้ถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ต้องตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการตัดสินใจนั้น ฟิลิปอีแวนส์และเดวิดไวท์ (Philip Evans and David White) นักจิตวิทยาที่ศึกษาความกล้าค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างความกลัวและความกล้าหาญ งานวิจัยของพวกเขาสามารถช่วยอธิบายเคล็ดลับจิตวิทยาที่น่าสนใจของ ฟิลิปและไวท์ได้ค้นพบว่าบางครั้งเราเชื่อว่าคนที่มีความกล้าหาญเพราะพวกเขาทำสิ่งที่เรากลัว แม้ว่าเราจะไม่แน่ใจว่าพวกเขากลัวหรือไม่ นี่ก็เพราะเราต้องการกำหนดความกล้าหาญในฐานะคนที่เอาชนะความกลัว

แต่ละองค์ประกอบข้างต้นเป็นส่วนที่จำเป็นของความกล้าหาญทางจริยธรรม องค์ประกอบทั้งหมดนี้มีความสำคัญเท่าเทียมกัน บุคคลที่จะเรียกว่ามีความกล้าหาญทางจริยธรรม จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 5 นั้น ยกตัวอย่างเช่น โอไบรอัน (O' Brien as cited in Miller, 2005, pp. 17-18) ได้เห็นหมอวิ่งไปเพื่อช่วยทหารในสงครามที่ได้รับบาดเจ็บ ในขณะที่กองไฟกำลังลุกโชนในสถานการณ์เช่นนี้ เขามองว่า การกระทำของหมอประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั้ง 5 คือ การแสดงตนและการรับรู้ของสถานการณ์ทางจริยธรรม ทางเลือกจริยธรรม บุคลิกลักษณะ และความกลัว จากการทำที่โอไบรอันได้สัมภาษณ์ถึงแรงจูงใจอะไรที่ทำให้คุณหมอกระทำเช่นนั้น คำตอบก็คือ หมอบอกว่าทำตามหน้าที่เท่านั้นไม่ได้ถึงสิ่งที่ถูกหรือผิด ถึงแม้ว่าคำตอบที่ได้รับจะทำให้โอไบรอันไม่แน่ใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เรียกว่าความกล้าหาญทางจริยธรรม แต่ตอนท้ายโอไบรอันก็สรุปว่า ถึงแม้ว่าคนส่วนใหญ่จะอธิบายว่า ตนเองทำไปตามหน้าที่เท่านั้น แต่โอไบรอันเรียกว่า เป็นความกล้าหาญทางจริยธรรม

Lachman (2007, pp. 275-277) กำหนดองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยใช้คำย่อคือ CODE หมายถึงความกล้าหาญที่จะมีจริยธรรมสำหรับพยาบาล (ANA, 2001) ซึ่งสื่อถึงคุณค่า ภาระและการควบคุมความประพฤติของพยาบาลในความสัมพันธ์กับผู้ป่วย เพื่อนร่วมงานและบุคลากรวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

1. ความกล้าหาญที่จะนำไปสู่จริยธรรม (Courage to be Moral Requires) เป็นการประเมินวิกฤตสถานการณ์เพื่อตรวจสอบว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นในสถานการณ์

ที่เกิดขึ้น คนที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมจะรู้ถึงอารมณ์และวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสถานการณ์

2. การให้เกียรติต่อพันธหน้าที่ (Obligations to Honor) เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางจริยธรรม จะต้องมีการรับรู้สถานการณ์และการกำหนดตนเองในการตัดสินใจทางจริยธรรมเพื่อกำหนดค่านิยมทางจริยธรรมหรือหลักจริยศาสตร์ว่า อะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่ควรกระทำ

3. การจัดการกับอันตราย (Danger to Manage) เป็นการจัดการกับความกลัวที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่ความกล้าหาญทางจริยธรรม ซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการทางปัญญา (Cognitive Approach) ในการควบคุมอารมณ์และอดทนต่อความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยการพิจารณาการกระทำที่เป็นไปได้และพิจารณาผลของการกระทำที่อาจเกิดอันตราย

4. การแสดงออกและการกระทำ (Expression and Action) เป็นการแสดงความมุ่งมั่นในหลักการของตนเองและใช้ทักษะการเจรจาต่อรอง

Sekerka, Bağozzin and Charnigo (2009, pp. 568-570) กำหนดองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมระดับมืออาชีพ (Professional Moral Courage) เป็น 5 องค์ประกอบคือ

1. ตัวแทนทางจริยธรรม (Moral Agency) กล่าวคือ การยืนหยัดที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นตัวแทนของศีลธรรม และแรงจูงใจต่อพฤติกรรมทางจริยธรรม ผู้ตอบสนองทางจริยธรรมถูกเตรียมไว้สำหรับความยึดมั่นผูกพันและแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับการกระทำที่ถูกต้องเป็นการมองว่าตนเองเป็นตัวแทนของความถูกต้องหรือจริยธรรม

2. การมีคุณค่าในตนเองที่หลากหลาย (Multiple Values) เป็นความสามารถในการใช้คุณค่าที่หลากหลาย มาเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจและการแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพและยังกำหนดได้ว่าสิ่งใดควรนำมาปฏิบัติ ยึดมั่นในความเชื่อทั้ง ๆ ที่มีข้อกังวลหรือข้อเรียกร้องจากภายนอก และเป็นการตอบสนองต่อความท้าทายทางจริยธรรมโดยการนำความหลากหลายของคุณค่าหรือศีลธรรมที่กำหนดโดยเฉพาะในแต่ละบุคคล ค่าส่วนบุคคลประเมินจากค่าวิชาชีพและค่าขององค์กร สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการกำหนดคุณค่าที่หลากหลาย ในการสร้างการตัดสินใจทางจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพ

3. การมีความอดทน (Endurance of Threats) เป็นการเผชิญความยากลำบากในการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ซึ่งมักจะเป็นการบั่นทอนหรือการคุกคามซึ่งส่งผลต่อความอดทนอดทน ซึ่งจะสะท้อนในบุคคลที่ต้องเผชิญกับความยากลำบากทั้งอันตรายและการรับรู้ หรือการคุกคามที่มีต่อความอดทน

4. การมุ่งมั่นกระทำมากกว่าการถูกบังคับ (Goes beyond Compliance) เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่เพียงแค่อ่านหรือพิจารณาแค่กฎเกณฑ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังสะท้อนถึง

วัตถุประสงค์และอยู่เหนือกฎเกณฑ์พื้นฐานที่กำหนดว่าสิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดเหมาะสม เป็นการดำเนินการตอบสนองต่อศีลธรรมที่มีวิธีการเชิงรุกทางจริยธรรมในสถานที่ทำงาน แทนที่จะมุ่งเน้นแค่เพียงการป้องกันการผิดจรรยาบรรณ แสดงให้เห็นถึงทิศทางการส่งเสริมคุณธรรมที่ดีให้องค์กรด้วย ซึ่งเป็นหนึ่งในการใช้ประโยชน์จากแรงบันดาลใจที่มีต่อศีลธรรม

5. เป้าหมายทางจริยธรรม (Moral Goals) เป็นความสามารถในการผลักดันที่จะทำให้การทำความดีประสบผลสำเร็จซึ่งจะมีการใช้ศีลธรรมเข้ามาด้วย เช่นความซื่อสัตย์สุจริต และความยุติธรรม เป็นต้น เป็นการตอบสนองทางศีลธรรมที่จะขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จต้องใช้คุณธรรมตลอดจนกระบวนการตัดสินใจที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จที่ถูกต้องตามธรรมเนียมของคลองธรรม

Seth (2012, pp. 1-2) ได้ศึกษาพบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การมีความเกี่ยวข้องการกระทำประกอบด้วยเหตุผลทางจริยธรรม ที่ไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Involves Engaging in an Act for Ethical Reasons and not for Personal Gain)

2. การกระทำนั้นที่แสดงออกไปนั้นจะต้องไม่ขัดกับบรรทัดฐานทางสังคม (These Acts are Done in Opposition to Societal Norm)

3. การแสดงของความกล้าหาญทางจริยธรรม จะต้องปราศจากการได้รับสนับสนุนของสังคมที่ขัดกฎหมายและบรรทัดฐานทางสังคม (Acts of Moral Courage are Done without the General Support of the Community at large and often in Direct Resistance to Laws or Norms)

Fagin-Jones & Midlarsky (2007, pp. 136-147) ได้ศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การเอาใจใส่ด้วยความห่วงใย (Empathic Concern) การเอาใจใส่ด้วยความห่วงใยเป็นส่วนย่อยของการเอาใจใส่ เป็นแนวโน้มที่คำนึงถึงความเจ็บปวดของผู้อื่น ผู้ที่มีความห่วงใยในระดับสูงรู้สึกถึงความเมตตาต่อเหยื่อและความโกรธต่อผู้กระทำผิด (Davis, 1983) การเอาใจใส่คือ “การตอบสนองทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของผู้อื่นมากกว่าตัวของตัวเอง” (Hoffman, 2000, p. 4) ความแตกต่างระหว่างความเอาใจใส่ความห่วงใยและการเอาใจใส่เป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นไปได้ที่จะสัมผัสกับอารมณ์ของผู้อื่นโดยไม่รู้สึกกังวลสำหรับเขาหรือเธอ พุดอีกอย่างหนึ่งอาจรู้สึกท้อใจโดยการได้รับผลกระทบจากความเศร้าของอีกคนหนึ่ง แต่ไม่มีความห่วงใยที่จะช่วยบรรเทาความเจ็บปวดของผู้อื่น

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) Hoffman (2000) ความรู้สึกรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินการในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ความรับผิดชอบต่อ

สังคมเป็นบรรทัดฐานที่นำพาคนไปช่วยคนอื่นโดยไม่สนใจผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Berkowitz & Lutterman, 1968) ผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมมีมาตรฐานของความถูกต้องและความผิดภายในที่เข้มแข็งและมีแรงจูงใจในการหลีกเลี่ยงความผิดที่เกิดจากการกระทำอย่างไม่ถูกต้อง การปฏิบัติตามข้อผูกพันทั้งหมดไม่ถึงเพื่อนให้ตกต่ำและการมีส่วนร่วมในการยึดมั่นในความเป็นพลเมือง เป็นจุดเด่นของผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

3. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบเห็นแก่ผู้อื่น (Altruistic Moral Reasoning) การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบเห็นแก่ผู้อื่นคือความสามารถในการตัดสินใจตามหลักจริยธรรมตาม ระดับความห่วงใยที่สูงขึ้นสำหรับผู้อื่นและมีความกังวลน้อยลงเกี่ยวกับตัวเอง คนที่ใช้เหตุผลทางจริยธรรมเห็นแก่ผู้อื่นจะปฏิบัติตามหลักการของความถูกต้องและความผิดตามหลักสากลที่มีผลบังคับใช้ทั่วโลกเกี่ยวกับรูปแบบของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม การที่บุคคลจะเสี่ยงชีวิตของตนเพื่อช่วยคนอื่นไม่ใช่เพราะว่าพวกเขาชอบหรือสงสารคนอื่น แต่เนื่องจากเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่จะกระทำ

4. การเสี่ยงภัย (Risk-Taking) การมีส่วนร่วมในการช่วยชีวิต บุคคลจะต้องมีความเต็มใจที่จะเผชิญกับสิ่งที่จะเป็นอันตรายตัวเองและ ครอบครัว ดังนั้นการเสี่ยงภัยจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญข้อหนึ่ง

พัทธรวิภา หน่อสุวรรณ (2555, หน้า 41-42) ศึกษาพบว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมมีองค์ประกอบมี 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. การยึดมั่นในหลักการ (Principles) วัดจากตัวบ่งชี้ 5 ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเคารพ ความยุติธรรม และความเห็นอกเห็นใจ

2. การรับรู้สถานการณ์ทางศีลธรรม (Moral Situation) วัดจากตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์ การตรวจสอบคุณค่า และการไตร่ตรองถึงอันตราย

3. พฤติกรรมการแสดงออกทางจริยธรรม (Moral Behavior) วัดจากตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การพูดและการกระทำ

4. ความอดทน (Endurance) วัดจากตัวบ่งชี้ 1 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย การยอมเผชิญความลำบากลำบาก

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม พบว่ามีองค์ประกอบหลากหลายในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมที่แต่ละคนกำหนดไว้ ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักวิจัยแต่ละคน

ผู้วิจัย	องค์ประกอบ
Kidder (2005)	<ol style="list-style-type: none"> 1) การเผชิญหน้ากับอันตราย (Danger) 2) ความอดทน (Endurance) 3) การยึดมั่นในหลักการ (Principles)
Miller (2005)	<ol style="list-style-type: none"> 1) การรับรู้สถานการณ์ทางศีลธรรม (Moral Situation) 2) การเลือกจริยธรรมที่เหมาะสม (Moral Choice) 3) พฤติกรรมการแสดงออกทางจริยธรรม (Moral Behavior) 4) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Individuality) 5) ความกลัวที่จะทำความผิด (Fear)
Lachman (2007)	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความกล้าหาญที่จะนำไปสู่จริยธรรม (Courage to be Moral Requires) 2) พันธะหน้าที่ (Obligations to Honor) 3) การจัดการกับอันตราย (Danger to Manage) 4) การแสดงออกและการกระทำ (Expression and Action)
Sekerka, Bagozzi & Charnigo (2009)	<ol style="list-style-type: none"> 1) ตัวแทนทางจริยธรรม (Moral Agency) 2) การมีคุณค่าในตนเองที่หลากหลาย (Multiple Values) 3) การมีความอดทน (Endurance of Threats) 4) การมุ่งมั่นกระทำมากกว่าการถูกบังคับ (Going Beyond Compliance) 5) เป้าหมายทางจริยธรรม (Moral Goals)
Seth (2012)	<ol style="list-style-type: none"> 1) การมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกระทำที่มีเหตุผลทางจริยธรรมซึ่งไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนบุคคล และการกระทำนั้น 2) เป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนใหญ่ 3) พฤติกรรมที่แสดงออกจะต้องไม่เกิดจากแรงกดดัน หรือสนับสนุนจากประชาชนหรือเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีงาม
Fagin-Jones & malarky (2007)	<ol style="list-style-type: none"> 1) การเอาใจใส่ด้วยความห่วงใย (Empathic Concern) 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) 3) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบเห็นแก่ผู้อื่น (Altruistic Moral)

	Reasoning) 4) การเสี่ยงภัย (Risk-Taking)
พัทตรีวิภา หน่อสุวรรณ (2555)	1) การยึดมั่นในหลักการ (Principles) วัดจากตัวบ่งชี้ 5 ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเคารพ ความยุติธรรม และความเห็นอกเห็นใจ 2) การรับรู้สถานการณ์ทางศีลธรรม (Moral Situation) วัดจากตัวบ่งชี้ 3 3) ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์ การตรวจสอบคุณค่า และการไตร่ตรองถึงอันตราย 4) การแสดงออกทางจริยธรรม (Moral Behavior) วัดจากตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย การพูดและการกระทำ 5) ความอดทน (Endurance) วัดจากตัวบ่งชี้ 1 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย การยอมเผชิญความลำบากลำบาก

จากองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักวิจัยทั้ง 7 คน ข้างต้นนั้น มีบางองค์ประกอบมีความหมายที่เหมือนกันและต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักวิจัยทั้ง 7 คนนั้นมาจัดกลุ่มสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบให้ชัดเจน ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การจัดกลุ่มสังเคราะห์องค์ประกอบของแนวคิดนักวิจัย 7 คน

KIDDER (2005)	Miller (2005)	Lachman (2007)	Sekerka, Bagozzi & Charnigo (2009)	(Seth) (2012)	Fagin-Jones & Midlarsky (2007)	พัทตรีวิภา หน่อสุวรรณ (2555)	สรุป	ชื่อองค์ประกอบ
1) ตระหนักถึงอันตราย	1) การมีอยู่และการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	1) ความกล้าหาญที่จะนำไปสู่จริยธรรม			4. การเสี่ยงภัย	2) การรับรู้สถานการณ์ทางศีลธรรม	6	การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม
2) ต้อง	5) การ	3) การ	3) การมี			4) ความ	4	อดทนต่อภัย

มีความ อดทน	เผชิญกับ ความกลัว	จัดการกับ อันตราย	ความ อดทน			อดทน		คุกคาม
3) ต้อง ยึดมั่น ใน หลักการ	2) การ เลือก จริยธรรม ที่ เหมาะสม		2) การมี คุณค่าใน ตนเองที่ หลากหลาย		1.การเอาใจ ใส่ด้วยความ ห่วงใย 2. ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม	1) การยึด มั่นใน หลักการ	5	ยึดมั่นใน หลักการ
		2) การให้ เกียรติต่อ พันธมิตร หน้าที่		1) การมี ความ เกี่ยวข้อง การ กระทำที่ ไม่ เกี่ยวกับ ผลประโยชน์ ส่วนบุคคล	3. การใช้ เหตุผลเชิง จริยธรรม แบบเห็นแก่ ผู้อื่น		4	เหตุผลเชิง จริยธรรม
	3) พฤติกรรม ทาง จริยธรรม	4. การ แสดงออก และการ กระทำ		3) การ แสดง ของ ความ กล้า หาญ ทาง จริยธรรม จะต้อง ปราศจาก การ ได้รับ สนับสนุน ของ สังคมที่		3) พฤติกรรม การ แสดงออก ทาง จริยธรรม	5	พฤติกรรม ทาง จริยธรรม

				ชัด กฎหมา ยและ บรรทัด ฐานทาง สังคม			
4) คุณลักษณะ ส่วนบุคคล		1) ตัวแทน ทาง จริย ธรรม 4) การ มุ่งมั่น กระทำ มาก กว่าการ ถูกบังคับ 5) เป้าหมาย ทาง จริยธรรม	2) การ กระทำ นั้นที่ แสดง ออกไป นั้น จะต้อง ไม่ขัดกับ บรรทัด ฐานทาง สังคม			4	ลักษณะส่วนบุคคล

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักวิจัยทั้ง 7 คนมาจัดกลุ่มสังเคราะห์ให้ชัดเจนขึ้น จึงได้องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation) 2) การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) 3) การยึดมั่นในหลักการ (Standing Principles) 4) เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) 5) ลักษณะส่วนบุคคล (Individuality) 6) พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตาราง 3 สังเคราะห์องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม

องค์ประกอบ	KIDDER (2005)	Miller (2005)	Lachman (2007)	Sekerka, Bagozzi & Charnigo (2009)	(Seth) (2012)	Fagin-Jones & Midlarsky (2007)	พัทรวริภา หน่อสุวรรณ	รวม
1. การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation)	/	/	/			/	/	6
2) การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats)	/	/	/	/			/	4
3) การยืนหยัดในหลักการ (standing up for Principles)	/		/	/		/	/	5
4) เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning)			/		/	/		3
5) ลักษณะส่วนบุคคล (Individuality)		/		/	/		/	3
6) พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)		/		/	/			5

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงคะแนนความถี่ขององค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 6 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษาและผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ซึ่งได้ศึกษา คำนิยาม องค์ประกอบ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นตารางสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมเพื่อแสดงให้เห็นตัวบ่งชี้ที่นักวิจัยหลายคนได้ศึกษาไว้ เพื่อจะนำมาเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้น รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตาราง 4 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ตามองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรม 6 องค์ประกอบ

องค์ประกอบ ของความ กล้า หาญ ทาง จริยธรรม	KIDDER (2005)	Miller (2005)	Lachman (2007)	Sekerka, Bagozzi และ (Seth) (2012)	Fagin-Jones และ Midlarsky (2007)	Michele (2001)	Manji (2016)	Putnam (2010)	Osswald et al. (2008b)	infeld (1999)	Greitemeyer et al. (2006)	Niesta et al. (2008)	O' Byrnel all (2007)	พระไพศาล(2551)	พัทตรีวิภา ทนอสสุวรรณ (2555)	รวม	องค์ประกอบที่เลือก
1) การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation)																	
1.1 ประเมิน สถานการณ์	/	/	/												/	5	/
1.2 ตรวจสอบ คุณค่า	/	/	/	/											/	6	/
1.3 การ ไตร่ตรอง ถึง อันตราย และความ เสี่ยง	/	/	/												/	5	/
1.4 จิตสำนึก	/					/											2
1.5 กล้าทำ ทนาย อำนาจ	/												/				1

ไม่เป็น ธรรม																		
1.6 กล้าที่ จะฟัน กิเลส													/				1	
1.7 หลีกเลี่ยง การทำ ผิด	/																1	
2) การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats)																		
2.1 อดทน ต่อ ความ ยากลำ บาก	/	/		/			/						/		/		6	/
2.2 อดทน ต่อ ความ กลัว	/	/	/				/	/					/				6	/
3) การยืนหยัดในหลักการ (standing up for Principles)																		
3.1 ความ ซื่อสัตย์	/	/	/	/			/	/						/	/		10	/
3.2 ความ รับผิดช อบ	/	/				/	/		/					/	/		7	/
3.3 ความ เคารพ	/	/	/	/			/		/					/			7	/

5.3				/						/						2	
เป้าหมายทางจริยธรรม																	
5.4		/		/					/	/						4	/
บรรทัดฐานทางสังคม																	
5.5	/	/		/												3	
ความมุ่งมั่นตั้งใจในการกระทำ																	
6) พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)																	
6.1	/	/	/										/	/		6	/
ทางการพูด																	
6.2	/	/	/		/			/				/	/	/		8	/
การกระทำทางกาย																	

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวบ่งชี้จากค่านิยม องค์ประกอบ แนวคิด ทฤษฎีของของนักวิจัย 16 คน ตามกรอบองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 6 ประกอบดังกล่าว จึงเลือกตัวแปรโดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแปรที่มีผู้กล่าวไว้ที่มีความถี่เหมือนกันตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป จากทั้งหมด 16 คนได้ตัวบ่งชี้จำนวน 17 ได้แก่ 1) ประเมินสถานการณ์ 2) ตรวจสอบคุณค่า 3) การไตร่ตรองถึงอันตราย 4) อุดหนุนต่อความยากลำบาก 5) อุดหนุนต่อความกลัว 6) ความซื่อสัตย์ 7) ความรับผิดชอบ 8) ความเคารพ 9) ความยุติธรรม 10) ความเห็นอกเห็นใจ 11) เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบประโยชน์นิยม 12) เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบหน้าที่นิยม 13) การตระหนักรู้อารมณ์ 14) การควบคุม

ตนเอง 15) บรรทัดฐานทางสังคม 16) พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางการพูด 17) พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางการกระทำ

2.1.5 แนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม

ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่เรียนรู้และฝึกฝนได้ ดังนั้นวิธีการส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรมทำได้ 2 วิธี ดังนี้

1. การใช้กระบวนการศึกษาและการฝึกฝน (education and habituation)

Aristotle and Plato (Miller, 2005, pp. 21-23) ได้พูดถึงวิธีการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถพัฒนาได้ด้วยการสอนและการฝึกฝน เพราะเขาไม่เชื่อว่าจริยธรรมของมนุษย์จะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ การศึกษาตามแนวคิดของเขามุ่งไปที่ด้านจิตวิญญาณไม่ใช่ด้านร่างกาย การดูแลจิตวิญญาณ ดังนั้นมนุษย์จะต้องได้รับการศึกษาในด้านคุณธรรม การศึกษาไม่ใช่เพียงทำให้เกิดความกล้าทางจริยธรรมเท่านั้นแต่ยังทำให้บุคคลมีคุณธรรมด้วย ดังนั้นการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจริยธรรมในมนุษย์ และยังพูดต่อไปอีกว่าการศึกษาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคุณธรรม เด็กที่เป็นวัยรุ่นจะต้องได้รับการสอนด้านคุณธรรมอย่างไรก็ตามเด็กที่เป็นเยาวชนจะยังไม่สามารถเข้าใจคุณธรรมได้อย่างเต็มที่ พวกเขาจะต้องอาศัยตัวแบบหมายถึงบุคคลที่เป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรม เด็กจะต้องได้รับการสอนและฝึกฝนเพื่อให้เกิดพฤติกรรมด้านคุณธรรม อริสโตเติลเชื่อว่าถ้าหากเด็กไม่ได้รับการฝึกนิสัยที่ดี พวกเขาจะเป็นกลายเป็นคนไม่ดี

Robert (Miller, 2005, p. 23) กล่าวว่า ความกล้าหาญเป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้ได้ และมีกลยุทธ์ 2 อย่าง โรเบิร์ต อธิบายถึงสองกลยุทธ์ที่แต่ละคนสามารถใช้เพื่อควบคุมความกลัวผ่านความกล้าหาญ ได้แก่ การต่อต้านสิ่งที่ยั่วยวนใจและการสร้างอารมณ์ขึ้นใหม่ คนที่กล้าหาญต่อต้านสิ่งที่ยั่วยวนใจจะสามารถห้ามปรามตัวเองจากการรักษาคุณธรรมที่สำคัญของตนเอง คนที่กล้าหาญยังปรับเปลี่ยนความกลัวของตนเองให้กลายเป็นอารมณ์ที่สร้างสรรค์ซึ่งจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการกระทำของตนเอง กลยุทธ์ที่โรเบิร์ตกำหนดไว้นี้ควรจะได้รับการปฏิบัติและทำให้เกิดความเคยชิน

McCain and Aristotle (Miller, 2005, p. 23) ได้พูดถึง การได้มาซึ่งความกล้าหาญว่า เพื่อที่จะได้รับความกล้าหาญเราต้องบังคับตัวเองเพื่อใช้ความกล้าหาญ คือต้องฝึกการใช้ความกล้าหาญเพื่อให้เกิดเป็นความเคยชินและจะต้องค้นหาสถานการณ์ที่เกี่ยวกับคุณธรรมเพื่อใช้ในการทดสอบ ความกล้าหาญจะไม่เกิดกับบุคคลที่ไม่ได้รับการฝึกฝน

Jonas and Brandstater (2007 as cited in Osswald, Greitemeyer, Fischer and Frey, 2010, p. 19) กล่าวว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่สามารถเรียนรู้ได้และผ่านการฝึกรอบม ดังนั้นจึงได้ดำเนินการฝึกรอบมความกล้าหาญทาง

จริยธรรมและพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรขึ้นเพื่อส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรม การฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ในทางปฏิบัติและความสามารถในการปฏิบัติเหมือนกันกับหลักสูตรช่วยเหลือครั้งแรก โดยแนวคิดที่สำคัญของหลักสูตรนี้คือ ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ได้หมายถึงการวิ่งเข้าไปในสถานการณ์อันตรายที่สุดที่หวังว่าจะมีชีวิตรอดได้ คำขวัญการประชุมเชิงปฏิบัติการคือ “การกระทำเล็ก ๆ น้อย ๆ แทนความเป็นวีรบุรุษ” การกระทำเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเป็นชื่อและแสดงภายในการฝึกอบรมเช่น “โทรหาตำรวจ” หรือ “แจ้งให้ผู้อื่นทราบถ้าคุณคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้น”

2. การใช้การเล่าเรื่องราวและวีรบุรุษ (Use of Stories & Heroes)

การใช้การเล่าเรื่องและวีรบุรุษที่มีชื่อเสียงเป็นเครื่องมือในการที่จะพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ซึ่งเนื้อเรื่องนั้นจะต้องเหมาะสมอาจจะเป็นเรื่องจริงหรือเท็จที่สมมุติขึ้นก็ได้ ซึ่งจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมที่จะสามารถทำให้เด็กเรียนรู้คุณธรรมได้ จึงจะมีอิทธิพลกับเด็กแต่ไม่ใช่เป็นเรื่องที่น่ากลัว สอดคล้องกับ Kilpatrick เชื่อว่าเรื่องราวทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้คุณธรรม Kilpatrick ยืนยันว่าการพยายามสอนเด็กเรื่องคุณธรรมโดยปราศจากเรื่องไม่ได้สอนเด็กและปราศจากบริบทของเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับเด็ก คุณธรรมก็จะสูญหายไป เด็กเล็กต้องการภาพความรู้สึกของเรื่องราวเพื่อช่วยให้พวกเขาระลึกถึงสิ่งที่สำคัญมากอันดับแรกเด็กต้องเรียนรู้ที่จะรักคุณธรรมก่อนที่พวกเขาจะสามารถการอภิปรายเกี่ยวกับความขัดแย้งทางจริยธรรมได้ดังนั้นเรื่องที่ทำให้ตัวอย่างของคุณธรรมโดยเฉพาะเรื่องที่เน้นเกี่ยวกับการเสียสละของตนเอง เรื่องราวของวีรบุรุษเป็นวิธีที่ดีในการเล่าเรื่องของการเสียสละตนเอง Kilpatrick เขียนว่า "ฮีโร่ ... คือเสียสละ" วีรบุรุษเป็นตัวอย่างที่สมบูรณ์แบบของจริยธรรมและเรื่องราวของวีรบุรุษเป็นวิธีที่เหมาะสมในการให้ความรู้แก่เยาวชนเกี่ยวกับคุณธรรม (Miller, 2005, p. 24)

การนำเสนอเรื่องวีรบุรุษในการที่ใช้สอนความกล้าหาญทางจริยธรรมของเด็กและผู้ใหญ่ควรจะมี ความแตกต่างกัน จากงานวิจัยของ Szagun ที่ดำเนินการกับ Martina Schäuble พบความแตกต่างระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ในการเข้าใจความกล้าหาญ ในการศึกษา นี้ เด็กจะมองว่าความกล้าหาญในฐานะเป็นเรื่องของการกระทำ ผู้ใหญ่มองว่าความกล้าหาญในการเสี่ยงต่อการบาดเจ็บหรือการบาดเจ็บ การวิจัยของพวกเขาอธิบายว่าทำไมผู้ใหญ่ต้องการวีรบุรุษที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่าวีรบุรุษของเด็ก เพราะว่า เด็กตอบสนองต่อวีรบุรุษที่เต็มไปด้วยการกระทำที่ผจญภัยได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่จะเข้าใจเรื่องความกล้าหาญมากขึ้น วีรบุรุษของผู้ใหญ่จำเป็นต้องสะท้อนถึงการตัดสินใจทางจริยธรรมในชีวิตประจำวันผู้ใหญ่สามารถมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องได้ ผู้ใหญ่ต้องการทราบวิธีที่พวกเขาสามารถอดทนเมื่อพวกเขาขัดแย้งกับสิ่งที่ถูกต้อง เรื่องของวีรบุรุษก็เป็นตัวอย่างของความกล้าหาญที่เด็ก ๆ และผู้ใหญ่สามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวเองได้หลังจากนั้น การที่วีรบุรุษในเรื่องราวจะกลายเป็นแบบอย่างที่ดีได้ก็ต่อเมื่อมันเหมาะสมกับอายุเท่านั้น ฮีโร่ของเด็กควรเป็นมิติเดียวและง่ายสำหรับเยาวชนที่จะเข้าใจในขณะที่วีรบุรุษของผู้ใหญ่ควรมีความซับซ้อนและใช้งานได้ง่าย ดังนั้นการ

นำเสนอเรื่องราวของวีรบุรุษเพื่อที่จะใช้สอนความกล้าหาญทางจริยธรรมนั้นจึงควรให้เหมาะสมกับวัยเด็กและผู้ใหญ่ จึงจะทำให้เด็กและผู้ใหญ่เรียนรู้และพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมได้

Kidder & Bracy (2001, p. 10-12) พูดถึงวิธีจะพัฒนาคนให้มีความกล้าหาญทางจริยธรรม อันดับแรกจะต้องมีการรับรู้ถึงลักษณะของ “ความกล้าหาญทางจริยธรรม” ตามที่กำหนดไว้ข้างต้นคือคุณภาพของจิตใจและจิตวิญญาณที่ช่วยให้คนหนึ่งเผชิญหน้ากับประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมและการกระทำผิดทางจริยธรรมอย่างมั่นคงและมั่นใจได้โดยไม่สะดุ้งหรือถอยห่าง ซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถส่งเสริมสนับสนุนและสอนผ่านคำสอนแบบอย่างทางจริยธรรมและการฝึกปฏิบัติได้ โดยการสอนและฝึกความกล้าหาญทางจริยธรรม ซึ่งมีหลากหลายวิธีดังนี้

1. การแยกแยะความกล้าหาญจากความซื่อสัตย์ ถ้าความกล้าหาญทางจริยธรรมคือความเต็มใจที่จะแสดงความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรมและความเมตตาในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงแล้ว ความซื่อสัตย์ทางจริยธรรมคือการแสดงออกที่ตรงข้ามกับคุณธรรมเหล่านั้นได้แก่ ความไม่สุจริต ความไม่เคารพ ความไม่รับผิดชอบต่อความไม่ยุติธรรมและการขาดความเมตตา คนที่มีความกล้าหาญเผชิญหน้ากับความท้าทายทางจริยธรรมในชีวิตประจำวันของพวกเขาที่จะยังคงซื่อสัตย์ต่อคำสาบานศักดิ์สิทธิ์ “คนอ่อนแอจะละทิ้งแผนการของเขาเมื่อสามารถแสวงหาความสุขและความบันเทิงได้ง่าย” ในขณะที่คนอื่น ๆ แสวงหาความสุขง่าย ๆ โดยไม่ต้องจับจ้องใด ๆ เพราะเขาไม่มีแผนที่จะละทิ้ง ดังนั้นเพื่อที่จะใช้ชีวิตตามหลักศีลธรรม Van Wyk สรุปว่า “คนเราต้องหลีกเลี่ยงการเป็นคนที่ทำอะไรตามใจตนเองและคนซื่อสัตย์ทั้งสองแบบ ดังนั้นคนเราต้องมีคุณธรรมหรือความอดกลั้นและความกล้าหาญ”

2. ศึกษาชีวิตของวีรบุรุษทางศีลธรรม ซึ่งบุคคลที่เป็นวีรบุรุษมีมากมาย จะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตาม

3. การยึดมั่นในการแสดงออกด้วยความกล้าหาญทางจริยธรรม เช่นเดียวกับค่านิยมหลักห้าประการ ความกล้าหาญสร้างขึ้นโดยการปฏิบัติและการทำซ้ำ เหมือนนิสัยหรือกล้ามเนื้อจะได้รับความเข้มแข็งโดยการได้ใช้ “คุณได้รับความเข้มแข็ง ความกล้าหาญและความมั่นใจจากทุกประสบการณ์ที่คุณมองข้ามความกลัวในขณะที่เผชิญ” Eleanor Roosevelt กล่าวว่า คุณสามารถที่จะพูดกับตัวเองว่า ฉันมีชีวิตอยู่โดยผ่านความประสบการณ์ที่น่าสะพรึงกลัวมาแล้ว ฉันสามารถใช้สิ่งต่อไปที่จะมาพร้อมกัน ถ้าคุณล้มเหลวใดในที่ใด ๆ ก็ตาม ที่จะเป็นไปตามแนวทางความเชื่อมั่นของคุณ คุณต้องทำให้ตัวเองประสบความสำเร็จทุกครั้ง คุณต้องทำในสิ่งที่คุณคิดว่า你会ทำไม่ได้

การบรรลุความกล้าหาญทางจริยธรรมจะต้องอาศัย 2 อย่างคือการรับรู้ถึงสิ่งที่เป็นอยู่ (โดยอาศัยแบบอย่าง) และสิ่งที่ไม่ใช่ (ผ่านความเข้าใจในเรื่องซื่อสัตย์) และโครงสร้างสำหรับฝึกซ้อม กิจกรรมเหล่านี้ต้องเกิดขึ้นทั้งในส่วนบุคคลและกลุ่ม โดยปกติความกล้าหาญทางจริยธรรมจะ

ถูกมองว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ ความกล้าหาญทางจริยธรรมจำเป็นต้องได้รับการสอนและแสดงออกให้เห็นผ่านหลักสูตรของโรงเรียน การฝึกอบรมพนักงานการศึกษาด้านการบริหาร การฝึกทหาร การสอนศาสนา คำแนะนำของพลเมืองและวิธีการอื่น ๆ

Kidder (2005, pp. 243-244) กล่าวว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่สามารถที่จะเรียนรู้และฝึกฝนได้ ด้วยผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรมที่หลากหลายวิธี วิธีที่เห็นนิยมใช้ในการเรียนรู้และการสอนความกล้าหาญทางจริยธรรมมี 3 วิธี ดังนี้

1. การบรรยายและการอภิปราย (discourse and discussion) โดยใช้การสอบถามเหตุผลเพื่อสำรวจ เรื่องเล่าเกี่ยวกับความกล้าหาญเข้าใจว่ามันคืออะไรและเข้าใจว่ามันมีความสัมพันธ์กัน

2. การเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมและการเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ (Modeling and Mentoring) คือเข้าไปมีส่วนร่วมกับตัวอย่างชีวิตจริงเพื่อแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญทางจริยธรรมในการดำเนินการและให้คำปรึกษาเพื่อแนะนำและช่วยในการกำหนดเส้นทาง

3. ฝึกฝนและมีความเพียรอย่างต่อเนื่อง (Practice and Persistence) คือพยายามหาวิธีที่จะสร้างทักษะของเราด้วยการทำสิ่งที่กล้าหาญ ดังคำขวัญที่มีชื่อเสียงของอริสโตเติลว่า เรากลายเป็น...กล้าหาญด้วยการกระทำที่กล้าหาญ แต่การกระทำของความกล้าหาญทางจริยธรรมนี้เป็นของแท้หรือไม่? วิธีการตรวจสอบว่าเป็นการกระทำที่กล้าหาญหรือไม่นั้นมี 3 วิธีคือ

3.1 ก่อนที่จะแสดงออกซึ่งความกล้าหาญนั้น มีการทดสอบความเสี่ยงที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับตอนสุดท้าย กล่าวคือ เป็นการประเมินความเสี่ยงว่าผลที่จะได้รับตามมานั้นมันคุ้มค่ามีประโยชน์หรือไม่

3.2 จะต้องมีการทดสอบถูกต้อง โดยคำนึงกฎเกณฑ์เป็นหลัก

3.3 จะต้องมีการทดสอบการมีส่วนร่วมที่บริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงความหวังใจเป็นหลัก หากการกระทำไปนั้นจะทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบเชิงลบมาน้อยเพียงใด

พระปรียัติธาดา (2558, หน้า 37-38) เสนอว่า การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมนั้น ก็เหมือนกับการพัฒนาด้านจริยธรรม ทั้งนี้เพราะความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของความกล้าหาญ โดยการศึกษาและปลูกฝังนิสัยให้เกิดความซื่อสัตย์ เมตตา การตัดสินใจ ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจ ความมีศักดิ์ศรี ความอดทน การควบคุมตนเอง ตลอดจนความมีระเบียบวินัย โดยการเล่าตัวอย่างหรือการอ่านประวัติผู้ที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยกตัวอย่างผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นฮีโร่ และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม จนซาบซึ้ง สามารถพัฒนาให้เกิดความรู้สึกภายในจิตวิญญาณ อยากจะเป็น อยากจะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมเหมือนบุคคลเหล่านั้น ในการสร้างเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรม ควรทำดังนี้

1. ให้อ่านคุณค่าจริยธรรมที่ตนเองยึดถือ โดยการศึกษาและปลูกฝังนิสัยให้เกิดความซื่อสัตย์ เมตตา มีความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจ ความมีศักดิ์ศรี ความอดทน การควบคุมตนเอง และความมีระเบียบวินัย

2. ยกตัวอย่างผู้ที่มีชื่อเสียงเป็นฮีโร่ และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยการเล่าตัวอย่าง การอ่านประวัติผู้ที่มีความกล้าหาญจนซาบซึ้ง สามารถพัฒนาให้เกิดความรู้สึกภายใน จากจิตวิญญาณ อยากรเป็นแบบนั้นบ้าง โดยสร้างแรงบันดาลใจขึ้นมา

3. หาสิ่งที่เป็นแรงจูงใจให้แสดงออกในด้านการเห็นอกเห็นใจ ได้แก่ ความรู้สึกที่รับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของผู้อื่น ความเชื่อในความยุติธรรม หรือความปลอดภัยในชีวิตของมนุษย์ รวมถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนเคารพศรัทธา ตลอดจนสิ่งแวดล้อม บริบทที่เกี่ยวข้อง กับการแสดงออกถึงการรับผิดชอบต่อ เป็นตัวชี้้นำให้ประชาชนแสดงออกถึงแรงจูงใจ จนกลายเป็นนิสัยพฤติกรรม การแสดงออกที่มีลักษณะเฉพาะขึ้นมาได้

4. การตัดสินใจอย่างเด็ดขาดรวดเร็ว จะสร้างความสามารถหรือความโน้มเอียงที่จะแสดงด้านความกล้าหาญนั้น ๆ ได้

5. เรียนรู้ประเภทของจริยธรรม ความขัดแย้ง และความรับผิดชอบที่ควรจะมี

6. เรียนรู้ที่จะแยกแยะ การใช้จริยธรรมด้านใดในแต่ละสถานการณ์

7. เรียนรู้ที่จะแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางด้านจริยธรรมกับบุคคลอื่น

8. เรียนรู้ที่จะควบคุมการแสดงออกทางด้านจริยธรรมและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

9. มีความกล้าหาญทางจริยธรรมในการจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้น

Floyd (2009, p. 340) ได้พูดถึงการสอนจริยธรรมทางกฎหมายในโรงเรียนกฎหมายว่ามีสองลักษณะ ได้แก่

1. การสอนจริยธรรมสิ่งสำคัญคือการเน้นไปที่สร้างองค์ความรู้และการวิเคราะห์กฎระเบียบ เพราะกฎระเบียบถือว่าเป็นเนื้อหาเบื้องต้นของหลักสูตร

2. หลักการและวิธีการสอน คือ การให้ศึกษาปัญหา ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่ตั้งสมมติฐานเกิดขึ้นจริงที่จะเกี่ยวกับบทบาทของนักกฎหมายและถามนักเรียนถึงสิ่งที่ควรทำในสถานการณ์เช่นนั้น

ดังนั้น การสอนจริยธรรมในโรงเรียนกฎหมายมุ่งเน้นไปที่การเข้าใจกฎระเบียบและวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาซึ่งถือว่ามีความจำเป็นในการที่จะปลูกฝังความกล้าหาญทางจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

จะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมนั้นจะใช้วิธีการสอนและการฝึกฝนจนเกิดเป็นเคยชินหรือผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม โดยขั้นตอนในการสอนและฝึกความกล้าหาญทางจริยธรรมจะเริ่มต้นจากการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขัดแย้งทางจริยธรรม ซึ่ง

อาจเป็นเรื่องเล่า หรือการนำเสนอตัวแบบที่สะท้อนถึงความกล้าหาญโดยการเล่าตัวอย่างหรือการอ่านประวัติผู้ที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยกตัวอย่างผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นฮีโร่ และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม จนซาบซึ้ง สามารถพัฒนาให้เกิดความรู้สึภายในจิตวิญญาณ จนมีแรงจูงใจที่จะอยากจะมี ความกล้าหาญทางจริยธรรมเหมือนบุคคลเหล่านั้น

2.1.6 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.1.6.1 ลักษณะของจริยธรรม

พรศิริ กองนวล และคณะ (2550, หน้า 24-37) กล่าวว่า การมองจริยธรรมแต่ละคนอาจแตกต่างกันตามแนวความคิด แต่จริยธรรมที่แท้จริงก็เป็นจริยธรรมที่มีอยู่ และการมองเห็นอาจเป็นรูปการนิยาม การแสดงความรู้และการประพฤติปฏิบัติ Brown (1965; อ้างถึงใน พรศิริ กองนวล และคณะ, 2550, หน้า 24-37) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ (Knowledge)
2. ด้านความรู้สึ (Feeling)
3. ด้านการประพฤติปฏิบัติ (Conduct)

เมื่อพิจารณาแล้วสอดคล้องกับ Hoffman (1970; อ้างถึงใน พรศิริ กองนวล และคณะ, 2550, หน้า 37) ที่แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ด้าน เหมือนกัน คือ

1. ความคิดทางศีลธรรมหรือจริยธรรม (Moral Thought)
2. ความรู้สึทางศีลธรรมหรือจริยธรรม (Moral Feeling)
3. การแสดงพฤติกรรมทางศีลธรรม (Moral Behavior)

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2533) ได้อธิบายถึง ลักษณะ ของคุณธรรม จริยธรรม ไว้ดังนี้

1. คุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้
2. คุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงปัญญา หรือความรู้คิด องค์ประกอบเชิงความรู้สึและอารมณ์ และองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม
3. พัฒนาการทางจริยธรรมนั้น เกิดควบคู่กับพัฒนาการทางเซวาร์ปัญญา
4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมบางอย่าง เปลี่ยนแปรไปตามสถานการณ์ตัวอย่าง เช่น ความซื่อสัตย์บุคคลบางคนอาจจะไม่ฉ้อโกงเกี่ยวกับการเงิน แต่อาจจะโกงในเวลาสอบ เป็นต้น
5. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม อาจกล่าวได้ว่ามี 2 ประเภท คือ

5.1 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่มีลักษณะสากล คือ เหมือนกับพฤติกรรมในวัฒนธรรม หรือสังคมอื่นทั่วโลก

5.2 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เหมือนกับพฤติกรรมของกลุ่มชน ชุมชน หรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก

5.3 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะคน ทำให้คนนั้นต่างจากคนอื่น เป็นปัจเจกบุคคล

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524, หน้า 2-3; อ้างถึงใน สุทธิพร บุญส่ง, 2550, หน้า 22) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่มีความรู้ไว้ในสังคมของตนนั้น การกระทำใดควรทำ และชนิดใดควรละเว้น พฤติกรรมประเภทใดเหมาะสม และประเภทใดไม่เหมาะสมมาก น้อย เพียงใด ปริมาณความรู้ขึ้นอยู่กับอายุ การศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของคนด้วย

2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือ งดเว้นแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น

3. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ซึ่งทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของคนในสังคมนั้น

4. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุที่กล่าวมานั้นจะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจจะมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกันอาจจะมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำและอยู่ในระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้

จากการทบทวนเอกสารแนวคิดต่าง ๆ พบว่าแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมจะเน้นให้บุคคลได้เผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรม ผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ได้แก่ กลุ่มแนวคิดจิตพิสัย ทฤษฎีพุทธิปัญญาสังคม รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มแนวคิดจิตพิสัย

1.1 ทฤษฎีของบลูมและคณะนักคิดกลุ่มจิตพิสัยมุ่งอธิบายพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลโดยมองว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระดับคุณภาพของการเรียนรู้ทางด้านจิตใจ (Affective Domain) ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ ทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจ จุดเน้นสำคัญของทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเรียนรู้ด้านจิตใจจะครอบคลุมความสนใจ เจตคติ ค่านิยมลักษณะนิสัยของบุคคล และเชื่อว่าการเกิดเจตคติและการพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) เป็นขั้นที่คนจะแสดงพฤติกรรม รับสัมผัสว่ามีสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น จากการถูกสิ่งเร้ากระตุ้น ให้มีความรู้สึกไวต่อปรากฏการณ์

2. ขั้นการตอบสนอง (Responding) เป็นพฤติกรรมต่อเนื่องจากการรับรู้ โดยที่บุคคลไม่เพียงแต่จะตั้งใจรับรู้เท่านั้น แต่จะต้องมีการแสดงออกซึ่งความตั้งใจนั้น แต่พฤติกรรมขั้นนี้ยังไม่บ่งบอกถึงเจตคติหรือค่านิยมของบุคคลนั้น แต่พฤติกรรมนั้นบ่งบอกว่าบุคคลกำลังแสดงพฤติกรรมบางอย่างเกี่ยวกับสิ่งเร้า

3. ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) พฤติกรรมขั้นนี้เกิดจากประสบการณ์หรือผลิตผลทางสังคมที่อยู่รอบๆตัว เมื่อบุคคลได้ประเมิน และได้รับการยอมรับอย่างซ้ำๆ ซึ่งในที่สุดก็ยึดถือเป็นแนวทาง หรือเป็นเกณฑ์ของเขา ส่วนประกอบที่สำคัญของการเห็นคุณค่า เกิดจากคามยินยอมของแต่ละคนต่อคุณค่าบางอย่างที่ทำให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งในขั้นนี้บุคคลจะเริ่มเห็นคุณค่าประโยชน์ของสิ่งที่เขารับรู้และสิ่งที่เขาตอบสนองไปแล้วไม่ใช่เพียงแต่รับรู้หรือตอบสนองไปตามกฎเกณฑ์

4. ขั้นจัดระบบ (Organizing) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้หมายความว่า เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับและเห็นคุณค่าของคุณลักษณะนั้น

5. ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization) พัฒนาการขั้นจัดระบบเป็นการเริ่มต้นของการวางตัว หรือการยอมรับคุณลักษณะที่บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นลักษณะเฉพาะของตัว กล่าวคือ เมื่อการจัดระบบคุณลักษณะที่มีคุณค่าสำหรับตัวเองเข้ารูปร่างแล้ว บุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเองแล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไปจนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติ หมายความว่า เมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้า เขาก็จะแสดงออกตอบสนองในรูปแบบคงเส้นคงวาสม่ำเสมอ จนจัดได้ว่าเป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุด (นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตเรณูกุล, 2551, หน้า 24)

จากแนวคิดจิตพิสัยจะเห็นได้ว่าการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของบุคคลนั้น สิ่งสำคัญจะต้องกระตุ้นให้คนได้รับรู้เข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ตระหนักเห็นคุณค่าของสิ่งที่ปฏิบัติที่ควรยึดถือเป็นหลักการและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย

2. ทฤษฎีพุทธิปัญญาสังคม

2.1 ทฤษฎีพุทธิปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Learning Theory) Bandura (2008) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้ก่อตั้งทฤษฎีนี้ เดิมใช้ชื่อว่า “ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม” (Social Learning Theory) ต่อมาเขาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปัญญาสังคม” (Social Cognitive Learning Theory) เขาให้แนวคิดว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน

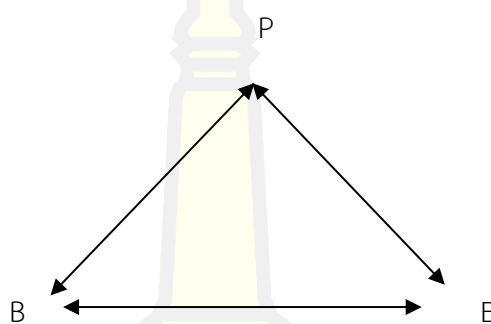
Bandura อธิบายต่อไปว่า การเรียนรู้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ความคิดหรือ การคาดหวังหรือความเชื่อและองค์ประกอบส่วนบุคคล (Person: P)

2. พฤติกรรม (Behavior: B) และ

3. สิ่งแวดล้อม (Environment: E)

ปัจจัยทั้ง 3 ประการนี้มีความสัมพันธ์กันแบบ 2 ทิศทาง ต่างก็มีอิทธิพลต่อกัน และกัน ดังภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์กันของปัจจัยทั้ง 3

แนวความคิดที่สำคัญบันดูราเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเกิดขึ้นจากการสังเกต จากตัวแบบ ซึ่งตัวแบบอาจจะเป็นตัวแบบทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตก็ได้เช่นตัวแบบที่เป็นรูปภาพ สัญลักษณ์ ตัวแบบในทีวี ภาพยนตร์ เกมคอมพิวเตอร์ต่างๆ หนังสือ การ์ตูน นวนิยาย คำพูดหรือข้อมูลที่เป็นสัญลักษณ์ต่าง เป็นต้น

Bandura ได้กล่าวถึง การเรียนรู้เกิดจากการที่บุคคลเกิดการเลียนแบบ (Model) จากตัวแบบหลาย ๆ อย่าง ลักษณะการเลียนแบบจะมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน

1. ขั้นให้ความใส่ใจ (Attention Phase) ความใส่ใจเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะนำไปสู่ในขั้นตอนต่อไป เพราะถ้าผู้เรียนไม่ใส่ใจหรือไม่สนใจการเลียนแบบก็绝不会เกิดขึ้น

2. ขั้นจำ (Retention Phase) หลังจากที่สังเกตสนใจในตัวแบบแล้ว ในขั้นนี้ผู้เรียนจะจำพฤติกรรมตัวแบบแล้วบันทึกไว้ในระบบความจำของตนเอง

3. ขั้นแสดงเหมือนตัวแบบ (Reproduction Phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมให้เหมือนกับตัวแบบ ซึ่งบางคนอาจเลียนแบบได้ดีกว่าตัวแบบหรือบางคนอาจเลียนแบบได้เหมือนมาก

4. **ขั้นจูงใจ (Motivation Phase)** เป็นขั้นที่พฤติกรรมจะเกิดขึ้นซ้ำอีกหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ได้รับหลังจากแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบแล้ว กล่าวคือ เลียนแบบแล้วได้อะไร ถ้าหากได้รับผลกระทบ (Consequence) ที่พึงพอใจหรือเป็นไปในเชิงบวก ก็จะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจที่อยากจะแสดงพฤติกรรมเลียนแบบนั้นอีก หากได้รับผลกระทบในทางลบ ผู้เรียนก็ไม่ทำเช่นนั้นอีก

นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนโดยการสังเกตจากตัวแบบแล้ว Bandura (1977; อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2546, หน้า 8) ได้เสนอแนวคิดสำคัญอีก 2 แนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับตนเอง (Self-Regulation) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์สามารถที่จะควบคุมความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเองเพื่อนำตนเองไปสู่จุดหมายหรือผลที่ต้องการได้และแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy) ซึ่งเชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีผลต่อการกระทำของบุคคลผู้ที่รับรู้ตนเองมีความสามารถก็แสดงความสามารถนั้นออกมา

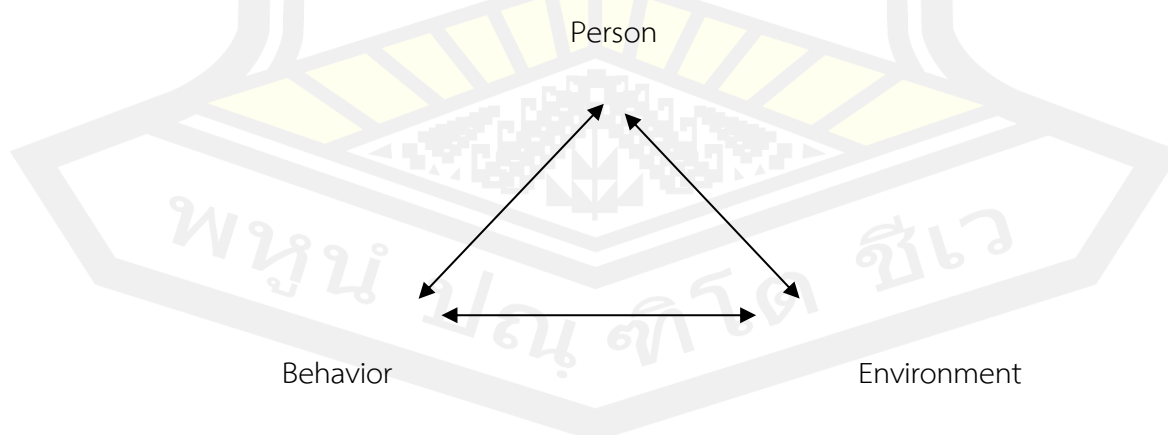
วิธีการสอนหรือพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมต่างๆโดยการสังเกตตัวแบบนั้น ควรดำเนินการดังนี้

1. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใส่ใจและตั้งใจสังเกตตัวแบบ
2. การเสนอตัวแบบ ตัวแบบจะต้องมีลักษณะเด่นชัด ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป เป็นตัวแบบที่มีคุณค่ามีประโยชน์ สามารถดึงดูดใจและทำให้ผู้สังเกตเกิดความพอใจ
3. การช่วยให้ผู้เรียนเก็บจำตัวแบบนั้นโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การจดจำเป็นรหัส หรือโครงสร้างให้จำได้ง่าย การชักซ้อมลักษณะของตัวแบบในความคิดและการชักซ้อมด้วยการกระทำ
4. การชักจูงให้ผู้เรียนปฏิบัติโดยการช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า หรือเห็นผลที่น่าพึงพอใจในการปฏิบัติ รวมทั้งการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ความสามารถของตนเองและเรียนรู้วิธีการกำกับตนเอง
5. การลงมือหรือปฏิบัติโดยช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ สังเกตการกระทำของตนเองให้ผู้เรียนได้ข้อมูลย้อนกลับ และให้ผู้เรียนได้เทียบเคียงการกระทำของตนเองกับตัวแบบในความคิด

ตัวอย่างงานวิจัยที่มีการนำเอาทฤษฎี Social Cognitive Theory: SCT ของ Bandura ไปใช้ในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม SCT เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพิจารณาความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังเช่นในงานวิจัยของ Hannah, Avolio and Walumbwa (2011, pp. 555-578) ได้ทำการศึกษาในองค์กรที่ประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมที่มีความซับซ้อนทางจริยธรรม ต้องการให้สมาชิกในองค์กรมีความกล้าหาญทางจริยธรรมเพื่อส่งเสริมการดำเนินการทางจริยธรรมของสมาชิก ในขณะที่มีการหยุดยั้งการกระทำที่ผิดต่อจริยธรรม เมื่อต้องการเผชิญกับความกดดันและการถูกชักจูง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นบริบทของทหาร โดยการสำรวจเรื่องราวในอดีต

และผลของความกล้าหาญทางจริยธรรมในอดีต ใช้เวลาศึกษา 4 เดือน แสดงให้เห็นว่าตำแหน่งผู้นำที่มีความน่าเชื่อถือ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรม จุดประสงค์ของงานวิจัยเพื่อทดสอบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถพยากรณ์จริยธรรมและพฤติกรรมที่เป็นการส่งเสริมสังคมและเพื่อศึกษาว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมอาจจะมีปัจจัยบางอย่างที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในองค์กร (Hannah, Sweeney & Lester, 2010) และความเป็นผู้นำก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลโดยตรงในการสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังนั้น Hannah, Avolio and Walumbwa (2011) จึงใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive Theory: SCT) ของ Bandura (2008) มาเพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (SCT) ของ Bandura (2008) เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ของบุคคล (Person) พฤติกรรม (Behavior) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่ง SCT จะอธิบายถึงสมรรถนะของบุคคล Bandura มีความเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์นอกเหนือจากปฏิกิริยาสะท้อนเบื้องต้นแล้ว เกิดจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น และการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่เหล่านั้นสามารถเรียนรู้ได้โดยประสบการณ์ตรงหรือไม่ก็โดยการสังเกต องค์ประกอบทางชีววิทยามีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้โดยพฤติกรรม นั่นก็คือองค์ประกอบในตัวบุคคลมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้พฤติกรรม ในการอธิบายกระบวนการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ Bandura ได้อธิบายรูปของการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องระหว่างพฤติกรรม องค์ประกอบส่วนบุคคลและองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม โดยที่องค์ประกอบทั้ง 3 นี้จะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังภาพประกอบที่ 4

ภาพประกอบ 4 A social Cognitive Model of Moral Courage

(Hannah, Avolio and Walumbwa, 2011, p. 578)

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ชัดว่าทฤษฎีปัญญาสังคมถือว่าเป็นทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม เนื่องจากอิทธิพลของตัวแบบที่บุคคลสนใจชื่นชอบจะส่งผลให้เกิดการเลียนแบบ โดยกระบวนการพัฒนาจะเริ่มต้นจากการนำเสนอสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายเพื่อให้บุคคลวิเคราะห์ทำความเข้าใจในสถานการณ์จนเกิดความซาบซึ้งเกิดแรงจูงใจที่อยากปฏิบัติตาม

2.2 แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER

Rushworth Moulton Kidder เกิดในเมือง Amherst รัฐแมสซาชูเซตส์ในปี พ.ศ. 2487 Rushworth M. KIDDER เป็นผู้ก่อตั้งสถาบันจริยธรรมระดับโลก เป็นผู้เขียนหนังสือ 10 เล่มในหัวข้อตั้งแต่จริยธรรมระหว่างประเทศไปจนถึงอนาคตโลก Kidder เป็นผู้ประพันธ์เรื่อง ความกล้าหาญทางจริยธรรม : จรรยาบรรณในการดำเนินการและวิธีที่คนดีเลือกตัวตนที่ยากลำบาก : การแก้ปัญหาวิกฤตชีวิตที่มีจริยธรรม Kidder (2005, p. 10) ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่เพียงแต่เกี่ยวกับการเผชิญกับความท้าทายทางกายภาพที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายของคุณเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการเผชิญกับความท้าทายทางจิตใจที่อาจทำลายชื่อเสียงและความผาสุกทางอารมณ์ของคุณการยึดมั่นในมโนธรรมสำนึกในตนเอง ความกล้าหาญทางคุณธรรมคือความกล้าหาญที่จะมีคุณธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงด้วยความยึดมั่นในค่านิยมหลักห้าประการของความซื่อสัตย์ ความเคารพ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรมและความเมตตา Kidder (2005, pp. 7-8) Kidder ได้ระบุว่าบุคคลที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง ได้แก่ 1) ตระหนักถึงอันตราย (Danger) 2) ต้องมีความอดทน (Endurance) ความอดทน 3) ต้องยึดมั่นในหลักการ (Principles) ดังภาพประกอบที่ 5

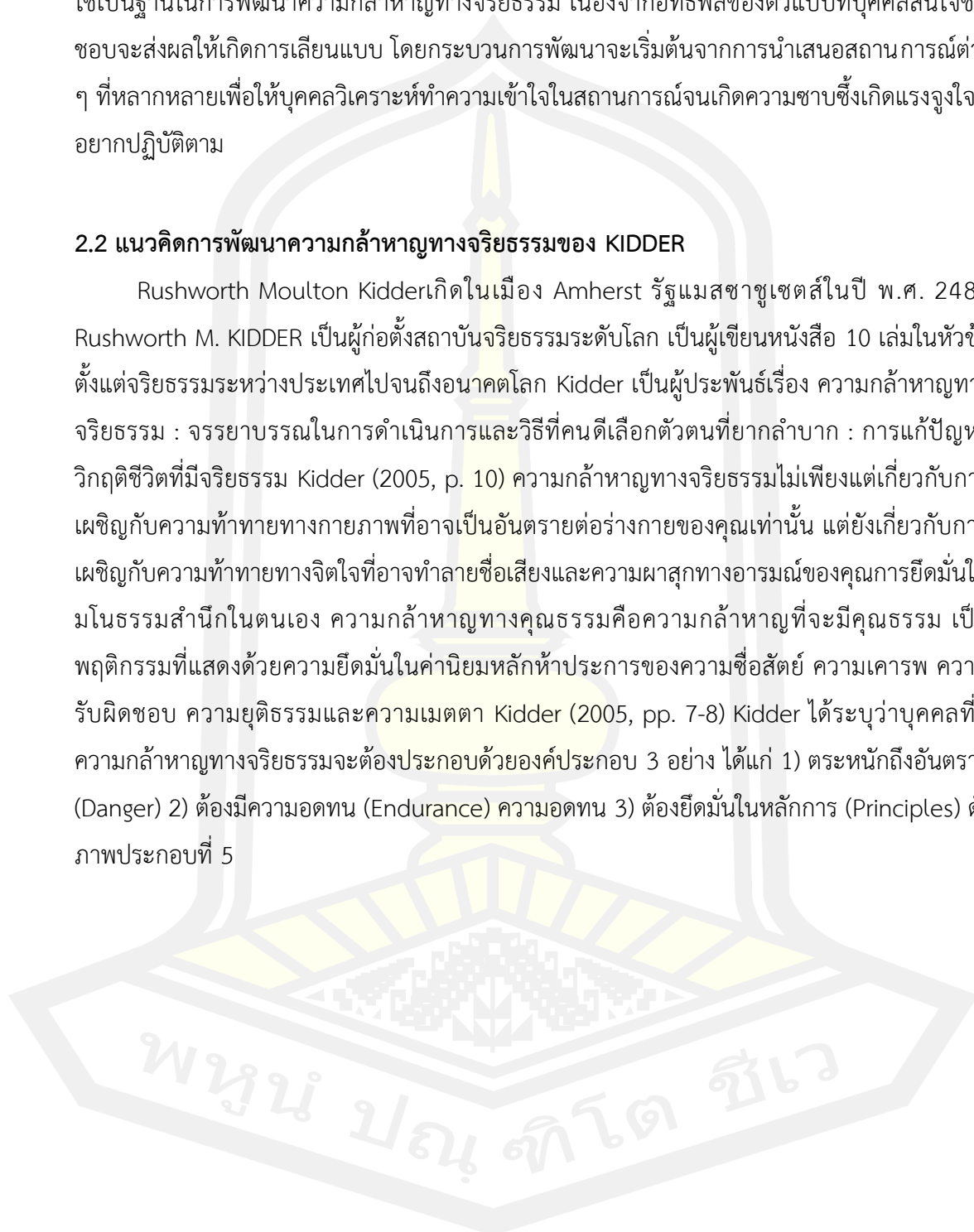

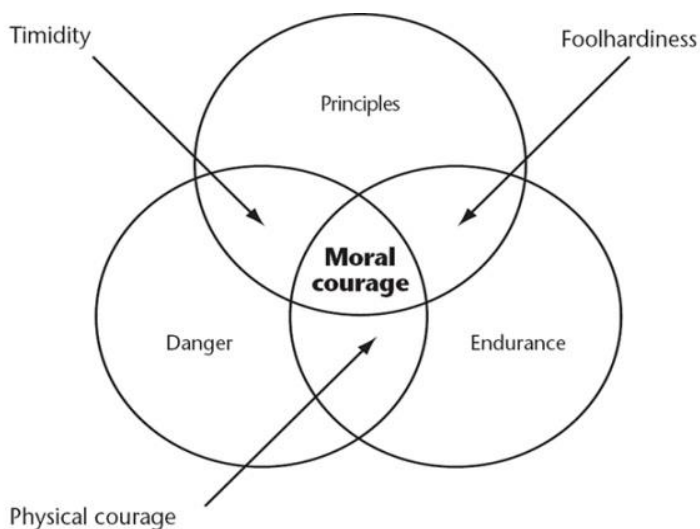

Figure 1. The Three Elements of Moral Courage

ภาพประกอบ 5 องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม

Kidder (2005, pp. 184-185) เสนอว่า เพื่อที่จะแยกแยะให้เข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับการมีความกล้าหาญทางจริยธรรม การที่จะเรียกว่ามีความกล้าหาญทางจริยธรรม บุคคลจะต้องตระหนักถึงความสำคัญกับองค์ประกอบทั้งสามอย่างนี้ หากไม่ครบองค์ประกอบทั้งหมดสามอย่างนี้ อาจจะเรียกได้ว่า ไม่ใช่ความกล้าหาญทางจริยธรรมที่แท้จริง

1. หากบุคคลยึดมั่นในหลักการทางจริยธรรมและยินดีที่จะทนทุกข์ลำบาก แต่ยังไม่ได้ประเมินความเสี่ยงของการกระทำและการไม่ปฏิบัติตามอย่างจริงจังแล้ว จะเรียกได้ว่าเป็นความโง่เขลา
2. หากบุคคลยึดมั่นในหลักการและประเมินความเสี่ยงแล้วแต่ไม่อดทนต่อความเสี่ยงนั้น จะเรียกว่าเป็นความขี้ขลาด กล่าวคือไม่สามารถเอาชนะความกลัวได้ ความขี้ขลาดเกิดขึ้นเมื่อหลักการและความเสี่ยงมีอยู่ แต่จะที่ไม่มีความอดทนต่อความเสี่ยง
3. หากบุคคลรับรู้ถึงอันตรายและสามารถทนได้ แต่ไม่ได้ทำตามหลักการทางจริยธรรมของตนเองดังกล่าว นั่นก็เป็นเพียงความกล้าหาญทางกายเท่านั้น ดังภาพประกอบที่ 6

Source: "Moral Courage and Its Contraries," figure 8, from *Moral Courage* by Rushworth Kidder. Copyright © 2005 by Rushworth M. Kidder. Reprinted by permission of HarperCollins Publishers.

ภาพประกอบ 6 ความกล้าหาญทางจริยธรรมและสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

คนส่วนใหญ่มักจะเป็นประเภทที่ขาดความกล้าหาญทางจริยธรรม กล่าวคือ เป็นประเภทของความซื่อสัตย์ที่ในขณะที่ตระหนักถึงหลักการทางศีลธรรมและทราบถึงความเสี่ยงที่แต่ปฏิเสธที่จะทนต่อความเสี่ยงที่เป็นอันตราย

วิธีพัฒนาคนให้มีความกล้าหาญทางจริยธรรม Kidder & Bracy (2001, pp. 10-12) ได้พูดถึงวิธีจะพัฒนาคนให้มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ในเบื้องต้นจะต้องมีการรับรู้ถึงลักษณะของ "ความกล้าหาญทางจริยธรรม" ตามที่กำหนดไว้ข้างต้นคือคุณภาพของจิตใจและจิตวิญญาณที่ช่วยให้คนหนึ่งเผชิญหน้ากับประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมและการกระทำผิดทางจริยธรรมอย่างมั่นคงและมั่นใจได้โดยไม่สะดุ้งหรือถอยห่าง ซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถส่งเสริมสนับสนุนและสอนผ่านคำสอนแบบอย่างทางจริยธรรมและการฝึกปฏิบัติได้ โดยการสอนและฝึกความกล้าหาญทางจริยธรรมซึ่งมีหลากหลายวิธีดังนี้

1. การแยกแยะความกล้าหาญจากความซื่อสัตย์ ถ้าความกล้าหาญทางจริยธรรมคือความเต็มใจที่จะแสดงความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรมและความเมตตาในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงแล้ว ความซื่อสัตย์ทางจริยธรรมคือการแสดงออกที่ตรงข้ามกับคุณธรรมเหล่านั้นได้แก่ ความไม่สุจริต ความไม่เคารพ ความไม่รับผิดชอบความไม่ยุติธรรมและการขาดความเมตตา คนที่มีความกล้าหาญเผชิญหน้ากับความท้าทายทางจริยธรรมในชีวิตประจำวันของพวกเขาที่จะยังคงซื่อสัตย์ต่อคำสาบานศักดิ์สิทธิ์ "คนอ่อนแอจะละทิ้งแผนการของเขาเมื่อสามารถแสวงหาความสุขและความบันเทิงได้ง่าย" ในขณะที่คนอื่น ๆ แสวงหาความสุขง่าย ๆ โดยไม่ต้องจับจ้องใด ๆ

เพราะเขาไม่มีแผนที่จะละทิ้ง ดังนั้นเพื่อที่จะใช้ชีวิตตามหลักศีลธรรม Van Wyk สรุปว่า “คนเราต้องหลีกเลี่ยงการเป็นคนที่ทำอะไรตามใจตนเองและคนชั่วลาดทั้งสองแบบ ดังนั้นคนเราต้องมีคุณธรรมหรือความอดกลั้นและความกล้าหาญ”

2. ศึกษาชีวิตของวีรบุรุษทางศีลธรรม ซึ่งบุคคลที่เป็นวีรบุรุษมีมากมาย จะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตาม

3. การยึดมั่นในการแสดงออกด้วยความกล้าหาญทางจริยธรรม เช่นเดียวกับค่านิยมหลักห้าประการ ความกล้าหาญสร้างขึ้นโดยการปฏิบัติและการทำซ้ำ เหมือนนิสัยหรือกล้ามเนื้อจะได้รับความเข้มแข็งโดยการได้ใช้ คุณได้รับความเข้มแข็ง ความกล้าหาญและความมั่นใจจากทุกประสบการณ์ที่คุณมองข้ามความกลัวในขณะที่เผชิญ Eleanor Roosevelt สรุปว่า คุณสามารถที่จะพูดกับตัวเองว่า ‘ฉันมีชีวิตอยู่โดยผ่านความประสบการณ์ที่น่าสะพรึงกลัวมาแล้ว ฉันสามารถใช้สิ่งต่อไปที่จะมาพร้อมกัน ถ้าคุณล้มเหลวใดในที่ใด ๆ ก็ตาม ที่จะเป็นไปได้ตามแนวทางการเชื่อมั่นของคุณ คุณต้องทำให้ตัวเองประสบความสำเร็จทุกครั้ง คุณต้องทำในสิ่งที่คุณคิดว่าคุณจะทำไม่ได้

การบรรลุความกล้าหาญทางจริยธรรมจะต้องอาศัย 2 อย่างคือการรับรู้ถึงสิ่งที่เป็นอยู่ (โดยอาศัยแบบอย่าง) และสิ่งที่ไม่ใช่ (ผ่านความเข้าใจในเรื่องชั่วลาด) และโครงสร้างสำหรับฝึกซ้อมกิจกรรมเหล่านี้ต้องเกิดขึ้นทั้งในส่วนบุคคลและกลุ่ม โดยปกติความกล้าหาญทางจริยธรรมจะถูกมองว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ ความกล้าหาญทางจริยธรรมจำเป็นต้องได้รับการสอนและแสดงออกให้เห็นผ่านหลักสูตรของโรงเรียน การฝึกอบรมพนักงานการศึกษาด้านการบริหาร การฝึกทหาร การสอนศาสนา คำแนะนำของพลเมืองและวิธีการอื่น ๆ

นอกจากนั้น Kidder (2005, pp. 243-244) กล่าวว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่สามารถที่จะเรียนรู้และฝึกฝนได้ ด้วยผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรมที่หลากหลายวิธี วิธีที่เห็นนิยมใช้ในการเรียนรู้และการสอนความกล้าหาญทางจริยธรรมมี 3 วิธี ดังนี้

1. การบรรยายและการอภิปราย (Discourse and discussion) โดยใช้ในการสอบถามเหตุผลเพื่อสำรวจ เรื่องเล่าเกี่ยวกับความกล้าหาญเข้าใจว่ามันคืออะไรและเข้าใจว่ามันมีความสัมพันธ์กัน

2. การเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมและการเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ (Modeling and Mentoring) คือเข้าไปมีส่วนร่วมกับตัวอย่างชีวิตจริงเพื่อแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญทางจริยธรรมในการดำเนินการและให้คำปรึกษาเพื่อแนะนำและช่วยในการกำหนดแนวทาง

3. ฝึกฝนและมีความเพียรอย่างต่อเนื่อง (Practice and Persistence) คือพยายามหาวิธีที่จะสร้างทักษะของเราด้วยการทำสิ่งที่กล้าหาญ ดังคำขวัญที่มีชื่อเสียงของอริสโตเติลว่า เรากลายเป็นคนกล้าหาญด้วยการกระทำที่กล้าหาญ แต่การกระทำของความกล้าหาญทางจริยธรรมนี้เป็นของแท้หรือไม่? วิธีการตรวจสอบว่าเป็นการกระทำที่กล้าหาญหรือไม่นั้นมี 3 วิธี คือ

3.1 ก่อนที่จะแสดงออกซึ่งความกล้าหาญนั้น มีการทดสอบความเสี่ยงที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับตอนสุดท้าย กล่าวคือ เป็นการประเมินความเสี่ยงว่าผลที่จะได้รับตามมานั้นมันคุ้มคามีประโยชน์หรือไม่

3.2 จะต้องมีการทดสอบถูกต้อง โดยคำนึงกฎเกณฑ์เป็นหลัก

3.3 จะต้องมีการทดสอบการมีส่วนร่วมที่บริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงความห่วงใยเป็นหลัก หากการกระทำไปนั้นจะทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบเชิงลบมาน้อยเพียงใด

กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER 7 ขั้นตอน ความกล้าหาญทางจริยธรรมคือความกล้าหาญที่จะมีคุณธรรมจริยธรรม การที่คนจะบรรลุถึงคุณธรรมได้จำเป็นต้องอาศัยความกล้าหาญ Kidder (2005, p. 16) ได้พูดถึงขั้นตอนวิธีการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมให้กับตนเองและคนอื่นว่าจะต้องดำเนินการตาม 7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) คือวิเคราะห์ว่า สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เรียกร้องความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่ เป็นปัญหาของการขาดความกล้าหาญหรือความอดทนหรือไม่ ประเด็นปัญหาจริยธรรมที่สำคัญคืออะไร หรือเป็นปัญหาแบบใดเช่น ความอึดอัดใจ (Distress) เป็นปัญหาสิ่งล่อใจ (Temptation) ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกระหว่างความถูกต้องกับความผิด หรือเป็นปัญหา ประเด็นปัญหาที่ขัดแย้งกัน (Dilemma) ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกระหว่างถูกต้องกับถูกต้องซึ่งจะต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง จะเลือกกระทำสองทางไม่ได้ หรือเกี่ยวข้องขนบธรรมเนียมประเพณีและบรรทัดฐานทางสังคม (Kidder, 2005, p. 73)

Kidder (2005, pp. 86-87) เสนอว่า ถ้าบุคคลไม่มีการยึดถือค่านิยมเป็นหลักการแล้ว บุคคลก็จะไม่เคยเผชิญหน้ากับปัญหาด้านจริยธรรม เนื่องจากปัญหาด้านจริยธรรมทั้งหมดมักเกิดขึ้นจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งจากสองแหล่ง ดังนี้

1. ประเด็นปัญหาถูกกับผิด (Right versus Wrong) ประเด็นทางจริยธรรมเกิดขึ้นเมื่อค่านิยมหลักถูกละเมิดหรือเพิกเฉย เมื่อบุคคลยึดมั่นในความซื่อสัตย์ว่าเป็นคุณธรรมหลักที่สำคัญแล้ว ถือว่าเป็นเป็นค่านิยมสากลที่คนส่วนใหญ่เห็นตรงกัน เมื่อมีการกระทำที่ไม่สุจริตเกิดขึ้น ทุกคนก็จะพูดขึ้นว่า “นั่นผิดจริยธรรม!” ในกรณีเช่นนี้ จริยธรรมคือ หลักการที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งที่ดีและไม่ดีหรือถูกและผิด”

2. ประเด็นปัญหาถูกกับถูก (Right versus Right) ประเด็นด้านจริยธรรมก็เกิดขึ้นเมื่อค่านิยมหลักสองอย่างมีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีการถกเถียงโต้แย้งกันเกี่ยวกับค่านิยมที่มันถูกต้อง ทั้งสองค่า ทำให้ลำบากใจในการที่จะเลือกค่าใดค่าหนึ่ง แน่ใจว่าคุณไม่สามารถทำทั้งสองอย่างได้ แต่เราต้องลงมือทำ ในกรณีดังกล่าวจริยธรรมเป็นเรื่องของถูกกับถูก แต่การที่จะตัดสินใจเลือกทำสิ่งที่ถูกต้องที่สุดนั้นจะต้องใช้เหตุผลทางจริยธรรมอย่างลึกซึ้ง

ในขั้นตอนนี้ เพื่อเป็นการประเมินสถานการณ์เพิ่มเติม มีข้อคำถาม 5 ข้อที่ควรถามตัวเอง ดังนี้:

1. แรงจูงใจที่ทำให้ฉันอยากทำคืออะไร คือเป็นหน้าที่ (Duty?) มโนธรรม (Conscience?) หรือการถูกกระทำที่ไม่เป็นธรรม? (Outrage at Injustice?)
2. มีสิ่งที่ยับยั้งอะไรบ้างที่จะยับยั้งไม่ให้นั้นทำหน้าที่? สิ่งเหล่านี้อาจจะ ตรงกันข้ามของแรงจูงใจของฉัน (ปฏิเสธที่จะรับผิดชอบ ไร้ยางอาย, เฉยเมย) หรือมันอาจเป็นของปลอม ความดีที่อวดอย่างตั้งใจ ความอวดดีทางจริยธรรม ความต้องการที่จะโอ้อวดตนเอง
3. ฉันรับรู้ความเสี่ยงอะไรบ้าง ฉันสามารถทนต่อการถูกดูถูกเหยียดหยาม ความเสียชื่อเสียง ความอับอาย ความเย้ยหยันหรือไม่? มันอาจทำอันตรายต่อครอบครัว เพื่อน ๆ หรือเพื่อนร่วมงานจากการกระทำของฉันหรือไม่?
4. การกระทำแบบนี้ของฉันเหมาะสมมากที่สุดหรือไม่หรือต้องยื่นหยัดใช้หลักการอย่างอื่น?
5. หากไม่มีใครเหมาะสมที่จะยึดมั่นในการทำแบบนี้ ฉันก็พร้อมที่จะทนผลที่ตามมาหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 ค้นหาคุณค่า (Scan for Values) หลังจากที่ได้ข้อสรุปจากขั้นตอนที่ 1 แล้ว ขั้นตอนนี้ควรจะวิเคราะห์ต่อไปว่าสถานการณ์เช่นนี้เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมมากกว่า ความกล้าหาญทางร่างกาย ถ้าเกี่ยวกับกับปัญหาทางจริยธรรม มีลักษณะค่านิยมที่ควรยึดถือเป็นหลักการในสถานการณ์นี้อะไรบ้าง (ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเคารพความ ยุติธรรมและความเมตตา) ตัวอย่างเช่น ความแสดงออกด้วยความจักรักรักดี อาจเป็นรูปแบบของความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในขณะที่เป็นเรื่องการเสียสละ เพื่อนำไปสู่ความถูกต้องที่อาจเป็นเรื่องของความซื่อสัตย์

อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปสถานการณ์ที่เรียกร้องให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม จะทำให้คุณต้องตื่นตัวต่อสิ่งตรงข้ามของค่านิยมเหล่านี้ เนื่องจากมันจะทำให้ค่านิยมขาดหายไป การกระทำที่กล้าหาญนี้มันเป็นปัญหาหลักที่บุคคลกำลังเผชิญที่เกิดขึ้นเพราะความไม่ซื่อสัตย์? ความไม่รับผิดชอบต่อความเคารพ ความไม่เป็นธรรม? ขาดความเห็นอกเห็นใจหรือไม่? มีคำถาม 5 ข้อที่ควรถามดังต่อไปนี้

1. ค่านิยมที่จะขาดหายไปมีจำนวนมากขนาดไหน? มันจะต้องมีการผิดจรรยาบรรณของใดข้อหนึ่งในบรรดาค่านิยม 5 ข้อเหล่านั้น
2. หากมีค่านิยมมากกว่าหนึ่งค่าถูกละเมิด จะเกิดปฏิกิริยาอย่างไร การแสดงออกของความกล้าหาญทางจริยธรรมควรจะมุ่งเน้นที่การใช้ค่านิยมเดียวแทนที่จะใช้หลาย ๆ อย่างพร้อมกัน
3. การทำผิดด้วยการละเมิดค่านิยมทางจริยธรรมมันเป็นเรื่องที่สำคัญมากหรือมันยังคงเป็นเรื่องเล็กน้อย? ตัวอย่างเช่น ความไม่ซื่อสัตย์ถือว่าเป็นเรื่องที่มีนัยที่สำคัญตลอดเวลา เนื่องจาก

เป็นกรณีที่มีคนทำผิดพลาดเล็กน้อยแล้วตระหนักในภายหลังว่ามันเป็นเรื่องที่ผิดและปล่อยให้มันคงอยู่เพราะความพยายามในการทำอะไรที่ผิดให้ถูกหรือไม่ การที่บุคคลสามารถแยกแยะความสำคัญจากสิ่งเล็กน้อยได้มีเกณฑ์ที่ควรพิจารณาว่า

- มันให้ผลทันทีและชัดเจน
- มันรุนแรงกล่าวคือก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง
- แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงไม่ได้ คือไม่สามารถกลับไปแก้ไขอะไรได้ในภายหลัง
- มันมีผลกว้างขวาง กล่าวคือส่งผลกระทบต่อตัวผู้คนในวงกว้าง

4. มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ค่านิยมเป็นหลักในการจัดความล้มเหลวของผู้อื่นได้หรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น การแก้ไขให้ถูกต้องที่มีประสิทธิภาพที่สุดต่อความไม่เคารพ มักจะมาจากคนที่ฝึกฝนความเคารพอย่างสม่ำเสมอ แต่อย่าตกอยู่ในความหลงผิดลัทธิพอใจในสิ่งที่ดีเลิศ (อุดมคตินิยม) ซึ่งจะทำให้คุณย่อหย่อนจากการพูดเพราะคุณเป็นผู้สมบูรณ์แบบจนไร้ที่ติ 100 เปอร์เซ็นต์ ผู้นำมักจะนำเมื่อพวกเขาออกมาด้านหน้าของผู้ติดตามครองไม่ใช่เพียงแค่บรรลุเป้าหมายสุดท้ายแล้วเท่านั้น (Kidder, 2005, pp. 74-76)

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) คือพิจารณาว่า มีหลักการใดบ้างที่จำเป็นต้องพูดถึงและปกป้องในสถานการณ์เช่นนี้ มีหนึ่งคุณค่าหรือสองคุณค่าที่สำคัญในสถานการณ์นี้หรือไม่ที่สามารถกำหนดทิศทางที่ตัดสินใจได้

- ขั้นตอนแรกคือการมุ่งเน้นไปที่ค่านิยมที่สำคัญหนึ่งหรือสองค่า บางครั้งมันเกิดขึ้นเกือบจะอัตโนมัติ เมื่อเห็นค่านิยมชัดเจนแล้ว ในบางครั้งมันจะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สถานการณ์ที่ถูกต้อง

- ขั้นตอนที่สอง ไม่ว่าในกรณีใดก็ตามสิ่งสำคัญคือ การถกเถียงเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกต้องกับผิดที่อาจหลอกล่อเราให้ไม่ทำอะไรเลย บ่อยครั้งที่เสียงที่เปล่งออกมาของการกระทำผิด ๆ นั้นง่าย มันชัดเจนที่เราต้องพยายามหลีกเลี่ยง แม้ว่าอาจดูเหมือนเป็นสิ่งล่อใจ

- ขั้นตอนที่สามอาจลึกซึ้งยิ่งขึ้น มันต้องการให้เราตระหนักรู้ว่า ไม่มีค่านิยมที่ถูกต้องที่ดีกว่านี้ที่จะดึงเราเข้าสู่แนวทางอื่น ในการชั่งน้ำหนักของเราอาจพิจารณาถึงข้อโต้แย้งทางศีลธรรมที่มีเติมไปด้วยพลังซึ่งหากปฏิบัติตามแล้ว จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ Kidder (1995, pp. 183-186) เสนอว่า ก่อนจะตัดสินใจแสดงออกซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรม สิ่งที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติมเพื่อความกระจ่างชัดเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรม จะต้องมีการทดสอบดังนี้

1. กรณีที่เป็นปัญหาความถูกต้องและผิด จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและผิด (Test for Right-versus-Wrong Issues) กล่าวคือ กรณีนี้เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหรือไม่? ที่นี้มี การทดสอบที่หลากหลาย การทดสอบทางกฎหมายถามว่า เกี่ยวข้องกับการทำผิดกฎหมายหรือไม่ มัน

ขัดต่อหลักการทางจริยธรรมของคุณหรือไม่? หรือจะเป็นการละเมิด จรรยาบรรณของคนที่คุณห่วงใยมาก หากการตัดสินใจของคุณละเมิดเกณฑ์ใด ๆ เหล่านี้คุณควรกลับไปพิจารณาใหม่อีกครั้ง

2. กรณีเป็นปัญหาความถูกต้องกับถูกต้อง จะต้องมีการทดสอบกระบวนการตัดสินใจที่ถูกต้องกับความถูกต้อง (Test for Right-versus-Right Issues) คือตรวจสอบว่าค่านิยมที่ดีหรือถูกต้องทั้งสองขัดแย้งกันและกันในสถานการณ์นี้หรือไม่ ค่านิยมที่ถูกต้องกับความถูกต้องที่ขัดแย้งกันดังต่อไปนี้

2.1 การพูดความจริงกับความจงรักภักดีต่อผู้อื่นและสถาบัน (Truth versus loyalty) การบอกความจริงอาจเป็นอันตรายต่อความจงรักภักดีต่อผู้อื่นหรือองค์กรเช่นเมื่อผู้นำและผู้ติดตามกำลังเผชิญกับการตัดสินใจว่าจะเปิดโปรงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขององค์กร Kidder เชื่อว่าความจริงกับความจงรักภักดีคือประเภทของความขัดแย้งทั่วไปที่มากที่สุดที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมที่ยึดถืออย่างลึกซึ้งทั้งสองค่า

2.2 ความต้องการส่วนบุคคลกับความต้องการของชุมชน (Individual versus Community) ความปรารถนาของเราที่จะให้บริการกับกลุ่มของเราในทันทีหรือตัวเราเองสามารถขัดขวางความต้องการของกลุ่มใหญ่หรือชุมชนได้

2.3 ผลประโยชน์ระยะสั้นกับผลกระทบในระยะยาว (Short-Term versus Long-Term) บางครั้งทำให้พอใจกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่ม (ยกตัวอย่างเช่นค่าจ้างที่สูงขึ้น) อาจนำไปสู่ผลกระทบในระยะยาว (เป็นอันตรายต่ออนาคตของธุรกิจ)

2.4 ความยุติธรรมกับความเมตตา (Justice versus Mercy) ความยุติธรรมและเป็นที่กันเองอาจขัดแย้งกับความปรารถนาของเราในการแสดงความรักและความเมตตา

Kidder (2005, p. 93) ได้เสนอ หลักการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมเพื่อใช้เป็นกรอบในการตัดสินใจกระทำสิ่งที่ถูกต้อง การประยุกต์ใช้หลักการตัดสินใจกับปัญหาที่ขัดแย้งกันเป้าหมายไม่ใช่เพื่อพิจารณาว่าสิ่งใดผิด เพราะโดยธรรมชาติของปัญหาที่ขัดแย้งกันประเภทถูกกับถูกนั้น จะไม่มีสิ่งใดผิด การพยายามทำให้ถูกต้องดูเหมือนผิด แต่เป้าหมายคือการแสวงหาความถูกต้องที่สูงกว่า ดังนั้น หลักการที่ใช้ประกอบพิจารณาเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม มี 3 ข้อ ดังนี้

1. Ends Based หลักการที่ขึ้นอยู่กับผลลัพธ์สุดท้ายหรือที่รู้จักกันในชื่อประโยชน์นิยม (utilitarianism) หลักการนี้เป็นที่รู้จักกันดีที่สุดโดยการตัดสินใจว่าจะทำอะไรที่ดีที่สุดสำหรับคนจำนวนมากที่สุด พิจารณาผลหรือผลลัพธ์ของการกระทำที่เป็นทางเลือก และความดีหรือความเสียหายที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด หลักการนี้มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่ดีและผลลัพธ์มากกว่าแรงจูงใจหรือกฎที่ชี้นำเราในการเลือกกระทำ

2. Rules Based หลักการที่ขึ้นอยู่กับกฎระเบียบ คือยึดกฎและหลักเกณฑ์ของคุณ ไม่ได้คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะตามมา กฎมีอยู่เพื่อจุดมุ่งหมายเพราะพวกเขาส่งเสริมระเบียบและความยุติธรรมและควรปฏิบัติตาม ปฏิบัติตามกฎหมายหน้าที่หน้าที่หรือหลักการทางจริยธรรมแล้ว

3. Care Based ขึ้นอยู่กับความห่วงใย คือการให้ความรักกับคนอื่นก่อน การปฏิบัติตามกฎหมาย กล่าวคือ จงทำแก่ผู้อื่นอย่างที่ท่านต้องการให้พวกเขาทำแก่ท่าน กล่าวคือแก้ไขประเด็นขัดแย้งตามความสัมพันธ์และความห่วงใยต่อผู้อื่น

ในที่สุดแล้วการทดสอบอาจจะถามว่า แนวทางของการกระทำอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลให้น้ำหนักที่สูงที่สุดแก่หลักการและจิตสำนึกมากกว่าเพื่อผลลัพธ์และผลที่ตามมา? คุณอาจจะไม่ตัดสินใจที่จะทำตามแนวทางตามกฎเกณฑ์ ตามผลลัพธ์สุดท้ายหรือยึดตามการดูแลเอาใจใส่ ในสถานการณ์เช่นนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นความถูกต้องที่สมบูรณ์แบบ แต่เมื่อมีการปฏิบัติตามกฎแล้วเรามักจะพูดอย่างสบายใจที่สุดนั่นคือความกล้าหาญทางจริยธรรม (Kidder, 2005, p. 108)

ขั้นตอนที่ 4 ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง (Understand the Risks) หมายถึง ต้องตระหนักอย่างชัดเจนว่าสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่นั้นมีความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหน อันตรายใดที่สมควรจะต้องเสี่ยง การทำความเข้าใจความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับการไตร่ตรองถึงผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่แตกต่างจากข้อมูลที่เป็นหลักการ ที่อิงตามกฎในขั้นตอนที่ 3 ที่ผ่านมานั้น การประเมินความเสี่ยงจำเป็นต้องพิจารณาถึงผลลัพธ์ตอนท้ายซึ่งเป็นวิธีที่ต่อเนื่องกัน บุคคลประเมินเพียงพอแล้วหรือยังถึงอันตรายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและการไม่ทำอะไรเลย? มันชัดเจนแล้วหรือยังว่าเป็นสถานการณ์เกี่ยวข้องกับอันตรายทางกายภาพแต่มันจะเป็นอันตรายต่อจริยธรรมด้วยหรือไม่? ปรากฏภาพที่ชัดเจนของความท้าทายด้านหลักการทั้ง 3 ประการที่เกี่ยวข้องกับความคลุมเครือ (Ambiguity) การเปิดเผย (Exposure) และการสูญเสีย) มีอยู่ในทุกสถานการณ์ที่เรียกถึงความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่

1. ความคลุมเครือ (Ambiguity) เป็นความตั้งใจที่จะเผชิญหน้ากับความคลุมเครือและสับสนที่ล้อมรอบปัญหานี้หรือไม่? บุคคลสามารถขุดคุ้ยความลึกที่ปราศจากความงงงวยหลงกลหรือฝังอยู่ในใจ? หากกลัวว่ามันเป็นความผิดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่จะป้องกันบุคคลจากการก้าวไปข้างหน้าหรือไม่? หรือบุคคลมีความอดทนต่อความคลุมเครือนั้น ความมั่นใจในความสามารถในการคิดสิ่งต่าง ๆ ออกซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่? ฉันทสามารถแยกแยะได้ถึงความแน่วแน่ในการเผชิญกับการทำผิดจากความกล้าหาญทางจริยธรรมที่แท้จริงในการเผชิญกับวิกฤติที่ขัดแย้งที่ถูกรบกวนไขไหม?

2. การเปิดเผย (Exposure) เป็นการตระหนักถึงความกล้าของการเปิดเผย ที่สามารถยับยั้งความกล้าหาญทางจริยธรรมได้หรือไม่? บุคคลยินดีที่จะทำให้ตัวเองอ่อนแอต่อการบรรลุถึงความดีที่สูงขึ้นบ้างไหม? บุคคลยอมรับว่าโดย การแสดงด้วยความกล้าหาญทางจริยธรรม บุคคลอาจถูกผลัก

ให้มองเห็นได้อย่างชัดเจนกับบทบาทความเป็นผู้นำ ไม่ว่าจะบุคคลต้องการหรือไม่ หรือบุคคลหวังว่าจะสามารถซ่อนและยังคงสร้างความแตกต่างได้หรือไม่

3. การสูญเสีย (Loss) เป็นการเข้าใจถึงอันตรายที่เกิดขึ้นกับรายได้และตำแหน่งหรือไม่ เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ส่วนตัวและชื่อเสียงสาธารณะหรือไม่? นี่คือนินทาที่ฉันอยากตายใช้ไหม ฉันดูถูกดูแคลนความเสี่ยงเพื่อที่ฉันจะได้สูญเสียทุกสิ่งไปโดยไม่มีประโยชน์ และถูกกล่าวหาว่าโง่เขลา? หรือว่าฉันประเมินค่าความเสี่ยงสูงไป เพื่อให้สิ่งที่ฉันคิดว่าความกล้าหาญมีความเสี่ยงน้อยมาก ฉันเข้าใจหรือไม่ว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นคุณธรรมที่ดีเลิศมากที่สุดเมื่อการเติมพื้นที่สูงที่สุด (Kidder, 2005, pp. 137-138)

ขั้นตอนที่ 5 อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) คือพิจารณาว่าตนเองมีความตั้งใจที่จะอดทนต่อสถานการณ์นี้ได้หรือไม่ หากตัดสินใจปกป้องศีลธรรมหรือคุณค่าดังกล่าว ความยากลำบากที่จะต้องเผชิญจะทำให้ต้องเกิดการยอมแพ้กึ่งกลางคันหรือไม่หรือจะสามารถยืนหยัดต่อไปได้หรือไม่ อะไรทำให้ตนเองเปลี่ยนจากการไตร่ตรองไปสู่การกระทำที่มีคุณภาพที่สำคัญคือความมั่นใจ โดยการแสดงมันออกมา ตนเองจะสร้างชื่อเสียงด้วยความมั่นใจได้อย่างไร แต่การที่จะนำมันไปสู่การปฏิบัติ จะมั่นใจได้อย่างไร แหล่งที่มาที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ มี 4 ข้อที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. ประสบการณ์ (Experience) จะอาศัยสิ่งที่ตนเคยทำในอดีตได้ไหม จะใช้ทำนายสิ่งที่ตนเองสามารถทำได้ในอนาคต สิ่งที่ตนเองเคยทำอย่างนั้น เพียงพอที่จะมีความมั่นใจ ในภูมิหลังของตนเอง ประสบการณ์การฝึกอบรม พรสวรรค์ ทักษะและความสามารถ?

2. ลักษณะนิสัย (Character) มีความมั่นใจได้หรือไม่ว่า ตนเองสามารถทำได้ดีกว่าสิ่งที่ตนเองเคยทำไปแล้ว? ค่านิยมและคุณธรรมที่ประกอบขึ้นเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวเอง สิ่งที่เคยสนับสนุนในอดีตจะยังมีอยู่อีกหรือไม่

3. ศรัทธา (Faith) มีบางสิ่งที่ยู่นอกเหนือหรือ มีพลังที่สูงกว่าที่ตนเองสามารถมั่นใจในการนำตนเองให้ผ่านไป ตนเองได้สร้างความสัมพันธ์ด้วยแหล่งที่มาของความเข้าใจด้านจิตวิญญาณ จนถึงตอนนี้จะเห็นตนเองผ่านไปสู่ข้อสรุปที่ดีที่สุดในครั้งนี้

4. ปรีชาญาณ (Intuition) สัญชาตญาณของตนเองคือสิ่งที่ถูกต้องที่จะบอกว่าจะทำอย่างไร มีความรู้สึกหรือไม่ที่จะแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ แม้ว่าเหตุผลของตนเองจะต้องการที่จะหลบซ่อนไว้ก็ตาม?

แหล่งที่มาทั้ง 4 นี้ไม่ได้เกิดร่วมกัน ความตั้งใจของตนเองที่จะอดทนที่อาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งเหล่านี้หลายอย่างแม้จะเป็นหนึ่งในนั้นมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชื่อเสียงก็ตาม แต่ตนเองจะมีความพร้อมที่ดีกว่าในการแสดง ซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรมถ้ามีมากกว่าหนึ่งใน 4 ข้อนั้น การขยายขอบเขตประสบการณ์ของตนเอง การเพิ่มลักษณะนิสัยทางศีลธรรมของตนเอง ปลูกฝังและหยั่งลึกลง

ไปด้วยศรัทธาของตนเองและการหยั่งรู้สัญชาตญาณของตนเองผ่านการฝึกฝน ทำให้รู้สึกสบายใจที่จะตัดสินใจยืนหยัดในความกล้าหาญทางจริยธรรม (Kidder, 2005, pp. 173-174)

ขั้นตอนที่ 6 หลีกเลี่ยงสิ่งยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) หมายถึง จะสามารถยืนหยัดต่อต้านอุปสรรคที่จะมายับยั้งความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่ ความง้อเขลา ความบ้าบิ่น ถือว่าเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามและเป็นของปลอมของความกล้าหาญทางจริยธรรม สิ่งที่ทำให้ไม่ต้องกังวลใจ เมื่อได้ค้นหาแนวทางที่จะมีกล้าหาญทางศีลธรรม? ตนเองสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะยับยั้งหรือกำจัดความกล้าหาญทางจริยธรรมได้อย่างไร ในที่นี้มีตัวยับยั้ง 12 ข้อที่ควรหลีกเลี่ยง ดังนี้

1. วัฒนธรรมที่อวดดี (Overconfident Cultures) ที่ฝังลึกในองค์กรและไม่ถูกนำมาพูดถึง ทนต่อการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณหรือไม่ยอมรับฟังแนวคิดใหม่จากคนอื่น

2. การประนีประนอม (Compromises) เพื่อต้องการได้รับการสนับสนุนหรือชนะการเลือกตั้งหรือเพื่อหลบหลีกความยุ่งยากแต่ต้องการความถูกต้อง

3. ความบ้าบิ่น (Foolhardiness) ดำเนินการอย่างรวดเร็ว แต่ไม่มีการประเมินความเสี่ยงที่เหมาะสม

4. ความขี้ขลาด (Timidity) สิ่งที่กระตุ้นให้ฉันทลบหนีจากสถานการณ์ที่เรียกร้องความกล้าหาญ ความไม่เต็มใจอย่างขี้ขลาดที่จะทนต่อความไม่สะดวกสบายที่ความกล้าหาญทางจริยธรรม

5. ความกล้าหาญแบบไร้หลักการ (Raw Courage) ที่ละเลยต่อหลักการที่เป็นหัวใจสำคัญของความกล้าหาญทางจริยธรรม

6. เฉื่อยชาในจริยธรรม (Tepid Ethics) ขาดความเอาใจจริงเอาใจและความกว้างที่เพียงพอ ที่จะลุกขึ้นมาทำตามหน้าที่และอดทนที่คอยขัดขวางตนเองจากการสะท้อนวิสัยทัศน์และความชัดเจนในลักษณะความกล้าหาญทางจริยธรรมที่แท้จริง

7. การพูดเกินจริง (Over Reflection) จะนำฉันไปหาเหตุผลเข้าข้างตนเองจากการแสดงออกของความกล้าหาญทางจริยธรรม

8. ความยืนดูอย่างไม่แยแส (Bystander Apathy) ที่ทำให้ความรับผิดชอบลดลง ทำให้ตนเองมีข้อแก้ตัวที่ขาดความกล้าหาญเพราะไม่มีใครกล้าหาญเช่นกัน

9. การคิดแบบกลุ่ม (Groupthink) ที่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็งและตัดสินใจร่วมกันที่ไม่ดีที่ไม่เกิดจากกลุ่ม แต่เกิดจากความคิดเพียงคนเดียว

10. พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ (Normalized Deviancy) ที่จะ นำไปสู่การกำหนดพฤติกรรมที่ผิดบางอย่างที่ยอมรับได้แทนที่จะใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรมยืนหยัดต่อสู้

11. ความเห็นแก่ผลประโยชน์มากเกินไป (Altruism) ซึ่งทำทลายความกล้าหาญทางจริยธรรมเมื่อแสดงออกมากเกินไป (เช่นเดียวกับความเอื้ออาทร) หรือเมื่อใช้ผิด (เช่นการเข้าไปยุ่งกับเจตนาดี)

12. วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Cultural Differences) ชวนให้รู้ว่าขอบเขตของความกังวลทางจริยธรรมไม่จำเป็นต้องขยายเพื่อครอบคลุมคนเหล่านั้นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกับตนเอง ถ้าบุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านี้ ก็อาจจะเรียกได้ว่ามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธเพื่อต้องการหลบหนีข้อผิดพลาดเหล่านี้ แต่ยังคงมีความกล้าหาญของการยืนยันที่ต้องใช้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่เป็นเชิงรุกและเชิงบวก การหลีกเลี่ยงการออกนอกเส้นทางไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าตนเองเลือกแนวทางที่ดีที่สุดในตอนแรก (Kidder, 2005, pp. 211-212)

ขั้นตอนที่ 7 เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) Kidder (2005, pp. 243-244) เสนอว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่สามารถที่จะเรียนรู้และฝึกฝนได้ ด้วยผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรมที่หลากหลายวิธี วิธีที่เห็นนิยมใช้ในการเรียนรู้และการสอนความกล้าหาญทางจริยธรรมมี 3 วิธี ดังนี้

1. การบรรยายและการอภิปราย (Discourse and Discussion) โดยใช้การสอบถามเหตุผลเพื่อสำรวจเรื่องเล่าเกี่ยวกับความกล้าหาญเข้าใจว่ามันคืออะไรและเข้าใจว่ามันมีความสัมพันธ์กัน

2. การเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมและการเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ (Modeling and Mentoring) คือเข้าไปมีส่วนร่วมกับตัวอย่างชีวิตจริงเพื่อแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญทางจริยธรรมในการดำเนินการและให้คำปรึกษาเพื่อแนะนำและช่วยในการกำหนดแนวทาง

3. ฝึกฝนและมีความเพียรอย่างต่อเนื่อง (Practice and Persistence) คือพยายามหาวิธีที่จะสร้างทักษะของเราด้วยการทำสิ่งที่กล้าหาญ ดังคำขวัญที่มีชื่อเสียงของอริสโตเติลว่า เรากลายเป็นผู้กล้าหาญด้วยการกระทำที่กล้าหาญ แต่การกระทำของความกล้าหาญทางจริยธรรมนี้เป็นของแท้หรือไม่? วิธีการตรวจสอบว่าเป็นการกระทำที่กล้าหาญหรือไม่นั้นมี 3 วิธี คือ

3.1 ก่อนที่จะแสดงออกซึ่งความกล้าหาญนั้น มีการทดสอบความเสี่ยงที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับตอนสุดท้าย กล่าวคือ เป็นการประเมินความเสี่ยงว่าผลที่จะได้รับตามมานั้นมันคุ้มค่ามีประโยชน์หรือไม่

3.2 จะต้องมีการทดสอบถูกต้อง โดยคำนึงกฎเกณฑ์เป็นหลัก

3.3 จะต้องมีการทดสอบการมีส่วนร่วมที่บริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงความห่วงใยเป็นหลัก หากการกระทำไปนั้นจะทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบเชิงลบมาน้อยเพียงใด

จากแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER จะเห็นได้ว่าการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถพัฒนาได้ โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอน การอบรม การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความเคยชิน โดยเริ่มต้นจากการนำเสนอสถานการณ์ที่เกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่นอาจจะเป็นเรื่องเล่า เรื่องราวที่เป็นแบบอย่างของบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นวีรบุรุษและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยมีขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม 7

ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) 2) ค้นหา (Scan for Values) 3) ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) 4) ทำความเข้าใจกับความเสี่ง (Understand the Risks) 5) อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) 6) หลีกเลี่งสิ่งที่จะยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) 7) เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) ซึ่งทั้ง 7 ขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้วิเคราะห์แยกแยะประเด็นปัญหาอย่างละเอียดรอบด้าน ตระหนักถึงค่านิยมที่เป็นหลักการที่ควรยึดถือปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง ยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคอันตรายต่างๆเพื่อปกป้องหลักการที่ตนยึดถือ จนเกิดความมั่นใจแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดขั้นตอนนี้มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

2.3 การวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม

วิธีการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมก็เหมือนกับวิธีการวัดคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีวิธีการวัดเช่นเดียวกับบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่วัดได้ยากและซับซ้อน แต่นักจิตวิทยาและนักวัดผลได้พยายามหาวิธีการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพพอที่จะกระตุ้น เพื่อวัดให้ตรงตามลักษณะที่ต้องการได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นที่น่าเชื่อถือ ซึ่ง ทวี ท่อแก้ว (2527, หน้า 121) กล่าวว่า ถ้าจะให้ได้ผลที่มีความเที่ยงตรงสูง ควรใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกัน ซึ่งมีวิธีการวัดโดยทั่วไป 5 วิธี ดังนี้

1. วิธีการสังเกต การสังเกต เป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนงตั้งแต่ประสบการณ์อันซับซ้อน เช่น พฤติกรรมของคนเป็นสิ่งที่สังเกตพิจารณาให้ได้เรื่องราวละเอียดถี่ถ้วนได้ยาก เราต้องเลือกสังเกตเพียงปฏิกริยาอันใดอันหนึ่งเป็นคราว ๆ ไป ดังนั้นการสังเกตพฤติกรรมและลักษณะที่บุคคลทั่ว ๆ ไป แสดงออกอยู่ 2 แบบ คือ การสังเกตแบบควบคุม เป็นการสังเกตการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่จัดไว้โดยเฉพาะ อีกแบบหนึ่ง คือการสังเกตทั่วไปในชีวิตประจำวันที่บุคคลแสดงออกทั้งสองแบบนี้มีการบันทึกผลตรงตามที่ได้เห็นโดยไม่นำความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้องและผู้สังเกตต้องมีการฝึกฝนเป็นพิเศษจึงจะได้ผลดี

2. วิธีเขียนรายงานตนเอง มี 2 แบบ

- 2.1 การวิเคราะห์ตนเอง คือการให้บุคคลประมาณค่าตัวเอง แบบวิเคราะห์ตนเองจะเป็นคำถามแบบปรนัย เช่น ความสนใจในวิชาชีฟต่างๆ ทศนคติและแปลผลเข้าสู่มาตราวัด

- 2.2 การสัมภาษณ์ คือ การสนทนาระหว่างบุคคล 2 คน อย่างมีจุดหมาย โดยผู้สัมภาษณ์เตรียมคำถามมาและจดบันทึกแบบประมาณค่า ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไมู้ตัวว่าถูกทดสอบคุณธรรม

3. วิธีการใช้แบบทดสอบ เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากโดยมีการสร้างแบบทดสอบขึ้น ประกอบด้วยคำถามหรือข้อความหลายข้อที่ผู้ทดสอบสร้างขึ้น โดยถือเอาปกติวิสัยของคนทั่วไปเป็นมาตรฐาน หัวข้อคำถามหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมักจะเกี่ยวข้องกับผู้ถูกทดสอบหรือสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมที่ทำอยู่เสมอๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้นๆ ผู้ถูกทดสอบต้องร่วมมือกับผู้ทดสอบ จึงจะได้ผล เพื่อให้การสอบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตัวอย่างผลงานวิจัยที่ใช้แบบทดสอบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมเช่น งานวิจัยของ Christensen, Barnes and Rees (2007, p. 5-7) ได้วัดการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมตามองค์ประกอบทั้ง 4 ได้แก่ ความไวทางจริยธรรม (Moral Sensitivity) การตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral Judgment) แรงจูงใจทางจริยธรรม (Moral Motivation) พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Action) โดยใช้คำถาม 8 จากรายการวัดสมรรถนะทางจริยธรรม (Moral Competency Inventory: MCI) ที่พัฒนาขึ้นโดย Lennick and Kiel (2005) การวัดสมรรถนะทางจริยธรรม ประกอบด้วยคำถาม 40 ข้อที่ออกแบบมาเพื่อที่จะให้ภาพรวมของสมรรถนะทางจริยธรรม คำถามแต่ละข้อต้องการให้ผู้ตอบเปิดเผยพันธสัญญาส่วนบุคคลที่เป็นคุณลักษณะของสมรรถนะทางจริยธรรม เช่น ฉันจะรักษาสัญญาไว้ โดยมีระดับตั้งแต่ 1 ถึง 5 ซึ่ง 1 หมายถึง ไม่เคย และ 5 หมายถึงในสถานการณ์ทั้งหมด โดยมีจุดมุ่งเน้นที่จะวัดการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม จึงได้กำหนดรายการออกเป็น 2 ข้อใหญ่ ได้แก่ รายการ A (การแสดงออกที่สอดคล้องกับหลักการ ค่านิยมและความเชื่อ) และรายการ C (ยืนหยัดสำหรับสิ่งที่ถูกต้อง) และงานวิจัยของ พัทธวีภา หน่อสุวรรณ (2555, หน้า 41-42) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรม ซึ่งได้สร้างแบบวัด ความกล้าหาญทางจริยธรรมตามองค์ประกอบมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การยึดมั่นในหลักการ (Principles) 2) การรับรู้สถานการณ์ทางศีลธรรม (Moral Situation) 3) พฤติกรรมการแสดงออกทางจริยธรรม (Moral Behavior) 4) ความอดทน (Endurance) ซึ่งมีลักษณะเป็น แบบสอบถามเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยเริ่มตั้งแต่ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในเรื่องนั้น ๆ น้อยที่สุด 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในเรื่องนั้น ๆ น้อย 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในเรื่องนั้น ๆ ปานกลาง 4 หมายถึง มีพฤติกรรมในเรื่องนั้น ๆ มา 5 หมายถึง มีพฤติกรรมในเรื่องนั้น ๆ มากที่สุด

4. วิธีการศึกษาความเห็นจากคนอื่น เป็นวิธีการที่ผู้วัดสร้างแบบสอบถามขึ้น เพื่อถามบุคคลอื่นว่ามีความรู้สึกต่อบุคคลนั้นอย่างไร เช่นครูผู้ปกครอง เพื่อน เป็นต้น

5. วิธีให้สร้างจินตนาการ เป็นวิธีที่ผู้วัดได้จัดสิ่งเร้าขึ้นมาให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนองเช่น เล่าเรื่องจากรูปที่นำมาให้ดูเป็นตัวอย่าง ได้แก่ แบบทดสอบของโรซาร์ท เป็นแบบรูปภาพที่เกิดจากหยดหมึก ให้สร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องจากภาพที่กำหนดให้เติมข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ให้แสดงออกโดยการวาดภาพ เป็นต้น ซึ่งต้องใช้ผู้ทดสอบที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

จากการศึกษาสรุปว่าวิธีการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมก็คือการวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งทำได้หลายวิธี การจะใช้วิธีวัดรูปแบบใดนั้น สิ่งที่สำคัญต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของพฤติกรรมหรือสิ่งที่จะวัด ต้องมีการวิเคราะห์พฤติกรรมและเครื่องมือที่จะวัดว่ามีลักษณะแบบไหน จะใช้เครื่องมือแบบใดจึงจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม และน่าเชื่อถือ ในการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบทดสอบที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

2.4.1 ความหมายของโปรแกรม

Barr (1990, p. 38) ให้นิยามว่า โปรแกรมมีความหมาย ได้หลายอย่างขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล โดยทั่วไปคำว่าโปรแกรมใช้ใน 2 ความหมาย คือ

1. โปรแกรม หมายถึง หน่วย (Units) ที่จัดขึ้นเพื่อทำกิจกรรมพิเศษหรือให้บริการตามความต้องการของสถาบันหรือบุคคล
2. โปรแกรม หมายถึง ลำดับการปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ (Series of Planned Intervention) เพื่อวัตถุประสงค์โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ

ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553, หน้า 79) ได้ให้ความหมายของโปรแกรม คือแผนหรือกิจกรรมอันเป็นมวลประสบการณ์ที่วางไว้อย่างเป็นระบบระเบียบมีขั้นตอนในการพัฒนาที่สร้างขึ้น โดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร

หรรษา สุขกาล (2543, หน้า 41) ให้ความหมายของโปรแกรมคือ แผนที่วางไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามเป้าหมาย ภายใต้บริบทของสถาบัน

อุ้นดา นพคุณ (2546, หน้า 8) ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างโปรแกรมกับโครงการไว้ว่าโปรแกรม คือ งานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ส่วนโครงการจะมีลักษณะที่เป็นงานเฉพาะกิจตามความจำเป็นในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ถ้าหากโครงการมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนานในกรณีเช่นนี้โครงการก็จะกลายเป็นโปรแกรม ดังนั้นระยะเวลาจึงจำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนา ประเมินผล เพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญของโปรแกรมและได้ชี้แจงโดยอ้างความเห็นของ Boyle and Boone ว่าในการให้ความหมายของโปรแกรมหรือการวางแผนโปรแกรมจะให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับครูในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรื่อง การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) หรือการใช้ผู้เรียนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

(People's Participation) และสรุปว่าการที่โปรแกรมให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนหรือองค์การทางการศึกษาในโรงเรียนนี้ คือคุณลักษณะเด่นที่ทำให้ คำว่าโปรแกรมมีความหมายกว้างกว่าคำว่าหลักสูตร

พวงแก้ว กิจธรรม (2552, หน้า 2) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาไว้ว่า คือแผนการจัดกิจกรรม ที่มีขั้นตอน กระบวนการ วิธีการพัฒนา อย่างชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับผู้ที่จะพัฒนา ได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า โปรแกรม คือ แผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีหลักการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ภายใต้บริบทแต่ละหน่วยงาน

2.4.2 องค์ประกอบของโปรแกรม

Kanaya & Light (2005) ได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพครูพบว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบของโปรแกรมและองค์ประกอบของบุคคลองค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) รูปแบบ 2) ระยะเวลา 3) การเป็นกลุ่ม ผู้เข้าอบรมที่อยู่ในบริบทเดียวกัน 4) การเรียนรู้เชิงรุก 5) การเน้นที่เนื้อหาความรู้ 6) มีความต่อเนื่องเชื่อมโยง องค์ประกอบของบุคคลประกอบด้วย 1) การได้รับการยอมรับ 2) การมีแรงจูงใจ

หรรษา สุขกาล (2543, หน้า 41) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาไว้ 3 ส่วนประกอบ 1) บริบท (Context) 2) เป้าหมาย (Goal) 3) แผนหรือวิธีปฏิบัติ (Plan or Method) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 จะต้องมีความพอเหมาะและมีความพอดีเพื่อให้สามารถเกิดความสำเร็จในการพัฒนาได้

นฤมล มณีงาม (2547) ได้สรุปองค์ประกอบของโปรแกรม ดังนี้

1. หลักการของโปรแกรม
2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม
3. ลักษณะของโปรแกรม
4. คุณสมบัติของโปรแกรม
5. เนื้อหาที่ใช้ในโปรแกรม
6. เอกสารที่ใช้ในโปรแกรม
7. การจัดการเรียนรู้ในโปรแกรม
8. การประเมินผลโปรแกรม

ไท คำล้าน (2551, หน้า 36-49) ได้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผลการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมพบว่า โปรแกรม

ฝึกอบรมมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องจากส่วนประกอบของโปรแกรม ได้แก่ จุดมุ่งหมายกิจกรรม วิธีการอบรม เนื้อหาสาระ รวมทั้งวิธีการประเมินผล ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดที่เกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและปรับปรุงเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และนโยบายเร่งด่วนของหน่วยงานต้นสังกัด และสอดคล้องกับแนวทางในการประเมินคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553, หน้า 286-287) ได้พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ โครงสร้าง การวัดและประเมินผลโปรแกรม

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) ได้สรุปองค์ประกอบของโปรแกรมที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

ปริญญา มีสุข (2552) ได้ออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วมของครู ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ดังนี้ สภาพปัญหา วัตถุประสงค์ โครงสร้างเวลา คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม เนื้อหาที่ใช้ เอกสารที่ใช้ การจัดการเรียนรู้ในโปรแกรม และการประเมินผลโปรแกรม

จากการศึกษาหลักการแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้องค์ประกอบโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ระยะเวลา 5) กิจกรรมการพัฒนา 6) การวัดและประเมินผล

2.4.3 การพัฒนาโปรแกรม

Barr (1990, p. 67) กล่าวถึง รูปแบบการพัฒนาโปรแกรม (Program Development Model) โดยเสนอรูปแบบ 5 ขั้นตอน เพื่อการพัฒนาโปรแกรม (Five-Step Model for Program Development) คือ

ขั้นที่ 1 การประเมิน (Assessment)

1.1 ประเมินความต้องการ

1.2 ประเมินสิ่งแวดล้อมสถานศึกษา

1.3 ประเมินทรัพยากร เช่น บุคลากร เงิน ทรัพยากรทางกายภาพ

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)

2.1 การพัฒนาที่มวางแผน

2.2 การกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์และการประเมินผล

2.3 เลือกวิธีปฏิบัติ

2.4 ฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2.5 กำหนดงบประมาณที่ต้องใช้

2.6 กำหนดเวลาที่ใช้จนสิ้นสุดโปรแกรม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Implementation)

3.1 กำหนดความรับผิดชอบ เช่น ทักษะความสามารถและงานที่ต้องทำ

3.2 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3.3 ประเมินผลกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิต (Product)

ขั้นที่ 4 ประเมินหลังจบโปรแกรม (Post-Assessment) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการและผลผลิตเพื่อการตัดสินใจอนาคตของโปรแกรม

ขั้นที่ 5 การตัดสินใจเชิงบริหาร (Administrative Decision) การตัดสินใจว่าจะดำเนินโปรแกรมต่อไป หรือยุติโปรแกรมหรือดัดแปลงปรับปรุง

Knowles (1980, p. 63) ได้นำเสนอการวางโปรแกรมการพัฒนาการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้คือ

ขั้นที่ 1 การจัดบรรยากาศสำหรับการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การจัดตั้งโครงสร้างองค์การสำหรับการวางแผน

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัยความต้องการสำหรับการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 การจัดสร้างทิศทางเป้าหมายสำหรับเรียนรู้

ขั้นที่ 5 การปฏิบัติตามโปรแกรม (การสรรหาและการฝึกอบรมการจัดการเกี่ยวกับผู้สนับสนุนการเรียนรู้และกระบวนการ การปรึกษาทางด้านการศึกษาระดับประมาณ)

ขั้นที่ 6 การออกแบบด้านประสบการณ์ในการเรียนรู้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล และการวินิจฉัยซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

Houle (1996, p. 74) ได้นำเสนอการวางโปรแกรม การพัฒนาบุคลากร ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและระบุกิจกรรมที่เป็นไปได้

ขั้นที่ 2 การตัดสินใจทางด้านกระบวนการที่จะนำมาใช้

ขั้นที่ 3 การระบุวัตถุประสงค์และการปรับให้เหมาะสม

ขั้นที่ 4 การออกแบบรูปแบบที่เหมาะสมทางด้านทรัพยากร ผู้นำ วิธีการ ตาราง กำหนดการ ลำดับเรื่อง การเสริมแรงทางสังคม การทำให้อยู่ในรูปปัจเจกบุคคล บทบาทและเกณฑ์ทางด้านประเมินผล และความชัดเจนของการออกแบบ

ขั้นที่ 5 รูปแบบที่ใช้มีความเหมาะสมกับแบบแผนของชีวิตที่ใหญ่กว่าทั้งด้านการพัฒนาผู้เรียน รูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้เรียน งบประมาณ การเงินที่สนับสนุน และการตีความหมาย

ขั้นที่ 6 นำแผนไปสู่ผลกระทบเชิงบวกที่จะเกิดขึ้นในองค์กร ทั้งในระดับบุคคลระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์กร

ขั้นที่ 7 การวัดผลลัพธ์และการประเมินประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามกระบวนการของโปรแกรม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2551, หน้า 3-18) ได้สรุปขั้นตอนการวินิจฉัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมการตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมที่พัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเอกสารประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครื่องมือประเมินโปรแกรมในภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองโปรแกรมในภาคสนามการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนามจริง

Carolyn (2013) ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรมไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม (Analyze the Training Need) เมื่อมีการพัฒนาโปรแกรมการอบรมเพื่อพัฒนางาน ต้องคำนึงถึง อะไรคือความรู้คืออะไรคือทักษะและทัศนคติของผู้ที่รับการอบรมที่จะทำให้โปรแกรมการอบรมมีความสมบูรณ์ และให้สามารถเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างผู้เข้ารับการอบรม นอกจากนี้ยังต้องมีการพิจารณาระยะเวลาของการฝึกอบรมพร้อมทั้งวิธีการ แนวโน้มที่ดีที่สุดที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้เรียนรู้และเครื่องมือ หรือทรัพยากรที่มีให้คุณ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบโปรแกรมการอบรม (Design the Training Program) โดยจะต้องออกแบบให้อยู่บนพื้นฐานซึ่งเป็นผลจากขั้นตอนการวิเคราะห์ ขั้นตอนนี้ ประกอบด้วยการระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งอธิบายในลักษณะที่สามารถวัดผู้เข้าฝึกอบรมได้ตามจุดประสงค์เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังต้องกำหนดวิธีการอบรมแสดงเป็นวิธีการฝึกอบรมให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นชัดเจน อาจนำเสนอได้หลายวิธี เช่น โดยการสอนในห้องเรียน ทางออนไลน์หรือใช้วิธีการผสมผสานทั้งสองแบบก็ได้ โดยการออกแบบในขั้นตอนนี้อาจสร้างเค้าร่างหรือเค้าโครงเนื้อเรื่องที่จะช่วยในการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม (Develop the Training Program) ในขั้นตอนการพัฒนาเป็นการใช้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายและวัสดุอื่นๆ ที่สร้างขึ้นในระหว่างขั้นตอนการออกแบบเพื่อพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม วัสดุนี้อาจรวมถึงส่วนประกอบของการฝึกอบรมออนไลน์และวัสดุสำหรับการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในช่วงนี้ยังอาจจะพัฒนาวิธีการ

ทดสอบการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความรู้ทักษะหรือทัศนคติ ขึ้นอยู่กับการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การใช้โปรแกรมการฝึกอบรม (Implement the Training Program) ขั้นตอนการการนำโปรแกรมไปใช้นี้บางครั้งเรียกว่าขั้นตอนการจัดส่งหรือขั้นตอนการส่งมอบในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่จะต้องทำการฝึกอบรมให้กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรมไม่ว่าจะเป็นคำสั่งหรือการฝึกที่ใช้ทางออนไลน์ในห้องเรียนหรือผ่านวิธีอื่นๆ ครั้งแรกของการวิธีการฝึกอบรมหรือวิธีการสอน บางครั้งจะถูกเรียกว่า “การนำร่อง”

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโปรแกรมการฝึกอบรม (Evaluate the Training Program) ขั้นตอนการประเมินผลเป็นขั้นตอนที่จะสามารถตรวจสอบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ทักษะหรือทัศนคติ ตามที่ระบุเป้าหมายไว้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับในระหว่างขั้นตอนการประเมินผล สามารถทำการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมในการออกแบบการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมในครั้งต่อไปที่นำเสนอให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

จากการศึกษากระบวนการพัฒนาโปรแกรม สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการออกแบบเพื่อใช้ในการฝึกอบรมหรือการพัฒนาบุคคลเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งแต่ละขั้นตอนประกอบด้วย 1) ขั้นวิเคราะห์ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการ 2) ขั้นตอนออกแบบและสร้างโปรแกรม 3) ขั้นตอนการประเมินผลและนำผลมาพัฒนาโปรแกรม

จากการศึกษาเอกสารหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการพัฒนาโปรแกรม คือ การออกแบบชุดกิจกรรมที่เป็นระบบ มีขั้นตอนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) การศึกษาสภาพปัจจุบันและความจำเป็น 3) การพัฒนาโปรแกรม และเอกสารประกอบ 4) การนำโปรแกรมไปใช้ และ 5) การประเมินโปรแกรม

2.4.4 การประเมินโปรแกรม

การดำเนินการพัฒนาโปรแกรมนั้น สิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นและเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณค่าของสิ่งที่สนใจด้วยการสรุปอ้างอิงจากสิ่งที่สังเกตได้โดยตรง จากการที่เป็นตัวบ่งชี้คุณค่าเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ตัดสินคุณค่า วิธีการกำหนดคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินขึ้นอยู่กับความเชื่อและประสบการณ์ของผู้ประเมินว่ายึดถือมาตรฐานการลักษณะใดในการเข้าถึงคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินและตัดสินคุณค่านั้นอาจยึดตามแนวอัตนิยม ซึ่งเน้นวิธีประเมินโดยวิธีเชิงธรรมชาติ หรือยึดแนวปรนัยนิยม ซึ่งเน้นการประเมินโดยวิธีการเชิงระบบ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547) ซึ่งมีวิธีการประเมินโปรแกรมดังนี้

เรวดี ทรงเที่ยง (2548) ได้แบ่งการประเมินโปรแกรมออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การประเมินคุณค่าของโปรแกรม โดยทำการประเมิน 1) คุณภาพของโปรแกรม (Quality) ว่ามีคุณภาพหรือไม่ เนื้อหาสาระกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานของผู้สอนเป็นอย่างไร ความรู้สึกของปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมโปรแกรมเป็นอย่างไร 2) ประเมินความเหมาะสม (Suitability) คือ โปรแกรมสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมและขององค์กรหรือไม่และมีระดับความยากง่ายอย่างไร 3) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ โปรแกรมประสบความสำเร็จในเรื่องอะไร และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร 4) ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ ผลของโปรแกรมนั้นเหมาะสมกับทรัพยากรที่องค์กรและผู้เข้าร่วมโปรแกรมลงทุนให้หรือไม่ และ 5) ความสำคัญ (Importance) คือ โปรแกรมมีคุณค่าสำหรับผู้เข้าร่วมโปรแกรมและต่อองค์กรหรือไม่

2. ประเมินผลการใช้โปรแกรม โดยที่จะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโปรแกรมเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่า โปรแกรมนี้สามารถส่งเสริมแรงจูงใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานให้เพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยจะประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนา

ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2553, หน้า 91) ได้วัดและประเมินผลโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดำเนินการทั้งก่อนและหลังการใช้โปรแกรมโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นแบบปรนัย

2. การวัดเจตคติต่อการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ระหว่างการพัฒนาตามโปรแกรม และหลังการพัฒนาตามโปรแกรม โดยใช้แบบประเมินทักษะการเป็นครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปได้ว่า การประเมินโปรแกรม แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) ประเมินรูปแบบของโปรแกรม คือ ประเมินคุณภาพของโปรแกรมจากความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาต่อโปรแกรมการพัฒนา โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโปรแกรมการพัฒนา 2) ประเมินผลการใช้โปรแกรม คือ การประเมินผลการพัฒนาหลังการใช้โปรแกรม โดยใช้แบบแบบวัด/แบบทดสอบและแบบสังเกต ซึ่งแบ่งการประเมินเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินผลการใช้โปรแกรมคือ การประเมินผลการพัฒนาหลังการใช้โปรแกรม โดยใช้แบบแบบวัดและแบบสังเกตซึ่งแบ่งการประเมินเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

2.5.1 ความหมายการฝึกอบรม

เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาบุคคล ด้วยวิธีการและการดำเนินการอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทิศทางที่ดีขึ้นโดยมีผู้ให้ความหมายและนิยามการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

Kenney (1986, p. 3) ให้ความหมาย การฝึกอบรม คือกระบวนการที่ได้วางแผนไว้เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความรู้หรือความชำนาญให้ดีขึ้น โดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในกิจกรรมหนึ่ง ๆ หรือหลาย ๆ กิจกรรม ซึ่งจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมในสถานการณ์การทำงานคือ การพัฒนาความสามารถของบุคคลให้ตรงกับความต้องการทั้งในปัจจุบันและในอนาคตขององค์กร

Goldstein (1993, p. 3) ให้ความหมาย การฝึกอบรม (training) คือกระบวนการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (Skill) กฎระเบียบ (Rules) ความสามารถ (Ability) แนวคิด (Concepts) หรือเจตคติ (Attitude) ของบุคลากรที่มีผลต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

ดุษิต ขาวเหลือง (2554, หน้า 20) ได้ให้ความหมาย การฝึกอบรม หมายถึงกระบวนการอย่างเป็นระบบที่องค์กรจัดขึ้นเพื่อสร้าง ความรู้ ทักษะประสบการณ์ ความสามารถในการทำงาน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมทั้งทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ของพนักงาน เพื่อให้พนักงานมีคุณภาพและมีสมรรถนะตามที่องค์กรคาดหวัง ซึ่งจะช่วยให้สามารถ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของ องค์กรต่อไป

สรุปได้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมในลักษณะรูปแบบการฝึกอบรมให้แก่นักเรียน โดยอาศัยหลักการ เทคนิค แนวคิด และทฤษฎีทางจิตวิทยา เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การบรรลุเป้าหมายในการฝึกอบรมอย่างมีทิศทางนั้น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งคือการระบุจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน เพื่อในการฝึกอบรมนั้นเป็นไปตามความต้องการของทั้งสองฝ่ายทั้งผู้เข้าร่วมฝึกอบรมและผู้จัดการฝึกอบรม ฉะนั้นจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม คือ ต้องการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาพนักงานให้มีความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน และเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของพนักงานในการเริ่มต้นปฏิบัติงานใหม่ (Stredwick, 2000, p. 115)

สมคิด บางโม (2551, หน้า 14) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมไว้ 4 ประการเรียกย่อ ๆ ว่า KUSA ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ให้มีความรู้ หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่อบรมเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน
2. เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ (Understand) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ เมื่อรู้ในหลักการและทฤษฎีแล้วสามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้
3. เพื่อเพิ่มพูนทักษะ (Skill) ทักษะคือ ความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ เช่น การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การขับรถ การชี้จักรยาน เป็นต้น
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) เจตคติหรือทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี ต่อสิ่งต่าง ๆ การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดเพื่อเพิ่มความรู้สึกที่ดี ๆ ต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชาต่อเพื่อนร่วมงาน และต่องานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ความจงรักภักดีต่อบริษัท ความภาคภูมิใจต่อสถาบัน ความสามัคคีในหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่องาน ความเอาใจใส่ต่องาน ความกระตือรือร้น เป็นต้น

ชูชัย สมितिไกร (2556, หน้า 238-239) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม ดังนี้

1. การฝึกอบรมมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (knowledge) คือ การมุ่งเน้นให้ผู้รับการอบรมมีความรู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และมากเพียงพอ
2. การฝึกอบรมมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะและความสามารถ (Skills and Abilities) คือ การมุ่งให้ผู้รับการอบรมมีทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
3. การฝึกอบรมมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ (Attitude) คือ การมุ่งให้ผู้รับการอบรมมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในทางที่เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม คือ การส่งเสริมหรือเสริมสร้างบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ เพิ่มพูนทักษะในการทำงานมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเกิดความสำนึกในองค์กรหรือหน่วยงาน เห็นความสำคัญขององค์กร และภาระหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามระเบียบขององค์กรได้เป็นอย่างดี การฝึกอบรมจึงเน้นให้เกิดทักษะและตระหนักในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับองค์กร

2.5.3 องค์ประกอบของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีกระบวนการขั้นตอนที่ชัดเจน และจะต้องให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบของการฝึกอบรม โดยองค์ประกอบมีดังนี้ (อรพรรณ พรสีมา, 2537, หน้า 4-5)

1. บุคคล ได้แก่ ผู้รับผิดชอบในการจัดฝึกอบรม วิทยากร ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก

2. ทรัพยากร จำแนกได้ 2 ประเภท คือ 1) สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกและ 2) เวลาในการฝึกอบรมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม อาจกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ การใช้เวลาจัดการฝึกอบรมต่อเนื่องกันโดยตลอด หรือการใช้เวลาที่ไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและจุดมุ่งหมายในการฝึกอบรม

3. งบประมาณ ความสำเร็จในการฝึกอบรมจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณที่เพียงพอ

4. การจัดการและการบริหารโครงการ ได้แก่ การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม ออกแบบวิธีการฝึกอบรม การพัฒนาสื่อการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินผล การฝึกอบรม

2.5.4 ประเภทของการฝึกอบรม

การจำแนกประเภทของการฝึกอบรมโดยทั่วไปสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (นรินทร์ จุลทรัพย์, 2554, หน้า 162-164)

1. การฝึกอบรมก่อนทำงาน (Pre-Service Training) เป็นการฝึกอบรมก่อนที่บุคลากรแต่ละคน จะเริ่มทำงานในตำแหน่งหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งในองค์กรหรือหน่วยงาน เช่น การปฐมนิเทศ และการแนะนำงาน เป็นต้น

2. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (In-Service Training) เป็นการฝึกอบรมสำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานแล้วระยะหนึ่ง และต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้น หรือเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ หรือเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน จงกลณี ชูติมาเทวินทร์ (2542, หน้า 10-11) แบ่งประเภทของการฝึกอบรมออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน ดังนี้

2.1 การฝึกอบรมก่อนประจำการ (Pre-entry Training) เป็นการฝึกอบรมให้กับผู้เข้างานใหม่ หรือเพิ่งจะเริ่มโครงการใหม่ โดยทั่วไปผู้เข้าอบรมมักจะอยู่ในระยะทดลองงาน ซึ่งเนื้อหาของการอบรมจะเน้นในเรื่องของภารกิจแรกเริ่ม และภารกิจทั่วไปขององค์กร เนื้อหาทั่วไปจะมีลักษณะผสมผสาน มีทั้งการฝึกอบรมในห้องและการฝึกภาคสนาม ปกติจะมีช่วงเวลาที่ไม่มากนัก ตั้งแต่ 2-3 วัน หรือบางกรณีอาจจะใช้เวลาเป็นเดือน

2.2 การฝึกอบรมระหว่างประจำการ (In-Service Training) เป็นการฝึกอบรมในช่วงที่เข้าทำงานแล้ว หรือผ่านระยะการทดลองแล้ว การฝึกอบรมจะจัดให้เป็นระยะ ๆ ให้กับระดับของบุคลากรที่แตกต่างกัน มีทั้งในเรื่องของการบริหารทั่วไป การอบรม การจัดการ การอบรมเฉพาะเจ้าหน้าที่ หรือการอบรมเฉพาะเรื่อง ซึ่งระยะเวลายืดหยุ่นได้ตามความต้องการ ส่วนใหญ่จะใช้เวลาประมาณ 1-3 สัปดาห์

2.3 การฝึกอบรมในโครงการ (Project Related Training) เป็นการอบรมที่จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการ เช่น โครงการที่ได้รับทุนอุดหนุนจากต่างประเทศ ซึ่งระยะเวลาไม่นานนัก เป็นการอบรมเฉพาะเรื่อง หรือเฉพาะประเภทของบุคลากร มีทั้งอบรมทางด้านเทคนิคและการอบรมในเชิงจัดการ จัดอบรมโดยผู้ให้ทุน ปกติจะระยะเวลาสั้น ประมาณ 1-3 เดือนหรือขึ้นอยู่กับความจำเป็นของโครงการ

2.4 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง (Self-Development Training) มีความกว้างขวางและครอบคลุม เช่น กรณีบุคคลที่ทำงานมานานและความรู้เริ่มตึบตัน เริ่มจะไม่ทันกับข้อมูลหรือวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้เกิดความคิดที่จะพัฒนาตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นการอบรมเพื่อฟื้นฟูความรู้ใหม่ส่วนใหญ่เป็นการอบรมเต็มเวลาหรือบางส่วนเป็นเวลา โดยหน่วยงานต้นสังกัดจะให้การอนุมัติและสนับสนุนด้านการเงิน อาจจะเป็นการออกไปอบรมนอกสถานที่ ระยะเวลาขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่หน่วยงานต้องการจะพัฒนา มีทั้งระยะสั้นและระยะยาว หรือบางคนอาจจะลาศึกษาต่อถือว่าเป็นการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการเช่นกันเช่นเดียวกับ

2.5.5 รูปแบบและกระบวนการของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมบุคลากรเป็นสิ่งที่องค์การจะต้องลงทุนทั้งในด้านกำลังคน เงินทอง และทรัพยากรอื่น ๆ เป็นจำนวนไม่น้อยดังนั้น การจัดการการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและได้รับผลคุ้มค่ากับการลงทุนมากที่สุด โดยมีนักวิชาการจำนวนหลายท่านได้เสนอรูปแบบและขั้นตอนของการฝึกอบรม ดังนี้

ทวีป อภิสิริ (2555, หน้า 18-24) ได้เสนอ รูปแบบและขั้นตอนการฝึกอบรมมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์ความต้องการ ก่อนที่จะจัดการฝึกอบรมใด ๆ ผู้จัดการฝึกอบรมจะต้องวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องการจัดการฝึกอบรมให้ชัดเจนเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคลากร หน่วยงาน และองค์กรต่อไป

2. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ เมื่อวิเคราะห์ความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องการจัดการฝึกอบรมได้ชัดเจนแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาประกอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมแต่ละครั้งต่อไป การกำหนดวัตถุประสงค์โดยทั่วไปนิยมกำหนดเป็นข้อ ๆ และเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดประเมินได้เมื่อจัดการฝึกอบรมผ่านไปแล้ว

3. ขั้นสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การสร้างหลักสูตรในการฝึกอบรมนั้น จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาความรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ฝึกอบรม ระยะเวลา สื่อ/

อุปกรณ์ และการประเมินผลที่จะใช้ในการฝึกอบรมซึ่งหลักสูตรที่สร้างขึ้น จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ด้วย

4. ชั้นเลือกกิจกรรมและเทคนิควิธีฝึกอบรม การเลือกเทคนิคจะต้องเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชากิจกรรม และสื่ออุปกรณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรด้วยซึ่งโดยปกตินักฝึกอบรมจะแปลงเนื้อหาที่จะใช้ฝึกอบรมให้เป็นกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า การฟังการบรรยายจากวิทยากรเท่านั้น การจะเลือกเทคนิควิธีใด ๆ เช่น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติ การระดมพลังสมอง ก็จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมด้วย

5. ชั้นออกแบบการวัดประเมินผลการฝึกอบรม การวัดประเมินผลการฝึกอบรมที่ดีจะต้องให้รู้ได้ว่า การฝึกอบรมหลักสูตรที่สร้างขึ้นนั้นประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด แต่การจะทราบได้ชัดเจนเช่นนั้นก็นั้นขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่จัดทำขึ้นทุกเนื้อหาและกิจกรรม

6. ชั้นการดำเนินการฝึกอบรม ในชั้นการดำเนินการฝึกอบรมนี้ แบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ 2 ชั้น คือ 1) ชั้นเตรียมการ เป็นชั้นการเขียนโครงการฝึกอบรม เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ และจัดประชุมคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรม และ 2) ชั้นการฝึกอบรมตามตาราง เป็นชั้นเริ่มการฝึกอบรมตามตารางการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรม

7. ชั้นการวัดและประเมินผล ในขั้นนี้เป็นการนำผลจากการวัดและประเมินผลทั้งหมดที่สรุปรวมมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขทุก ๆ ส่วนที่ยังบกพร่องทุกขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดฝึกอบรมดียิ่งขึ้นต่อไป

สมคิด บางโม (2551, หน้า 19-21) ได้เสนอ ขั้นตอนในการฝึกอบรม มี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs) การที่องค์กรมีปัญหาและอุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วสามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม ปัญหาขององค์กรมีมากมายหลายอย่าง การฝึกอบรมมิใช่จะสามารถแก้ไขได้ทุกอย่าง เช่น ผลผลิตตกต่ำเพราะเครื่องจักรเก่าและล้าสมัย ปัญหานี้ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม ต้องแก้ด้วยการปรับปรุงเครื่องจักรหรือสั่งซื้อเครื่องจักรใหม่จึงจะแก้ได้ ดังนั้นก่อนที่จะฝึกอบรมใด ๆ จึงต้องหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเสียก่อนว่าจำเป็นต้องฝึกอบรมหรือไม่

2. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม (Training Curriculum) เมื่อหาความจำเป็นในการฝึกอบรมได้แล้วว่าจำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมและจะต้องฝึกอบรมให้แก่ใครและเรื่องใดบ้าง ขั้นตอนต่อไปก็ต้องสร้างหลักสูตรในการฝึกอบรมขึ้น หลักสูตรในการอบรมย่อมมีหลายหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมต่อปัญหาขององค์กรและเหมาะสมต่อพนักงานซึ่งมีหลายระดับและหน้าที่ต่าง ๆ กัน

3. การออกแบบโครงการฝึกอบรม (Training Project) การวางแผนว่าจะฝึกอบรมอะไร เมื่อไหร่ และให้ใครนั้น จะต้องเขียนเป็นโครงการอย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติปกติจะทำโครงการไว้ล่วงหน้า 1 ปีถึง 3 ปี โดยใช้หลักสูตรที่เตรียมไว้แล้ว

4. การดำเนินการฝึกอบรม (Training) การดำเนินการฝึกอบรมเป็นการนำโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วมาดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งจะต้องบริหารโครงการเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะเตรียมการ การเตรียมการก่อนฝึกอบรม 2) ระยะฝึกอบรม ตั้งแต่วันแรกของการฝึกอบรมจนถึงวันสิ้นสุดของการฝึกอบรม และ 3) ระยะหลังการฝึกอบรมแล้ว ทั้ง 3 ระยะมีภารกิจและงานที่จะต้องดำเนินการหรือปฏิบัติมากมายหลายประการ

5. การประเมินผลการฝึกอบรม (Training Evaluation) เป็นการวัดและประเมินว่าการอบรมเป็นไปตามที่กำหนดไว้และบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง การประเมินอาจใช้การวัดหลาย ๆ วิธี อาจประเมินครั้งเดียวเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม หรือประเมินครึ่งระยะเวลาของการฝึกอบรมและเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมรวมเป็น 2 ครั้ง หรือติดตามประเมินผลเมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลับไปปฏิบัติงานแล้ว 6 เดือนถึง 1 ปี รวมเป็น 3 ครั้ง แล้วแต่ความเหมาะสมและความต้องการ

สรุปได้ว่าการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม คือการออกแบบโปรแกรมให้ใช้ได้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งและต้องมีแนวคิดทฤษฎีรองรับ ก่อนนำไปใช้อย่างใช้ในสถานการณ์จริงต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข ในการพัฒนาโปรแกรมควรมีองค์ประกอบดังนี้ จุดมุ่งหมายของโปรแกรม ลักษณะของโปรแกรมคุณสมบัติของผู้ใช้ โปรแกรมและกลุ่มเป้าหมาย เอกสารที่ใช้ในโปรแกรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอน จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของโปรแกรมการฝึกอบรมประกอบด้วย 1) จุดประสงค์ของการฝึกอบรม 2) ระยะเวลาของการฝึกอบรม 3) เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม 4) สื่อและอุปกรณ์ในการฝึกอบรม 5) การดำเนินการฝึกอบรม 6) การประเมินผลและติดตามผล มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมเนื่องจากเป็นขั้นตอนเนื่องจากเป็นขั้นตอนทำความเข้าใจได้ง่ายครอบคลุมกระบวนการฝึกอบรมและมีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.5.6 เทคนิคการฝึกอบรม

เทคนิคการฝึกอบรมนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในสิ่งที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจและกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และสามารถนำสิ่งที่ได้ไป

ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด วิธีการฝึกอบรมที่นิยมใช้กันมากมี ดังนี้ (นักรบ ระวังการณ, 2540, หน้า 11-12)

1. การบรรยาย (Lecture) เป็นวิธีการที่นิยมใช้ทั่วไป เหมาะสำหรับการฝึกอบรมที่ต้องการนำเสนอแนวความคิดใหม่ๆ ที่ไม่มีรายละเอียดซับซ้อน สามารถจัดสำหรับกลุ่มผู้เข้าอบรมจำนวนมากได้ การจัดแบบบรรยายนี้จะต้องสรรหาวิทยากรที่มีความสามารถในการถ่ายทอด เพื่อให้ผู้ฟังเกิดการตื่นตัวและติดตามตลอดเวลา

2. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) เป็นรูปแบบการนำเสนอความคิดเห็นในประเด็นที่อยู่ในความสนใจของผู้เข้ารับการอบรมและบุคคลทั่วไป โดยผู้อภิปรายและผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ ดังนั้นผู้อภิปรายต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับหลายลักษณะ เช่น นักวิชาการ นักรธุรกิจ นักการเมือง เป็นต้น ประการสำคัญที่ต้องเน้นคือ การเลือกผู้ดำเนินการอภิปรายต้องได้บุคคลที่มีความสามารถในการสรุปและเชื่อมโยงความคิดเห็น ตลอดจนสามารถควบคุมเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนด

3. สาธิต (Demonstration) เป็นการนำเสนอกระบวนการ ขั้นตอน และรายละเอียดของสาระความรู้ โดยวิทยากรต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติและอธิบายได้อย่างชัดเจน

4. การระดมสมอง (Brain Storming) เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมที่มีความรู้ในระดับเดียวกัน มีความสนใจหรือปฏิบัติงานในลักษณะคล้ายคลึงกันมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องเดียวกัน วิทยากรที่จะนำเสนอการระดมสมองต้องมีความเข้าใจและถนัดในการใช้วิธีการนี้ เพราะต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้าอบรมกล้าพูด กล้าแสดงออกอย่างเปิดเผย

5. การฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นรูปแบบหนึ่งที่ต้องการให้ผู้เข้าอบรมเกิดทักษะและสามารถนำไปใช้ได้ซึ่งพบว่า การฝึกปฏิบัตินั้นเป็นที่ต้องการของผู้เข้าอบรมมาก นอกจากจะทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายแล้ว ยังทำให้ทุกคนได้แสดงออกอย่างเต็มที่

6. เกม (Game) เป็นกิจกรรมที่สอดแทรกในระหว่างการอบรมเพื่อลดการเบื่อหน่ายและยังก่อให้เกิดแรงจูงใจ เพราะเกมที่นำมาใช้สำหรับการอบรมนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเกมที่เน้นในเรื่องของกลุ่มสัมพันธ์หรือกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ นนทวัฒน์ สุขผล (2543, หน้า 8) เสนอเทคนิคการฝึกอบรม โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1. เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การฝึกอบรมโดยวิธีการบรรยาย (lecture) การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) การประชุมปาฐกถาหรือประชุมทางวิชาการ (Symposium) การสาธิต (Demonstration) และการสอนงาน (Coaching)

2. เทคนิคการฝึกอบรมโดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่การฝึกอบรมวิธีการระดมสมอง (Brainstorming) การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session) การศึกษากรณี (Case Study) การประชุมใหญ่ (Convention) เกมการบริหาร (Management Game) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การสัมมนา (Seminar) การทัศนศึกษา (Field Trip) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) การฝึกประสาทสัมผัส (Sensitivity Training) การใช้กิจกรรมสันทนาการ (Recreational Activity) เทคนิคการสอนงานในสายงานปฏิบัติ ณ สถานที่จริง (on the Job Training) การฝึกหัดงาน (Apprenticeship Training) การโยกย้ายสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) และ การใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation Technique or Simulators)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าเทคนิคการฝึกอบรมนั้นมีหลากหลายวิธีการ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเอาเทคนิคการฝึกอบรมแบบบรรยาย (lecture) แบบอภิปรายกลุ่ม (group discussion) การระดมสมอง (Brain Storming) การฝึกปฏิบัติ (Practice) การศึกษากรณี (Case Study) และ การใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation Technique or Simulators) เนื่องจากเป็นเทคนิคเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

พักตร์วิภา หน่อสุวรรณ (2555, หน้า 1-118) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของครู วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนาแบบวัดที่ใช้วัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของครู 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของครู โดยตรวจสอบด้านความตรงด้านเนื้อหาและความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในของแบบวัด กลุ่มตัวอย่างคือครูในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนทั้งหมด 45 คน เป็นครูเพศหญิง 25 คน และครูเพศชาย 20 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของครู และแบบสัมภาษณ์ครู เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ด้วยเทคนิคการเล่าเรื่องจากครู 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยโปรแกรม MAXQDA วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยาย วิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา และวิเคราะห์ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ผลการวิจัยสรุปว่า แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมครอบคลุม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การยึดมั่นในหลักการ การรับรู้สถานการณ์ทางศีลธรรม การแสดงออกทางจริยธรรม และการอดทนต่อภัยคุกคาม 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเคารพ ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจ การประเมินสถานการณ์ การตรวจสอบคุณค่า การไตร่ตรองถึงอันตราย พฤติกรรมการแสดงออกทางการพูด พฤติกรรมการแสดงออกทางการกระทำ และการยอมเผชิญความลำบาก จำนวน 45 ข้อ (2) แบบวัดมีความตรงตาม

เนื้อหาโดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และข้อคำถามในแต่ละตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.62-0.7

2.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Bronstein, Fox, Kamon and Knoll (2007, pp. 661-674) ทำการศึกษาความกล้าหาญทางจริยธรรมของเด็กที่มีการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ต่างกัน เป็นการศึกษาในระยะยาวที่ออกแบบเพื่อพยากรณ์ความกล้าหาญทางจริยธรรมของวัยรุ่นตอนปลาย ที่เกิดจากการสนับสนุนจากการเลี้ยงดูจากครอบครัวซึ่งวัดจากการสังเกตและการรายงานจากครอบครัวในนักเรียนเกรด 5 ทำนายได้ว่า นักเรียนหญิงที่อยู่ช่วงวัยรุ่นตอนปลายจะพูดหรือแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ที่อันตรายหรือเป็นภัยคุกคาม ในทางตรงกันข้ามการเลี้ยงดูจากครอบครัวรุนแรงและเข้มงวดจะทำนายได้ว่าทั้งเพศหญิงและชายจะเงียบไม่แสดงออกต่อสถานการณ์เหล่านั้น นอกจากนี้ผลการเลี้ยงดูของครอบครัวยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อตนเองและความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลจากการเลี้ยงดูของครอบครัว ส่งผลทั้งในเรื่องของความกล้าหาญทางจริยธรรมและการเลือกที่จะเงียบของเด็กผู้หญิง

Christensen, Barnes and Rees (2007, pp. 83-92) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการตัดสินใจเพื่อที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม เปรียบเทียบวิธีการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีการสอนทั้ง 4 แบบ (การสอนแบบดั้งเดิม ,แบบแนะนำ,แบบสะท้อนและแบบอย่างทางจริยธรรม) เพื่อพัฒนาการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม การวัดการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม วัดตามองค์ประกอบของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 4 ข้อของ Rest (Rest's four Component Model) ได้แก่ การรู้สึกไวทางจริยธรรม (Moral Sensitivity) การตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral Judgment) แรงจูงใจทางจริยธรรม (Moral Motivation) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Action) โดยใช้คำถาม 8 ข้อจากเครื่องมือวัดสมรรถนะทางจริยธรรม (DCI) ที่พัฒนาโดย Lennick and Kiel (2005) ที่ประกอบด้วยคำถาม 40 ข้อ เป็นแบบเครื่องมือวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม การประเมินประสิทธิผลของการสอนแต่ละวิธี วัดความสำคัญของความแตกต่างในคะแนนที่ได้รับโดยใช้การทดสอบคู่กับค่า Alpha 0.05 ถ้าคะแนนเฉลี่ยที่ได้สำหรับวิธีการมากกว่า 0 อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าวิธีการนี้ช่วยเพิ่มการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม และทดสอบความแตกต่างในสี่วิธีโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (ANOVA) ที่ alpha 0.05 วิธีการทดลองใช้การทดลองแบบกึ่งทดลองกับการทดสอบก่อนและหลังการทดลองเราเปรียบเทียบประสิทธิผลของวิธีการสอนแบบต่าง ๆ โดยทดลองกับนักเรียนสาขาบัญชี จำนวน 211 คน ระยะเวลา 1 ภาคเรียนผลการศึกษาพบว่า 1) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนที่ได้ภายในกลุ่มทั้ง 4 กลุ่มก่อนทดลองและหลังทดลอง วิธีการสอนแบบดั้งเดิม แบบสะท้อนและแบบอย่างทางจริยธรรมแต่ละวิธีช่วยเพิ่มการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมอย่างมี

นัยสำคัญ ส่วนการสอนแบบแนะนำไม่ได้ช่วยเพิ่มการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญแสดงให้เห็นว่าแบบดั้งเดิมสะท้อนวิธีการแบบอย่างทางศีลธรรมเพิ่มขึ้นจะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม, และสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการและแบบอย่างทางศีลธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าวิธีการอื่น ๆ 2) เมื่อเปรียบเทียบข้ามกลุ่ม ประสิทธิภาพเชิงสัมพัทธ์ของวิธีการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=7.23$, $df = 210$, $p = 0.000$) พบว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากวิธีการสอนแบบดั้งเดิม การสอนแบบแนะนำและแบบสะท้อนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นของวิธีการสอนแบบเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมมีค่ามากกว่าคะแนนเฉลี่ยของวิธีการสอนแบบดั้งเดิมและวิธีการสอนแบบแนะนำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วิธีการสอนแบบสะท้อนและวิธีการสอนแบบเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการช่วยเพิ่มความตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม กว่าวิธีการดั้งเดิมและการตกเดือน ดังนั้นจึงสรุปว่าวิธีการสอนแบบดั้งเดิม แบบสะท้อนและแบบอย่างทางจริยธรรมช่วยเพิ่มการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ส่วนวิธีการสอนแบบสะท้อนและวิธีการสอนแบบอย่างทางจริยธรรมมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการอื่น ๆ

Lachman (2007, pp. 275-277) ได้ศึกษาความกล้าหาญทางจริยธรรมของครูฝึกหัดพยาบาลในกรณีศึกษาต่าง ๆ ซึ่งครูฝึกหัดพยาบาลต้องมีทักษะที่หลากหลาย ทั้งในการพูดคุยและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย นิสิตพยาบาลใหม่ และต้องดูแลคุณภาพการรักษาของตนเอง ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมของครูฝึกหัดพยาบาล 4 กรณีศึกษา คือ การแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมในการให้ความสนับสนุนตามคำขอร้องของผู้ป่วย แม้ว่าญาติผู้ป่วยจะไม่เห็นด้วย (Moral Courage with a Dying Patient) การแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมกับครอบครัวของผู้ป่วยที่เรื่องมาก (Moral Courage with a Family Disruption) ทำให้พยาบาลถูกคุกคามทั้งการพูดจากของผู้ป่วยหรือจากญาติผู้ป่วย พยาบาลต้องมีความมั่นคง มีความเป็นมืออาชีพ ต้องใช้การประนีประนอมโดยไม่ให้เสียชื่อเสียงหรือใช้ทักษะการแก้ปัญหาในกรณีที่เกิดความขัดแย้งขึ้น การแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสิ่งคุกคาม ในที่ทำงาน (Moral Courage to Confront Bullying) สิ่งที่ทำให้เกิดความเครียดมากที่สุดคือเพื่อร่วมงาน คนที่มีอำนาจน้อยกว่ามักถูกกลั่นแกล้ง ตกเป็นเหยื่อการถูกคุกคาม ส่งผลกระทบต่อความเครียด และการแสดงความกล้าในการเผชิญหน้ากับผู้บังคับบัญชาที่มีพฤติกรรมผิดจริยธรรม (Moral Courage to Confront Unethical Behavior in Management) มีความกล้าที่จะปฏิเสธหรือกล้าที่จะบอกความจริงเพื่อเป็นการยึดมั่นในหน้าที่ของตนเอง จากการวิจัยทั้ง 4 กรณีของพยาบาลพบว่านอกจากการใช้ความรู้รักษาคนไข้แล้วพยาบาลยังต้องมีความรู้ทางศีลธรรมและปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมวิชาชีพ มีความกล้าหาญที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น ในทั้งสี่สถานการณ์เหล่านี้ เมื่อถึงจุดที่พยาบาลจะต้องเลือกซึ่งเป็นความท้าทายที่ต้องทำในสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หรือการทำการสิ่งที่ถูกต้องแม้มันต้องใช้เวลามากขึ้นและกล้าที่จะพูดออกมาแม้เป็นเรื่องที่ลำบากใจ

Sekerka & Bagozzin (2007, pp. 132-149) ได้ศึกษาความกล้าหาญทางจริยธรรมในหน่วยงาน ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้หลักการด้านการทำสิ่งที่ดีต่อผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงภัยคุกคามของตนเองเน้นเรื่องการปฏิบัติ เป็นการศึกษาวិเคราะห์รวบรวมจากเอกสารแนวคิดต่างๆ ผู้วิจัยเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการสะท้อนจิตสำนึกในความต้องการของคน มีการโต้เถียงกันเกี่ยวกับวิธีที่คนจะไปเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาของความขัดแย้ง ระหว่างความต้องการของตนเองและความเป็นมาตรฐานในตนเอง อะไรเป็นสิ่งที่นำไปสู่การตัดสินใจที่คนจะแสดงพฤติกรรมของความกล้าหาญทางจริยธรรมและเป้าหมายของผู้วิจัยคือการแนะนำว่าการแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมจะอยู่ภายใต้การควบคุมตนเอง (Self-Regulation)

Kaysner, Greitemeyer, Fischer and Frey (2010, pp. 1136-1157) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยโดยศึกษาว่าอารมณ์มีผลต่อการให้ความช่วยเหลือ แต่ทำไมไม่มีผลต่อความกล้าหาญทางจริยธรรม จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือ พบว่า อารมณ์เป็นตัวกำหนดระดับพฤติกรรมที่ส่งเสริมสังคมในแต่ละบุคคล งานวิจัยส่วนมากในพื้นที่ของผู้ทำวิจัยพบว่าได้ทำการศึกษาในบริบทต่าง ๆ ของพฤติกรรมที่เป็นการส่งเสริมสังคมของคนที่มีรายได้ต่ำ โดยที่งานวิจัยเหล่านี้ละเลยว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการทดลองกำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่อาจจะก่อให้เกิดความรุนแรงและเกิดผลกระทบในทางลบซึ่งเป็นอันตราย ผู้ให้ความช่วยเหลือมีความเสี่ยงและอาจจะไม่ได้รับความเห็นชอบจากสังคม นี่เป็นช่องว่างที่พบจากการทบทวนงานวิจัย ในงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาความแตกต่างของผลทางบวกและทางลบโดยการใช้อารมณ์ที่เป็นกลาง (neutral mood) ในการให้ความช่วยเหลือกับการใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Moral Courage) มีประเด็นในการวิจัย 3 ประเด็นคือ 1) เพื่อแสดงให้เห็นว่าในสถานการณ์ที่ใช้ต้นทุนต่ำ (Low Cost Helping) ในการช่วยเหลือ ผู้เข้าร่วมที่มีอารมณ์ทางบวกและทางลบมากกว่าผู้ที่อยู่ในอารมณ์ที่เป็นกลาง (Neutral Mood) ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (High Cost) ผู้เข้าร่วมมีแนวโน้มที่จะให้ความช่วยเหลือในแต่ละสามเงื่อนไขของอารมณ์ที่เหมือนกัน ประเด็นที่ 2) พบว่าลักษณะเด่นของบรรทัดฐานทางศีลธรรมมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเภทของพฤติกรรมที่ส่งเสริมสังคมและอารมณ์ ประเด็นสุดท้ายคือ การตรวจสอบหาความจริงว่า ความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างความช่วยเหลือและความกล้าหาญเชิงจริยธรรม ที่เกิดขึ้นโดยมีผลกระทบที่แตกต่างกันของอารมณ์

สำหรับข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต ในแง่ของความแตกต่างขั้นตอนต่าง ๆ ประเด็นทั้ง 3 ประเด็น ควรมีการวิจัยที่มากขึ้นซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่ออธิบายว่า ทำไมลักษณะภายในจึงขึ้นอยู่กับความเชื่อทางศีลธรรมและเหตุผลเชิงจริยธรรมมากกว่าบรรทัดฐานที่จะนำไปสู่ความกล้าหาญทางจริยธรรม ผู้วิจัยพบว่าบรรทัดฐานของศีลธรรมภายในบุคคล เช่นความยุติธรรมและการถือคำสั่งทางศีลธรรมไม่สามารถทำนายทั้งสองชนิดของพฤติกรรมที่ส่งเสริมสังคม การศึกษาระดับของบรรทัดฐานได้พบว่านำไปสู่เป้าหมายพฤติกรรมที่ส่งเสริมสังคม เป็นที่น่าสนใจที่บรรทัดฐานไม่ได้มี

อิทธิพลต่อพฤติกรรมกล้าหาญทางจริยธรรม ในความเป็นจริงการศึกษาประเด็นที่ 2 เป็นการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าในที่มี High-Cost Prosocial ต้องการบรรทัดฐานที่เฉพาะโดดเด่นโดยไม่คำนึงถึงอารมณ์ที่แตกต่างกัน แต่ก็ไม่ได้ทำนายถึงความกล้าหาญทางจริยธรรม การค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าอารมณ์ที่ผ่านบรรทัดฐานภายนอกไม่ได้ทำนายพฤติกรรมที่กล้าหาญทางจริยธรรม ถ้าเป้าหมายของสังคมคือเพื่อส่งเสริมให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรมในหมู่ประชาชน คำถามการวิจัยควรมีความเป็นไปได้ที่จะยอมให้มีการให้รางวัลคนที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมในทันที คำถามอื่น ๆ ที่จะตรวจสอบว่าถ้ามีความกล้าหาญทางจริยธรรมในแนวทางที่สันติวิธีในการช่วยเหลือ เช่นรูปแบบหนึ่งของการเคลื่อนไหว เช่นสมาชิกในองค์กรที่สนับสนุนความอดทนของชนกลุ่มน้อยในสังคม การประท้วงไม่ใช่ความรุนแรงต่อต้านการเลือกปฏิบัติหรือป้องกันภัยคุกคาม จากข้อค้นพบในงานวิจัยควรจะต้องมีการแก้ไขในบริบทดังนี้ อย่างแรกคือรูปแบบในการแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรม จะต้องมีการตรวจสอบว่า มีหลากหลายสถานการณ์ เพียงสองชนิดที่เฉพาะเจาะจงมาจากพฤติกรรมที่ส่งเสริมสังคมคือการเปิดเผยกลุ่มที่กระทำผิดกฎหมายและการลงนามในการเรียกร้อง ประการที่สอง ตัวอย่างของสามการทดลองส่วนใหญ่ประกอบด้วยนักเรียน(แม้ว่าจากกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน) ในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่บัณฑิตศึกษาต้องการที่จะพูดต่อหน้าผู้ชมขนาดใหญ่ (เช่น ห้องเรียน) ที่ไม่ใช่ห้องเรียนปกติ ดังนั้นบุคคลที่มีหน้าที่พูดในที่สาธารณะอาจจะลังเลที่จะอาสาสมัครเป็นผู้นำการสนทนา ในขณะที่นักเรียนคุ้นเคยกับบทบาทนี้

Hannah, Avolio and Walumbwa (2011, pp. 555-570) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่แท้จริง กับความกล้าหาญทางจริยธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรมและทางสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทดสอบเชิงประจักษ์ครั้งแรกของความกล้าหาญทางจริยธรรมในการทำนายพฤติกรรมทางจริยธรรมและพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งพฤติกรรมทางจริยธรรม Pizarro and Beer (2007) เสนอว่าจริยธรรมไม่เพียงแต่การกระทำในการแสวงหาความถูกต้องเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการมีความอดทนในการยับยั้งการกระทำเมื่อต้องเผชิญกับการทดลองทางศีลธรรม สอดคล้องกับมุมมองเชิงจริยธรรมและความกล้าหาญทางจริยธรรม (Putman, 2010) ตลอดจนการทบทวนจรรยาบรรณพฤติกรรมในองค์กรต่าง ๆ Brief and Motowidlo (1986) มองว่าพฤติกรรมทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากความกล้าหาญทางจริยธรรมอันหนึ่งของคุณเนื่องจากความกล้าหาญทางจริยธรรมก่อให้เกิดการกล่าวอ้างถึงมาตรฐานภายในเพื่อทำในสิ่งที่ดีต่อผู้อื่น (Sekerka & Bagozzin, 2007) เราไม่รู้ว่ามีงานวิจัยใดที่ได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความกล้าหาญทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางสังคม 2) เพื่อศึกษาว่า เนื่องจากความกล้าหาญนี้เป็นสถานะที่ยืดหยุ่นได้ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยตามบริบทในองค์กรต่าง ๆ (Hannah, Sweeney & Lester, 2010) และได้เสนอว่าการเป็นผู้นำเป็นปัจจัยด้านบริบทหนึ่งที่มีประสิทธิภาพมากในการสนับสนุนคุณธรรม ความกล้า โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้ ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางสังคม

(Bandura, 1999) ใช้ SCT ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจทางสังคมที่จะนำไปสู่ความกล้าหาญทางจริยธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (ความรู้ความเข้าใจและปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ) พฤติกรรมและสภาพแวดล้อมที่ระบุไว้ใน SCT เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพิจารณาความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นแนวทางในการเชื่อมโยงโครงสร้างระหว่างความเป็นผู้นำที่แท้จริงและความกล้าหาญในการปฏิบัติตามจริยธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรมและสังคมต่อไป ซึ่งความเป็นผู้นำที่แท้จริงได้รับการกำหนดให้เป็นรูปแบบของพฤติกรรมผู้นำที่นำมาใช้และส่งเสริมความสามารถทางจิตวิทยาในเชิงบวกและสภาพแวดล้อมทางจริยธรรมในเชิงบวกเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ในตนเองมากขึ้น มุมมองด้านจริยธรรม

ตัวอย่างเป็นทหารที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมที่โรงเรียนกองทัพสหรัฐอเมริกาในสหรัฐอเมริกา เป็นเพศชาย 84 คนและอายุเฉลี่ย 18.79 ปี (s.d. = .94) การวัดพฤติกรรมผู้นำที่แท้จริง ในช่วงเวลาที่ทหารเกณฑ์จัดอันดับความเป็นผู้นำที่แท้จริง ($a = .88$) โดยใช้แบบสอบถามความเป็นผู้นำที่แท้จริงจำนวน 16 รายการหรือ ALQ (Walumbwa, Avolio, Gardner, Wernsing & Peterson, 2008) ผลการวิจัยพบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขอบเขตที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและยับยั้งการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณและพฤติกรรมทางสังคมที่เป็นบวกที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความเป็นอยู่และความสมบูรณ์ของผู้อื่นในองค์กร การส่งเสริมความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำจะต้องแสดงมุมมองทางจริยธรรม ความตระหนักรู้ในตนเองและสร้างความโปร่งใสและเปิดกว้างกับผู้ใต้บังคับบัญชา สุดท้ายผลการวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นกลไกแทรกแซงที่สำคัญในการเชื่อมโยงความเป็นผู้นำที่แท้จริงกับพฤติกรรมทางสังคมของผู้ใต้บังคับบัญชาและพฤติกรรมทางจริยธรรม

Hannah, Avolio and Walumbwa (2011, pp. 555-578) ได้ทำการศึกษาในองค์กรที่ประกอบด้วยสิ่งแวดลอมที่มีความซับซ้อนทางจริยธรรม ต้องการให้สมาชิกในองค์กรมีความกล้าหาญทางจริยธรรมเพื่อส่งเสริมการดำเนินการทางจริยธรรมของสมาชิก ในขณะที่มีการหยุดยั้งการกระทำที่ผิดต่อจริยธรรม เมื่อต้องเผชิญกับความกดดันและการถูกชักจูง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นบริบทของทหาร โดยการสำรวจเรื่องราวในอดีตและผลของความกล้าหาญทางจริยธรรมในอดีต ใช้เวลาศึกษา 4 เดือน แสดงให้เห็นว่าตำแหน่งผู้นำที่มีความน่าเชื่อถือ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรม จุดประสงค์ของงานวิจัย เพื่อทดสอบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถพยากรณ์ศีลธรรมและพฤติกรรมที่เป็นการส่งเสริมสังคม และเพื่อศึกษาว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมอาจจะมีปัจจัยบางอย่างที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้เนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดลอมในองค์กร (Hannah, Sweeney & Lester, 2010) และความเป็นผู้นำก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจจะส่งผลโดยตรงในการสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังนั้น

Hannah, Avolio and Walumbwa (2011) จึงใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (social cognitive theory: SCT) ของ Bandura (2008) มาเพื่ออธิบายความสัมพันธ์

จากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม จะเห็นได้ว่า การกล้าหาญทางจริยธรรมก็เหมือนกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยทั่วไป จะแตกต่างกันบ้างก็เพียงแต่ความกล้าหาญทางจริยธรรมจะเกิดได้จะต้องมีสถานการณ์ที่เป็นประเด็นทางจริยธรรมมาเป็นตัวกระตุ้นให้คนได้วิเคราะห์ทำความเข้าใจอย่างรอบด้านก่อนที่จะตัดสินใจแสดงความกล้าหาญออกไป ดังที่ Bronstein, Fox, Kamon and Knoll (2007, pp. 661-674) ได้ศึกษาวิจัยพบว่าการที่บุคคลจะพูดหรือแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ที่อันตรายหรือเป็นภัยคุกคาม การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถพัฒนาได้ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยผ่านกระบวนการสอน การอบรม การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความเคยชิน ดังที่งานวิจัยของ Christensen, Barnes and Rees (2007, pp. 83-92) พบวิธีการสอนแบบสะท้อนและวิธีการสอนแบบเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมมีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มความตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมมากกว่าวิธีการสอนแบบดั้งเดิมและการตักเตือน และยังพบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในต่างประเทศ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาความกล้าหาญทางจริยธรรมทางด้านธุรกิจเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำหรือเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรมในองค์กรซึ่งพบว่าในองค์กรหนึ่งๆ การแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมอยู่ภายใต้การควบคุมตนเอง ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของแต่ละบุคคล (Sekerka & Bagozzin, 2007) และการศึกษาความกล้าหาญทางจริยธรรมในองค์กรโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (SCT) (Hannah, Avolio and Walumbwa, 2011) ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมของพยาบาลในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่พยาบาลต้องกระทำโดยพบว่าพยาบาลจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมเพื่อที่จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อตัวพยาบาลเองต่อองค์กร (Lachman, 2007) ส่วนงานวิจัยในเมืองไทยพบว่ามีการพัฒนาแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมตามองค์ประกอบความกล้าหาญของ Kidder โดยศึกษาตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครู (พักตร์วิภา หน่อสุวรรณ, 2555) ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมในเมืองไทยไม่มีเลย ซึ่งจากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมานั้นน่าจะมีประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาครั้งนี้อย่างมาก เพราะทำให้ทราบว่าการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมสิ่งสำคัญต้องเกิดจากการเรียนรู้ฝึกฝนปฏิบัติจริงโดยเผชิญหน้าหรือปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น จนสามารถสร้างสมเป็นประสบการณ์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งโปรแกรมหรือกิจกรรมที่จะพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมนั้น ยังไม่มีผู้ใดทำวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมในกลุ่มของนิสิตนักศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ตอนที่ 2 การศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจ

ตอนที่ 3 การศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยัน

ระยะที่ 2 การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

ในแต่ละระยะของการศึกษามีขั้นตอนรายละเอียด ดังนี้

1. กำหนดประชากรและการคัดเลือกตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 การสร้างแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา
 - 2.2 การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER
3. ขั้นตอนการวิจัย
 - 3.1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา
 - 3.2 การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา โดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมความกล้าหาญทางจริยธรรม ตามแนวคิดของ KIDDER
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ระยะเวลาที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา ด้านศาสนา ที่มีความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมของเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ด้านศาสนา ที่มีความรู้เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมของเด็กและเยาวชน หรือผู้มีประสบการณ์และผลงานวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- 1) จบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางด้านจิตวิทยา
- 2) มีประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชน
- 3) มีความรู้หรือมีประสบการณ์การวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

ประกอบด้วย

3.1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาศุภร์ จันประเสริฐ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

3.2) อาจารย์ ดร.วิภาณี สุขเอิบ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

3.3) อาจารย์ ดร.มนตรี อินตา อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

3.4) พระปริยัติธาดา (ดร.) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดกัลยาณมิตร กรุงเทพฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา และมีประสบการณ์งานวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

3.5) อาจารย์พัชตรีวิภา หน่อสุวรรณ ครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและมีประสบการณ์การวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.2 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2.3 ผู้วิจัยร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม โดยในที่นี้ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวอย่างข้อคำถามเช่น

- 1) ท่านคิดว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมคืออะไร
- 2) ท่านทราบได้อย่างไรว่า สถานการณ์เช่นใดที่จะต้องใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรม
- 3) กรุณาเล่าประสบการณ์ของท่านเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม
- 4) ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม
- 5) ท่านคิดว่า คุณลักษณะของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร และมีพฤติกรรมบ่งชี้อะไรบ้าง

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญต่อไป

3. การดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้วิจัยเตรียมตัวเพื่อเก็บข้อมูล โดยเริ่มต้นดำเนินการติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำความเข้าใจในการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ และทำการนัดวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ด้านศาสนา ที่มีความรู้เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมของเด็กและเยาวชน หรือผู้มีประสบการณ์และผลงานวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม จำนวน 5 คน

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสรุปและสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบกับสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์พร้อมแนบเค้าโครงวิทยานิพนธ์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เมื่อผู้เชี่ยวชาญยินดีให้เข้าพบเพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจึงขอวันเวลาในการเข้าสัมภาษณ์ตามความสะดวกของผู้เชี่ยวชาญ

4.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ฉบับ พร้อมทั้งส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และเค้าโครงการสัมภาษณ์ถึงผู้เชี่ยวชาญก่อนถึงวันเข้าสัมภาษณ์จริง

4.3 ผู้วิจัยสรุปประเด็นที่สำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม แล้วสรุปเป็นร่างองค์ประกอบและนิยามองค์ประกอบของกล้าหาญทางจริยธรรม

4.4 ผู้วิจัยนำองค์ประกอบและนิยามขององค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอข้อเสนอแนะ ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอชื่อขององค์ประกอบให้มีความกระชับและสื่อความหมายได้ตรงกับนิยาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) เพื่อให้ได้องค์ประกอบและนิยามขององค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม

ตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA)

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบ เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2562 ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 23 แห่ง จำนวน 382,519 คน (ราชกิจจานุเบกษา, 2562, ออนไลน์) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตาราง 5 จำนวนประชากรมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัย	ประชากร
กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ	
1) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	14,464
2) มหาวิทยาลัยนครพนม	5,000
3) มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	4,624
4) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	41,826
5) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	21,805
กลุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	

1) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	16,456
2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น	31,327
กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ	
1) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	4,959
2) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	17,225
3) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	14,063
4) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	15,137
5) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	8,027
6) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	10,823
7) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	11,364
8) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	10,699
9) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	10,595
10) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	22,374
11) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	22,631
กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน	
1) มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น	351
2) มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา	3,280
3) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	2,267
4) มหาวิทยาลัยราชธานี	2,198
5) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,816
รวม	382,519

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2562 สถาบันอุดมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 แห่ง จำนวน 1,200 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) การกำหนดขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Comrey & Lee (1992) ที่ได้เสนอแนะว่า ตัวอย่างจำนวน 50 ราย ถือว่า แย่มาก (Very Poor) ตัวอย่างจำนวน 100 ราย ถือว่า ไม่ดี (Poor) กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 200 ราย ถือว่า พอใช้ได้ (Fair) ตัวอย่างจำนวน 300 ราย ถือว่า ดี (Good)

ตัวอย่างจำนวน 500 ราย ถือว่า ดีมาก (Very Good) และตัวอย่างจำนวน 1,000 หรือมากกว่า 1,000 ราย ถือว่า ยอดเยี่ยม (as Excellent) ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกมหาวิทยาลัยสังกัดสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็น 5 กลุ่มจังหวัด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2560 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2561, ออนไลน์) ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสกลนคร กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย ชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มที่ 5 ประกอบด้วย จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นที่ 2 สุ่มจังหวัดในแต่ละกลุ่มจังหวัด (Cluster Sampling) กลุ่มจังหวัดละ 1 จังหวัด ผลการสุ่มปรากฏดังนี้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 1 ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 2 ได้แก่ จังหวัดนครพนม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 3 ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 4 ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 5 ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ

ขั้นที่ 3 หน่วยการสุ่ม คือ สถาบัน ทำการสุ่มสถาบันในจังหวัดที่ได้รับการสุ่มจากขั้นที่ 2 จำนวนจังหวัดละ 1 สถาบัน โดยจังหวัดที่มี 1 สถาบัน ใช้สถาบันดังกล่าวเป็นตัวอย่าง ส่วนจังหวัดที่มีมากกว่า 1 สถาบัน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากมา 1 สถาบัน เพื่อใช้เป็นตัวอย่าง ผลการสุ่มปรากฏ ดังนี้ จังหวัดอุดรธานีได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดนครพนมได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม จังหวัดร้อยเอ็ดได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขั้นที่ 4 สุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกคณะวิชาในแต่ละสถาบัน (Simple Random Sampling) ผลการสุ่มปรากฏดังนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้แก่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยนครพนม ได้แก่ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้แก่ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขั้นที่ 5 สุ่มนักศึกษาในแต่ละชั้นปี (Stratified Random Sampling) โดยมีระดับชั้นปีเป็นชั้น (Strata) ผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างชั้นปีละ 60 คน เพื่อควบคุมตัวแปรที่เป็นปริมาณ นักศึกษาแต่ละชั้นปีและแต่ละสถาบันให้มีจำนวนเท่า ๆ กัน เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีของเครื่องมือวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังแสดงในตารางที่ 6

ตาราง 6 แสดงตัวอย่างสำหรับศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)

กลุ่มที่	จังหวัด	สถาบัน	คณะวิชา	ชั้นปี	จำนวน
1	อุดรธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรธานี	คณะวิทยาการจัดการ	1	60
				2	60
				3	60
				4	60
2	นครพนม	มหาวิทยาลัยนครพนม	คณะศิลปศาสตร์และ วิทยาศาสตร์	1	60
				2	60
				3	60
				4	60
3	ร้อยเอ็ด	มหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยเอ็ด	พยาบาลศาสตร์	1	60
				2	60
				3	60
				4	60
4	สุรินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์	คณะครุศาสตร์	1	60
				2	60
				3	60
				4	60
5	ศรีสะเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรี สะเกษ	คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	1	60
				2	60
				3	60
				4	60
รวมนิสิตนักศึกษาทั้งหมด					1,200

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม เพื่อทราบแนวคิด ความหมาย และองค์ประกอบต่าง ๆ ของความกล้าหาญทางจริยธรรม

2.2 ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ได้จากการวิจัยตอนที่ 1 ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก (In-depth Interviews) ประกอบกับสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม จากนั้นสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ มีเนื้อหาครอบคลุมตัวแปร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย

2.2.1 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation)

2.2.2 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats)

2.2.3 การยืนหยัดในหลักการ (Standing up for Principles)

2.2.4 การตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral Judgment)

2.2.5 ลักษณะส่วนบุคคลและแรงจูงทางจริยธรรม (Individuality and

Moral)

2.2.6 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม

1 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น น้อยที่สุด

2 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น น้อย

3 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น ปานกลาง

4 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น มาก

5 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น มากที่สุด

ตั้งตัวอย่างแบบวัดมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนิสิตนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนิสิตนักศึกษามากที่สุด

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. คณะที่ท่านกำลังศึกษา

1) คณะครุศาสตร์

2) คณะพยาบาลศาสตร์

3) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

4) คณะวิทยาการจัดการ

5) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

3. ท่านเป็นนักศึกษาสาขาวิชาใด โปรดระบุ

.....

4. ชั้นปีที่ท่านกำลังศึกษา

1) ชั้นปีที่ 1 2) ชั้นปีที่ 2 3) ชั้นปีที่ 3 4) ชั้นปีที่ 4

ตอนที่ 2 แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึกและพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษามากที่สุดเพียงหนึ่งช่อง โดยมีเกณฑ์ให้เลือกดังนี้

มากที่สุด หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น เป็นอย่างยิ่ง
 มาก หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น เป็นส่วนใหญ่
 ปานกลาง หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้นเป็นบางส่วน
 น้อย หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น เป็นส่วนน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้นเลย

ข้อที่	รายการ	ระดับความรู้สึกและพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	1. ด้านการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม					
0	เมื่อเห็นเพื่อนทุจริตในการสอบ ข้าพเจ้าจะบอกเรื่องนี้กับกรรมการสอบ ถึงแม้เสี่ยงที่ถูกเพื่อนมองว่าทำดีเอาหน้า					
0	เมื่อนายกสโมสรนักศึกษา ขโมยเงินชมรมไปซื้อสิ่งของใช้จ่ายส่วนตัว ข้าพเจ้าจะไม่ลำบากใจที่จะช่วยนักศึกษาปกปิดความผิด					
0	เมื่อเพื่อนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยขอให้ข้าพเจ้าเช็คชื่อให้ ข้าพเจ้าไม่ลำบากใจเลยที่จะเช็คชื่อให้					
0	ข้าพเจ้าเห็นคนตกน้ำกำลังจะจมน้ำตาย ถึงแม้ข้าพเจ้าว่ายน้ำไม่เป็น ข้าพเจ้าจะรีบหาทางช่วยเหลือทันที					

0	เมื่อมีคนเอาเงินมาให้ข้าพเจ้าเพื่อแลกกับลงคะแนนให้ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าพเจ้าจะรับเงินทันที					
---	---	--	--	--	--	--

2.3 จากนั้นนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเชิงโครงสร้างและเนื้อหาและความเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอผู้เชี่ยวชาญ

2.4 นำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม จำนวน 90 ข้อ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและ/หรือด้านศาสนา จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกันกับขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.5 ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 83 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 150 คน

2.6 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและคัดเลือกข้อคำถามด้วยวิธีการ Item-total Correlation โดยใช้สถิติหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 จำนวน 69 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.67 และการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1951, pp. 297-334) มีความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ 0.95 ซึ่งแสดงว่าแบบวัดนี้มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

2.7 นำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาไปใช้กับตัวอย่างแล้วนำมาใช้แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อทำการจัดกลุ่มองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของนิสิตนักศึกษาต่อไป

3. การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการศึกษาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ดำเนินการติดต่อมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ทางมหาวิทยาลัยและขออนุญาตในการเก็บข้อมูลกับนิสิตนักศึกษา

3.2 นำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ที่เป็นตัวอย่างจำนวน 1,200 คนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

4.1 ผู้วิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญทางจิตหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม

4.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา 5 คน

4.3 ผู้วิจัยจัดส่งแบบประเมินแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน

4.4 เมื่อผู้วิจัยได้เอกสารแบบประเมินแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมจากผู้เชี่ยวชาญก็ทำการตรวจสอบทำความเข้าใจ และปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งนำไปวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทางสถิติในขั้นต่อไป

ตอนที่ 2 เก็บข้อมูลจากนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

4.5 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 5 แห่งที่เป็นตัวอย่าง

4.6 ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังมหาวิทยาลัยกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 1,200 ที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 1,120 ฉบับ มาวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อทำการจัดกลุ่มองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การหาคุณภาพเครื่องมือ

5.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ผ่านการแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน

จิตวิทยา 4 คน และด้านการวิจัยและวัดผล 1 คน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อความวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์ของความกล้าหาญทางจริยธรรม

0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่า ข้อความวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์ ของความกล้าหาญทางจริยธรรม

-1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อความวัดได้ไม่ตรงกับนิยามศัพท์ ของความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence, IOC) แล้วปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ผ่านหาคุณภาพของแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ผ่านการตรวจที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Item Objective Congruency: IOC) จำนวน 5 คน โดยเกณฑ์การพิจารณาความตรงใช้ค่าความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อความมีความเที่ยงตรง (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2552, หน้า 112)

5.3 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยปรับปรุงแก้ไขข้อความตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและคัดเลือกข้อความที่ผ่านเกณฑ์มาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามสำหรับนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงในขั้นต่อไป

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

5.4 ผู้วิจัยจัดเตรียมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยพิจารณาจากค่า KMO โดยมีค่ามากกว่า .05 และค่าสถิติ Bartlett's Test มีค่า sig น้อยกว่านัยสำคัญที่ตั้งไว้ แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

5.5 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และใช้วิธีการหมุนแกนโดยวิธี Varimax ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2552, หน้า 137-152)

5.5.1 การเลือกตัวแปรเข้าองค์ประกอบ ถ้าองค์ประกอบใดหรือข้อความใดหรือตัวแปรไม่ถึง 3 ข้อ จะตัดองค์ประกอบนั้นออก เพราะถือว่าเป็นองค์ประกอบที่ไม่ชัดเจน

5.5.2 ค่าของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบ ในแต่ละตัวบ่งชี้จะต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ต้องไม่ต่ำกว่า 0.30 องค์ประกอบต้องมีความแปรปรวนมากกว่า 1 ขึ้นไป

5.6 ผู้วิจัยกำหนดชื่อองค์ประกอบให้สอดคล้องกับข้อคำถามที่รวมกันในองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยหาวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Item Objective Congruency: IOC) โดยการพิจารณาค่าความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรง (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2552, หน้า 112)

6.3 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ 4 ขั้นตอนต่อไปนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2552, หน้า 135)

6.3.1 การเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

6.3.2 การสกัดองค์ประกอบขั้นต้น เพื่อสำรวจดูว่ามีองค์ประกอบที่ต้องการ

6.3.3 การหมุนแกน เพื่อตรวจสอบตัวแปรที่สังกัดในแต่ละองค์ประกอบ

6.3.4 การสร้างตัวแปรองค์ประกอบและสเกลองค์ประกอบ

ตอนที่ 3 การศึกษาองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis : CFA)

1. ตัวอย่าง

1.1 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factory Analysis : CFA) เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2562 ในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 แห่ง จำนวน 1,200 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) การกำหนดขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Comrey & Lee (1992) ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกมหาวิทยาลัยสังกัดสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น 5 กลุ่มจังหวัด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2560 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2561, ออนไลน์) ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ประกอบ จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสกลนคร กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย ชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มที่ 5 ประกอบด้วย จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นที่ 2 สุ่มจังหวัดในแต่ละกลุ่มจังหวัด (Cluster Sampling) กลุ่มจังหวัดละ 1 จังหวัด ผลการสุ่มปรากฏดังนี้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 1 ได้แก่ จังหวัดเลย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 2 ได้แก่ จังหวัดสกลนคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 3 ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 4 ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม 5 ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นที่ 3 หน่วยการสุ่ม คือ สถาบัน ทำการสุ่มสถาบันในจังหวัดที่ได้รับการสุ่มจากขั้นที่ 2 จำนวนจังหวัดละ 1 สถาบัน โดยจังหวัดที่มี 1 สถาบัน ใช้สถาบันดังกล่าวเป็นตัวอย่าง ส่วนจังหวัดที่มีมากกว่า 1 สถาบัน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากมา 1 สถาบัน เพื่อใช้เป็นตัวอย่าง ผลการสุ่มปรากฏ ดังนี้ จังหวัดเลยได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จังหวัดสกลนครได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดมหาสารคามได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชธานี

ขั้นที่ 4 สุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกคณะวิชาในแต่ละสถาบัน (Simple Random Sampling) ผลการสุ่มปรากฏดังนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสกลนครได้แก่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้แก่ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้แก่ คณะสาธารณสุขศาสตร์

ขั้นที่ 5 สุ่มนักศึกษาในแต่ละชั้นปี (Stratified Random Sampling) โดยมีระดับชั้นปีเป็นชั้น (Strata) ผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างชั้นปีละ 60 คน เพื่อควบคุมตัวแปรที่เป็นปริมาณ นักศึกษาแต่ละชั้นปีและแต่ละสถาบันให้มีจำนวนเท่า ๆ กัน เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีของเครื่องมือวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังแสดงในตารางที่ 7

ตาราง 7 แสดงตัวอย่างสำหรับศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจ (CFA)

กลุ่มที่	จังหวัด	สถาบัน	คณะวิชา	ชั้นปี	จำนวน
1	เลย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1	60
				2	60
				3	60
				4	60

2	สกลนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร	วิทยาการจัดการ	1	60
				2	60
				3	60
				4	60
3	มหาสารคาม	มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	ครุศาสตร์	1	60
				2	60
				3	60
				4	60
4	นครราชสีมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	1	60
				2	60
				3	60
				4	60
5	อุบลราชธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี	คณะสาธารณสุขศาสตร์	1	60
				2	60
				3	60
				4	60
รวมนิสิตนักศึกษาทั้งหมด					1,200

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป และตัวบ่งชี้ที่มีความแปรปรวนมากกว่า 1 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การยึดมั่นในหลักการ (Standing up for Principles) มีตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 การรับรู้สถานการณ์จริยธรรม (Recognizing Moral Situation) มีตัวบ่งชี้ 2 ตัว องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ และ องค์ประกอบที่ 5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risks) มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้

2.2 ผู้วิจัยทำการจัดพิมพ์แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยแบ่งตามตัวบ่งชี้ที่ได้จากการจัดกลุ่มของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

2.3 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. การยืนหยัดในหลักการ (Standing up for Principles)
2. การรับรู้สถานการณ์จริยธรรม (Recognizing Moral Situation)
3. พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)
4. การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats)
5. การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risks)

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม

- 1 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น น้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น น้อย
- 3 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น ปานกลาง
- 4 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น มาก
- 5 หมายถึง มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น มากที่สุด

3.การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการศึกษาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ทางมหาวิทยาลัยและขออนุญาตในการเก็บข้อมูลกับนิสิตนักศึกษา

3.2 นำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 45 ข้อไปให้ตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ที่เป็นตัวอย่างจำนวน 1,200 คนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามโดยคัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วน จำนวน 1,200 ฉบับ เพื่อนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ได้คืนจากมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มอย่างมาคัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์มาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสหสัมพันธ์

5.2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก (The First Order Confirmatory Factor Analysis) เป็นการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างพื้นฐานของแต่ละองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ

5.3 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (The Second Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องหรือความตรงเชิงโครงสร้างดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2552, หน้า 280-281)

1) ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ถ้าค่าไค-สแควร์ มีค่าสูงมาก แสดงว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่าแบบจำลองไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่าไค-สแควร์มีค่าต่ำมาก ยังมีค่าใกล้เคียงศูนย์มากเท่าไร แสดงว่าแบบจำลองสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของความแตกต่างระหว่างฟังก์ชันความกลมกลืนจากแบบจำลองก่อนปรับและหลังปรับแบบจำลองกับฟังก์ชันความกลมกลืนก่อนนับแบบจำลอง ดัชนี GFI มีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Index: AGFI) นำดัชนี GFI มาปรับแก้โดยคำนึงถึงขนาดของตัวแปร ค่าดัชนี AGFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4) ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกความไม่สอดคล้องของแบบจำลองที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ ความแปรปรวนร่วมของประชากร ค่า RMSEA ที่น้อยกว่า .05 แสดงว่ามีความสอดคล้องสนิท (Close Fit) ค่าที่ใช้ได้และถือว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากรไม่ควรเกิน 0.08

5) การวิเคราะห์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (Analysis of Residuals) ถ้าแบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปแบบคะแนนมาตรฐานจะเข้าใกล้ศูนย์และไม่ควรเกิน 2.00 ถ้ามีค่าเกิน 2.00 ต้องปรับแบบจำลอง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 สถิตีสหสัมพันธ์ (Correlation)

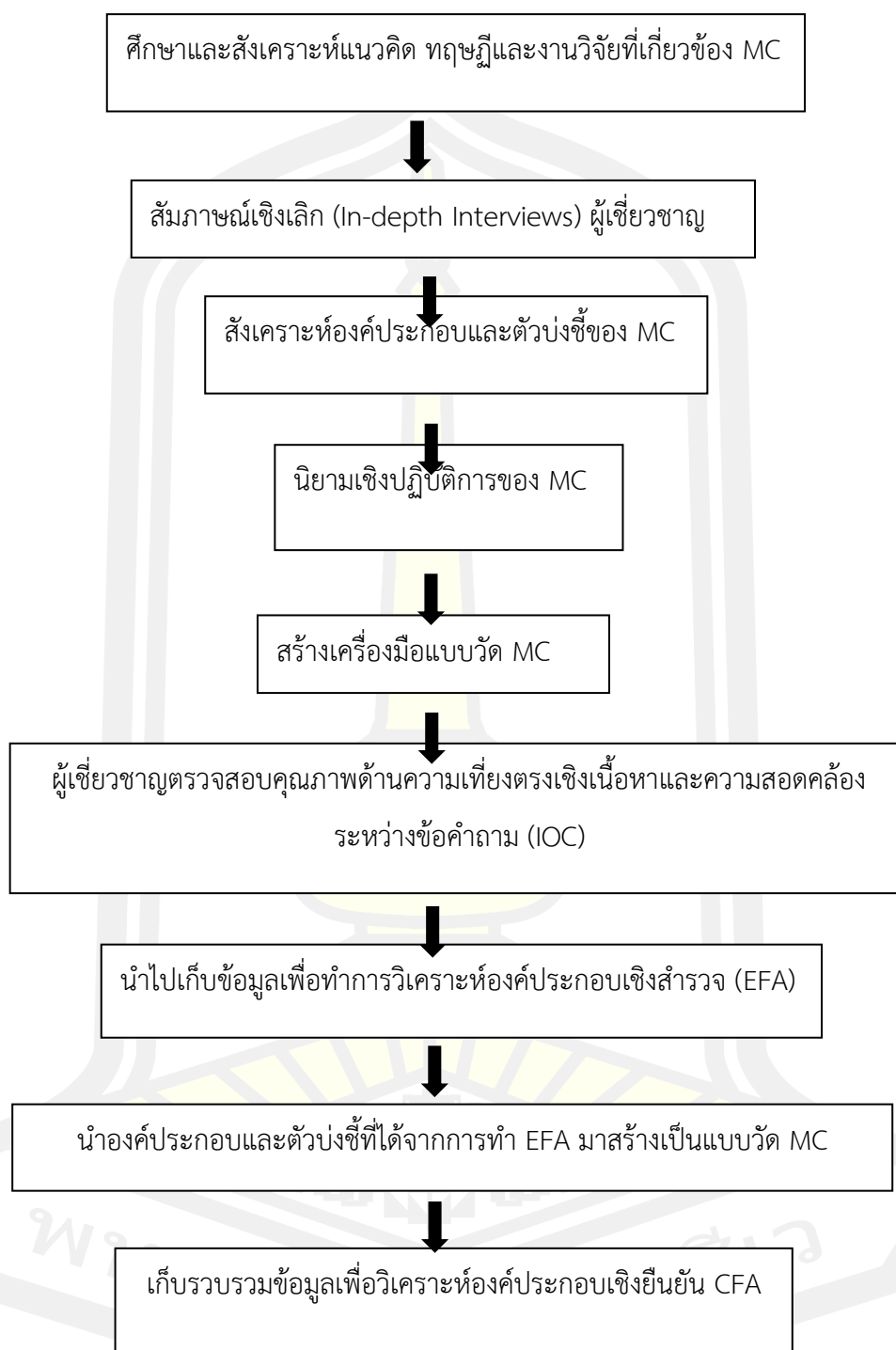
6.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ 5 ขั้นตอนต่อไปนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2552, หน้า 276-283)

- 1) การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (Model Specification)
- 2) การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Model Identification)
- 3) การประมาณค่าพารามิเตอร์ (Estimating the Parameter)
- 4) การประเมินความสอดคล้องของโมเดล (Evaluating the Data-Model Fit)
- 5) การดัดแปรโมเดล (Model Modification)

เพื่อให้เห็นความชัดเจนของขั้นตอนศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอโดยสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในระยที่ 1 ดังนี้

การวิจัยระยที่ 1 การศึกษาองค์และตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ดังภาพประกอบที่ 7

พหุบัณฑิต ชีวะ

ภาพประกอบ 7 ขั้นตอนการศึกษาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต
นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2 ระยะเวลาที่ 2 การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

การวิจัยระยะที่ 2 มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลและการติดตามผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 ดังนี้

1. ตัวอย่าง

1.1 ตัวอย่าง คือตัวอย่างที่ใช้ เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2562 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จากตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาระยะที่ 1 ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยในการสุ่ม สุ่มห้องเรียนมา 1 ห้อง จำนวน 30 คน

2 เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER ผู้วิจัยสร้างเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER โดยมีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากการศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างโปรแกรมฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างโปรแกรมฝึกอบรม แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER หลักการและเทคนิคการฝึกอบรมมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

ขั้นที่ 3 จัดทำโครงร่างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบ นิยามศัพท์และจุดมุ่งหมายของแต่ละกิจกรรม โดยกิจกรรมถูกพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 5 องค์ประกอบ ประกอบกับแนวคิดกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ที่มีขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) 2) ค้นหาคุณค่า (Scan for Values) 3) ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) 4) ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง (Understand the Risks) 5) อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) 6) หลีกเลี่ยงสิ่งยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) 7) เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) ซึ่งแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอนนี้มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังตารางที่ 8

ตาราง 8 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER กับองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม 5 องค์ประกอบ

ขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER 7 ขั้นตอน	องค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรม 5 องค์ประกอบ
<p>ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เรียกร้องความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่ เป็นปัญหาของการขาดความกล้าหาญหรือความอดทนหรือไม่ ประเด็นปัญหาจริยธรรมที่สำคัญคืออะไร</p>	<p>องค์ประกอบที่ 2 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation) หมายถึง การรับรู้และตีความสถานการณ์ที่เป็นประเด็นปัญหาทางจริยธรรมผ่านทางคุณลักษณะของแต่ละคนซึ่งประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์ (Assess Situation) และการตรวจสอบคุณค่า (Scan for Values)</p>
<p>ขั้นตอนที่ 2 ค้นหาคุณค่า (Scan for Values) หมายถึง สถานการณ์เช่นนี้เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมมากกว่าความกล้าหาญทางร่างกาย ถ้าเกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรม มีลักษณะค่านิยมที่ควรยึดถือเป็นหลักการในสถานการณ์นี้อะไรบ้าง (ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเคารพ ความ ยุติธรรมและความเมตตา)</p>	<p>องค์ประกอบที่ 1 การยืนมั่นในหลักการ (Standing up for Principles) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกโดยการยืนมั่นในหลักการและค่านิยมต่าง ๆ แม้การกระทำที่นำไปตามหลักการนี้อาจจะทำให้ผู้อื่นเกิดความไม่พอใจ วัตถุประสงค์ 5 ข้อได้แก่ ซื่อสัตย์ (Honesty) รับผิดชอบ (Responsibility) เคารพ (Respect) ยุติธรรม (Fairness) และความเห็นอกเห็นใจ (Compassion)</p>
<p>ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) คือพิจารณาว่า มีหลักการใดบ้างที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์เช่นนี้ มีหนึ่งคุณค่าหรือสองคุณค่าที่สำคัญในสถานการณ์นี้หรือไม่ที่สามารถกำหนดทิศทางการตัดสินใจ การแสดงออกซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรมจะยึดหลักการใด มีทางเลือกที่ดีกว่านี้หรือไม่ บางครั้งอาจจะ</p>	<p>องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) หมายถึง พฤติกรรมทางจริยธรรมอย่างมุ่งมั่น การตัดสินใจแสดงออกทางจริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักการที่ตนเลือกและความเชื่อทางจริยธรรมที่ไม่ขัดต่อบรรทัดฐานทางสังคม โดยแสดงออกผ่านการพูด (Talking) หรือการกระทำ (Acting)</p>

<p>แสดงออกโดยยึดหลักการและจิตสำนึก มากกว่าผลลัพธ์และผลที่ตามมา</p>	
<p>ขั้นตอนที่ 4 ทำความเข้าใจกับความ เสี่ยง (Understand the Risks) หมายถึง การตระหนักอย่างชัดเจนว่า สถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่นั้นมีความ เสี่ยงมากน้อยแค่ไหน เป็นอันตรายต่อ ร่างกายหรือต่อจริยธรรม อันตรายใดที่ สมควรจะต้องเสี่ยง</p>	<p>องค์ประกอบที่ 5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risk) หมายถึง การพิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบจนเกิดความชัดเจนว่า อันตรายใดที่สมควรจะต้องเสี่ยงบุคคลจะต้องมีความ เต็มใจที่จะเผชิญกับสิ่งที่จะเป็นอันตรายตัวเองและ ครอบครัว และมองอย่างสุจริตใจที่ผลของการปฏิบัติ ตามและการไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งวัดจากความเสี่ยงทาง ร่างกาย (Physical risk) และความเสี่ยงทางจิตใจ (Psychological risk)</p>
<p>ขั้นตอนที่ 5 อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) คือพิจารณาว่า ตนเองมีความตั้งใจที่จะ อดทนต่อสถานการณ์นี้ได้หรือไม่ หาก ตัดสินใจปกป้องศีลธรรมหรือคุณค่า ดังกล่าว ความยากลำบากที่จะต้องเผชิญ จะทำให้ต้องเกิดการยอมแพ้กกลางคัน หรือไม่หรือจะสามารถยืนหยัดต่อไปได้ หรือไม่</p>	<p>องค์ประกอบที่ 4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) หมายถึง การอดทนต่อภัยคุกคามที่น่ากลัวที่จะเป็น อันตรายต่าง ๆ ในการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ ศีลธรรม ซึ่งมักจะเป็นการบั่นทอนหรือการคุกคามซึ่ง ส่งผลต่อความอดกลั้นอดทน ซึ่งจะสะท้อนในบุคคลที่ ต้องเผชิญกับความยากลำบากทั้งอันตรายและการ รับรู้ หรือการคุกคามที่มีต่อความอดทน คุณลักษณะนี้ จะช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในการเสี่ยงภัยในการ ปกป้องหลักการ ซึ่งวัดได้จากการอดทนต่อความ ยากลำบากและความกลัว</p>
<p>ขั้นตอนที่ 6 หลีกเลียงสิ่งยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) หมายถึง จะสามารถยืนหยัดต่อต้านอุปสรรคที่จะมา ยับยั้งความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่ ความงัวเขลา ความขี้ขลาด ถือว่าเป็นสิ่งที่ ตรงกันข้ามและเป็นของปลอมของความ กล้าหาญทางจริยธรรม สิ่งที่ทำให้ไม่ต้อง กังวลใจ เมื่อได้ค้นหาแนวทางที่จะมีกล้า</p>	<p>องค์ประกอบที่ 4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) หมายถึง การอดทนต่อภัยคุกคามที่น่ากลัวที่จะเป็น อันตรายต่าง ๆ ในการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ ศีลธรรม ซึ่งมักจะเป็นการบั่นทอนหรือการคุกคามซึ่ง ส่งผลต่อความอดกลั้นอดทน ซึ่งจะสะท้อนในบุคคลที่ ต้องเผชิญกับความยากลำบากทั้งอันตรายและการ รับรู้ หรือการคุกคามที่มีต่อความอดทน คุณลักษณะนี้</p>

<p>หาญทางศีลธรรม? ตนเองสามารถ หลีกเลี่ยงสิ่งที่จะยับยั้งหรือกำจัดความกล้า หาญทางจริยธรรมได้อย่างไร</p>	<p>จะช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในการเสี่ยงภัยในการ ปกป้องหลักการ ซึ่งวัดได้จากการอดทนต่อความ ยากลำบากและความกล้า</p>
<p>ขั้นตอนที่ 7 เรียนรู้ความกล้าหาญทาง จริยธรรม (Learning Moral Courage) หมายถึง การเรียนรู้และฝึกฝนความกล้า หาญทางจริยธรรมผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรวมอย่างต่อเนื่องโดยใช้เทคนิค ในการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การบรรยายและ การอภิปราย การใช้แบบจำลอง สถานการณ์ การให้คำปรึกษา จนเกิดเป็น ทักษะ และตรวจสอบว่า มันเป็นความกล้า หาญที่แท้จริงหรือไม่ ซึ่งวิธีการตรวจสอบ ว่าเป็นการกระทำที่กล้าหาญหรือไม่นั้นมี 3 วิธีคือ 1) End Base ก่อนที่จะแสดงออก ซึ่งความกล้าหาญนั้น มีการทดสอบความ เสี่ยงที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับตอน สุดท้าย กล่าวคือ เป็นการประเมินความ เสี่ยงว่าผลที่จะได้รับตามมานั้นมันคุ้มค่ามี ประโยชน์หรือไม่ 2) Rule Base จะต้องมีการ ทดสอบความถูกต้อง โดยคำนึง กฎเกณฑ์เป็นหลัก 3) Care Base จะต้อง มีการทดสอบการมีส่วนร่วมที่บริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงความห่วงใยเป็นหลัก หากการ กระทำไปนั้นจะทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบ เชิงลบมากน้อยเพียงใด</p>	<p>ในขั้นตอนที่ 7 ตามแนวคิดของ KIDDER ถึงแม้จะไม่ สอดคล้องกับองค์ประกอบใด แต่เป็นขั้นตอนของการ เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรมและตรวจสอบ เพื่อให้แน่ใจว่า พฤติกรรมความกล้าหาญทาง จริยธรรมเป็นความกล้าหาญที่แท้จริงหรือไม่ เพื่อให้ เกิดความมั่นใจก่อนตัดสินใจแสดงออกไป ถ้าหากการ กระทำใดที่แสดงออกไปสอดคล้องกับเกณฑ์การ ตรวจสอบทั้ง 3 ข้อได้แก่ End Base, Rule Base, และ Care Base หรือเป็นเรื่องของจิตสำนึก นอกเหนือจาก 3 ข้อนี้ ก็เรียกได้ว่า เป็นความกล้า หาญทางจริยธรรมที่แท้จริง</p>

ในการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมแต่ละครั้ง จะ
กำหนดเนื้อหาที่มีลักษณะประเด็นปัญหาอาจจะเป็นเรื่องเล่าแบบอย่างทางจริยธรรม กรณีศึกษา
ตัวอย่างวีรบุรุษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดและสอดคล้อง

กับค่าน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบเชิงยืนยันในระยะที่ 1 ปรากฏถึงค่าน้ำหนักแต่ละองค์ประกอบที่ต่างกัน องค์ประกอบใดมีน้ำหนักสูง แสดงว่าองค์ประกอบนั้นควรส่งเสริมและเน้นการพัฒนาในองค์ประกอบนั้นให้มาก ส่วนองค์ประกอบใดมีค่าน้ำหนักน้อย แสดงว่าองค์ประกอบนั้นไม่จำเป็นต้องเน้นมากเท่ากับองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักสูง แต่ต้องดำเนินกิจกรรมส่งเสริมให้ครบทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมจึงยึดหลักการพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นสำคัญและยึดแนวความคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ใช้เทคนิคในการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การบรรยายและการอภิปราย การใช้แบบจำลองสถานการณ์ การให้คำปรึกษา จนเกิดเป็นทักษะ ตลอดจนแนวคิดกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอนเพื่อฝึกให้นิสิตศึกษานำขั้นตอนทั้ง 7 ขั้นไปวิเคราะห์แก้ไขปัญหาทางจริยธรรมจากกรณีศึกษาที่กำหนดให้ และโปรแกรมฝึกอบรมนี้ประกอบด้วยจำนวน 14 กิจกรรม ตามโครงสร้างค่าน้ำหนักองค์ประกอบและชื่อกิจกรรม ดังตารางที่ 9-10

ตาราง 9 โครงสร้าง ค่าน้ำหนัก และชื่อกิจกรรม จำนวน 14 กิจกรรม

องค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรม	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ	ชื่อกิจกรรม
ด้านการยึดมั่นในหลักการ	0.59	กิจกรรมที่ 6 ยอมตายเพื่อหลักการ
		กิจกรรมที่ 7 ผู้ยึดมั่นในหลักการ
ด้านการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	0.99	กิจกรรมที่ 2 สิ่งแรกที่ต้องทำ
		กิจกรรมที่ 3 ยุติธรรมหรือไม่
		กิจกรรมที่ 4 ซื่อสัตย์ในความรัก
		กิจกรรมที่ 5 ไม่ยอมทำผิด
ด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม	0.98	กิจกรรมที่ 8 ฮีโร่ที่สังคมต้องการ
		กิจกรรมที่ 9 ความจริงที่ควรพูด
		กิจกรรมที่ 10 ยึดมั่นในความจริง
ด้านการอดทนต่อภัยคุกคาม	0.84	กิจกรรมที่ 11 ทนได้หรือไม่
		กิจกรรมที่ 12 เมย์ทนได้
ด้านการไตร่ตรองถึงความ	0.87	กิจกรรมที่ 13 ทำดียอมได้ดีเสมอ
		กิจกรรมที่ 14 ยอมเสี่ยง

เสียง	กิจกรรมที่ 15 คนดีของสังคม
-------	----------------------------

จากตารางที่ 9 ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกิจกรรมตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบและจำนวนของตัวบ่งชี้ ซึ่งองค์ประกอบ ด้านการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม มีค่าน้ำหนักสูงสุด และตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้จึงมีกิจกรรม 4 กิจกรรม องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางจริยธรรมมีค่าน้ำหนักรองลงมาและมีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ จึงมีกิจกรรม 3 กิจกรรม องค์ประกอบด้านได้ตรงถึงความเสี่ยง มีค่าน้ำหนักรองลงมาและมีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ จึงมีกิจกรรม 3 กิจกรรม ส่วนองค์ประกอบด้านด้านอดทนต่อภัยคุกคามมีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ จึงมีกิจกรรม 2 กิจกรรม และองค์ประกอบด้านยึดมั่นในหลักการมีค่าน้ำหนักต่ำสุด มีตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ ถึงแม้จะมีตัวบ่งชี้มากกว่าทุกองค์ประกอบ แต่พิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นหลักจึงมีกิจกรรม 2 กิจกรรม

ตาราง 10 การวิเคราะห์โครงสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER

กิจกรรม	จุดประสงค์	องค์ประกอบ	แนวคิด/ เนื้อหา/เทคนิค วิธีการ	จำนวน ชั่วโมง
1) ปฐมนิเทศ และสร้าง สัมพันธภาพ	1) เพื่อสร้างสัมพันธภาพ และความ ไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยกับนิสิต นักศึกษา 2) เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้สำรวจ ตนเองและได้รู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น 3) เพื่อชี้แจงความสำคัญและ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ตลอดจนได้รับทราบถึงรายละเอียด ต่าง ๆ เกี่ยวกับตารางวันเวลา จำนวนครั้ง ระยะเวลา รูปแบบและ วิธีการต่าง ๆ ในการฝึกอบรม	-	1) เกม 2) บรรยาย 3) กิจกรรมกลุ่ม	1.30
2) สิ่งแรกที่	1) เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาวิเคราะห์	องค์ประกอบ	1) แนวคิดการ	1.30

ต้องทำ	<p>และตีความสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม</p> <p>2) เพื่อให้นิสิตนักศึกษา นำขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน ไปวิเคราะห์ประเด็นปัญหาจริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง</p>	<p>หลักได้แก่ 2</p> <p>องค์ประกอบ</p> <p>รองได้แก่</p> <p>1,3,4,5.</p>	<p>พัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน</p> <p>2) บรรยาย</p> <p>3) อภิปรายกลุ่ม</p> <p>4) กรณีศึกษา</p> <p>5) แบบฝึกหัด</p> <p>6) สื่อมัลติมีเดีย</p>	
3) ยุติธรรมหรือไม่	<p>1) เพื่อให้นิสิตศึกษาวิเคราะห์และตีความประเด็นปัญหาด้านจริยธรรม</p> <p>2) เพื่อให้นิสิตนักศึกษา นำกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์ประเด็นปัญหาจริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง</p>	<p>องค์ประกอบ</p> <p>หลักได้แก่ 2</p> <p>องค์ประกอบ</p> <p>รองได้แก่</p> <p>1,3,4,5.</p>	<p>1) แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน</p> <p>2) บรรยาย</p> <p>3) อภิปรายกลุ่ม</p> <p>4) กรณีศึกษา</p> <p>5) แบบฝึกหัด</p> <p>6) สื่อมัลติมีเดีย</p>	1.30
4) ซื่อสัตย์ในความรัก	<p>1) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาระบุสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม</p> <p>2) เพื่อให้นิสิตนักศึกษา นำกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง</p>	<p>องค์ประกอบ</p> <p>หลักได้แก่ 2</p> <p>องค์ประกอบ</p> <p>รองได้แก่</p> <p>1,3,4,5.</p>	<p>1) แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน</p> <p>2) บรรยาย</p> <p>3) อภิปรายกลุ่ม</p> <p>4) กรณีศึกษา</p>	1.30

			5) แบบฝึกหัด	
5) ไม่ยอม ทำผิด	1) เพื่อให้ นักศึกษาวิเคราะห์และ ตีความสถานการณ์ประเด็นปัญหา ทางจริยธรรม	<u>องค์ประกอบ</u> <u>หลักได้แก่</u> 2	1) แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทาง หาญทาง หาญทาง จริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2) บรรยาย 3) อภิปรายกลุ่ม 4) กรณีศึกษา 5) แบบฝึกหัด	1.30
	2) เพื่อให้ นักศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์ประเด็น ปัญหาจริยธรรมจากสถานการณ์ ตัวอย่างที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง จริยธรรม	<u>องค์ประกอบ</u> <u>รองได้แก่</u> 1,3,4,5.		
6) ยอมตาย เพื่อหลักการ	1) เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาสามารถ ระบุลักษณะหลักจริยธรรมที่เป็น ค่านิยมที่ควรยึดถือเป็นหลักการ	<u>องค์ประกอบ</u> <u>หลักได้แก่</u> 1	1) แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทาง หาญทาง หาญทาง จริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2) อภิปรายกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด 4) กรณีศึกษา 5) บรรยาย 6) เกม	1.30
	2) เพื่อให้ นิสิตศึกษานำขั้นตอน การพัฒนาความกล้าหาญทาง จริยธรรมKIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน ไปวิเคราะห์ประเด็นปัญหา จริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่ กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง	<u>องค์ประกอบ</u> <u>รองได้แก่</u> 2, 3, 4,5		
7) ผู้ยึดมั่น ในหลักการ	1) เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักเห็น ความสำคัญของหลักจริยธรรมทั้ง 5 ด้านที่ควรยึดถือเป็นหลักการ	<u>องค์ประกอบ</u> <u>หลักได้แก่</u> 1	1) แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทาง หาญทาง หาญทาง จริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2) อภิปรายกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด	1.30
	2) เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนไป วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่างได้ อย่างถูกต้อง	<u>องค์ประกอบ</u> <u>รองได้แก่</u> 2, 3, 4,5		

			4) กรณีศึกษา 6) บรรยาย	
8) สิทธิ์ที่ สังคม ต้องการ	1) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจ ลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรม	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 3.	1) แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทาง จริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน	1.30
	2) เพื่อให้นิสิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมของ KIDDER 7 ขั้นตอน วิเคราะห์ประเด็นปัญหา จริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่ กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ รองได้แก่ 1, 2, 4,5	2) อภิปรายกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด 4) กรณีศึกษา 5) บรรยาย	
9) ความจริง ที่ควรพูด	1) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึง พฤติกรรมทางจริยธรรม	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 3.	1) แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทาง จริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน	1.30
	2) เพื่อให้นิสิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ รองได้แก่ 1,2,4, 5	2) อภิปรายกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด 4) กรณีศึกษา 5) บรรยาย	
10) ยึดมั่น ในความจริง	1) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาวิเคราะห์ พฤติกรรมทางจริยธรรมใน สถานการณ์ต่างๆ	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 3.	1) แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทาง จริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน	1.30
	2) เพื่อให้นิสิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ รองได้แก่ 1,2,4, 5	2) อภิปรายกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด	

			4) กรณีศึกษา 5) บรรยาย 6) สื่อมัลติมีเดีย	
11) ทนได้หรือไม่	1) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาวิเคราะห์ความอดทนต่อภัยคุกคามต่างๆ	<u>องค์ประกอบหลักได้แก่</u> 4	1) แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน	1.30
	2) เพื่อให้นิสิตศึกษานำกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	<u>องค์ประกอบรองได้แก่</u> <u>องค์ประกอบรองได้แก่</u> 1,2,3, 5	2) อภิปรายกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด 4) กรณีศึกษา 5) บรรยาย	1.30
12) เมย์ทนได้	1) เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความอดทนต่อภัยคุกคาม	<u>องค์ประกอบหลักได้แก่</u> 4	1) แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน	1.30
	2) เพื่อให้นักศึกษานำกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	<u>องค์ประกอบรองได้แก่</u> <u>องค์ประกอบรองได้แก่</u> 1,2,3, 5	2) อภิปรายกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด 4) กรณีศึกษา 5) บรรยาย	
13) ทำดี ย่อมได้ดีเสมอ	1) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงภัย	<u>องค์ประกอบหลักได้แก่</u> 5	1) แนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน	1.30
	2) เพื่อให้นักศึกษานำกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	<u>องค์ประกอบรองได้แก่</u> <u>องค์ประกอบ</u>	2) อภิปรายกลุ่ม	

		รองได้แก่ 1,2,3, 4	3) แบบฝึกหัด 4) กรณีศึกษา 5) บรรยาย	
14) ยอม เสี่ยง	1) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึง ความเสี่ยงภัยต่างๆ 2) เพื่อให้นิสิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 5 องค์ประกอบ รองได้แก่ 1,2,3, 4	1) แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทาง จริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2) อภิปรายกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด 4) กรณีศึกษา 5) บรรยาย	1.30
15) คนดี ของสังคม	1) เพื่อให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึง ความเสี่ยงภัย 2) เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนไป วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่างได้ อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 5 องค์ประกอบ รองได้แก่ องค์ประกอบ รองได้แก่ 1,2,3, 4	1) แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทาง จริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2) อภิปรายกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด 4) กรณีศึกษา 5) บรรยาย 6) สื่อมัลติมีเดีย	1.30
16) ปัจฉิม นิเทศ	1) เพื่อสรุปผลการเข้าร่วม โปรแกรมฝึกอบรมความกล้าหาญ ทางจริยธรรม 2) เพื่อให้ผู้รับการอบรมเข้าใจและ บอกความสำคัญของความกล้าหาญ ทางจริยธรรมไปปฏิบัติ	-	1) บรรยาย 2) กิจกรรมกลุ่ม 3) แบบฝึกหัด 4) การสะท้อน ความรู้สึก 5) การสรุป	1.30

	3) เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม		ความ 6) การเสริมแรง 7) แผนผังมโน ทัศน์	
--	--	--	---	--

ขั้นที่ 4 นำโครงร่างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER เสนอให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมสอดคล้องกับองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสาระของกิจกรรมในโปรแกรมการฝึกอบรม

ขั้นที่ 5 นำโครงร่างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER เสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา 2 คน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อให้โปรแกรมการฝึกอบรมนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีความชัดเจนด้านเนื้อหา และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่นำมาสนับสนุนโปรแกรมการฝึกอบรม โดยพิจารณาการหาค่าสอดคล้องและความเหมาะสมซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. จบการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านจิตวิทยาหรือ
2. จบการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษาหรือด้านการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
3. มีประสบการณ์ในการสอนหรือทำงานด้านจิตวิทยาหรือวิจัยและประเมินผลการศึกษา ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี
4. เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการตรวจสอบรูปแบบหรือโปรแกรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย
 - 4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
 - 4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตวรรณ คำสม อาจารย์ประจำกลุ่มจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
 - 4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรวิกา สุวรรณกุล อาจารย์ประจำสาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาจิตวิทยา พัฒนามนุษย์และการให้คำปรึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

4.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันธทรัพย์ ชมพูพาทย์ อาจารย์ประจำสาขาวิจัย และประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผล

4.5 อาจารย์ ดร.จักรเพชร สุริยะกมล ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขต ประถมศึกษาอุบลราชธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผล

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ตามแนวคิดของ KIDDER ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้สอดคล้องกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ความกล้าหาญทางจริยธรรม ซึ่งเกณฑ์ในการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องนั้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามเกณฑ์ดังนี้ (John best & james kahn, 1989, p. 179)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ขั้นที่ 7 ผลที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย พบว่าโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม มีผลการประเมินโดยรวมเฉลี่ย 4.38 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 1.07 มีระดับความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก จากนั้นนำโปรแกรมการ ฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบ แล้วจึงจัดพิมพ์โปรแกรม การฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 8 การทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ตามแนวคิดของ KIDDER

8.1 นำโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตาม แนวคิดของKIDDER ฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้วิจัยเลือกรูปแบบในการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังนี้

8.1.1 แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) โดยนำโปรแกรมฝึกอบรม ความกล้าหาญทางจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น ทดลองใช้กับนิสิตนักศึกษาที่ไม่เคยเรียนเนื้อหา นี้มาก่อน แบบเจาะจง จำนวน 3 คนโดยเลือกผู้เรียนที่ความกล้าหาญทางจริยธรรมระดับสูง ปานกลางและต่ำ ระดับละ 1 คน โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมฝึกที่สร้างขึ้นให้กับนิสิตนักศึกษาเพื่อตรวจสอบว่า ภาษา รูปภาพ ตัวอักษร องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมและการบันทึกข้อมูลของแผนการจัด

กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเหมาะสมหรือไม่ กรอบของแผนการจัดกิจกรรมได้อธิบายไม่ชัดเจน โดยใช้การสังเกตและสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแล้วบันทึกข้อมูลความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมนั้น ๆ มาเป็นข้อสรุปแล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

8.1.2 การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) โดยนำโปรแกรมฝึกความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) มาทดลองใช้กับนิสิตนักศึกษาที่ไม่เคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 คน โดยเลือกผู้เรียนที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมระดับสูง ปานกลางและต่ำ ระดับละ 3 คน โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมฝึกที่สร้างขึ้นให้กับนิสิตนักศึกษาเพื่อตรวจสอบว่า ภาษารูปภาพ ตัวอักษร ความเหมาะสมของ เวลา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมและการบันทึกข้อมูลของแผนการ จัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเหมาะสมหรือไม่ กรอบของแผนการจัดกิจกรรมได้อธิบายไม่ชัดเจน ประเมินโดยใช้การสังเกตและสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแล้วบันทึกข้อมูลความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมนั้น ๆ มาเป็นข้อสรุปแล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ดีแล้วจึงนำไปทดลองกับตัวอย่าง

8.1.3 นำโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER ฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน จำนวน 16 ครั้ง

ขั้นที่ 9 ทุกครั้งหลังจากที่มีการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER ผู้วิจัยจะดำเนินการเขียนบันทึกปัญหาที่พบ การปรับปรุงแก้ไข และผลที่ได้ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและกิจกรรมให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดก่อนที่จะมีการนำไปใช้จริง เมื่อครบการดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมการฝึกอบรมมอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา กิจกรรม และแนวคิดวิธีการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้โปรแกรมการฝึกอบรมนั้นมีความสมบูรณ์มากที่สุด

ขั้นที่ 10 นำโปรแกรมอบรมไปใช้จริงกับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปี 1-4 จำนวน 30 คน ที่เป็นตัวอย่างในการทดลองการวิจัยครั้งนี้

10.1 ผู้วิจัยดำเนินการให้นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปี 2 จำนวน 30 คน ที่เป็นตัวอย่างในการทดลองการวิจัยครั้งนี้ทำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม ก่อนที่จะมีการเข้าร่วม โปรแกรมการฝึกอบรม จากนั้นดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

10.2 หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมครบจำนวน 16 ครั้ง ผู้วิจัยใช้แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม วัดกับนิสิตนักศึกษาอีกครั้ง เพื่อนำคะแนนหลังการทดลอง (Post-Test) มา

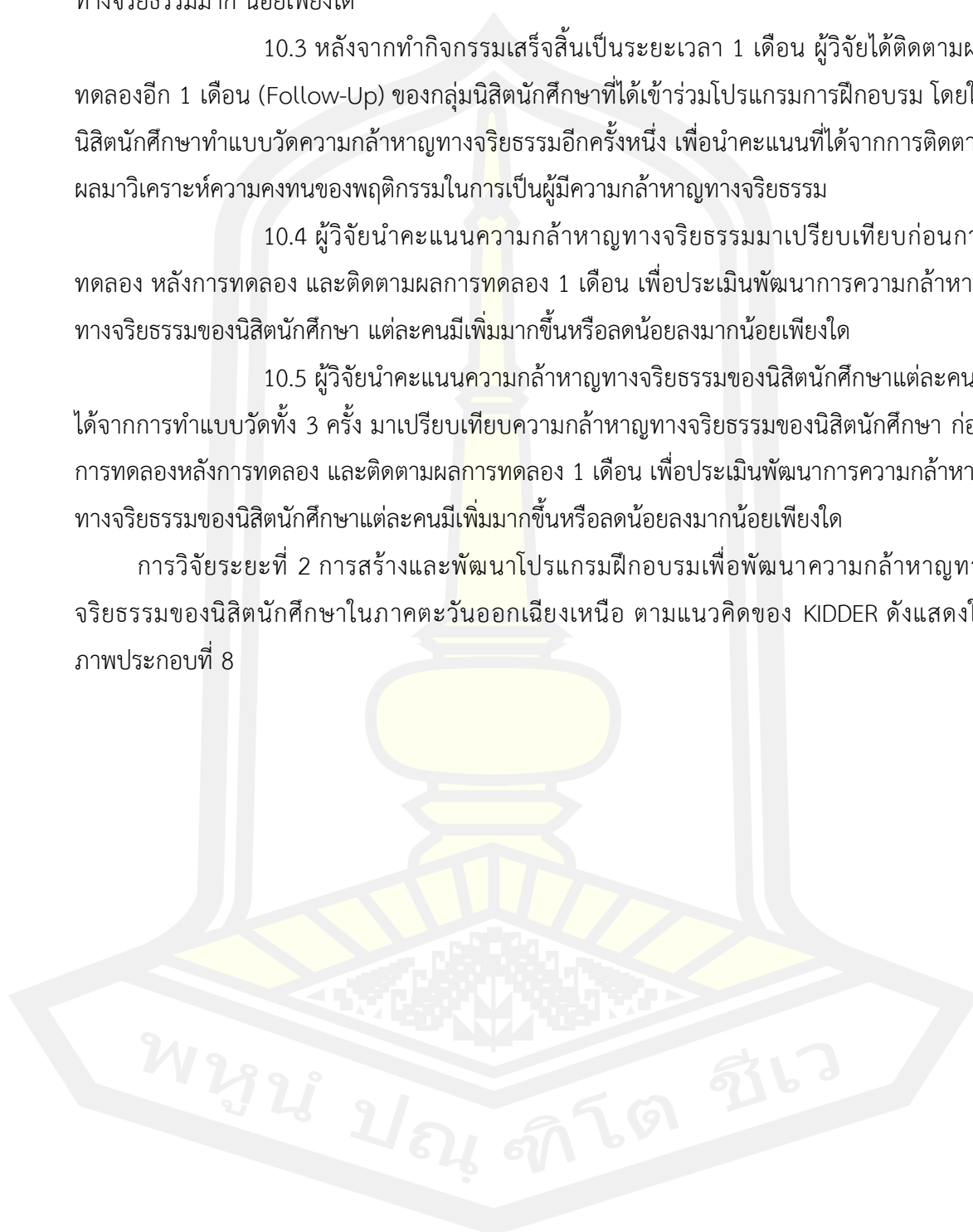
เปรียบเทียบก่อนการทดลอง (Pre-Test) เพื่อดูว่านิสิตนักศึกษาแต่ละคนนั้นมีคะแนนความกล้าหาญทางจริยธรรมมาก น้อยเพียงใด

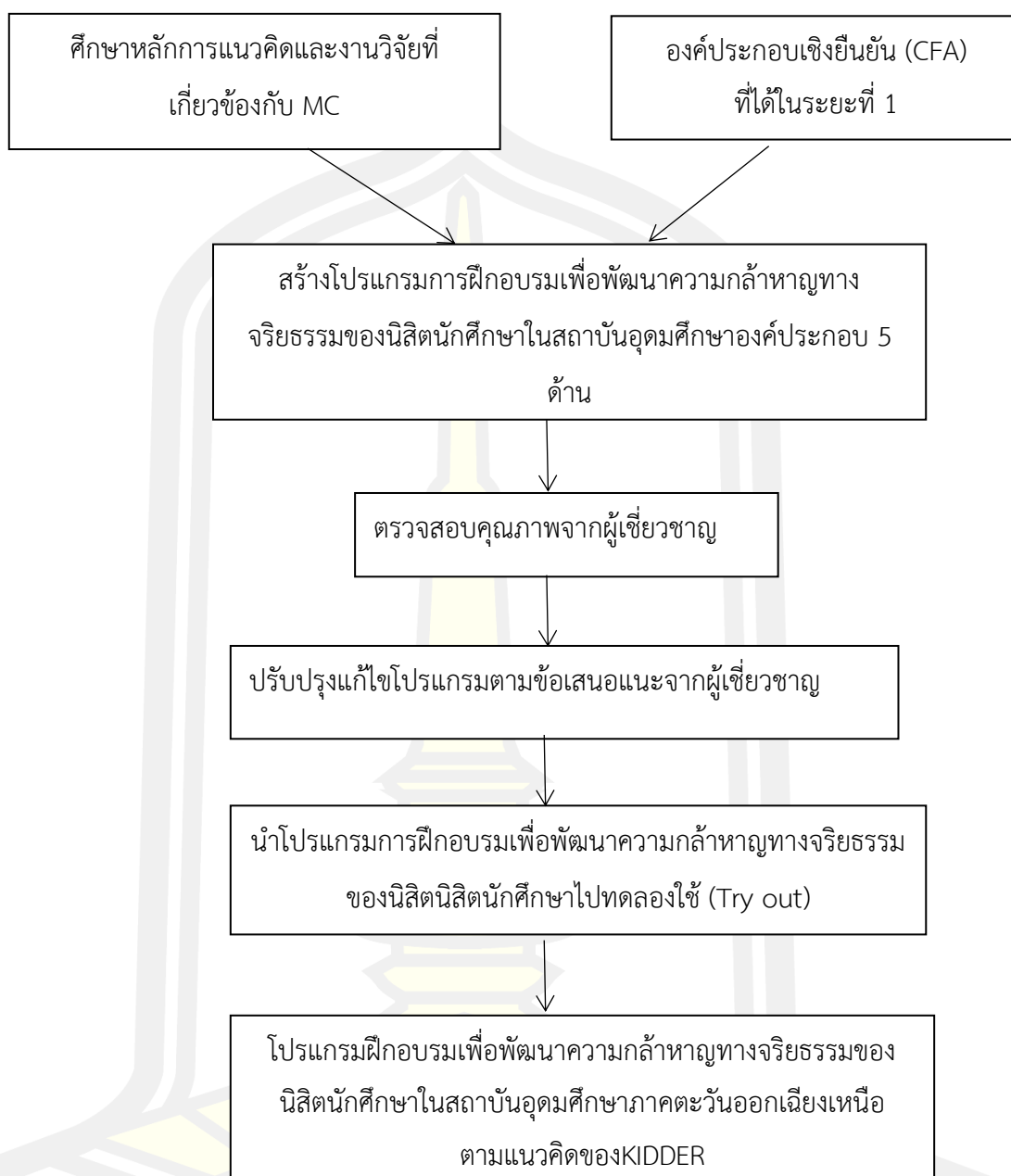
10.3 หลังจากทำกิจกรรมเสร็จสิ้นเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยได้ติดตามผลทดลองอีก 1 เดือน (Follow-Up) ของกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรม โดยให้นิสิตนักศึกษาทำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำคะแนนที่ได้จากการติดตามผลมาวิเคราะห์ความคงทนของพฤติกรรมในการเป็นผู้มีความกล้าหาญทางจริยธรรม

10.4 ผู้วิจัยนำคะแนนความกล้าหาญทางจริยธรรมมาเปรียบเทียบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน เพื่อประเมินพัฒนาการความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา แต่ละคนมีเพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลงมากน้อยเพียงใด

10.5 ผู้วิจัยนำคะแนนความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาแต่ละคนที่ได้จากการทำแบบวัดทั้ง 3 ครั้ง มาเปรียบเทียบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ก่อนการทดลองหลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน เพื่อประเมินพัฒนาการความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาแต่ละคนมีเพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลงมากน้อยเพียงใด

การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ดังแสดงในภาพประกอบที่ 8

ภาพประกอบ 8 ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

3.การดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา มีรายละเอียดดังนี้

3.1. แบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) เป็นลักษณะแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) (Kirk, 1995, pp. 30-31) ดังแสดงในตารางที่ 11

ตาราง 11 แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest	Follow-up
กลุ่มทดลอง	T ₁	X	T ₂	T ₃

ความหมายของสัญลักษณ์ มีดังนี้

T₁ คือ การสอบก่อนที่จะจัดกระทำทดลอง (Pretest)

T₂ คือ การสอบหลังจากที่จัดกระทำทดลอง (Post-test)

T₃ คือ การสอบหลังจากที่เมื่อสิ้นสุดการติดตามผล (Follow up)

X คือ การจัดกระทำ (Treatment)

แบบแผนการทดลองดังกล่าวจัดเป็นแบบแผนที่ออกแบบให้มีการวัดซ้ำ (Repeated Measures Design) โดยมีการวัดทั้งหมด 3 ครั้งได้แก่ การวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลองและการติดตามผล

3.2 วิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ

3.2.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยในการสุ่ม

3.2.2 ระยะการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองกับตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน โดยใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นระยะเวลา 16 ครั้ง

3.2.3 ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นิสิตนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน ตอบแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรมครบจำนวน 16 ครั้ง แล้วใช้คะแนนจากแบบวัดดังกล่าวเป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Post-test)

3.2.4 ระยะติดตามผล ภายหลังจากทดลอง 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการติดตามผลการทดลองจากกลุ่มทดลอง โดยผู้วิจัยให้ตัวอย่างตอบแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมเพื่อเป็นคะแนนในระยะติดตามผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER

4.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER ส่งให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา 3 คนผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา 2 คน เป็นผู้ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมตามโครงสร้างและองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมเหล่านั้นตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปสู่การทดลองใช้โปรแกรมต่อไป

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ในการทดลองใช้ (Try out) โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับตัวอย่าง

4.4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง (Try out) ใช้โปรแกรมการฝึกอบรมกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับตัวอย่าง นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 30 คน โดยดำเนินการฝึกอบรมตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 24 มีนาคม 2564 ทั้งหมดจำนวน 16 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 12

ตาราง 12 กำหนดการจัดกิจกรรมในการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER (Try out)

สัปดาห์	วันเดือนปี	กิจกรรม
1	1 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ
2	3 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 2 สิ่งแรกที่ต้องทำ

3	8 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 3 ยุติธรรมหรือไม่
4	10 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 4 ซื่อสัตย์ในความรัก
5	15 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 5 ไม่ยอมทำผิด
6	17 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 6 ยอมตายเพื่อหลักการ
7	22 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 7 ผู้ยึดมั่นในหลักการ
8	24 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 8 ฮีโร่ที่สังคมต้องการ
9	1 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 9 ความจริงที่ควรพูด
10	3 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 10 ยึดมั่นในความจริง
11	8 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 11 ทนได้หรือไม่
12	10 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 12 เมย์ทนได้
13	15 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 13 ทำดียอมได้ดีเสมอ
14	17 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 14 ยอมเสี่ยง
15	22 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 15 คนดีของสังคม
16	24 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 16 ปัจฉินิเทศ

4.5 ระหว่างทำการทดลองผู้วิจัยได้สังเกตข้อบกพร่องของกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมของโปรแกรมการฝึกอบรม และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินกิจกรรม หลังจากดำเนินการทดลองกิจกรรมเสร็จในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยกลับมาปรับปรุงแก้ไข หรือเพิ่มเติมเนื้อหา ลงไปในโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อให้โปรแกรมการฝึกอบรมนั้นมีความสมบูรณ์มากที่สุดก่อนที่จะนำไปใช้จริงกลับตัวอย่าง

4.6 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์คณบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ในการดำเนินการเก็บข้อมูลและใช้โปรแกรมฝึกอบรมนำมาฝึกอบรมให้กับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปี 2 จำนวน 30 คน ที่เป็นตัวอย่างในการทดลองการวิจัยครั้งนี้

4.7 ผู้วิจัยดำเนินการให้นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปี 2 จำนวน 30 คน ที่เป็นตัวอย่างในการทดลองการวิจัยครั้งนี้ทำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม ก่อนที่จะมีการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรม จากนั้นดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยเริ่มจัดการฝึกอบรมตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 26 มีนาคม 2564 จำนวน 16 ครั้ง ๆ ละ 1.30 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมระยะเวลา 2 เดือน ดังแสดงในตารางที่ 13

ตาราง 13 กำหนดการจัดกิจกรรมในการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทาง
จริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER

สัปดาห์	วันเดือนปี	กิจกรรม
1	3 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ
2	5 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 2 สิ่งแรกที่ต้องทำ
3	10 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 3 ยุติธรรมหรือไม่
4	12 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 4 ซื่อสัตย์ในความรัก
5	17 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 5 ไม่ยอมทำผิด
6	19 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 6 ยอมตายเพื่อหลักการ
7	24 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 7 ผู้ยึดมั่นในหลักการ
8	26 กุมภาพันธ์ 2564	กิจกรรมที่ 8 ฮีโร่ที่สังคมต้องการ
9	3 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 9 ความจริงที่ควรพูด
10	5 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 10 ยึดมั่นในความจริง
11	10 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 11 ทนได้หรือไม่
12	12 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 12 เมย์ทนได้
13	17 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 13 ทำดียอมได้ดีเสมอ
14	19 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 14 ยอมเสี่ยง
15	24 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 15 คนดีของสังคม
16	26 มีนาคม 2564	กิจกรรมที่ 16 ปัจฉิมนิเทศ

4.8 หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมครบจำนวน 16 ครั้ง ผู้วิจัยใช้แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมวัดกับนิสิตนักศึกษาอีกครั้ง เพื่อนำคะแนนหลังการทดลอง (Post-Test) มาเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง (Pre-Test) เพื่อดูว่านิสิตนักศึกษาแต่ละคนนั้นมีคะแนนความกล้าหาญทางจริยธรรมมากขึ้นเพียงใด

4.9 หลังจากทำกิจกรรมเสร็จสิ้นเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยได้ติดตามผลทดลองอีก 1 เดือน (Follow-Up) กับนิสิตศึกษาที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรม โดยให้นิสิตนักศึกษาทำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำคะแนนที่ได้จากการติดตามผลมาวิเคราะห์ความคงทนของพฤติกรรมในการเป็นผู้มีความกล้าหาญทางจริยธรรม

4.10 ผู้วิจัยนำคะแนนความกล้าหาญทางจริยธรรมมาเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน เพื่อประเมินพัฒนาการความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา แต่ละคนมีเพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลงมากน้อยเพียงใด

4.11 ผู้วิจัยนำคะแนนความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาแต่ละคนที่ได้จากการทำแบบวัดทั้ง 3 ครั้ง มาเปรียบเทียบกับความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน เพื่อประเมินพัฒนาการความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาแต่ละคนมีเพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลงมากน้อยเพียงใด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยนำร่างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบคุณภาพด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมของโปรแกรม

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ที่ได้จากการตอบแบบวัดของนิสิตนักศึกษาในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measurement MANOVA) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2554, หน้า 147)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน (Mean) ได้แก่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม

6.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความกล้าหาญทางจริยธรรม ที่ได้จากการตอบแบบวัดของนิสิตนักศึกษา ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measurement MANOVA) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2554, หน้า 147)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square)
GFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
RMSEA	แทน	ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation)
SRMR	แทน	ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standard Root Mean Square Residual)
b	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
t	แทน	ค่าสถิติที (t-test)

FS	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบโดยการวิเคราะห์ความถดถอย (Factor Score Regression)
SC	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Completely Standardize Solution)
CR	แทน	ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของกำลังสอง (Mean of Square)
F	แทน	ค่าสถิติที่ได้จากการคำนวณความแปรปรวน (F-Test)
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)

4.2 ตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดตัวอักษรย่อที่ใช้แทนองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ดังนี้

PRIN	แทน	การยึดมั่นในหลักการ
HON	แทน	ความซื่อสัตย์
RES	แทน	ความรับผิดชอบ
REP	แทน	ความเคารพ
JUS	แทน	ความยุติธรรม
SIM	แทน	ความเห็นอกเห็นใจ
REC	แทน	การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม
SIT	แทน	การประเมินสถานการณ์
CVA	แทน	การตรวจสอบคุณค่า
BEH	แทน	พฤติกรรมทางจริยธรรม
TAB	แทน	พฤติกรรมทางการพูด
PEB	แทน	พฤติกรรมทางการกระทำ
END	แทน	ความอดทนต่อภัยคุกคาม
TOR	แทน	ความอดทนต่อความยากลำบาก
IND	แทน	ลักษณะส่วนบุคคล
REA	แทน	เหตุผลเชิงจริยธรรม
TOP	แทน	ความอดทนต่อความกลัว
RISK	แทน	การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง

PHR แทน ความเสี่ยงด้านร่างกาย

PSR แทน ความเสี่ยงด้านจิตใจ

4.3 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ระยะที่ 2 นำเสนอผลการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ KIDDER ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1 โครงสร้างของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ KIDDER

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ KIDDER

2.3 ผลการทดลองจัดกิจกรรมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ KIDDER ชั้นทดลองใช้ (Try out)

ระยะที่ 3 นำเสนอผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ KIDDER

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นขององค์ประกอบการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ทำการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ผลการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม ทำให้ได้องค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้งหมด 6 ประการ 17 ตัวบ่งชี้ และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งเมื่อได้สัมภาษณ์ถึงคุณลักษณะของความกล้าหาญ

ทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาควรมีคุณลักษณะอะไรบ้าง คำตอบที่ได้รับพบว่าม็องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม

การรับรู้และประเมินสถานการณ์ที่เป็นประเด็นปัญหาทางจริยธรรมในขณะที่เผชิญสถานการณ์ ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์ที่ขัดแย้งกันหรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความอึดอัดใจ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความกล้าหาญในการตัดสินใจแสดงออกอย่างเหมาะสมและมีเหตุผล

“ในการรับรู้และประเมินสถานการณ์ รู้ว่าหากเราทำตามสถานการณ์นั้นมันมีคุณค่ามีประโยชน์หรือไม่ ถ้าไม่ทำมันจะเสียหายอะไร มันจะเกิดความละอายหรือไม่”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“การเผชิญกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ผิดศีลธรรม และการประพฤติในสิ่งที่ไม่เหมาะสม เช่น การทำลายสิ่งของที่เป็นสาธารณะสมบัติ การทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง การดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น และการเห็นบุคคลที่แสดงประพฤติดีกฎหมายหรือศีลธรรม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมเข้าไปพูดคุยหรือแจ้งให้ผู้ที่มีอำนาจเพื่อเข้ามาจัดการกับสถานการณ์ดังกล่าว ไม่ควรที่จะเพิกเฉย เพราะจะทำให้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่คนในสังคมต่อไป”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“เมื่อเห็นสถานการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลือ หรือต้องการการแสดงออกที่จะทำให้สถานการณ์ที่เลวร้ายให้ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรม เมื่อเห็นสถานการณ์ที่ไม่โปร่งใส จึงต้องแสดงออก”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรม สถานการณ์ที่ทำให้เกิดความอึดอัดใจ เมื่อต้องตัดสินใจในสิ่งที่ถูกทั้งคู่ ซึ่งต้องตัดสินใจว่าอย่างไรเหมาะสมกว่ากัน และใช้เหตุผลทางจริยธรรมในการตัดสินใจ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

1.1.2 การอดทนต่อภัยคุกคาม

การอดทนต่อภัยคุกคามที่หนักกลัวที่จะเป็นอันตรายต่าง ๆ ทนต่อความเสี่ยง ต่อการถูกข่มขู่ ต่ออิทธิพลอำนาจ ไม่เกรงกลัวต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้น กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง แม้จะเสียผลประโยชน์ส่วนตนก็ตาม

“จะต้องไม่กลัวต่อภัยคุกคาม ทนทานต่อความเสี่ยงหรือความเดือดร้อนหรือการคุกคาม ทนต่อการถูกข่มขู่ ต่ออำนาจ ต่อภัยคุกคามต่าง ๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“จะต้องกล้าทำความดีโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค กล้าทำความถูกต้องโดยไม่เขินอาย หากมีสิ่งไม่ได้งามไม่ถูกต้องเกิดขึ้น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“นักศึกษาควรจะความกล้าหาญในการทำ ความดี อดทนต่อภัยคุกคาม เกรงกลัวต่อการทำผิด ไม่เกรงกลัวต่ออำนาจที่ไม่ถูกต้อง กล้าที่จะพูดหรือปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะส่งผลกระทบต่อตนเองก็ตาม แม้จะเสียผลประโยชน์ส่วนตนก็ต้องยอม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“ลักษณะความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักศึกษาที่ควรมีได้แก่ ความอดทน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

1.1.3 การยึดมั่นในหลักการ

การแสดงออกโดยการยึดมั่นในหลักการและค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แม้การกระทำที่ทำไปตามหลักการนี้อาจจะทำให้ผู้อื่นเกิดความไม่พอใจ โดยยึดมั่นในหลักการที่เป็นค่านิยมที่ควรยึดถือได้แก่ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เคารพ ยุติธรรม และความเห็นอกเห็นใจ

“ยึดมั่นในหลักการ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม เสมอภาค มีวินัย เคารพผู้อื่น ซึ่งแต่ละคนอาจจะมีไม่เหมือนกัน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“คุณลักษณะความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักศึกษาควรมีการตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ประกอบด้วยการทำหน้าที่อย่างดีที่สุดด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ถูกต้อง เป็นธรรม เป็นหลัก นักศึกษาเองมีกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งการกระทำที่เมื่อต้องกระทบกับจรรยาบรรณวิชาชีพแล้วเราเลือกจะปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพนั้นเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“นักศึกษาควรมีความกล้าหาญทางจริยธรรมเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมในใจ ความกล้าหาญในการทำดี โดยมีพฤติกรรมคือการที่นักศึกษารู้จักเคารพกฎระเบียบและศีลธรรม มีความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจ และการให้เกียรติผู้อื่น กล้าที่จะพูดหรือปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าจะส่งผลกระทบต่อตนเองก็ตาม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“นักศึกษาควรจะมีวินัย ไม่ลอกข้อสอบ ไม่มีการลอกการบ้าน มีจิตอาสาในการทำที่ดั่งามแก่สังคม คนมีจิตอาสาและเสียสละ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“ต้องยึดมั่นในหลักการ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

1.1.4 เหตุผลเชิงจริยธรรม

การใช้เหตุผลทางจริยธรรม ในการแสดงออกที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ซึ่งประกอบด้วยเหตุผลเชิงจริยธรรมแบบประโยชน์นิยมและหน้าที่นิยม

“นักศึกษาควรมีการตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง กล้าคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งที่ดีที่มีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม กล้าสนับสนุนและยกย่องเชิดชูความดีในตัวเอง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“ความมุ่งมั่นในการยืนหยัดกล้าที่จะประพฤติ ปฏิบัติ หรือกระทำการต่างๆ ที่ถูกต้องตามคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมาจากความสำนึกในจิตใจหรือจิตสำนึกที่ดี โดยใช้เหตุผลเป็นหลัก มุ่งปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“พฤติกรรมที่ยึดมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้อง เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรม และใช้เหตุผลทางจริยธรรมในการตัดสินใจ ได้แก่การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

1.1.5 ลักษณะส่วนบุคคล

การแสดงออกซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรมอย่างมีเป้าหมายซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยส่วนบุคคลและแรงจูงใจ ปัจจัยส่วนบุคคลจะส่งผลต่อพฤติกรรมการกล้าหาญทางจริยธรรมของบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น ทศนคติ ความเชื่อและประสบการณ์ที่เคยแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรม การเป็นบุคคลที่มีพื้นฐานทางศีลธรรม การเป็นบุคคลที่ถูกปลูกฝังด้านศีลธรรมมาโดยหรือปัจจัยภายนอกได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคม (social norms)

“ตัวบุคคล เป็นคุณลักษณะของคนที่มึลักษณะที่เอื้อให้กลายเป็นคนแบบนั้น เช่นมี ทศนคติที่ดีต่อความถูกต้อง หรือค่านิยมให้คุณค่าความถูกต้อง มีพื้นฐานกล้าแสดงออก สามารถประเมินและรับรู้สถานการณ์นั้นได้เร็ว มีพื้นฐานเกี่ยวกับศีลธรรมศาสนา ที่ถูกปลูกฝังในตัวบุคคล มีความรู้ในเรื่องนั้น มีเหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่อและประสบการณ์ของคน เช่นถ้าเคยประสบการณ์เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม เคยทำแล้วทำได้ ก็ส่งผลให้คนกล้าทำ

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความรู้ จิตสำนึกความตระหนักรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม คุณลักษณะด้าน assertiveness และ social justice ที่มีอยู่ในตัวบุคคล หรือ อาจเป็นมุมมองต่อประสบการณ์ชีวิตของบุคคลนั้นและปัจจัยภายนอก เช่น การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา ครอบครัว บรรทัดฐานทางสังคม ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“ความกล้าที่จะยืนหยัดในความถูกต้อง ดีงาม ไม่หวาดเกรงต่ออะไรต่างๆ ต้องอยู่บนพื้นฐานความเบียดเบียนคนอื่นด้วย กล้าทำสิ่งที่ถูกต้อง มีความคิดที่รอบคอบ ไม่ใช่กล้า บ้าบิ่น ต้องมีความรอบรู้ รู้ข้อมูลที่ชัดเจนในการกระทำสิ่งนั้น ตัวเองต้องมีศีล ไม่ย่อท้อแม้มีอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับหลักเวสารัชจรรย์ธรรม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

1.1.6 พฤติกรรมทางจริยธรรม

พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกอย่างมุ่งมั่นตั้งใจและชัดเจนโดยแสดงออกผ่านการพูด หรือการกระทำ ที่สอดคล้องกับหลักการที่ตนเลือกและความเชื่อทางจริยธรรม

“มีการแสดงออกที่ชัดเจน อาจจะทำในรูปแบบลายลักษณ์อักษรหรือทาง คำพูด”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“นักศึกษาจะต้องกล้าที่จะคิดและทำที่คงไว้ซึ่งการยืนหยัดในหลักการ ความดี งามและความถูกต้องนั้น แม้ผู้อื่นจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม ลักษณะอื่น ๆ เช่น หากตนทำงานเกิด ข้อผิดพลาดต้องกล้าแสดงความรับผิดชอบ เพียรทำความดีความถูกต้องโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

“นักศึกษาควรมีความกล้าหาญทางจริยธรรมเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ในใจ ความกล้าหาญในการทำดี อดทนต่อการถูกคุกคาม ความเกรงกลัวต่อการทำผิด ไม่เกรงกลัวต่อ อำนาจที่ไม่ถูกต้อง โดยมีพฤติกรรมคือ การที่นักศึกษารู้จักเคารพกฎระเบียบและศีลธรรม มีความ ยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจ และการให้เกียรติผู้อื่น กล้าที่จะพูดหรือปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะ ส่งผลกระทบต่อตนเองก็ตาม ยืนหยัดและมุ่งมั่นในการเป็นคนที่มีหลักเกณฑ์หรืออุดมคติ ไม่เอนเอียง ไปตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“เมื่อเห็นสถานการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลือ หรือต้องการการแสดงออกที่ จะทำให้สถานการณ์ที่เลวร้ายให้ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรม เมื่อเห็น สถานการณ์ที่ไม่โปร่งใส จึงต้องแสดงออก”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“มีพฤติกรรมในการแสดงออกทางจริยธรรม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

จากผลการสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านดังกล่าวข้างต้น พบว่าคำตอบของทั้ง 5 ท่าน มีนิยามและองค์ประกอบสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นสรุปได้ว่าผลจากการสังเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม และผลจากการสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมีความสอดคล้องกันจึงทำให้ได้องค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมในขั้นนี้ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบที่ 1 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation) มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ประเมินสถานการณ์ 2) ตรวจสอบคุณค่า 3) การไตร่ตรองถึงอันตราย องค์ประกอบที่ 2 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) อดทนต่อความยากลำบาก 2) อดทนต่อความกลัว องค์ประกอบที่ 3 การยึดมั่นในหลักการ (Standing up for Principles) มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความรับผิดชอบ 3) ความเคารพ 4) ความยุติธรรม 5) ความเห็นอกเห็นใจ องค์ประกอบที่ 4 เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบประโยชน์นิยม 1) เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบหน้าที่นิยม องค์ประกอบที่ 5 ลักษณะส่วนบุคคล (Individuality) มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ 2) การควบคุมตนเอง 3) บรรทัดฐานทางสังคม องค์ประกอบที่ 6 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางการพูด 2) พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางกาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมดำเนินการเก็บข้อมูลกับนิสิตนักศึกษาที่เป็นตัวอย่าง จำนวน 1,200 คน ได้แบบวัดที่สมบูรณ์คืนมาจำนวน 1,120 ฉบับ ซึ่งตัวอย่างที่ตอบแบบวัด พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ที่เป็นตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 277 คิดเป็นร้อยละ 24.7 เพศหญิง 843 คิดเป็นร้อยละ 75.3 และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 14

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา
(n=1,120)

ความกล้าหาญทางจริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	3.17	0.53	ปานกลาง
ความอดทนต่อภัยคุกคาม	3.39	0.52	ปานกลาง
การยึดมั่นในหลักการ	3.22	0.38	ปานกลาง
เหตุผลทางจริยธรรม	3.35	0.57	ปานกลาง
ลักษณะส่วนบุคคล	3.21	0.49	ปานกลาง
พฤติกรรมทางจริยธรรม	3.60	0.58	มาก
ความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวม	3.32	0.51	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.60$ S.D.=0.58) รองลงมาคือ ความอดทนต่อภัยคุกคาม ($\bar{X}=3.39$ S.D.=0.52) เหตุผลทางจริยธรรม ($\bar{X}=3.35$ S.D.=0.57) การยึดมั่นในหลักการ ($\bar{X}=3.22$ S.D.=0.38) ลักษณะส่วนบุคคล ($\bar{X}=3.21$ S.D.=0.49) ส่วนการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.17$ S.D.=0.53) ตามลำดับ

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบองค์ประกอบที่สำคัญของความกล้าหาญทางจริยธรรมว่ามีจำนวนกี่องค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรสังเกตเท่าใด ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ของข้อมูลดังนี้

2.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษามาทำการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และทำการตรวจสอบเมทริกซ์เอกลักษณะ โดยใช้สถิติทดสอบของบาร์ทเลท (Bartlett's Test) และหาค่าความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวบ่งชี้มีมากเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป พบว่าองค์ประกอบไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่า องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

ต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2=2401.07$ $df=15$ $p=.00$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบมีค่าไคเซอร์-ไมเยอร์-โอล์คิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO) เท่ากับ 0.84 และความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.81-0.86 แสดงว่าองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจต่อไปได้ (รายละเอียดตามตารางในภาคผนวก ง)

2.2.2 การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบรวม (Common Factor Analysis) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสกัดองค์ประกอบของแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จากข้อคำถามที่เลือกไว้ โดยวิเคราะห์โครงสร้างคุณลักษณะรวมทุกด้าน โดยนำผลการตอบแบบวัดทุกข้อมาสกัดองค์ประกอบเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component Analysis: PC) โดยใช้วิธีการหมุนแกนตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Method) ดังแสดงในตารางที่ 15

ตาราง 15 ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	16.06	23.27	23.28	16.06	23.27	23.27	11.73	17.00	17.00
2	8.78	12.72	35.99	8.78	12.72	35.99	6.11	8.86	25.86
3	2.08	3.01	39.00	2.08	3.01	39.00	4.17	6.05	31.91
4	1.90	2.76	41.76	1.908	2.76	41.76	2.81	4.08	35.99
5	1.56	2.23	46.54	1.56	2.23	46.54	2.14	3.10	42.30

จากตาราง 15 พบว่าข้อคำถามความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มีจำนวน 5 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่ 1 สามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้มากที่สุดถึงร้อยละ 17.00 รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 2 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 8.86 องค์ประกอบที่

3 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 6.05 องค์ประกอบที่ 4 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.08 องค์ประกอบที่ 5 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.10

2.2.3 การหมุนแกนองค์ประกอบและอธิบายความหมายขององค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหมุนแกนองค์ประกอบเพื่อให้ตัวแปรที่มีลักษณะที่ชัดเจนมากขึ้นโดยใช้วิธีการหมุนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax Method) (รายละเอียดตามตารางในภาคผนวก ง) และผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนรวมองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่าหรือเท่ากับ 1.0 และมีจำนวนตัวบ่งชี้แต่ละมาตรฐานตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป ตามหลักทั่วไปในการกำหนดความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล ผู้วิจัยควรมีตัวบ่งชี้ได้อย่างน้อย 3 ตัวต่อตัวแปรแฝง 1 ตัว ที่เรียกว่า กฎสามตัวบ่งชี้ (three indicator rule) (Marsh, Herbert, Kit-Tai & Zhonglin, 2004) และข้อคำถามมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบ จากนั้นผู้วิจัยได้จัดตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาให้อยู่ในมาตรฐานที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูง ได้จำนวน 5 องค์ประกอบ จึงเหลือข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 45 ข้อ ได้ผลการจัดกลุ่มองค์ประกอบและตั้งชื่อองค์ประกอบ ดังตารางที่ 16-20

ตาราง 16 องค์ประกอบที่ 1 การยืนมั่นในหลักการ (standing up for Principles)

ลำดับที่	ข้อคำถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
1	A6	ถ้าเห็นเพื่อนทุจริตในการสอบ ข้าพเจ้าจะแจ้งกรรมการคุมสอบให้ทราบทันที	.53
2	A8	ข้าพเจ้าเลือกที่จะปกปิดความผิดของเพื่อนที่ขโมยเงินชมรมไปซื้อยารักษาแม่ที่กำลังป่วย เพราะถือนำไปช่วยเหลือแม่	.55
3	A11	เมื่ออาจารย์บังคับให้ข้าพเจ้าทำในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง โดยขู่ว่าถ้าไม่ทำจะปรับคะแนนให้ได้เกรดต่ำ ข้าพเจ้าจะไม่ทำตามที่อาจารย์บอก	.63
4	A12	เมื่อนักศึกษารุ่นพี่ชวนข้าพเจ้าดื่มแอลกอฮอล์ ข้าพเจ้าจะดื่มเพราะกลัวถูกมองว่าไม่ให้เกียรติรุ่นพี่	.63

ลำดับที่	ข้อความถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
5	B19	เมื่อเพื่อนชวนให้ปลอมแปลงเอกสารเพื่อประโยชน์ของข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าจะไม่ทำ	.73
6	C21	ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนทุจริตในการสอบ ข้าพเจ้าจะไม่บอกใคร หากรับปากสัญญาากับเพื่อนแล้ว	.57
7	C22	ข้าพเจ้าร้องขอให้เพื่อนเช็คชื่อให้ในวิชาที่ข้าพเจ้าไม่ได้ไปเรียน เพราะความจำเป็น	.57
8	C27	เมื่อข้าพเจ้าถูกนักศึกษารุ่นน้องทักท้วงว่าสิ่งที่ข้าพเจ้าพูดนั้นผิด ข้าพเจ้าจะทำเป็นไม่สนใจและพูดต่อไป	.69
9	C28	ข้าพเจ้าทำรายงานยังไม่เสร็จ หากเพื่อนได้โทรศัพท์มาชวนให้ไปดูคอนเสิร์ตเป็นเพื่อน ข้าพเจ้าจะปฏิเสธทันที	.69
10	C32	ข้าพเจ้าจะยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม ถึงแม้จะขัดต่อความรู้สึกของข้าพเจ้า	.69
11	C33	เมื่อนักศึกษารุ่นน้องมีความสามารถมากกว่าข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องยอมรับในความสามารถของเขา	.76
12	C34	หากเพื่อนขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าจะไปเป็นพยานให้ข้อมูลเข้าข้างเพื่อนสนิทกัน	.76
13	C35	หากเพื่อนคนสนิทของข้าพเจ้าทะเลาะกับเพื่อนต่างคณะ ข้าพเจ้าจะพูดเข้าข้างเพื่อนที่สนิทโดยไม่มีเหตุผลการ	.73
14	C42	หากพบผู้ประสบอุบัติเหตุ ข้าพเจ้าจะไม่เข้าไปช่วย เพราะไม่ใช่ญาติหรือคนที่รู้จักกัน	.73
15	D46	เมื่อเพื่อนเสนอนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนตน ข้าพเจ้าก็จะพูดคัดค้านด้วยเหตุผล	.47
16	D48	ถึงแม้ห้องสมุดจะมีกฎระเบียบห้ามคุยกันเสียงดังก็ตาม แต่ข้าพเจ้าจะไม่สนใจ	.75

ลำดับที่	ข้อความคำถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
17	D50	ข้าพเจ้าจะตัดสินใจผลงานการแข่งขันทักษะตาม เกณฑ์การตัดสินโดยไม่ลำเอียง	.57
18	E53	เมื่อรู้สึกเบื่อหน่ายวิชาที่เรียน ข้าพเจ้าจะเดิน ออกห้องเรียนโดยไม่แคร่สายตาใคร	.76
19	E58	หากรู้สึกเบื่อ แล้วเพื่อนสนิทชวนไปเล่นการ พนัน ข้าพเจ้าก็จะไป	.71
20	E59	ข้าพเจ้าจะลุกยืนให้ที่นั่งแก่คนชราบนรถ ถึงแม้ ข้าพเจ้าเหนื่อยและง่วงนอนมาก	.77
21	E61	เมื่อข้าพเจ้าเก็บเงินได้ ข้าพเจ้าจะไม่นำไปคืน เจ้าของ หากข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องใช้	.60
22	F63	เมื่อข้าพเจ้าเห็นว่า เพื่อนนักศึกษาคุยกัน ขณะที่เรียน ข้าพเจ้าจะว่ากล่าวตักเตือน เพราะ เป็นห่วงเพื่อนจะไม่เข้าใจบทเรียน	.54
ค่าไอเกน			11.73
ค่าร้อยละของความแปรปรวน			17.00

จากตาราง 16 พบว่าองค์ประกอบที่ 1 การยึดมั่นในหลักการ (pirm) การยึดมั่นในหลักการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.53-0.77 มีข้อความคำถาม 22 ข้อ ประกอบด้วยข้อความที่เรียงตามลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดสามอันดับคือ E59 ข้าพเจ้าจะลุกยืนให้ที่นั่งแก่คนชรา ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าเหนื่อยและง่วงนอนมาก (0.77) C33 เมื่อนักศึกษารุ่นน้องมีความสามารถมากกว่าข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องยอมรับในความสามารถของเขา (0.759) และ C34 หากเพื่อนขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าจะไปเป็นพยานให้ข้อมูลเข้าข้างเพื่อนสนิทกัน (0.76) ตามลำดับ และพบว่าองค์ประกอบที่ 1 เป็นแหล่งความแปรปรวนรวมขององค์ประกอบเท่ากับ 11.73 คิดเป็นร้อยละ 17.00 ของความแปรปรวนทั้งหมด จะเห็นได้ว่าข้อความส่วนใหญ่อธิบายถึง หลักการทางจริยธรรมที่เป็นค่านิยมที่ตนเองยึดถือ จึงตั้งชื่อให้เหมาะสมว่าการยึดมั่นในหลักการ

ตาราง 17 องค์ประกอบที่ 2 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognizing Moral Situation)

ลำดับที่	ข้อ คำถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
1	C23	แม้ว่าจะสามารถนำเงินมาใช้จ่ายส่วนตัวได้ แต่ ข้าพเจ้าจะใช้เงินโครงการอย่างโปร่งใส ตรงไปตรงมา	.60
2	C24	ข้าพเจ้าจะรีบคืนเงินแม้ค่าทันที หากพบว่าได้รับ เงินทอนเกิน	.67
3	C26	เมื่อข้าพเจ้าทำงานที่เพื่อนมอบให้ทำไม่สำเร็จ ข้าพเจ้ายินดีที่จะรับผิดชอบผลของการกระทำ ของตนเอง	.62
4	C29	ข้าพเจ้านัดหมายกับเพื่อนไว้ แต่ไม่สามารถไป ตามที่นัดได้ ข้าพเจ้าถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะ โทรศัพท์แจ้งให้เพื่อนทราบ	.68
5	C30	แม้ว่านักศึกษาที่มีตำแหน่งเป็นนายกสโมสร นักศึกษาจะมีอายุน้อยกว่าข้าพเจ้าก็ตาม ข้าพเจ้า ไม่ลำบากใจที่จะแสดงความเคารพด้วยความเต็ม ใจ	.66
6	C31	ในที่ประชุม แม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับ ข้อคิดเห็นของเพื่อนที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ แต่ข้าพเจ้า ก็จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งด้วยเหตุผลอย่าง สุภาพอ่อนน้อม	.59
7	C37	เมื่อเพื่อนเดือดร้อนมีเรื่องทุกข์ใจมาขอความ ช่วยเหลือ ข้าพเจ้าจะเต็มใจช่วยเพื่อน โดยไม่หวัง ผลตอบแทน	.51
8	C38	ข้าพเจ้าจะเข้าไปพูดคุยปรับทุกข์ให้กำลังใจกับ เพื่อนที่รู้สึกท้อแท้ใจในการเรียน โดยไม่สนใจว่า ใครจะมองว่าทำดีเอาหน้า	.51

ลำดับที่	ข้อ คำถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
9	E56	ข้าพเจ้าจะมุ่งมั่นทำสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะมองไม่เห็นค่า	.52
ค่าไอเกน			6.11
ค่าร้อยละของความแปรปรวน			8.86

จากตาราง 17 พบว่าองค์ประกอบที่ 2 การรับรู้สถานการณ์จริยธรรม (rec) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.51-0.68 มีข้อคำถาม 9 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เรียงตามลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมาที่สุดสามอันดับคือ C29 ข้าพเจ้านัดหมายกับเพื่อนไว้ แต่ไม่สามารถไปตามที่นัดได้ ข้าพเจ้าถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะโทรศัพท์แจ้งให้เพื่อนทราบ (0.68) C24 ข้าพเจ้าจะรีบคืนเงินแม้ค่าทันที หากพบว่าได้รับเงินทอนเกิน (0.67) และ C30 แม้ว่านักศึกษาที่มีตำแหน่งเป็นนายกสโมสรนักศึกษาจะมีอายุน้อยกว่าข้าพเจ้าก็ตาม ข้าพเจ้าไม่ลำบากใจที่จะแสดงความเคารพด้วยความเต็มใจ (0.66) ตามลำดับ และพบว่าองค์ประกอบที่ 2 เป็นแหล่งความแปรปรวนรวมขององค์ประกอบเท่ากับ 6.11 คิดเป็นร้อยละ 8.86 ของความแปรปรวนทั้งหมด จะเห็นได้ว่าข้อคำถามส่วนใหญ่อธิบายถึง การรู้จักและเข้าใจสถานการณ์ทางจริยธรรมต่าง ๆ ที่จะปัจจัยอันดับแรกที่จะกระตุ้นให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม จึงตั้งชื่อให้เหมาะสมว่าการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม

ตาราง 18 องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

ลำดับที่	ข้อ คำถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
1	F62	เวลาถูกอาจารย์ตำหนิ ถ้าข้าพเจ้าไม่ผิด ข้าพเจ้าจะอธิบายโต้ตอบด้วยเหตุผล	.58
2	F64	ในการประชุม ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับข้อคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ แต่ข้าพเจ้าก็จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งด้วยเหตุผล	.63
3	F66	ข้าพเจ้าสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมได้	.67

ลำดับที่	ข้อ คำถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
4	F67	ในสถานการณ์ที่ต้องการความถูกต้อง ข้าพเจ้าจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียกร้อง	.70
5	F68	ข้าพเจ้ากระทำสิ่งที่ถูกต้องตามหลักการ ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจไม่ท้อถอย	.61
6	F69	ในการทำงาน ข้าพเจ้าจะต้องแน่ใจก่อนว่าได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและทำตามหน้าที่ของตนเองโดยไม่ให้ผู้อื่นเดือดร้อน	.55
ค่าไอเกน			4.17
ค่าร้อยละของความแปรปรวน			6.05

จากตาราง 18 พบว่าองค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Beth) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.55-0.70 มีข้อคำถาม 6 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เรียงตามลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดสามอันดับคือ F67 ในสถานการณ์ที่ต้องการความถูกต้อง ข้าพเจ้าจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียกร้อง (0.70) F66 ข้าพเจ้าสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมได้ (0.67) และ F64 ในการประชุม ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับข้อคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ แต่ข้าพเจ้าก็จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งด้วยเหตุผล (0.63) ตามลำดับ และพบว่าองค์ประกอบที่ 3 เป็นแหล่งความแปรปรวนรวมขององค์ประกอบเท่ากับ 4.17 คิดเป็นร้อยละ 6.05 ของความแปรปรวนทั้งหมด จะเห็นได้ว่าข้อคำถามส่วนใหญ่อธิบายถึง การแสดงออกทางจริยธรรมที่ปรากฏชัดเจนในรูปแบบของการกระทำ จึงตั้งชื่อให้เหมาะสมว่าพฤติกรรมทางจริยธรรม

ตาราง 19 องค์ประกอบที่ 4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats)

ลำดับที่	ข้อ คำถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
1	B13	เมื่อเพื่อนสนิทบังคับให้ข้าพเจ้าทำเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าจะอธิบายถึงความไม่ถูกต้อง แม้จะโดนกดดันและถูกตำหนิ	.63

ลำดับที่	ข้อ คำถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
2	B14	ข้าพเจ้าอดทนต่อคำพูดที่หยาบคายต่าง ๆ ของเพื่อนที่ไม่พอใจข้าพเจ้า หากได้ตัดสินใจกระทำในสิ่งที่คิดว่าถูกต้องแล้ว	.72
3	B15	ข้าพเจ้ายึดมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะมีแรงกดดันจากเพื่อน ๆ ว่า ข้าพเจ้าทำดีเพื่อหวังผลตอบแทน	.66
4	B16	ข้าพเจ้าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าจะไม่ถูกอกถูกใจเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ก็ตาม	.55
ค่าไอเกน			2.81
ค่าร้อยละของความแปรปรวน			4.08

จากตาราง 19 พบว่าองค์ประกอบที่ 4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (end) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.55-0.72 มีข้อคำถาม 4 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เรียงตามลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดสามอันดับคือ B14 ข้าพเจ้าอดทนต่อคำพูดที่หยาบคายต่าง ๆ ของเพื่อนที่ไม่พอใจข้าพเจ้า หากได้ตัดสินใจกระทำในสิ่งที่คิดว่าถูกต้องแล้ว (0.72) B15 ข้าพเจ้ายึดมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะมีแรงกดดันจากเพื่อน ๆ ว่าข้าพเจ้าทำดีเพื่อหวังผลตอบแทน (0.66) และ B13 เมื่อเพื่อนสนิทบังคับให้ข้าพเจ้าทำเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าจะอธิบายถึงความไม่ถูกต้อง แม้จะโดนกดดันและถูกตำหนิ (0.63) ตามลำดับ และพบว่าองค์ประกอบที่ 4 เป็นแหล่งความแปรปรวนรวมขององค์ประกอบเท่ากับ 2.81 คิดเป็นร้อยละ 4.08 ของความแปรปรวนทั้งหมด จะเห็นได้ว่าข้อคำถามส่วนใหญ่อธิบายถึง ความสามารถในการอดทนต่ออันตรายต่างๆที่จะเกิดขึ้น จึงตั้งชื่อให้เหมาะสมว่าการอดทนต่อภัยคุกคาม

พหุบัณฑิต ชีวะ

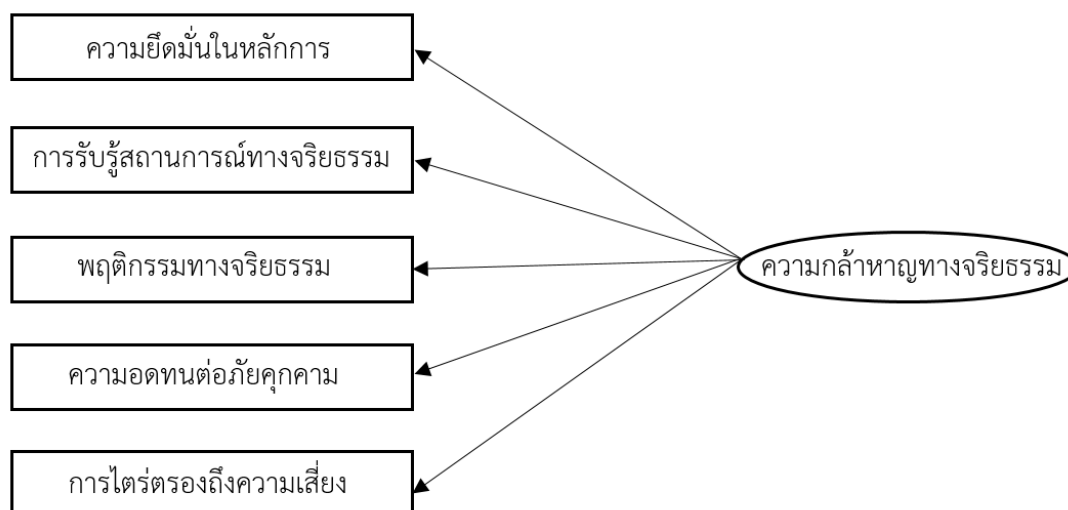
ตาราง 20 องค์ประกอบที่ 5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risks)

ลำดับที่	ข้อ คำถาม	ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ
1	A1	เมื่อเห็นเพื่อนทุจริตในการสอบ ข้าพเจ้าจะบอกเรื่องนี้กับกรรมการคุมสอบ ถึงแม้จะเสี่ยงที่จะถูกเพื่อนมองว่าทำดีเอาหน้า	.60
2	A7	เมื่อเห็นนักศึกษารุ่นพี่ทำกิจกรรมรับน้องรุนแรงไม่เหมาะสม ข้าพเจ้าจะรีบไปบอกอาจารย์ แม้รุ่นพี่จะข่มขู่ทำร้ายร่างกาย หากนำเรื่องไปบอกอาจารย์	.45
3	A9	ข้าพเจ้าจะบอกอาจารย์ ถ้าเห็นเพื่อนแอบขายยาบ้า แม้จะเสี่ยงที่จะถูกเพื่อนโกรธก็ตาม	.67
4	A10	ข้าพเจ้าจะไปบอกตำรวจ ถ้าเห็นอันธพาลลวนลามผู้หญิง แม้จะเสี่ยงถูกทำร้ายร่างกาย	.66
ค่าไอเกน			2.14
ค่าร้อยละของความแปรปรวน			3.10

จากตาราง 20 พบว่าองค์ประกอบที่ 5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (risk) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.45-0.67 มีข้อคำถาม 4 ข้อประกอบด้วยข้อคำถามที่เรียงตามลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดสามอันดับคือ A9 ข้าพเจ้าจะบอกอาจารย์ ถ้าเห็นเพื่อนแอบขายยาบ้า แม้จะเสี่ยงที่จะถูกเพื่อนโกรธก็ตาม (0.67) A10 ข้าพเจ้าจะไปบอกตำรวจ ถ้าเห็นอันธพาลลวนลามผู้หญิง แม้จะเสี่ยงถูกทำร้ายร่างกาย (0.66) และ A1 เมื่อเห็นเพื่อนทุจริตในการสอบ ข้าพเจ้าจะบอกเรื่องนี้กับกรรมการคุมสอบ ถึงแม้จะเสี่ยงที่จะถูกเพื่อนมองว่าทำดีเอาหน้า (0.60) ตามลำดับ และพบว่าองค์ประกอบที่ 5 เป็นแหล่งความแปรปรวนรวมขององค์ประกอบเท่ากับ 2.14 คิดเป็นร้อยละ 3.10 ของความแปรปรวนทั้งหมด จะเห็นได้ว่าข้อคำถามส่วนใหญ่อธิบายถึง ก่อนจะแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรม จะต้องมีการประเมินความเสี่ยงที่จะตามมา จึงตั้งชื่อให้เหมาะสมว่าการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง

จากผลการวิเคราะห์องค์ประเชิงสำรวจดังกล่าว ทำให้ได้องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่1 การยึดมั่นในหลักการ (Standing up for

Principles) องค์ประกอบที่ 2 การรับรู้สถานการณ์จริยธรรม (Recognizing Moral Situation) องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) องค์ประกอบที่ 4 การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) และ องค์ประกอบที่ 5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risks) ดังภาพประกอบที่ 9

ภาพประกอบ 9 องค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจในข้างต้นนั้น พบว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษามีจำนวน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความยึดมั่นในหลักการ การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรม ความอดทนต่อภัยคุกคาม และการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง โดยมีข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 45 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยทำวิเคราะห์แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ความยึดมั่นในหลักการ มีตัวบ่งชี้ จำนวน 5 ตัว ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเคารพ ความยุติธรรม และความเห็นอกเห็นใจ องค์ประกอบที่ 2 การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม มีตัวบ่งชี้ จำนวน 2 ตัว ประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์และการตรวจสอบคุณค่า องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมทางจริยธรรม มีตัวบ่งชี้ จำนวน 2 ตัว ประกอบด้วย พฤติกรรมทางการพูดและพฤติกรรมทางการกระทำ องค์ประกอบที่ 4 ความอดทนต่อภัยคุกคาม มีตัวบ่งชี้ จำนวน 2 ตัว ประกอบด้วย ความอดทนต่อความยากลำบากและความอดทนต่อความกลัว องค์ประกอบที่ 5 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง มีตัวบ่งชี้ จำนวน 2 ตัว

ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านร่างกายและความเสี่ยงด้านจิตใจ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบวัดที่มีข้อคำถาม 45 ข้อ ไปใช้กับตัวอย่าง จำนวน 1,200 คน โดยตัวอย่างที่ตอบแบบวัดเป็นนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.80 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.20 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ค่าสถิติพื้นฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังตารางที่ 21

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา (n=1,200)

ความกล้าหาญทางจริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การยึดมั่นในหลักการ	3.47	0.59	ปานกลาง
ความซื่อสัตย์	3.30	0.64	ปานกลาง
ความรับผิดชอบ	3.52	0.83	มาก
ความเคารพ	3.50	0.73	ปานกลาง
ความยุติธรรม	3.54	0.88	มาก
ความเห็นอกเห็นใจ	3.47	0.78	ปานกลาง
การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	3.84	0.71	มาก
การประเมินสถานการณ์	3.70	0.81	มาก
การตรวจสอบคุณค่า	3.97	0.79	มาก
พฤติกรรมทางจริยธรรม	3.80	0.72	มาก
พฤติกรรมทางการพูด	3.89	0.90	มาก
พฤติกรรมทางการกระทำ	3.71	0.73	มาก
ความอดทนต่อภัยคุกคาม	3.79	0.67	มาก
ความอดทนต่อความยากลำบาก	3.76	0.82	มาก
ความอดทนต่อความกลัว	3.81	0.70	มาก
การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง	3.81	0.76	มาก
ความเสี่ยงด้านร่างกาย	3.82	0.77	มาก

ความเสี่ยงด้านจิตใจ	3.80	0.91	มาก
ความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวม	3.74	0.55	มาก

จากตาราง 21 พบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.84$ S.D.=0.71) การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง ($\bar{X}=3.81$ S.D.=0.76) พฤติกรรมทางจริยธรรม ($\bar{X}=3.80$ S.D.=0.72) ความอดทนต่อภัยคุกคาม ($\bar{X}=3.79$ S.D.=0.67) ส่วนการยึดมั่นในหลักการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.47$ S.D.=0.59) ตามลำดับ

ความยึดมั่นในหลักการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้ พบว่า ความยุติธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.54$ S.D.=0.88) รองลงมาคือ ความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.52$ S.D.=0.83) ความเคารพ ($\bar{X}=3.51$ S.D.=0.73) ความเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X}=3.47$ S.D.=0.78) ส่วนความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.30$ S.D.=0.64) ตามลำดับ

การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้ พบว่า การตรวจสอบคุณค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.97$ S.D.=0.79) ส่วนการประเมินสถานการณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.70$ S.D.=0.81)

พฤติกรรมทางจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้ พบว่า พฤติกรรมทางการพูดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.89$ S.D.=0.90) ส่วนพฤติกรรมทางการกระทำมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.71$ S.D.=0.73)

ความอดทนต่อภัยคุกคาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.785 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ความอดทนต่อความกลัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.81$ S.D.=0.70) ส่วนความอดทนต่อความยากลำบากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.76$ S.D.=0.82)

การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายตัวบ่งชี้พบว่า ความเสี่ยงด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.82$ S.D.=0.77) ส่วนความเสี่ยงด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.80$ S.D.=0.91)

3.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษามาทำการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และทำการตรวจสอบเมทริกซ์เอกลักษณะ โดยใช้สถิติทดสอบของบาร์ทเลท (Bartlett's Test) และหาค่าความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

โดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวบ่งชี้มีมากเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่าตัวบ่งชี้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2=8414.130$ df=78 p=.00) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้มีค่าไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลกิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO) เท่ากับ 0.87 และความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.68-0.94 แสดงว่าตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้ (รายละเอียดตามตารางในภาคผนวก จ)

3.3 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มาทำการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดลการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลใหม่ ด้วยการลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ จนข้อมูลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 22

ตาราง 22 ค่าดัชนีความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา (n=1,200)

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติในโมเดล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสัดส่วน χ^2 / df ไม่เกิน 2.00	$\chi^2=29.56$ df=20 p=.08 29.56/20=1.48
GFI	มากกว่า 0.90	1.00
AGFI	มากกว่า 0.90	0.98
CFI	มากกว่า 0.95	1.00
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.02
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.01

พูลพงษ์ สุขสว่าง (2556, หน้า 15-16)

จากตาราง 22 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสมบูรณ์ พบว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 29.56 df=20, p=.08, ค่า GFI=1.00 ค่า AGFI=0.98, ค่า RMSEA=0.02, ค่า SRMR=0.01 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่าค่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นโมเดลการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักศึกษา มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วยความยึดมั่นในหลักการ การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรม ความอดทนต่อภัยคุกคาม และการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง ดังตารางที่ 23

ตาราง 23 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา (n=1,200)

ความกล้าหาญทางจริยธรรม	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ					CR
	b	SE	t	FS	SC	
การยึดมั่นในหลักการ	0.36	0.03	11.24**	-	0.59	0.34
ความซื่อสัตย์	1.00	-	-	0.28	0.62	0.39
ความรับผิดชอบ	0.33	0.08	4.13**	0.35	0.20	0.04
ความเคารพ	0.31	0.05	3.75**	0.14	0.19	0.04
ความยุติธรรม	0.79	0.08	10.09**	0.04	0.49	0.24
ความเห็นอกเห็นใจ	1.56	0.14	11.50	0.58	0.97	0.93
การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	0.77	0.03	24.91**	-	0.99	0.98
การประเมินสถานการณ์	1.00	-	-	0.13	0.78	0.60
การตรวจสอบคุณค่า	0.99	0.04	27.26**	0.13	0.77	0.59
พฤติกรรมทางจริยธรรม	0.70	0.03	22.96**	-	0.98	0.95
พฤติกรรมทางการพูด	1.00	-	-	0.08	0.71	0.51
พฤติกรรมทางการกระทำ	1.07	0.04	25.01**	0.10	0.76	0.58
ความอดทนต่อภัยคุกคาม	0.63	0.03	18.59**	-	0.84	0.71
ความอดทนต่อความยากลำบาก	1.00	-	-	0.16	0.75	0.56
ความอดทนต่อความกลัว	1.00	0.04	23.11**	0.20	0.75	0.56

การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง	0.67	0.03	22.21**	-	0.87	0.76
ความเสี่ยงด้านร่างกาย	1.00	-	-	0.18	0.77	0.59
ความเสี่ยงด้านจิตใจ	1.04	0.04	24.15**	0.25	0.80	0.64

$\chi^2=29.56$ df=20 p=.08 GFI=1.00 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.02 SRMR=0.01

**p<.01

จากตาราง 23 พบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.59-0.98 ซึ่งทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการรับรู้ สถานการณ์ทางจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.99 มีความแปรผัน ร่วมกับความกล้าหาญทางจริยธรรมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 98.00) รองลงมาคือ พฤติกรรมทาง จริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.98 มีความแปรผันร่วมกับความกล้าหาญทาง จริยธรรมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 95.40) การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มาตรฐานเท่ากับ 0.87 มีความแปรผันร่วมกับความกล้าหาญทางจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อย ละ 75.60) ความอดทนต่อภัยคุกคาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.84 มีความแปรผัน ร่วมกับความกล้าหาญทางจริยธรรมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 71.30) ส่วนการยึดมั่นในหลักการ มีค่า น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.59 มีความแปรผันร่วมกับความกล้าหาญทางจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 34.30) ตามลำดับ และสามารถพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ ดังนี้

การยึดมั่นในหลักการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.19-0.97 โดยความเห็นอกเห็นใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.97 มีความแปรผันร่วมกับ การยึดมั่นในหลักการอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 93.40) รองลงมาคือ ความซื่อสัตย์ มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.62 มีความแปรผันร่วมกับการยึดมั่นในหลักการอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.60) ความยุติธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.49 มีความแปรผัน ร่วมกับ การยึดมั่นในหลักการอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 24.10) ความรับผิดชอบ มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.20 มีความแปรผันร่วมกับการยึดมั่นในหลักการอยู่ในระดับต่ำ (ร้อย ละ 4.10) และความเคารพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.19 มีความแปรผัน ร่วมกับ การยึดมั่นในหลักการอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 3.60) ตามลำดับ

การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.77-0.78 โดยการตรวจสอบคุณค่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.78 มีความ แปรผันร่วมกับการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 60.00) การ ตรวจสอบคุณค่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.77 มีความแปรผันร่วมกับการ รับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 58.80)

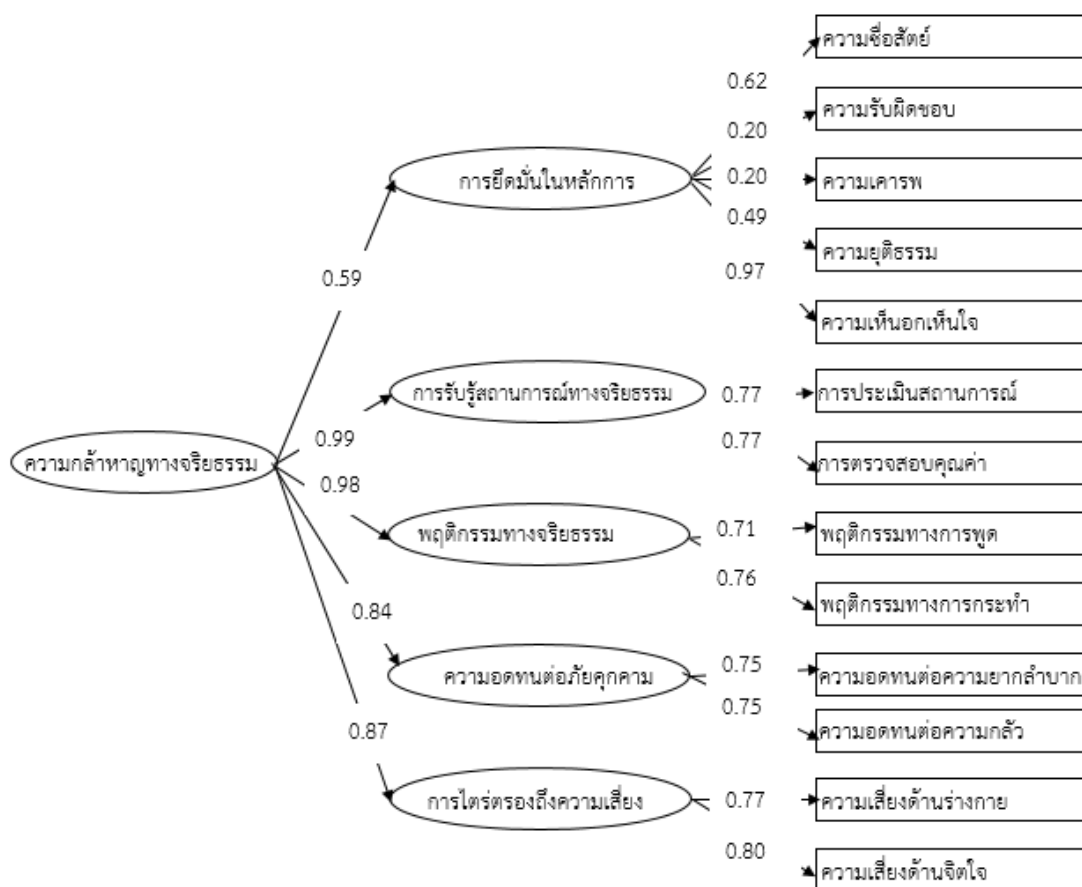
พฤติกรรมทางจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.71-0.76 โดยพฤติกรรมทางการกระทำ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.76 มีความแปรผันร่วมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 58.30) ส่วนพฤติกรรมทางการกระทำ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.75 มีความแปรผันร่วมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.10)

ความอดทนต่อความยากลำบาก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.75-0.75 โดยความอดทนต่อความกลัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.75 มีความแปรผันร่วมกับความอดทนต่อภัยคุกคามอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.40) ส่วนความอดทนต่อความยากลำบาก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.75 มีความแปรผันร่วมกับความอดทนต่อภัยคุกคามอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.10)

ความไตร่ตรองถึงความเสี่ยง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.77-0.80 โดยความเสี่ยงด้านจิตใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.80 มีความแปรผันร่วมกับความไตร่ตรองถึงความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63.60) ส่วนความเสี่ยงด้านร่างกาย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.77 มีความแปรผันร่วมกับความไตร่ตรองถึงความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 58.80)

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันดังกล่าว พบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.59-0.98 ซึ่งทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.99 รองลงมาคือ พฤติกรรมทางจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.98 การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.87 ความอดทนต่อภัยคุกคาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.84 ส่วนการยึดมั่นในหลักการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.59 ตามลำดับ ดังภาพประกอบที่ 10

พหุ มณ ฑิต ชีวะ

$$\chi^2 = 29.56 \text{ df} = 20 \text{ p} = .08 \text{ GFI} = 1.00 \text{ AGFI} = 0.98 \text{ CFI} = 1.00 \text{ RMSEA} = 0.02 \text{ SRMR} = 0.01$$

ภาพประกอบ 10 โมเดลการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

ระยะที่ 2 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 การสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยได้นำโครงร่างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มอบให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่านและผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษาจำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมฝึกอบรม โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 16 กิจกรรม ในแต่ละองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 24

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (N=5) จำนวน 16 กิจกรรม

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1) จุดประสงค์			
1.1) สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา	4.40	1.34	มาก
1.2) ครอบคลุมเนื้อหา	4.40	1.34	มาก
2) ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม			
2.1) เหมาะสมกับกิจกรรมตามโปรแกรม	4.60	0.89	มากที่สุด
3) สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม			
3.1) เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์	4.60	0.89	มากที่สุด
4) โครงสร้างและเนื้อกิจกรรม			
4.1) กระตุ้นความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษา	4.20	1.30	มาก
4.2) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา มีความชัดเจน	4.00	1.22	มาก
5) การดำเนินกิจกรรม			
5.1) กิจกรรมมีลำดับขั้นตอน	4.40	1.34	มาก
5.2) สอดคล้องกับเนื้อหา	4.40	1.34	มาก
6) การประเมินและติดตามผล			
6.1) ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมิน	4.40	0.89	มาก
6.2) เครื่องมือวัดมีความเหมาะสม	4.40	0.89	มาก
รวมทั้งหมด	4.38	1.07	มาก

จากตาราง 24 พบว่าผลของการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา จำนวน 16 กิจกรรมมีผลการประเมินโดยรวมเฉลี่ย 4.38 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 1.07 มีระดับความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงในแต่ละกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านโดยสรุปได้แก่

1) ตั้งแต่กิจกรรมที่ 2 เป็นต้นไป ควรปรับจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดในแต่ละกิจกรรม 2) ควรเพิ่มเกมให้มากขึ้น 3) ควรสร้างแบบประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรม 4) จุดประสงค์ในแต่ละกิจกรรมควรเป็นจุดประสงค์ที่สังเกตได้ วัดได้ 5) ควรปรับเทคนิคแนวคิด วิธีการของกิจกรรมสอดคล้องกับแนวคิดของที่รองรับ

2.2 ผลการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา (Try out) ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบดูอีกครั้ง ก่อนที่จะดำเนินการนำไปทดลองใช้ (Try out)

2.3 นำไปทดลองใช้กับนิสิตนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2/2563 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1.30 ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เดือน.กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 ถึงวันที่ 24 เดือน มีนาคม พ.ศ.2564 รวมทั้งสิ้น 16 กิจกรรม ในแต่ละครั้งหลังจากจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้บันทึกข้อบกพร่องและสิ่งที่ควรปรับปรุง แก้ไขในเนื้อหารายละเอียดของแต่ละกิจกรรมในโปรแกรม เพื่อปรับให้เนื้อหากิจกรรมและขั้นตอนเข้ากับนิสิตนักศึกษาและระยะเวลาของการดำเนินกิจกรรมมากที่สุด ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลของการทดลองจัดกิจกรรมโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา โดยเสนอผลของการปรับปรุงโปรแกรมในประเด็นปัญหาที่พบและการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม ดังตารางที่ 25

ตาราง 25 การนำเสนอผลการทดลองจัดกิจกรรมโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

ชื่อกิจกรรม	ปัญหาที่พบ	การปรับปรุงแก้ไข
1) ปฐมนิเทศและการสร้างสัมพันธภาพ	- ในขั้นตอนการเขียนประวัติของตนเองผู้วิจัยไม่ได้กำหนดเวลา ส่งผลให้บางคนใช้เวลาเขียนนานเกินไป - การนำเสนอประวัติของตนเองทุกคนใช้เวลานาน	- กำหนดเวลาการเขียนประวัติตนเองให้ชัดเจน - ให้นำเสนอเป็นบางคน

	เกินไปเพราะบางคน นำเสนอเกินเวลาที่กำหนด	
2) สิ่งแรกที่ต้องทำ	- ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ไม่ เข้าใจลักษณะของปัญหาที่ ขัดแย้งกันที่เกี่ยวกับความ ถูกต้องกับความถูกต้อง - การนำเสนอผลงานทุก กลุ่มทำให้ใช้เวลานาน เกินไป	- ผู้วิจัยได้อธิบายประเด็นปัญหา ที่ขัดแย้งกันที่เกี่ยวกับกับความ ถูกต้องกับความถูกต้องโดย ยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจน - ผู้วิจัยให้นำเสนอเป็นบางกลุ่ม
3) ยุติธรรมหรือไม่	- ข้อคำถามย่อยในแต่ละ ขั้นตอนของการพัฒนา ความกล้าหาญทาง จริยธรรมทั้ง 7 นั้นบาง ขั้นตอนมีมากเกินไปและ บางข้อคำถามซ้ำซ้อนกัน ในบางขั้นตอน	- ตัดข้อคำถามที่ซ้ำซ้อนกันออก ทั้ง 14 กิจกรรม
4) ซื่อสัตย์ในความรัก	- การทำใบงานที่ 2 มีข้อ คำถามมากเกินไป ทำให้ใช้ เวลานานกว่าจะเสร็จ	- ปรับลดข้อคำถามจาก 10 ข้อ ให้เหลือ 6 ข้อ
5) ไม่ยอมทำผิด	- เนื้อหากรณีศึกษาไม่ กระชับยาวเกินไป	- ปรับเนื้อหาให้กระชับมากขึ้น
6) ยอมตายเพื่อหลักการ	- เนื่องจากมี 4 กิจกรรม ทำให้เวลาการเสนอผลงาน ใช้เวลานานเกินไปไม่ สามารถนำเสนอได้ครบทุก กลุ่ม	- บางกิจกรรมให้นำเสนอเป็น บางกลุ่ม
7) ผู้ยึดมั่นในหลักการ	- บางคนไม่เข้าใจข้อ คำถามในใบงานที่ 2 เพราะคลุมเครือ	- ปรับข้อคำถามให้ชัดเจนและ เข้าใจง่าย

8) สิโรที่สังคมต้องการ	- คำถามย่อยในขั้นตอนที่ 7 ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้าใจว่าให้เลือกตอบอย่างไรบ้าง เช่นคำว่า End Base, Rule Base และ Care Base	- ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมพร้อมยกตัวอย่างให้ชัดเจน
9) ความจริงที่ควรพูด	- บางคนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับความกล้าหาญของตนเองเสียงดังเกินไปรบกวนกลุ่มอื่น	- ผู้วิจัยแจ้งเตือนให้ลดเสียงดังลงและปรับที่นั่งแต่ละกลุ่มให้ห่างกัน
10) ยึดมั่นในความจริง	- ไม่พบปัญหาในระหว่างดำเนินการ	-
11) ทนได้หรือไม่	- เนื้อหากรณีศึกษายาวเกินไปไม่กระชับ ทำให้บางคนไม่ยอมอ่านทำความเข้าใจ	- ปรับเนื้อให้น้อยลงและกระชับ
12) เมย์ทนได้	- ไม่พบปัญหาในระหว่างดำเนินการ	-
13) ทำดีย่อยได้ดี	- บางกลุ่มขาดความกระตือรือร้นมีการแบ่งงานให้สมาชิกแต่ละทำแล้วค่อยนำมารวมกัน	- ผู้วิจัยได้พูดให้กำลังใจและได้กำหนดกติกาว่าห้ามแบ่งงานกันทำ แต่ละกลุ่มจะต้องทำไปพร้อมๆกันทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน
14) ยอมเสี่ยง	- ไม่พบปัญหาในระหว่างดำเนินการ	-
15) คนดีของสังคม	- ในขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ 6 หลายคนไม่เข้าใจโดยขอให้ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม	- ผู้วิจัยได้อธิบายเพิ่มเติมให้ชัดเจนมากขึ้น

16) ปัจฉิมนิเทศ	- ไม่พบปัญหาในระหว่าง การดำเนินการ	-
-----------------	---------------------------------------	---

ระยะที่ 3 นำเสนอผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ KIDDER

3.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือนผู้วิจัยทำการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือน ดังตารางที่ 26

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรม และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน(n=30)

ความกล้าหาญ ทางจริยธรรม	ก่อนการใช้โปรแกรม ฝึกอบรม			หลังการใช้โปรแกรม ฝึกอบรม			ติดตามผลการทดลอง 1 เดือน		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
การยึดมั่นใน หลักการ	3.93	0.38	มาก	4.16	0.42	มาก	4.17	0.40	มาก
การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม	3.72	0.42	มาก	4.63	0.42	มากที่สุด	4.61	0.39	มากที่สุด
พฤติกรรมทาง จริยธรรม	3.73	0.56	มาก	4.42	0.50	มาก	4.42	0.47	มาก
การอดทนต่อภัย คุกคาม	3.70	0.58	มาก	4.43	0.63	มาก	4.43	0.58	มาก
การได้รู้ตรงถึง ความเสี่ยง	3.67	0.52	มาก	4.38	0.47	มาก	4.38	0.49	มาก

5. การไต่ตรองถึงความเสี่ยง พบว่าก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรมนีสิตมีค่าเฉลี่ยการไต่ตรองถึงความเสี่ยงเท่ากับ 3.67 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 อยู่ในระดับมาก หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมนีสิตมีค่าเฉลี่ยการไต่ตรองถึงความเสี่ยงเท่ากับ 4.38 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 อยู่ในระดับมาก และติดตามผลการทดลอง 1 เดือนนีสิตมีค่าเฉลี่ยการไต่ตรองถึงความเสี่ยงเท่ากับ 4.38 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมาก

3.2 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ ผู้วิจัยมีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ ได้แก่ การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Tests of Normality) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation Matrix) พบว่าค่าเฉลี่ยก่อน-หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและการติดตามผลการทดลอง 1 เดือนโดยภาพรวมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมของนีสิตนักศึกษาโดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (รายละเอียดตามตารางภาคผนวก จ) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมในระยะก่อนใช้โปรแกรมฝึกอบรม ระยะหลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและระยะติดตามผลการทดลอง 1 เดือนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า (รายละเอียดตามตารางภาคผนวก จ)

3.3 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนีสิตนักศึกษาโดยรวมในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือนผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนีสิตนักศึกษาโดยรวมในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือนด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนาม พบว่าช่วงเวลาที่เปลี่ยนไปนีสิตนักศึกษาปริญญาตรีมีความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wilk's Lambda=0.12 F=10.67, 12.00 p<.05) จึงสามารถทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนีสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบได้ (รายละเอียดตามตารางในภาคผนวก ง) และการวิเคราะห์ ขนาดความสัมพันธ์และขนาดความแปรปรวนในการวัดซ้ำ พบว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนีสิตนักศึกษาโดยรวม (Mauchly's W=0.19 df=2 p<.05) และรายองค์ประกอบ จากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีขนาดความสัมพันธ์และขนาดความแปรปรวนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงต้องอ่านผลการวิจัยแบบ Greenhouse-Geiser ต่อไป (รายละเอียดตามตารางในภาคผนวก จ)

3.4 การเปรียบเทียบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนีสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือนผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนีสิตนักศึกษาโดยรวมและ

รายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือนด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated MANOVA) ดังตารางที่ 27

ตาราง 27 การเปรียบเทียบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือน(n=30)

ความกล้าหาญทางจริยธรรม	SS	df	MS	F	p
การยึดมั่นในหลักการ					
- ระยะเวลา	1.13	1.05	1.08	6.08*	<.05
- ความคลาดเคลื่อน	5.40	30.37	0.18		
การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม					
- ระยะเวลา	16.17	1.36	11.93	80.51*	<.05
- ความคลาดเคลื่อน	5.83	39.30	0.15		
พฤติกรรมทางจริยธรรม					
- ระยะเวลา	9.31	1.08	8.62	25.26*	<.05
- ความคลาดเคลื่อน	10.69	31.33	0.34		
การอดทนต่อภัยคุกคาม					
- ระยะเวลา	10.51	1.07	9.87	23.03*	<.05
- ความคลาดเคลื่อน	13.24	30.88	0.43		
การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง					
- ระยะเวลา	10.27	1.01	10.19	22.74*	<.05
- ความคลาดเคลื่อน	13.10	29.25	0.45		
ความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวม					
- ระยะเวลา	8.52	1.10	7.72	66.55*	<.05
- ความคลาดเคลื่อน	3.71	32.00	0.12		

*p<.05

จากตาราง 27 การเปรียบเทียบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวม และรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือนพบว่าระยะเวลาในการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมแตกต่างกันนิสิตนักศึกษามีความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวม ($F=66.55$ $df=1.10$ $p<.05$) และรายองค์ประกอบ ประกอบด้วย การยึดมั่นในหลักการ ($F=6.08$ $df=1.047$ $p<.05$) การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม ($F=80.51$ $df=1.36$ $p=.000$) พฤติกรรมทางจริยธรรม ($F=25.26$ $df=1.08$ $p<.05$) การอดทนต่อภัยคุกคาม ($F=23.03$ $df=1.07$ $p<.05$) และการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง ($F=22.74$ $df=1.01$ $p<.05$) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของแอลเอสดี (LSD Method) ดังตารางที่ 28

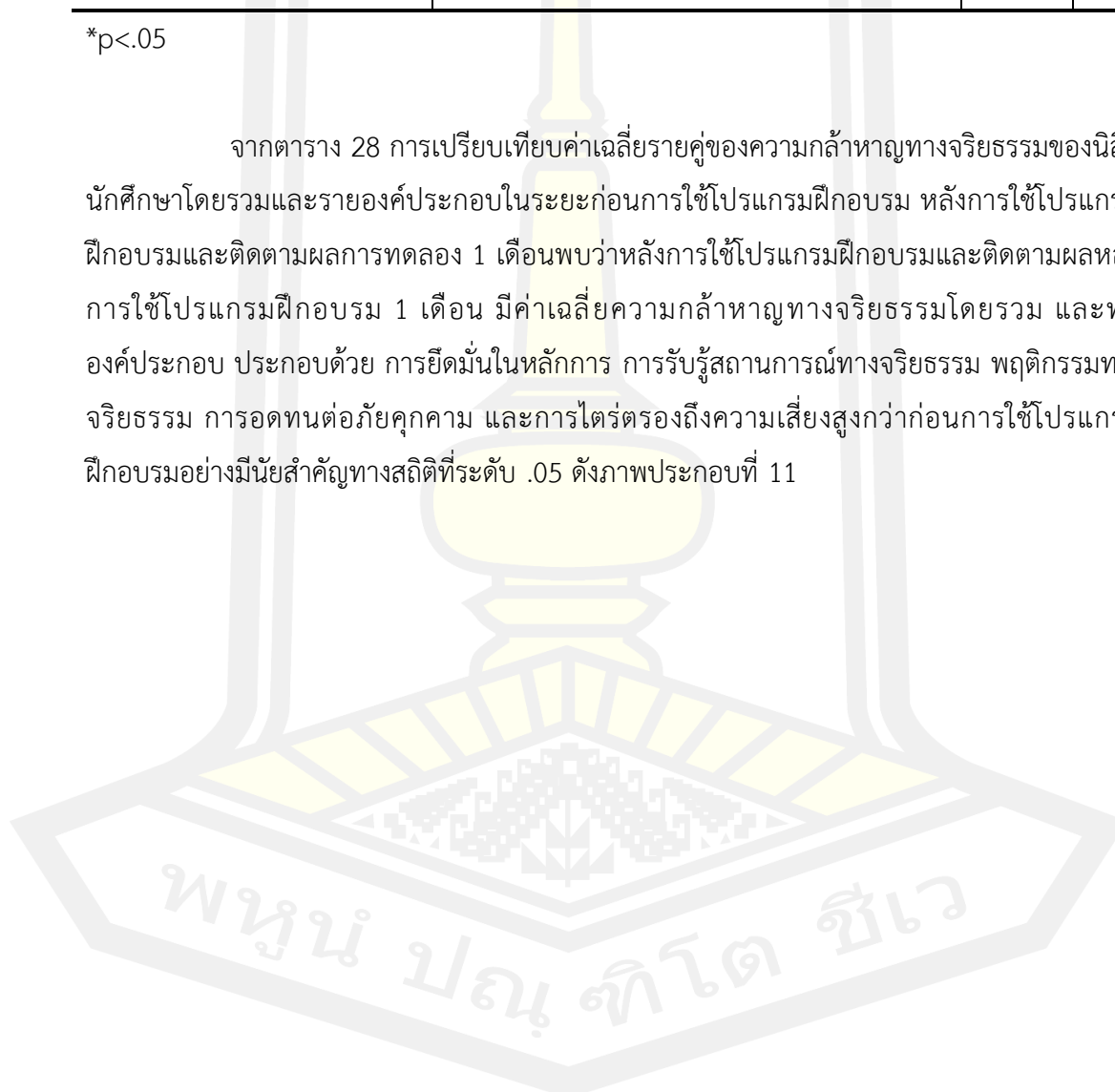
ตาราง 28 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวม และรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือน($n=30$)

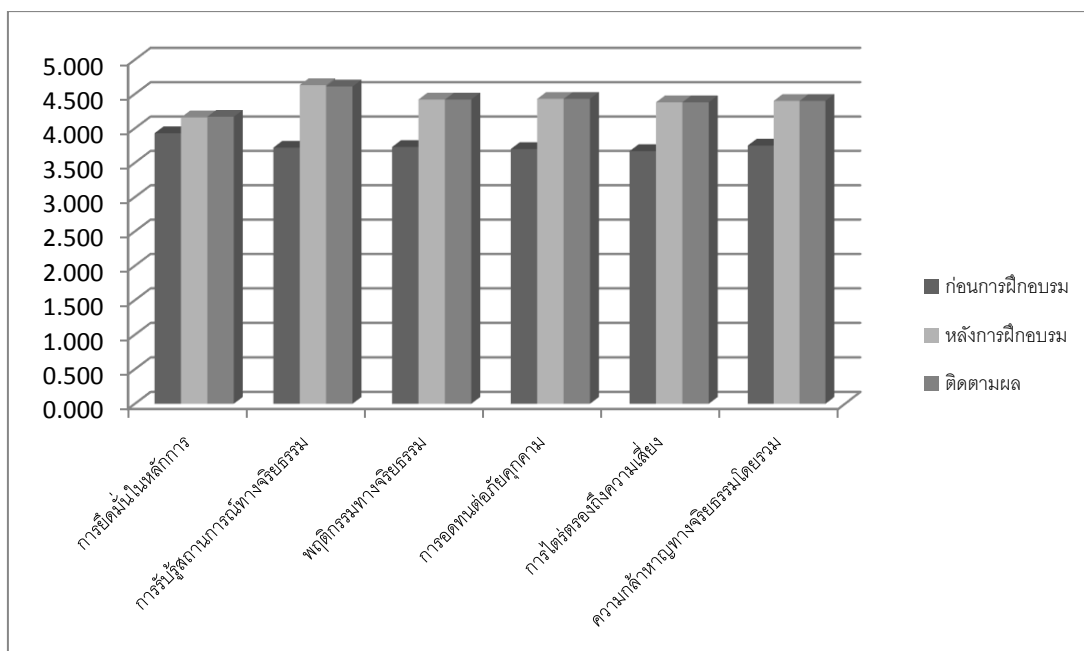
ความกล้าหาญทางจริยธรรม	การฝึกอบรมที่นำมาเปรียบเทียบ	MD	p
การยึดมั่นในหลักการ	หลัง ($\bar{X}=4.16$) - ก่อน ($\bar{X}=3.93$)	0.23*	<.05
	การติดตามผล ($\bar{X}=4.17$) - ก่อน ($\bar{X}=3.93$)	0.240*	<.05
	การติดตามผล ($\bar{X}=4.17$) - หลัง ($\bar{X}=4.16$)	0.010	.53
การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	หลัง ($\bar{X}=4.63$) - ก่อน ($\bar{X}=3.72$)	0.91*	<.05
	การติดตามผล ($\bar{X}=4.61$) - ก่อน ($\bar{X}=3.72$)	0.89*	<.05
	การติดตามผล ($\bar{X}=4.61$) - หลัง ($\bar{X}=4.63$)	-0.02	.69
พฤติกรรมทางจริยธรรม	หลัง ($\bar{X}=4.42$) - ก่อน ($\bar{X}=3.73$)	0.69*	<.05
	การติดตามผล ($\bar{X}=4.42$) - ก่อน ($\bar{X}=3.73$)	0.69*	<.05
	การติดตามผล ($\bar{X}=4.42$) - หลัง ($\bar{X}=4.42$)	0.00	1.00
การอดทนต่อภัยคุกคาม	หลัง ($\bar{X}=4.43$) - ก่อน ($\bar{X}=3.70$)	0.73*	<.05
	การติดตามผล ($\bar{X}=4.43$) - ก่อน ($\bar{X}=3.70$)	0.73*	<.05
	การติดตามผล ($\bar{X}=4.43$) - หลัง ($\bar{X}=4.43$)	0.00	1.00

การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง	หลัง (\bar{X} =4.38) – ก่อน (\bar{X} =3.67)	0.71*	<.05
	การติดตามผล (\bar{X} =4.38) – ก่อน (\bar{X} =3.67)	0.710*	<.05
	การติดตามผล (\bar{X} =4.38) – หลัง (\bar{X} =4.38)	0.00	1.00
ความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยรวม	หลัง (\bar{X} =4.40) – ก่อน (\bar{X} =3.75)	0.65*	<.05
	การติดตามผล (\bar{X} =4.40) – ก่อน (\bar{X} =3.75)	0.65*	<.05
	การติดตามผล (\bar{X} =4.40) – หลัง (\bar{X} =4.40)	0.00	1.00

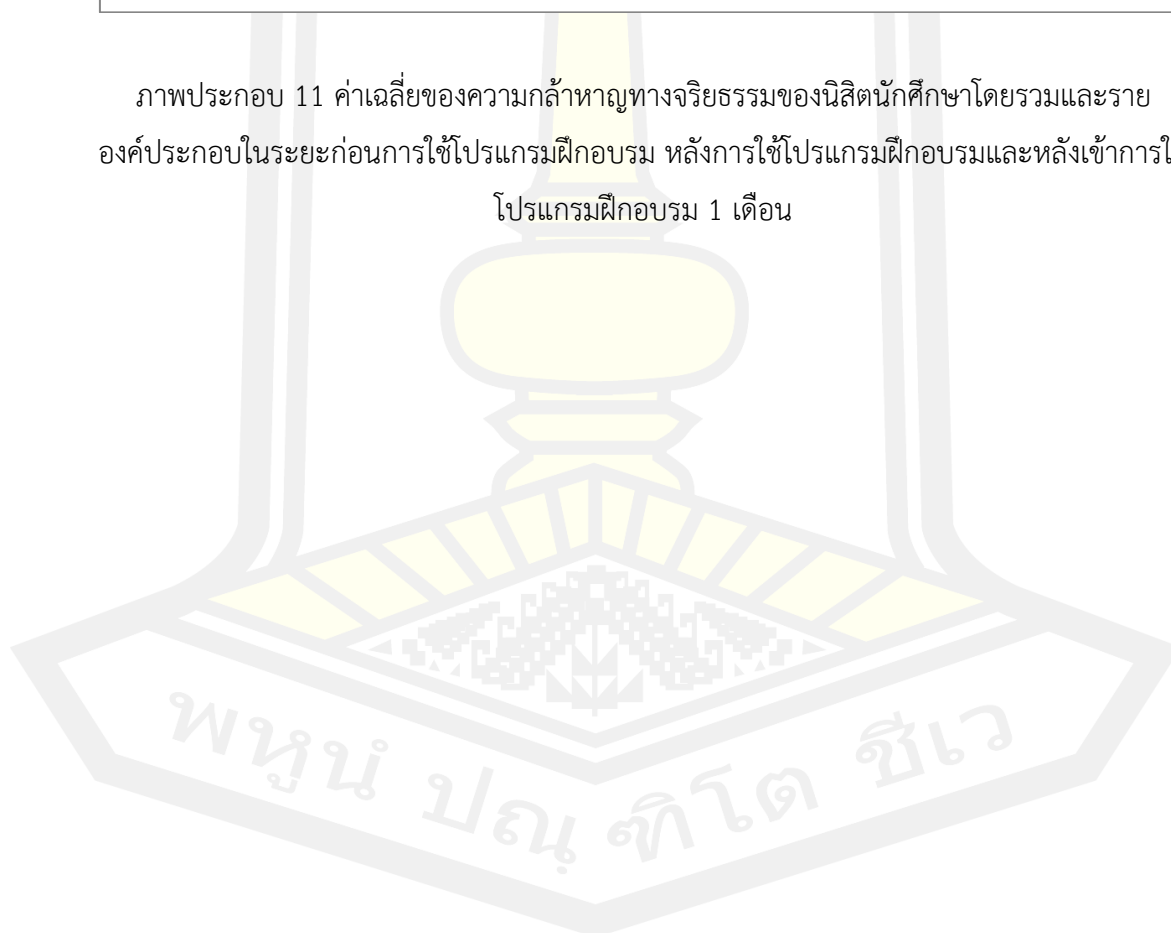
*p<.05

จากตาราง 28 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบในระบะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือนพบว่าหลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลหลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรม 1 เดือน มีค่าเฉลี่ยความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวม และทุกองค์ประกอบ ประกอบด้วย การยึดมั่นในหลักการ การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรม การอดทนต่อภัยคุกคาม และการไตร่ตรองถึงความเสี่ยงสูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังภาพประกอบที่ 11

ภาพประกอบ 11 ค่าเฉลี่ยของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบในระย่ก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและหลังเข้าการใช้โปรแกรมฝึกอบรม 1 เดือน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER และเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER โดยผลการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุป

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER จึงขอสรุปผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการยึดมั่นในหลักการ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 ด้านการอดทนต่อภัยคุกคาม ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 ด้านการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ โดยผลของการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและดัชนีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 29.56 df=20, p=.077, ค่า GFI=1.00 ค่า AGFI=0.98, ค่า RMSEA=0.02, ค่า SRMR=0.01

2. ผลการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER พบว่า โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดประสงค์ 2) ระยะเวลา 3) เนื้อหาสาระ 4) สื่ออุปกรณ์ในการฝึกอบรม 5)

การดำเนินการฝึกอบรม 6) การประเมินผลและติดตามผล โดยกระบวนการฝึกอบรมพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) 2) ค้นหาคุณค่า (Scan for Values) 3) ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) 4) ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง (Understand the Risks) 5) อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) 6) หลีกเลี่ยงสิ่งยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) 7) เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) และผลของการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่าผลของการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา จำนวน 16 กิจกรรม มีผลการประเมินโดยรวมเฉลี่ย 4.38 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 1.07 มีระดับความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ KIDDER จากกระบวนการดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมและปรับปรุงโปรแกรมการฝึกอบรมให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการนำโปรแกรมการฝึกอบรมใช้จริงกับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ชั้น จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2563 ถึงวันที่ 26 มีนาคม 2563 เป็นระยะเวลาประมาณ 2 เดือน รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 ครั้ง ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน ของนิสิตนักศึกษามาตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ ได้แก่ การตรวจสอบ การแจกแจงแบบปกติ ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความกล้าหาญทางจริยธรรมพบว่า ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบวัดของนิสิตนักศึกษามีการแจกแจงเป็นปกติ เป็นไปตามเงื่อนไขข้อตกลงของการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ และผลของการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน ของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER มีประเด็นน่าสนใจที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม พบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านการยึดมั่นในหลักการ 2) ด้านการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม 3) ด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม 4) ด้านการอดทนต่อภัยคุกคาม 5) ด้านการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง แต่ละองค์ประกอบข้างต้นเป็นส่วนที่จำเป็นของความกล้าหาญทางจริยธรรม บุคคลที่จะเรียกว่ามีความกล้าหาญทางจริยธรรม จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 5 นั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงอภิปรายผลแต่ละองค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.99 ทั้งนี้เนื่องจาก การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรมต่างๆ เป็นปัจจัยที่สำคัญอันดับแรกที่จะกระตุ้นให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม ซึ่งแนวคิดของ Miller (2005, pp. 13-16) ที่เสนอว่า การมีอยู่และการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Presence and Recognition of a Moral Situation) เป็นองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม เพราะการมีอยู่ของสถานการณ์ทางจริยธรรมมีความจำเป็น เพราะบุคคลไม่สามารถแสดงออกทางจริยธรรมได้ ถ้าหากบุคคลไม่ได้เผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายทางจริยธรรม และการรับรู้ว่าสถานการณ์ทางจริยธรรมเป็นขั้นตอนแรกที่จะนำไปสู่ความกล้าหาญทางจริยธรรม

1.2. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม (Beth) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.98 เนื่องจาก การแสดงออกทางจริยธรรมจะปรากฏชัดเจนในรูปแบบพฤติกรรมหรือการกระทำ การที่บุคคลจะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมนั้น จะต้องแสดงพฤติกรรมออกมาไม่ว่าจะทางวาจาหรือการกระทำ ซึ่งแนวคิดของ Miller (2005, pp. 13-16) อธิบายว่า พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) เป็นองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม พฤติกรรมมีความจำเป็น เพราะจะช่วยแยกแยะความกล้าหาญทางจริยธรรมจากเหตุผลเชิงจริยธรรม การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมามีอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจที่สอดคล้องกับความเชื่อทางจริยธรรมของตนและแนวคิดของ Lachman (2007, pp. 275-277) ที่อธิบายว่า การแสดงออกและการกระทำ (Expression and Action) เป็นองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม เพราะเป็นการแสดงความมุ่งมั่นในหลักการของตนเองและใช้ทักษะการเจรจาต่อรอง

1.3 องค์ประกอบด้านการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (risk) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับ 3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.87 เนื่องจากก่อนจะแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรม จะต้องมีการประเมินและรับรู้ถึงความเสี่ยงที่จะตามมา ซึ่งแนวคิดของ KIDDER (2005, pp. 7-8) ที่เสนอว่า การปรากฏตัวของสิ่งที่เป็นอันตรายเป็นวิธีเดียวที่จะรู้ว่าความกล้าหาญที่แท้จริงนั้นเป็นประเด็นที่สำคัญ คุณต้องตระหนักถึงความเสี่ยงและมองอย่างสุจริตใจที่ผล

ของการปฏิบัติตามและการไม่ปฏิบัติตาม และหากบุคคลยึดมั่นในหลักการและยินดีที่จะอดทนต่อความยากลำบาก แต่บุคคลยังไม่ได้ประเมินความเสี่ยงของการกระทำและการไม่ปฏิบัติตามอย่างจริงจังแล้ว อาจจะเรียกว่าเป็นการแสดงออกถึงโง่เขลาหรือความชอบธรรมของตัวเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Fagin-Jones and Midlarsky (2007, pp. 136-147) ได้ศึกษาพบว่า การเสี่ยงภัย (Risk-Taking) เป็นองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม เพราะการมีส่วนร่วมในการช่วยชีวิตบุคคลจะต้องมีความเต็มใจที่จะเผชิญกับสิ่งที่เป็นอันตรายตัวเองและ ครอบครัว ดังนั้นการเสี่ยงภัยจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญข้อหนึ่ง และสอดคล้องกับแนวคิดของ KIDDER (2005, p. 10) ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่เพียงแต่เกี่ยวกับการเผชิญกับความท้าทายทางกายภาพที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายของคุณเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการเผชิญกับความท้าทายทางจิตใจที่อาจทำลายชื่อเสียงและความผาสุกทางอารมณ์ของคุณการยึดมั่นในมโนธรรมสำนึกในตนเอง

1.4 องค์ประกอบด้านการอดทนต่อภัยคุกคาม (End) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับ 4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.84 อาจเป็นเพราะว่าผลกระทบจากการแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมนั้นมักจะเป็นผลกระทบเชิงลบไม่ว่าจะเป็นการถูกข่มขู่ การดูหมิ่น ความเกลียดชัง การพุดจาจากกาง เป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Sekerka, Bagozzin & Charnigo (2009, pp. 568-570) ที่พบว่า การมีความอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) เป็นองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม เพราะเป็นการเผชิญความยากลำบากในการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ซึ่งมักจะเป็นการบั่นทอนหรือการคุกคามซึ่งส่งผลต่อความอดกลั้น อดทน ซึ่งจะสะท้อนในบุคคลที่ต้องเผชิญกับความยากลำบากทั้งอันตรายและการรับรู้ หรือการคุกคามที่มีต่อความอดทน

1.5 องค์ประกอบด้านการยึดมั่นในหลักการ (Rec) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับสุดท้าย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.59 ทั้งนี้เนื่องจาก การแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมแต่ละครั้งจะประกอบด้วยหลักการทางจริยธรรมที่เป็นค่านิยมที่ตนเองยึดถือ และหลักการทางจริยธรรมนี้เองถือว่าเป็นตัวชี้วัดการกระทำที่เป็นความกล้าหาญทางจริยธรรม เพราะถ้าหากการกระทำใดที่ปราศจากหลักการอาจไม่เรียกว่าเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรม นั่นก็อาจเป็นเพียงความกล้าหาญทางกายภาพเท่านั้น ซึ่งแนวคิดของ KIDDER (2005, pp. 7-8) ที่อธิบายว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ ต้องยึดมั่นในหลักการ (Principles) เพราะหลักการคือสิ่งที่แยกแยะความกล้าหาญทางจริยธรรมจากความกล้าหาญ ในเรื่องของการยึดมั่นในหลักการของความกล้าหาญทางจริยธรรมจึงเป็นเรื่องของความซื่อสัตย์ ความเชื่อมั่นที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ที่ถูกระบุโดยค่านิยมหลัก 5 ประการ คือ ความกล้าที่จะซื่อสัตย์ (Honesty) รับผิดชอบ (Responsibility) เคารพ (Respect) ยุติธรรม (Fairness) และความเห็นอกเห็นใจ (Compassion) สอดคล้องกับการศึกษาโมเดลการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของครูของ พักตร์

วิภา น่อสุวรรณ (2555, หน้า 87) ที่พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การยืนยันองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้วัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาได้อย่างเที่ยงตรง

2. ผลของพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาตามแนวคิดของ KIDDER พบว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเป็นโปรแกรมที่มีคุณภาพและมีความเหมาะสมระดับมากโดยมีผลการประเมินโดยรวมเฉลี่ย 4.38 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 1.07 ส่งผลให้ระดับพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการฝึกอบรมถูกพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการที่เหมาะสมผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่หลากหลาย และผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบ นิยามศัพท์และจุดมุ่งหมายของแต่ละกิจกรรม โดยกิจกรรมถูกพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 5 องค์ประกอบ ประกอบกับแนวคิดกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ที่มีขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม 7 ขั้นตอนได้แก่ 1) ประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) 2) ค้นหาคุณค่า (Scan for Values) 3) ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) 4) ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง (Understand the Risks) 5) อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) 6) หลีกเลี่ยงสิ่งยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) 7) เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) ซึ่งแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอนนี้มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 5 องค์ประกอบ ซึ่งทำให้กิจกรรมแต่ละครั้งสามารถพัฒนาองค์ประกอบได้ทุกองค์ประกอบ ในการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมแต่ละครั้ง ผู้วิจัยยึดแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER โดยกำหนดเนื้อหาที่มีลักษณะประเด็นปัญหาทางจริยธรรมอาจจะเป็นเรื่องเล่าแบบอย่างทางจริยธรรม กรณีศึกษา ตัวอย่างวีรบุรุษหรือตัวอย่างสถานการณ์จริง เพื่อฝึกให้นิสิตนักศึกษาได้นำขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนไปวิเคราะห์กรณีศึกษา ซึ่งอธิบายได้ด้วยแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER (2005, pp. 243-244) ที่เสนอว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่สามารถที่จะเรียนรู้และฝึกฝนได้ ด้วยผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรมที่หลากหลายวิธี วิธีที่เห็นนิยมใช้ในการเรียนรู้และการสอนความกล้าหาญทางจริยธรรมมี 3 วิธีดังนี้ 1) การบรรยายและการอภิปราย (Discourse and discussion) 2) การเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมและการเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ (Modeling and Mentoring) และ 3) ฝึกฝนความกล้า

หาญและมีความเพียรอย่างต่อเนื่อง (Practice and Persistence) คือพยายามหาวิธีที่จะสร้างทักษะของเราด้วยการทำสิ่งที่กล้าหาญ Mc Cain and Aristotle (Miller, 2005, p. 23) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการได้มาซึ่งความกล้าหาญว่า เพื่อที่จะได้รับความกล้าหาญเราต้องบังคับตัวเองเพื่อใช้ความกล้าหาญ คือต้องฝึกการใช้ความกล้าหาญเพื่อให้เกิดเป็นความเคยชินและจะต้องค้นหาสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมเพื่อใช้ในการทดสอบ ความกล้าหาญจะไม่เกิดกับบุคคลที่ไม่ได้รับการฝึกฝนและ Aristotle and Plato (Miller, 2005, pp. 21-23) ได้พูดถึงวิธีการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถพัฒนาได้ด้วยการสอนและการฝึกฝน เพราะเขาไม่เชื่อว่าจริยธรรมของมนุษย์จะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ การศึกษาตามแนวคิดของเขามุ่งไปที่ด้านจิตวิญญาณไม่ใช่ด้านร่างกาย การดูแลจิตวิญญาณ ดังนั้นมนุษย์จะต้องได้รับการศึกษาในด้านคุณธรรม การศึกษาไม่ใช่เพียงทำให้เกิดความกล้าทางจริยธรรมเท่านั้นแต่ยังทำให้บุคคลมีคุณธรรมด้วย ดังนั้นการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจริยธรรมในมนุษย์ และยังพูดต่อไปอีกว่า การศึกษาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคุณธรรม เด็กที่เป็นวัยรุ่นจะต้องได้รับการสอนด้านคุณธรรม อย่างไรก็ตามเด็กที่เป็นเยาวชนจะยังไม่สามารถเข้าใจคุณธรรมได้อย่างเต็มที่ พวกเขาจะต้องอาศัยตัวแบบหมายถึงบุคคลที่เป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรม เด็กจะต้องได้รับการสอนและฝึกฝนเพื่อให้เกิดพฤติกรรมด้านคุณธรรม อริสโตเติลเชื่อว่า ถ้าหากเด็กไม่ได้รับการฝึกนิสัยที่ดี พวกเขา ก็จะเป็นกลายเป็นคนไม่ดี ดังนั้นกิจกรรมทุกกิจกรรม (14 กิจกรรม) จะเน้นฝึกให้นิสิตนักเรียนนำกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมไปวิเคราะห์กรณีศึกษาครบทั้ง 7 ขั้นตอนและมีคู่มือประกอบการฝึกอบรมด้วย ด้วยเหตุนี้การจัดกิจกรรมทุกครั้ง จึงเป็นการจัดกิจกรรมที่สามารถพัฒนาได้ครบ 5 องค์ประกอบ และมีการเน้นพัฒนาองค์ประกอบหลักในแต่ละกิจกรรมด้วย

3. ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ KIDDER พบว่าผลจากการฝึกอบรมทำให้คะแนนแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม ทั้งนี้เนื่องจาก นิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมทั้ง 16 ครั้ง ได้รับความรู้ เข้าใจเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมและ ได้ฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ทางจริยธรรมตามขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีการตั้งคำถามกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาคิดวิเคราะห์สามารถใช้เหตุผลในการคิดและตัดสินใจอย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดความมั่นใจที่จะแสดงออกความกล้าหาญทางจริยธรรมมาก ซึ่งแนวคิดการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมกลุ่มแนวคิดจิตพิสัยที่อธิบายว่า ในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของบุคคลนั้น สิ่งสำคัญจะต้องกระตุ้นให้คนได้รับรู้เข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ตระหนักเห็นคุณค่าของสิ่งที่ปฏิบัติที่ควรยึดถือเป็นหลักการและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และทั้ง 14 กิจกรรม ได้ฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้นำขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมมาวิเคราะห์กรณีศึกษาครบทั้ง 7 ขั้นตอนและใช้เทคนิคการอบรม

ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การอภิปราย การใช้แบบอย่างทางจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้ฝึกฝนความกล้าหาญทางจริยธรรมผ่านเทคนิควิธีการที่หลากหลายและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวความคิดพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER (Kidder, 2005, pp. 243-244) ที่เสนอว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่สามารถที่จะเรียนรู้และฝึกฝนได้ ด้วยผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรมที่หลากหลายวิธี วิธีที่เห็นนิยมใช้ในการเรียนรู้และการสอนความกล้าหาญทางจริยธรรมมี 3 วิธี ดังนี้ 1) การบรรยายและการอภิปราย (Discourse and Discussion) 2) การเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมและการเป็นพี่เลี้ยงคอยแนะนำ (Modeling and Mentoring) 3) ฝึกฝนและมีความเพียรอย่างต่อเนื่อง และเนื้อหาในแต่ละกิจกรรมมีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่ขัดแย้งทางจริยธรรม อาจเป็นเรื่องเล่า กรณีศึกษา หรือเกี่ยวกับตัวอย่างของคนที่เป็นฮีโร่ที่เป็นแบบอย่างความกล้าหาญทางจริยธรรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกวิเคราะห์และเกิดแรงจูงใจที่อยากจะปฏิบัติตาม ซึ่งแนวความคิดพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ พระปริยัติธาดา (พระปริยัติธาดา, 2558, หน้า 37-38) ที่เสนอว่า การพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมนั้นจะใช้วิธีการสอนและการฝึกฝนจนเกิดเป็นเคยชินหรือผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม โดยขั้นตอนในการสอนและฝึกความกล้าหาญทางจริยธรรมจะเริ่มต้นจากการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขัดแย้งทางจริยธรรม ซึ่งอาจเป็นเรื่องเล่า หรือการนำเสนอตัวแบบที่สะท้อนถึงความกล้าหาญโดยการเล่าตัวอย่างหรือการอ่านประวัติผู้ที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยกตัวอย่างผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นฮีโร่ และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม จนซาบซึ้ง สามารถพัฒนาให้เกิดความรู้สึกภายในจิตวิญญาณ จนมีแรงจูงใจที่จะอยากจะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมเหมือนบุคคลเหล่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bronstein, Fox, Kamon, and Knoll, (2007, pp. 661-674) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า การที่บุคคลจะพูดหรือแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ที่อันตรายหรือเป็นภัยคุกคาม ดังนั้นสถานการณ์ประเด็นปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องเล่าหรือการนำเสนอตัวแบบที่สะท้อนถึงความกล้าหาญหรือการอ่านประวัติผู้ที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยกตัวอย่างผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นฮีโร่และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญเบื้องต้นที่จะใช้ในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Christensen, Barnes, and Rees, (2007, pp. 5-13) ได้ศึกษาพบว่า การเปิดเผยเรื่องที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา ช่วยเพิ่มให้นิสิตนักศึกษามีความกล้าหาญทางจริยธรรม และนอกจากนี้ จุดเด่นของโปรแกรมการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER จากการวิเคราะห์พบว่า กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบทั้ง 5 ประกอบจึงทำให้การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งสามารถพัฒนาได้ทั้ง 5 องค์ประกอบอีกด้วย ในการใช้โปรแกรมฝึกอบรมครั้งนี้ ทำให้ผู้เข้าอบรมจำนวน 30 มีความกล้าหาญทางจริยธรรมก่อนการทดลอง หลังการทดลองและติดตามผลการทดลอง 1 เดือน ที่สูงขึ้นแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองและติดตามผลการทดลอง 1 เดือน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Christensen, Barnes and Rees (2007, pp. 83-92) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการตัดสินใจเพื่อที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม เปรียบเทียบวิธีการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีการสอนทั้ง 4 แบบ (การสอนแบบดั้งเดิม, แบบแนะนำ, แบบสะท้อนและแบบอย่างทางจริยธรรม) เพื่อพัฒนาการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม การวัดการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรม วัดตามองค์ประกอบของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 4 ข้อ ของ Rest (Rest's four Component Model ได้แก่ การรู้สึกไวทางจริยธรรม (Moral Sensitivity) การตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral Judgment) แรงจูงใจทางจริยธรรม (Moral Motivation) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Action) วิธีการทดลองใช้การทดลองแบบกึ่งทดลองกับการทดสอบก่อนและหลังการทดลองเราเปรียบเทียบประสิทธิผลของวิธีการสอนแบบต่าง ๆ โดยทดลองกับนักเรียนสาขา บัญชี จำนวน 211 คน ระยะเวลา 1 ภาคเรียนผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนแบบดั้งเดิม แบบสะท้อนและแบบอย่างทางจริยธรรมแต่ละวิธีช่วยเพิ่มการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนการสอนแบบแนะนำไม่ได้ช่วยเพิ่มการตัดสินใจที่จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญ และผลหลังการทดลองกับติดตามผลการทดลอง 1 เดือน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าตัวอย่างที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับการฝึกฝนความกล้าหาญอย่างต่อเนื่องตามจำนวนเวลาอย่างครบถ้วนคือ 16 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมงครึ่ง ซึ่งอธิบายได้ด้วยแนวคิดของธอร์นไดค์เกี่ยวกับการเรียนรู้กฎแห่งการใช้ (Law of Use) ที่เสนอว่า พฤติกรรมใดที่อินทรีย์ได้มีการกระทำอยู่เสมอ ๆ หรือ มีการฝึกฝนเป็นประจำไม่ได้ทั้งช่วงไว้นาน อินทรีย์ย่อมจะเกิดทักษะและกระทำพฤติกรรมนั้นได้ดี (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542, หน้า 91-92) และผู้เข้าร่วมโปรแกรมเกิดการจดจำเนื้อหาแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมซึ่งเป็นแบบวัดชุดเดียวกันที่เคยทำมาแล้วจึงเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ในทางบวก ตามแนวคิดการถ่ายโอนโดยความคล้ายคลึงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Identical Component) ที่มีใจความว่า การเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่งจะถ่ายโอนในทางบวกไปยังการเรียนรู้อีกสถานการณ์หนึ่ง ก็ต่อเมื่อการเรียนรู้ทั้ง 2 สถานการณ์นี้มีองค์ประกอบที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน ดังนั้นคะแนนหลังการทดลองและติดตามผลการทดลอง 1 เดือน จึงไม่แตกต่างกัน (ประสาธ อิศรปริดา, 2531, หน้า 220-222)

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมแล้วนั้นพบว่า องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม 5 องค์ประกอบ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ หรือผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับความกล้าหาญทาง

จริยธรรมในการนำแบบวัดองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมไปใช้วัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเองว่ามีความกล้าหาญทางจริยธรรมมากน้อยเพียงใด

1.2 แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบวัดสำหรับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หากต้องการไปใช้กับกลุ่มอื่นที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา ควรดำเนินการปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับบริบทและตัวอย่างที่จะศึกษาและในบางขั้นตอนมีข้อคำถามมากเกินไปทำให้ใช้เวลานาน ดังนั้น ผู้ที่สนใจนำไปใช้ อาจปรับลดข้อคำถามให้น้อยลงได้

1.3 เนื่องจากความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นพฤติกรรมขั้นสุดยอดในบรรดาพฤติกรรมทางจริยธรรมทั้งหลาย ในสังคมไทยมีการพูดถึงเรื่องนี้น้อยมาก ดังนั้น ครู อาจารย์ในสถาบันการศึกษาทุกระดับ สามารถบูรณาการสอดแทรกเรื่องความกล้าหาญทางจริยธรรมเข้ากับรายวิชาอื่น ๆ ได้ เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรมในชั้นเรียนได้

1.4 ปัจจุบันโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้จัดการเรียนการสอนวิชาด้านทุจริตศึกษาให้กับนักเรียน จากการวิเคราะห์หลักสูตรด้านทุจริตศึกษาพบว่า มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม ดังนั้นครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาด้านทุจริตศึกษาได้

1.5 โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาและนำไปทดลองใช้แล้วและส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนระดับพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรมสูงขึ้น ดังนั้น ครู อาจารย์ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา หน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ หรือผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมสามารถนำโปรแกรมฝึกอบรมไปใช้หรือปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน นักศึกษา หรือบุคลากรในสังกัดของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษาองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมกับนิสิตนักศึกษาในภูมิภาคอื่น หรือกับกลุ่มตัวอย่างที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เพื่อต้องการความรู้เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมในบริบทสังคมไทยที่หลากหลายมากขึ้น

2.3 เนื่องจากแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมมีหลายแนวคิด ควรมีการพัฒนารูปแบบโปรแกรม บทเรียนเพื่อเสริมสร้างความกล้าหาญทางจริยธรรมตามองค์ประกอบที่ศึกษาไว้ด้วยเทคนิคหรือแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมรูปแบบอื่น ๆ เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ดียิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนในระดับชั้นปี หรือกลุ่มสาขาวิชาในผู้เรียนระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- จกกลณี ชุตินาเทวินทร์. (2542). *การฝึกอบรมเชิงพัฒนา*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน.
- ชูชัย สมितिไกร. (2556). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุสิต ชาวเหลือง. (2554). การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ. *วารสารการศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์*, 7(1), 18-32.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2554). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทวี ท่อแก้ว. (2527). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทวีป อภิสสิทธิ์. (2555). *เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วี พรินท์.
- ทิตนา แคมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- ไท คำล้าน. (2551). *การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา*. (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล. (2551). *การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- นนทวัฒน์ สุขผล. (2543). *เทคนิคการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- นฤมล มณีงาม. (2547). *การพัฒนาโปรแกรมสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานตามหลักการเรียนรู้การรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นักรบ ระวีการณ. (2540). *การจัดฝึกอบรมและการเป็นวิทยากร*. นครปฐม: โครงการศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2554). *จิตวิทยาการประชุม อบรม สัมมนา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2531). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- ปริญญา มีสุข. (2552). *ผลการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู*.

- (ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิ่นพร ศรีปลั่ง และพงษ์ประเสริฐ หกสุวรรณ. (2558). การศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา ด้วยกระบวนการอภิปัญญา. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 5(2), 7–16.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พระปริยัติธาดา. (2558). *ความกล้าหาญทางจริยธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท*. (ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2551). *ความกล้าหาญทางจริยธรรมของคนในสังคมไทย*. ออนไลน์.
<http://www.vcharkarn.com/blog/39848>.
- พระมหาอุทัย วชิรเมธี. (2556). *สังคมไทยกับการสร้างความกล้าหาญทางจริยธรรมตอนที่ 1*.
ออนไลน์. <http://www.oknation.nationtv.tv/blog/inthailandmag/2013/09/02/entry>
- พวงแก้ว กิจธรรม. (2552). *การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย.
- พัศตรีวิภา หน่อสุวรรณ. (2555). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของครู: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามภูมิหลังของครู*. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธทาส อินทปัญโญ. (2559a). *มรดกธรรมที่ข้าพเจ้าขอฝากไว้*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พุทธทาส อินทปัญโญ. (2559b). *หोजดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ความกล้าหาญทางจริยธรรม : คุณค่าของท่านพุทธทาสที่มีต่อสังคม*. ออนไลน์.
<https://www.facebook.com/buddhadasaarchives/posts/10155110781755535>
- พลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). *โมเดลสมการโครงสร้าง*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รังสรรค์ โฉมยา. (2558). 21st CENTURY SKILLS: Rethinking How Students Learn ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* 22, 9(4), 222–2377.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. ออนไลน์.
<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2553/A/045/1.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561*.
ออนไลน์. <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/199/T19.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี*

สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. ออนไลน์.

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/056/T_0012.PDF

เรวดี ทรงเที่ยง. (2548). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานของหัวหน้าช่างในศูนย์บริการรถยนต์สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.

(ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิมลรักษ์ ศาสนดิธรรม. (2557). *บัณฑิตไทย ไมโกง*. ออนไลน์.

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=27123&filename=thai_national_assembly

วีโรจน์ สารรัตน์. (2551). การประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา สู่กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยและพัฒนา. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 4(1), 3-18.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์คุณธรรม. (2561). *โครงการสำรวจสถานการณ์คุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทย*. ออนไลน์.

<https://www.Moralcenter.or.th/images>.

สมคิด บางโม. (2551). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3.

มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานตามข้อบังคับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยจรรยาข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2552*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2562). *สถิติอุดมศึกษา*. ออนไลน์.

<http://www.info.mua.go.th/info>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2564).

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. ออนไลน์.

https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2561). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2560*. ออนไลน์.

https://www.opdc.go.th/uploads/files/2560/1203.2_v12_60.pdf

สุทธิพร บุญส่ง. (2550). *คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทริปเพิล กรุ๊ป.

สุธาสนี ธนพถุฒิบดี และคณะ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม*

- จริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). *การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. (ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- หรรษา สุขกาล. (2543). *การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการทำงานระหว่างเรียน เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในการทำงานของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยสาขาวิชาอุดมศึกษา*. (ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพรรณ พรสีมา. (2537). *เทคนิคการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2560). *ความกล้าหาญคืออะไร*. ออนไลน์. <https://www.punmai.co.th>
- Bandura, A. (1999). Moral disengagement in the perpetuation of inhumanities. *Personality and Social Psychology Review*, 3(3), 193–209.
- Bandura, A. (2008). Social cognitive theory. In *International encyclopedia of communication* (pp. 4654–4659). Oxford, UK: Blackwell.
- Barr, M. J., & L. A. K. (1990). *Introduction Elements of program Development, Developing Effective Student Services Program*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Batson, C. D., Kenedy, C. L., Nord, L-A, Fleming, D. A., Marzette, C. M., Lishner, D.A., Ayer, R. E., Kolchinsky, L.M., & Zerger, T. (2007). Anger at unfairness: Is it moral outrage European. *Journal of Social Psychology*, 13(37), 1272–1285.
- Berkowitz, L., & Lutterman, K. (1968). The tradinal Socially Responsible Personality. *Public Opinion Quarterly*, 32(3), 169–185.
- Brett. (2009). *Developing Manly Courage*. Online. <https://www.artofmanliness.com/2009/02/08/developing-manly-courage>
- Brief, A.P. and Motowidlo, S. (1986). Prosocial Organizational Behavior. *Academy of Management Review*, 11(4), 710–725.
- Bronstein, P., Fox, J. B., Kamon, L. J., & Knoll, L. (2007). Parenting and Gender as Predictors of Moral courage in Late Adolescence: A Longitudinal Study. *Springe*

Science & Business Media, 56(10), 661–674.

- Carolyn, B. (2013). *How to Develop a Training Program on the Job*. Online.
<http://www.wikihow.com/Develop-a-Training-Program-on-the-Job>
- Christensen, D., Barnes, J., & Rees, D. (2007a). Developing Resolve to Have Moral Courage: A Field Comparison of Teaching Methods. *Journal of Business Ethics Education*, 6(4), 79–96.
- Christensen, D., Barnes, J., & Rees, D. (2007b). DEVELOPING THE RESOLVE TO HAVE MORAL COURAGE: AN EXPERIMENT WITH ACCOUNTING STUDENTS. *Journal of Accounting, Ethics & Public Policy*, 7(1), 134–149.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis* (2nd ed.). Erlbaum.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334.
- Davis, M. (1983). Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44(1), 113–126.
- Fagin-Jones, S., & Midlarsky, E. (2007). Courageous altruism: Personal and situational correlates of rescue during the Holocaust. *The Journal of Positive Psychology*, 2(2), 136–147.
- Finfgeld, D. L. (1999). Courage as a process of pushing beyond the struggle. *Qualitative Health Research*, 9(6), 803–814.
- Floyd, T. . (2009). Moral Vision, Moral Courage, and the formation of the lawyer's professional identity. *Mississippi Law Review*, 11(28), 339–351.
- Goldstein, I. L. (1993). *Training in Organization: Need Assessment, Development, and Evaluation*. California: Pacific Grove.
- Goud, N. (2007). Courage: It's nature and development. *Journal of Humanistic Counseling*, 5(8), 102–116.
- Greitemeyer, T., Fischer, P., Kastenmüller, A., & Frey, D. (2006). Civil courage and helping behavior: Differences and similarities. *European Psychologist*, 7(11), 90–98.
- Hannah, S. T., Avolio, B. J., and Walumbwa, O. F. (2011). Relationships between Authentic Leadership, Moral Courage, and Ethical and Pro-Social Behaviors.

Business Ethics Quarterly, 21(4), 555–578.

- Hannah, S. T., Sweeney, P. J., & Lester, P. B. (2010). The courageous mindset: A dynamic personality system approach to courage. In *The psychology of courage: Modern research on an ancient virtue* (pp. 125–148). Washington, DC: American Psychological Association.
- Hermann, A. & Meyer, G. (2000). Was fordert, was hinder Zivilcourage? Ergebnisse einer empirischen Studie. In *Zivilcourage lernen. Analysen- Modelle- Arbeitshilfen* (pp. 70–85). Baden-Wurttemberg: Landeszentrale fur politische Bildung.
- Hoffman, M. L. (2000). *Empathy and moral development: Implications for caring and Justice*. New York: Cambridge University Press.
- Houle, C. (1996). *The Design of Education*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Jennifer, T. (2017). Moral courage. *Reflections on Healthcare Management Public*, 1(1), 17–20.
- John w. best & james v. kahn. (1989). *Research in Education*. Prentice Hall 388.
- Kanaya, T. & Light, D. (2005). Factors Influencing Outcomes from a Technology-focused Professional Development Program. *Journal of Research Technology in Education*, 37(3), 313–329.
- Kayser, N. D., Greitemeyer, Fischer, P. & Frey, D. (2010). Why mood affects help giving, but not moral courage. *European Journal of Social Psychology*, 34(40), 1136–1157.
- Kenney, J. & M. R. (1986). *Training Interventions*. Britain: Institute of Personnel Management.
- Kidder, R. M., & Bracy, M. (2001). *Moral Courage A White Paper*. Camden. ME: Institute for Global Ethics.
- Kidder, R. M. (1995). *How good people make tough choices: resolving the dilemma of ethical living*. New York: Simon and Schuster.
- Kidder, R. M. (2005). *Moral courage*. New York: Harper Coolin Publishe.
- Kirk, R. E. (1995). *Experimental Design: Procedures for the Behavioral Sciences* (3rd ed.). California: Pacific Grove.
- Knowles, M. S. (1980). *The Modem Practice of Adult Education from Pedagogy to*

- Andragogy*. New York: The Adult Education Company.
- Kuhl, U. (1986). *Selbstsicherheit and prosoziales Handeln (Self-assurance and prosocial behavior)*. Munchen: Profil.
- Lachman, V. D. (2007a). Moral courage: a virtue in need of development. *Ethics Law and Policy*, 16(2), 131–133.
- Lachman, V. D. (2007b). Moral courage in action: case studies. *Ethics Law and Policy*, 16(4), 275–277.
- Lennick, D. and Kiel, F. (2005). Moral Intelligence. *A Merican Journal of Industrial and Business Managemetn*, 6(4), 22–24.
- Lopez, S. J., O’Byrne, K. K., & Peterson, S. (2003). Profiling courage. In *Positive psychological assessment: A handbook of models and measures* (pp. 185–197). American Psychological Association.
- Lopez, S. J., Rasmussen, H. N., Skorupski, W. P. (2010). Folk conceptualizations of courage. In *The psychology of courage* (pp. 23–46). Washington, DC: American Psychological Association.
- Margaret A. M. (2007). *Life Stories of Authentic leaders in Hing her Education Administration*. University of Texas.
- Marsh, Herbert W, Kit-Tai H, & Zhonglin, W. (2004). Structural Equation Models of Latent Interactions: Evaluation of Alternative Estimation Strategies and Indicator Construction. *Psychological Methods*, 9(3), 275–300.
- Michele, B. (2001). *Building Moral Intelligence “The Seven Essential Virtues that Teach kids to do The Righting*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Miller, W. I. (2000). *The mystery of courage*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Miller, W. I. (2005). *Moral Courage: Definition and Development*. New York: Ethic Resource Center.
- Montada, L., & Schneider, A. (1989). Justice and emotional reactions to the disadvantaged. *Socail Justice Research*, 3(5), 313–344.
- Murray, J. S. (2010). Moral Courage in Healthcare: Acting Ethically Even in the Presence of Risk. *Online Journal of Issues in Nursing*, 15(3), 171–176.
- Niesta, D., Greitemeyer, T., Fischer, P., & Frey, D. (2008). *No fruit of the mood: The impact of mood on high and low-cost prosocial behavior*. American:

Psychological Association.

Olivier, S. (2011). *Moral courage in organization*. Online.

<https://www.adb.org/knowledge-solutions>

Osswald, S., Greitemeyer, T., Fischer, P., & Frey, D. (2008a). Effects of social norms on high-cost prosocial behavior. *European Journal of Social Psychology*, 40(7), 1136–1157.

Osswald, S., Greitemeyer, T., Fischer, P., & Frey, D. (2008b). What fosters bystander intervention in a costly situation? Predicting intervention in a discrimination situation: personality variables and values. *European Journal of Social Psychology*, 40(7), 1136–1157.

Osswald, S., Greitemeyer, T., Fischer, P., & Frey, D. (2010). What is moral courage? Definition, explication, and classification of a complex construct. In *The psychology of courage* (pp. 149–164). Washington, DC: American Psychological Association.

Pizarro, D. A., & Beer, J. S. (2007). Deciding versus reacting: Conceptions of moral judgment and the reason-affect debate. *Review of General Psychology*, 11(2), 99–111.

Plato. (1968). *The Republic of Plato. Translated with notes and an interpretive essay by Allan Bloom*. New York: Basic Books.

Putnam, D. (2010). Philosophical roots of the concept of courage. In *The psychology of courage* (pp. 9–22). Washington, DC: American Psychological Association.

Putnam, D. (2010). Philosophical roots of the concept of courage. In *The psychology of courage* (pp. 9–22). Washington, DC: American Psychological Association.

Sekerka, E. L., & Bagozzin, P. (2007). Moral courage in the Workplace: Moving to and from the desire and decision to act. *Business Ethics: A European Review*, 16(7), 132–149.

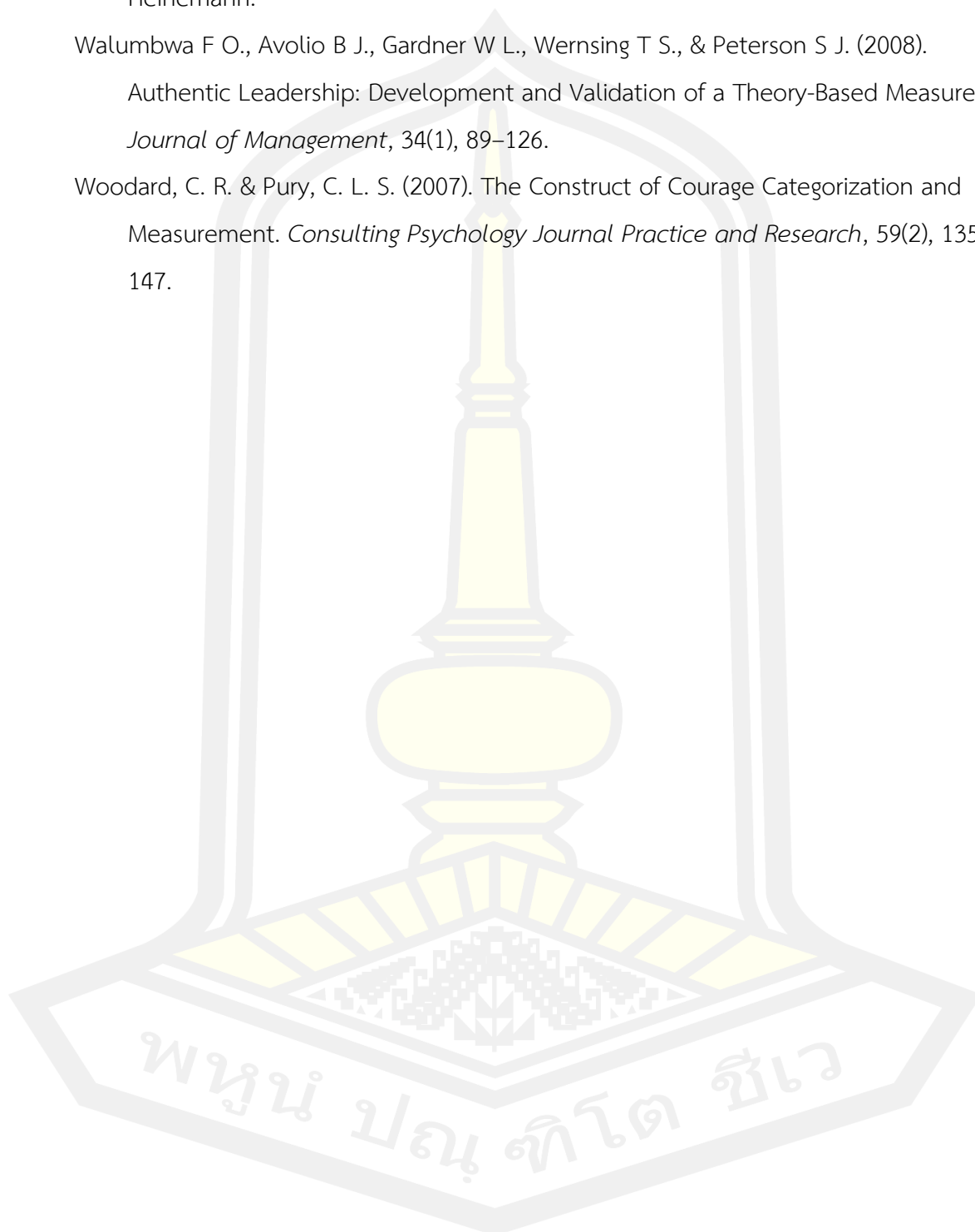
Sekerka, E. L., Bagozzin, P. B., & Charnigo, R. (2009). Facing Ethical Challenges in the Workplace: Conceptualizing and Measuring Professional Moral Courage. *Journal of Business Ethics Education*, 89(34), 556–579.

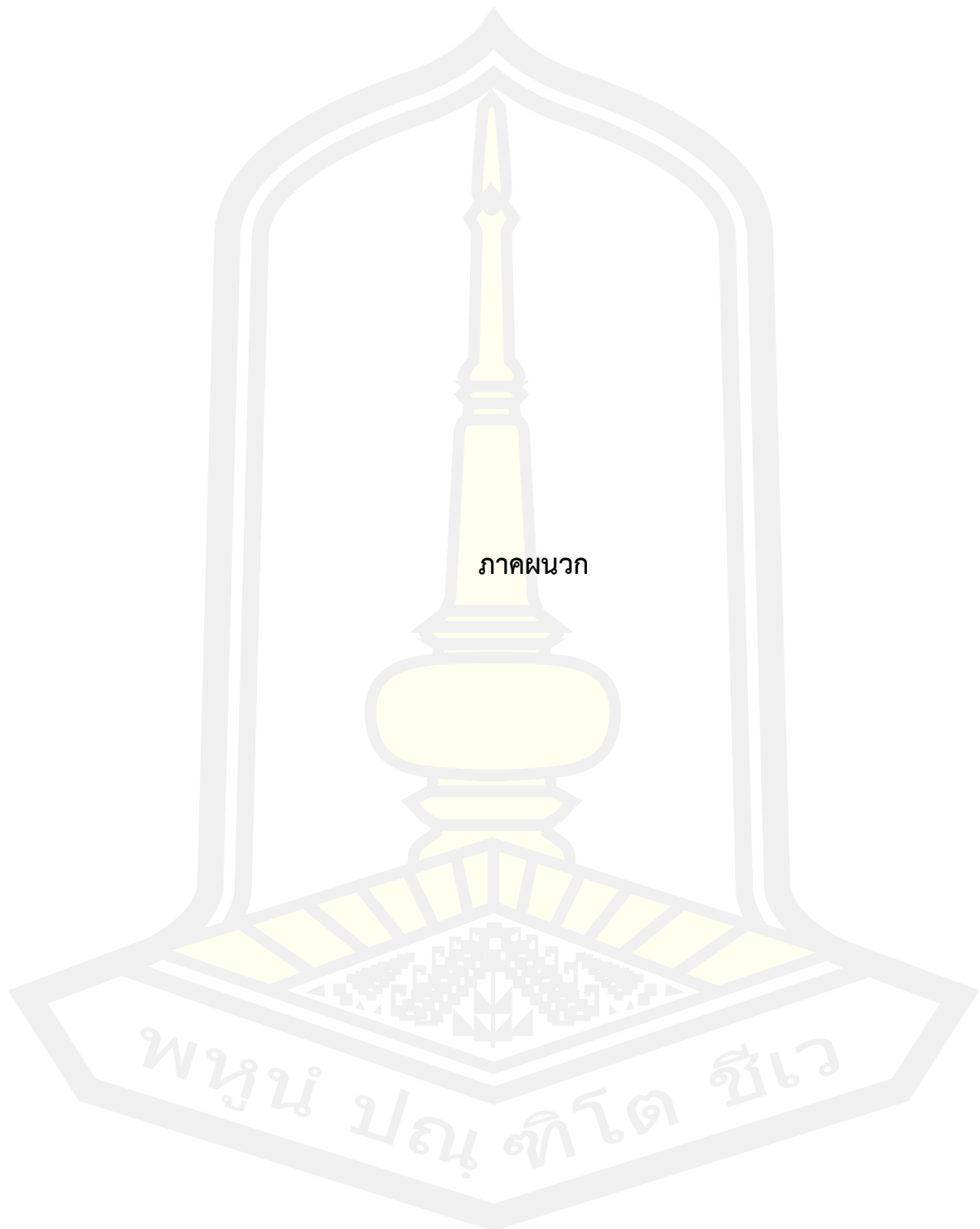
Seth, I. (2012). *Childhood Discipline and the Development of Moral Courage*. University of Massachusetts, Lowell.

Stredwick, J. (2000). *Human Resource Management*. Oxford, UK: Butterworth-Heinemann.

Walumbwa F O., Avolio B J., Gardner W L., Wernsing T S., & Peterson S J. (2008). Authentic Leadership: Development and Validation of a Theory-Based Measure†. *Journal of Management*, 34(1), 89–126.

Woodard, C. R. & Pury, C. L. S. (2007). The Construct of Courage Categorization and Measurement. *Consulting Psychology Journal Practice and Research*, 59(2), 135–147.

ภาคผนวก

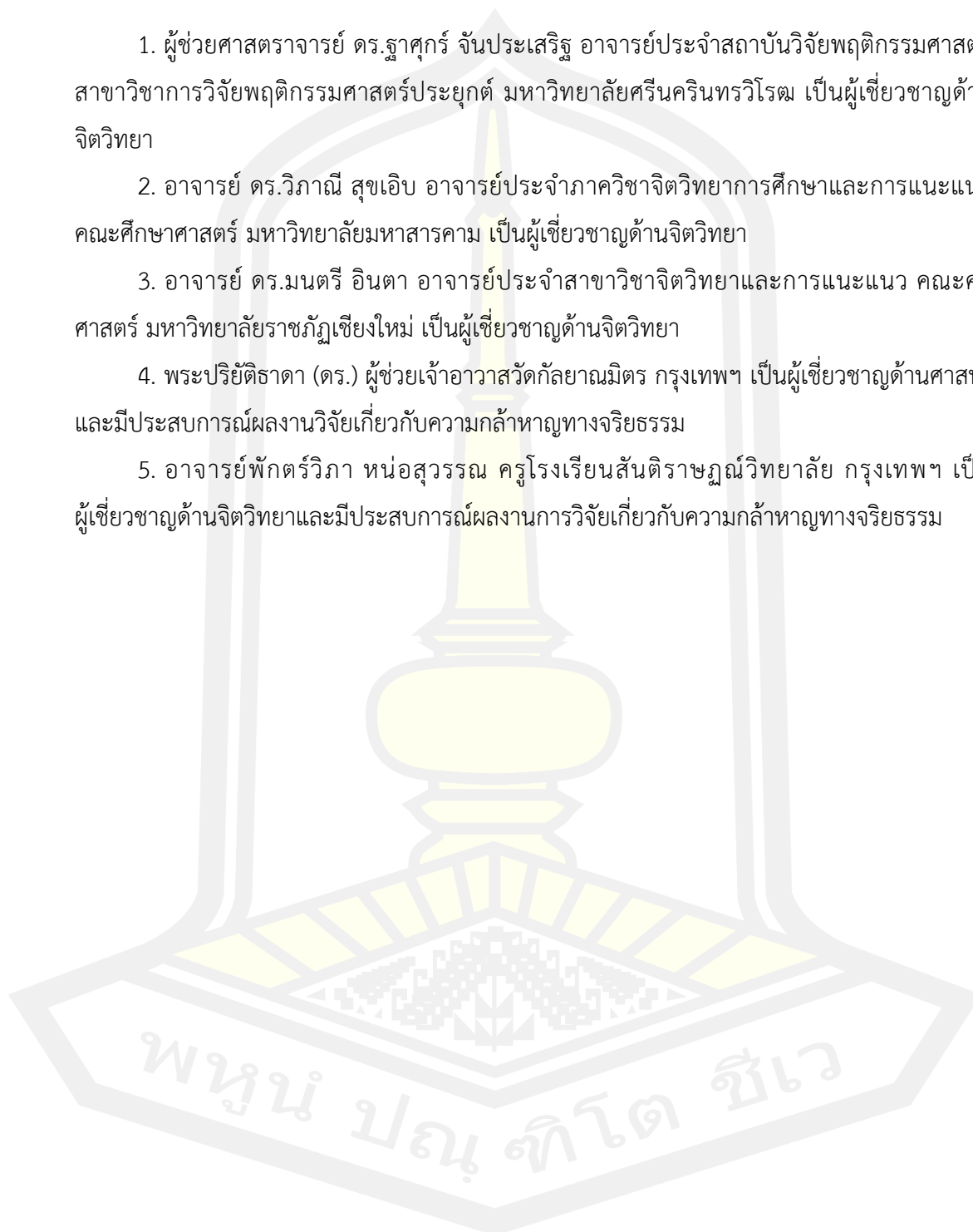
พหุมนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและหนังสือราชการ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์เพื่อหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาศุภร์ จันประเสริฐ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
2. อาจารย์ ดร.วิภาณี สุขเอิบ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
3. อาจารย์ ดร.มนตรี อินตา อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
4. พระปริยัติธาดา (ดร.) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดกัลยาณมิตร กรุงเทพฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา และมีประสบการณ์ผลงานวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม
5. อาจารย์พัชกรวิภา หน่อสุวรรณ ครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและมีประสบการณ์ผลงานการวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

ที่ อว 0605.5(2) / ว 1060

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

20 มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อหาวิทยานิพนธ์ องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ฐาศุภร์ จันประเสริฐ

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปร.ด. จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อหาวิทยานิพนธ์ องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847935559

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216

ที่ อว 0605.5(2) / ว 1060

วันที่ 20 มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อหาวิทยานิพนธ์ องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้

เรียน อาจารย์ ดร.วิภาณี สุขเอิบ

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปร.ด. จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อหาวิทยานิพนธ์ องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2) / ว 1060

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

20 มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อหาวิทยาคัพพ์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้

เรียน อาจารย์ดร.มนตรี อินตา

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษากศวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร พร.ด. จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อหาวิทยาคัพพ์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847935559

ที่ อว 0605.5(2) / ว 1060

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

20 มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อหาวิทยานิพนธ์ องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้
เรียน อาจารย์ ดร.พัทตรีวิภา หน่อสุวรรณ

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนา ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิด ของ KIDDER ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมี ประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อหา วิทยานิพนธ์ องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

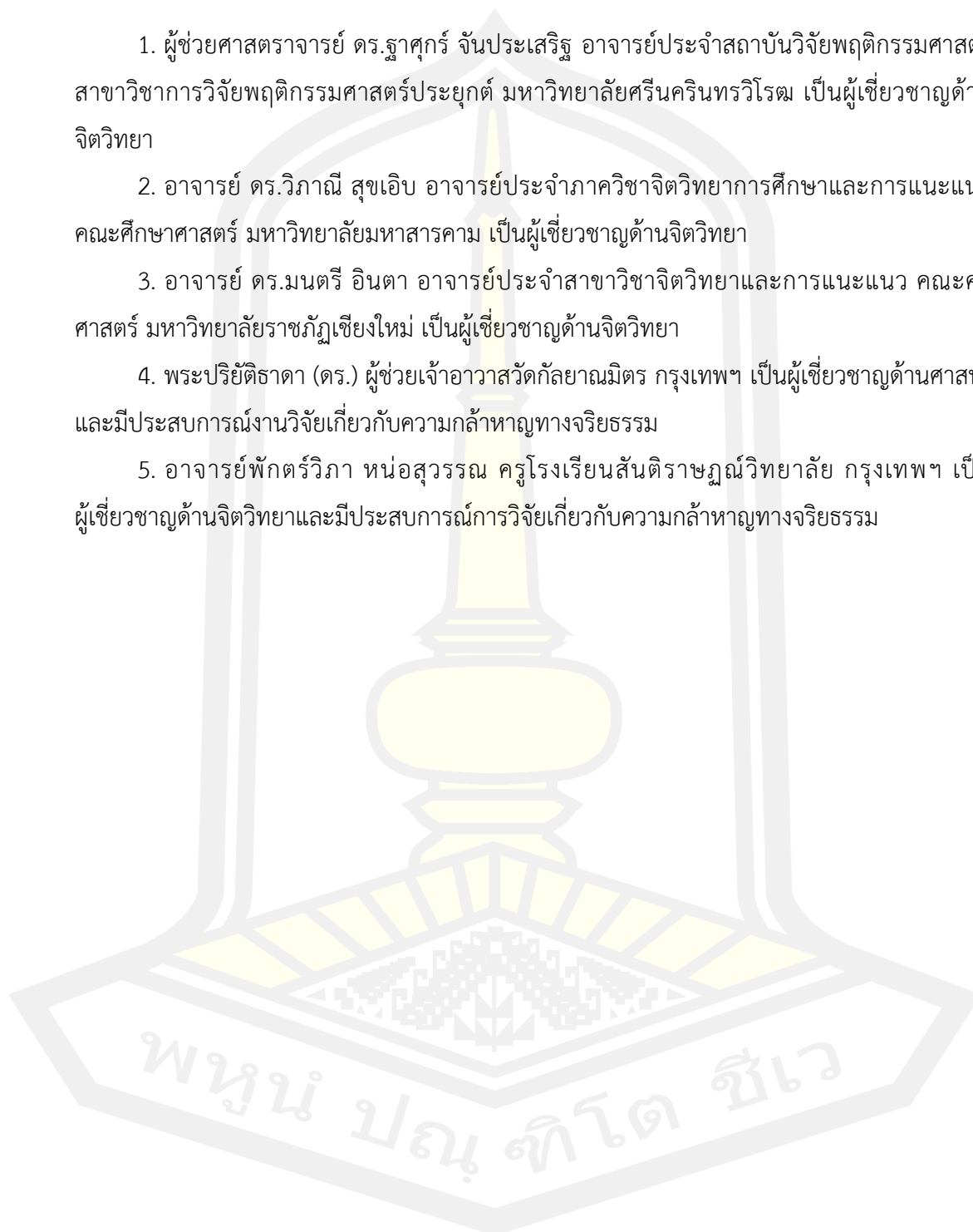
งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847935559

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาศุภร์ จันประเสริฐ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
2. อาจารย์ ดร.วิภาณี สุขเอิบ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
3. อาจารย์ ดร.มนตรี อินตา อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
4. พระปริยัติธาดา (ดร.) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดกัลยาณมิตร กรุงเทพฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา และมีประสบการณ์งานวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม
5. อาจารย์พัศตร์วิภา หน่อสุวรรณ ครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและมีประสบการณ์การวิจัยเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม

ที่ อว 0605.5(2) / ว1735

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

30 สิงหาคม 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาสุภกร จันประเสริฐ

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847935559

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216

ที่ อว 0605.5(2) / 1911

วันที่ 10 กันยายน 2562

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.วิภาณี สุขเอิบ

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของKIDDER ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปร.ด. จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอลงความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2) / ว1735

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

30 สิงหาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.มนตรี อินตา

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตร ปริญญาตรี สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847935559

ที่ อว 0605.5(2) / ว1735

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

30 สิงหาคม 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นมัสการ พระปรีดิธาดา (ดร.)

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำหลักสูตร พร.ด. จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847935559

ที่ อว 0605.5(2) / ว1735

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

30 สิงหาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์พัทตรีวิภา หน่อสุวรรณ

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาตรี สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

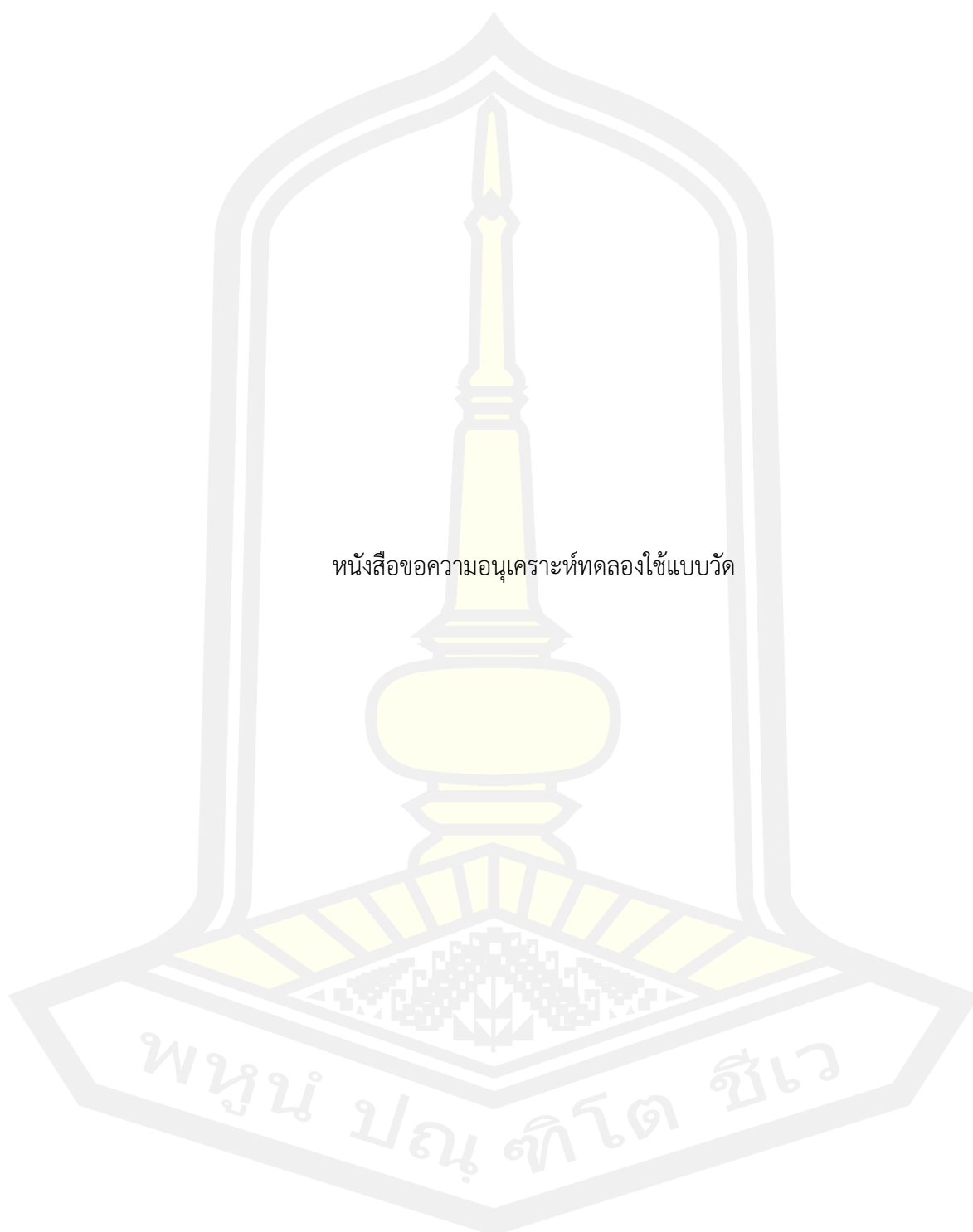
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847935559

ที่ อว 0605.5(2) /

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

3 ตุลาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพลิต นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (ปร.ด.) จิตวิทยา โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายประสาร ศรีพงษ์เพลิต ทำการทดลอง ใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

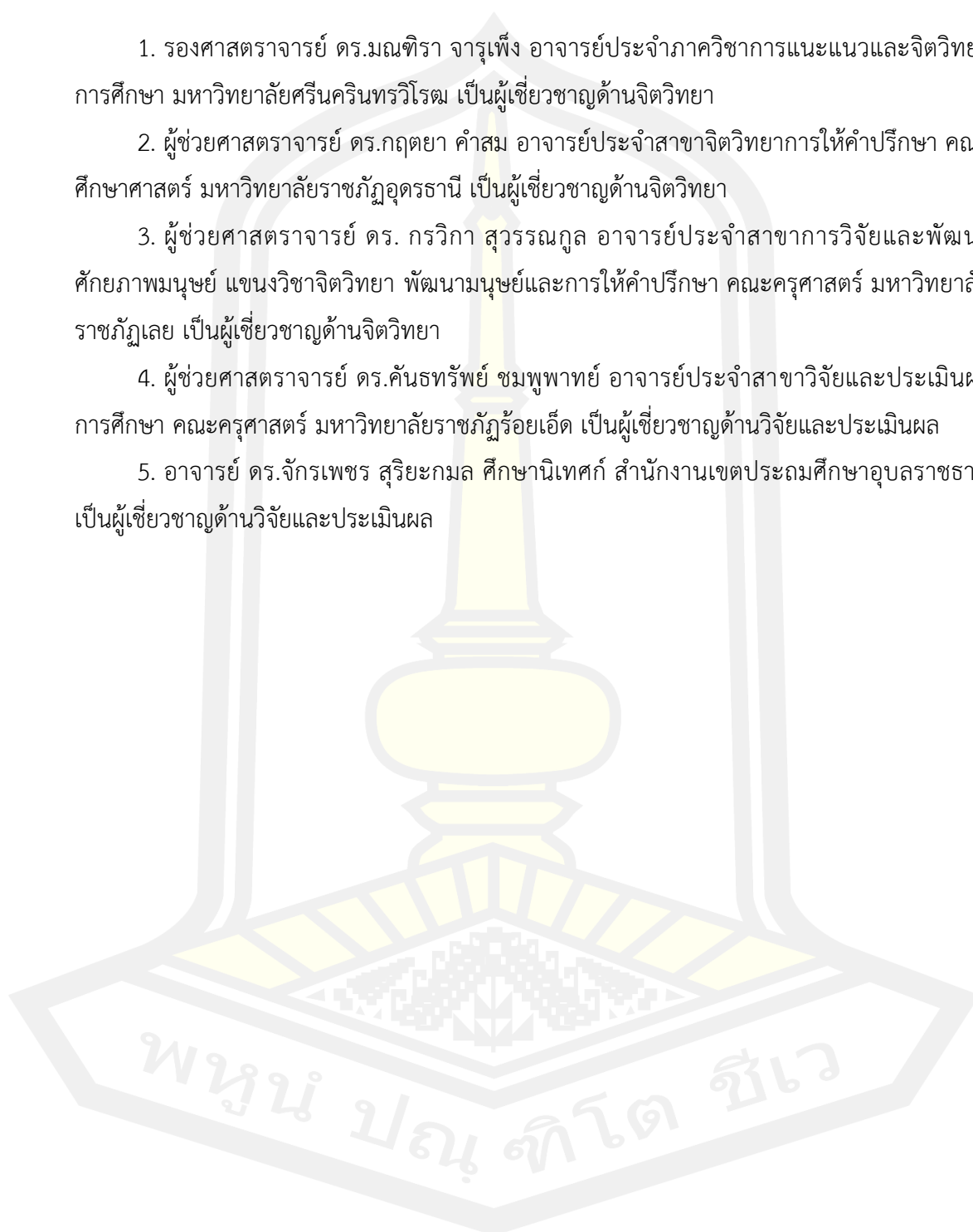
(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847935559

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยา คำสม อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรวิกา สุวรรณกุล อาจารย์ประจำสาขาการวิจัยและพัฒนา ศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาจิตวิทยา พัฒนามนุษย์และการให้คำปรึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันธทรัพย์ ชมพูพาทย์ อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผล
5. อาจารย์ ดร.จักรเพชร สุริยะกมล ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตประถมศึกษาอุบลราชธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผล

ที่ อว 0605.5(2)/ว3098

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

28 ตุลาคม 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การศึกษาและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของKIDDER” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (ปร.ด.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของKIDDER เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847935559

ที่ อว 0605.5(2)/ว3098

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

28 ตุลาคม 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตวรรณ คำสม

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เหล็ก นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การศึกษาและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของKIDDER” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (ปร.ด.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของKIDDER เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847935559

ที่ อว 0605.5(2)/ว3098

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

28 ตุลาคม 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรวิกา สุวรรณกุล

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพลิต นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การศึกษาและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของKIDDER” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (ปร.ด.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของKIDDER เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิต 0847935559

ที่ อว 0605.5(2)/ว3098

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

28 ตุลาคม 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันทรีย์ ชมภูพาศย์

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การศึกษาและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของKIDDER” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (ปร.ด.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของKIDDER เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไป ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847935559

ที่ อว 0605.5(2)/ว3120

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

30 ตุลาคม 2563

เรื่อง ขออนุญาตครูเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.จักรเพชร สุริยะกมล

ด้วย นายประสาร ศรีพงษ์เพ็ด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การศึกษาและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของKidder” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (ปร.ด.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

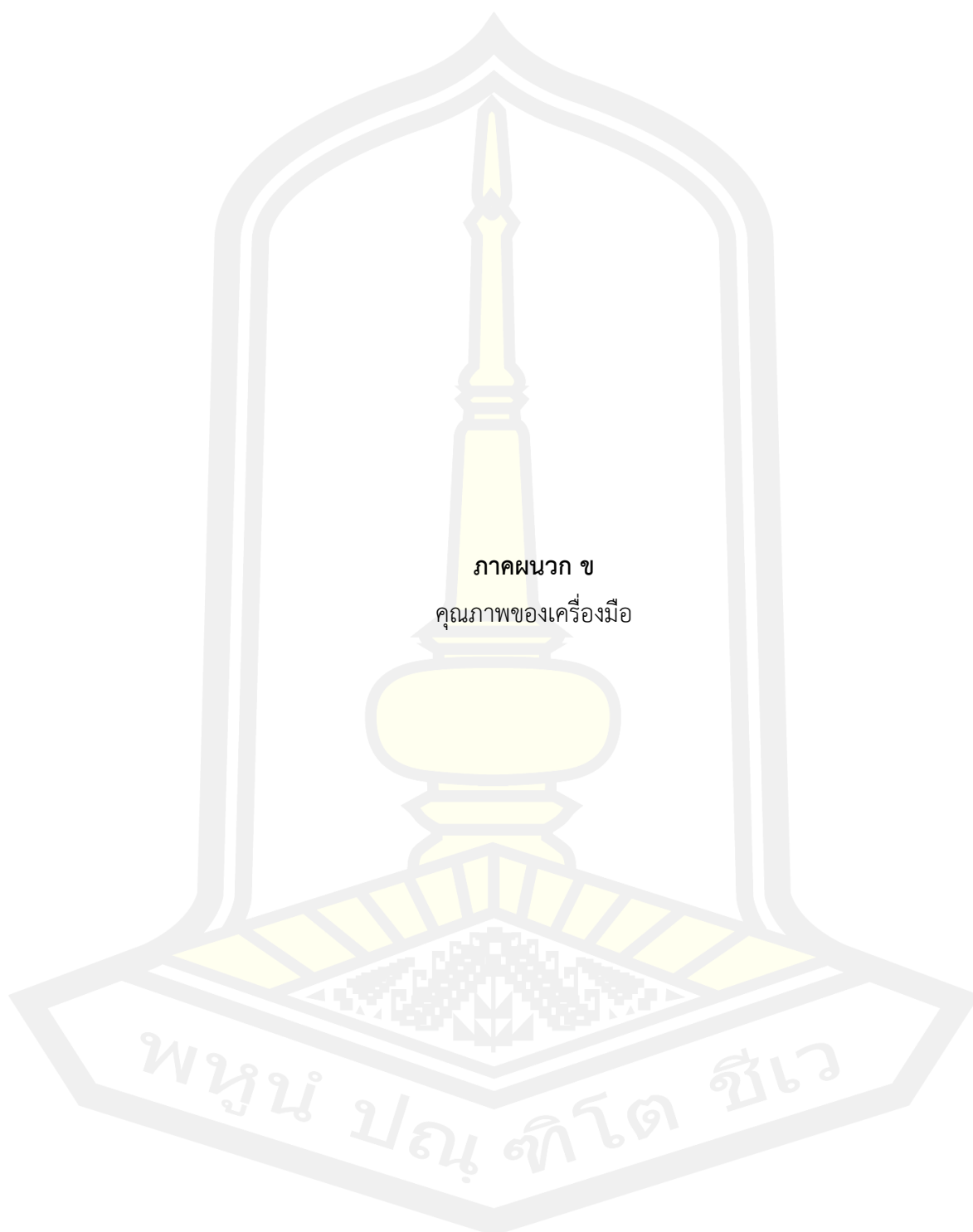
เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตครูจากท่านเป็นขออนุญาตครูเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของKIDDER เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847935559

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือ

พหุบัณฑิตวิทยา

ตาราง ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมจากการพิจารณาของ
ผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ข้อ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					Σx	IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3	4	5			
1. การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation 1.1 ประเมินสถานการณ์ (assess situation))	1	1	-1	1	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
	2	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	3	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	4	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	5	0	1	0	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
	6	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
1.2 การตรวจสอบคุณค่า (Scan for Values)	7	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	8	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	9	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	10	0	0	0	1	0	1	0.2	ตัดออก
	11	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
1.3 การไตร่ตรองถึงอันตราย (contemplate dangers)	12	1	1	1	-1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
	13	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	14	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	15	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	16	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
2. การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats)	17	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	18	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	19	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
2.1. การอดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship)	20	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	21	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	22	0	0	0	1	0	1	0.2	ตัดออก
2.2 อดทนต่อความกลัว (endure the fear)	23	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	24	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้

	25	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	26	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	27	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
3.การยืนมั่นในหลักการ (standing up for Principles)	28	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	29	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	30	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
3.1 ความซื่อสัตย์ (Honesty)	31	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	32	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	33	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
3.2 รับผิดชอบ (Responsibility)	34	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	35	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	36	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	37	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	38	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
3.3 เคารพ (Respect)	39	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	40	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	41	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	42	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	43	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
3.4 ยุติธรรม (Fairness)	44	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	45	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	46	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	47	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	48	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
3.5 ความเห็นอกเห็นใจ (Compassion)	49	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	50	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	51	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	52	1	-1	1	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
	53	1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	54	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้

4. เหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning)	55	1	0	0	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
	56	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
4.2 ประโยชน์นิยม (utilitarianism)	57	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	58	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	59	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
4.3 หน้าที่นิยม (deontological)	60	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	61	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	62	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
	63	-1	-1	0	1	0	-1	-0.2	ตัดออก
	64	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
5. ลักษณะส่วนบุคคล (Individuality) 5.1 การตระหนักรู้ อารมณ์ (Emotional awareness)	65	1	1	0	-1	1	2	0.4	ตัดออก
	66	1	1	0	-1	1	2	0.4	ตัดออก
	67	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	68	1	0	1	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
	69	1	1	0	-1	1	2	0.4	ตัดออก
	5.2 การกำกับตนเอง (self-regulation)	70	1	1	1	1	1	5	1.0
71		1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
72		1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
73		1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
74		1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
75		1	0	1	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้
5.3 บรรทัดฐานทาง สังคม (social norms)	76	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	77	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	78	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	79	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	80	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
6. พฤติกรรมทาง จริยธรรม (Moral Behavior) 6.1 พฤติกรรมทาง	81	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	82	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	83	0	0	0	0	1	1	0.2	ตัดออก
	84	1	1	1	0	1	4	0.8	คัดเลือกไว้

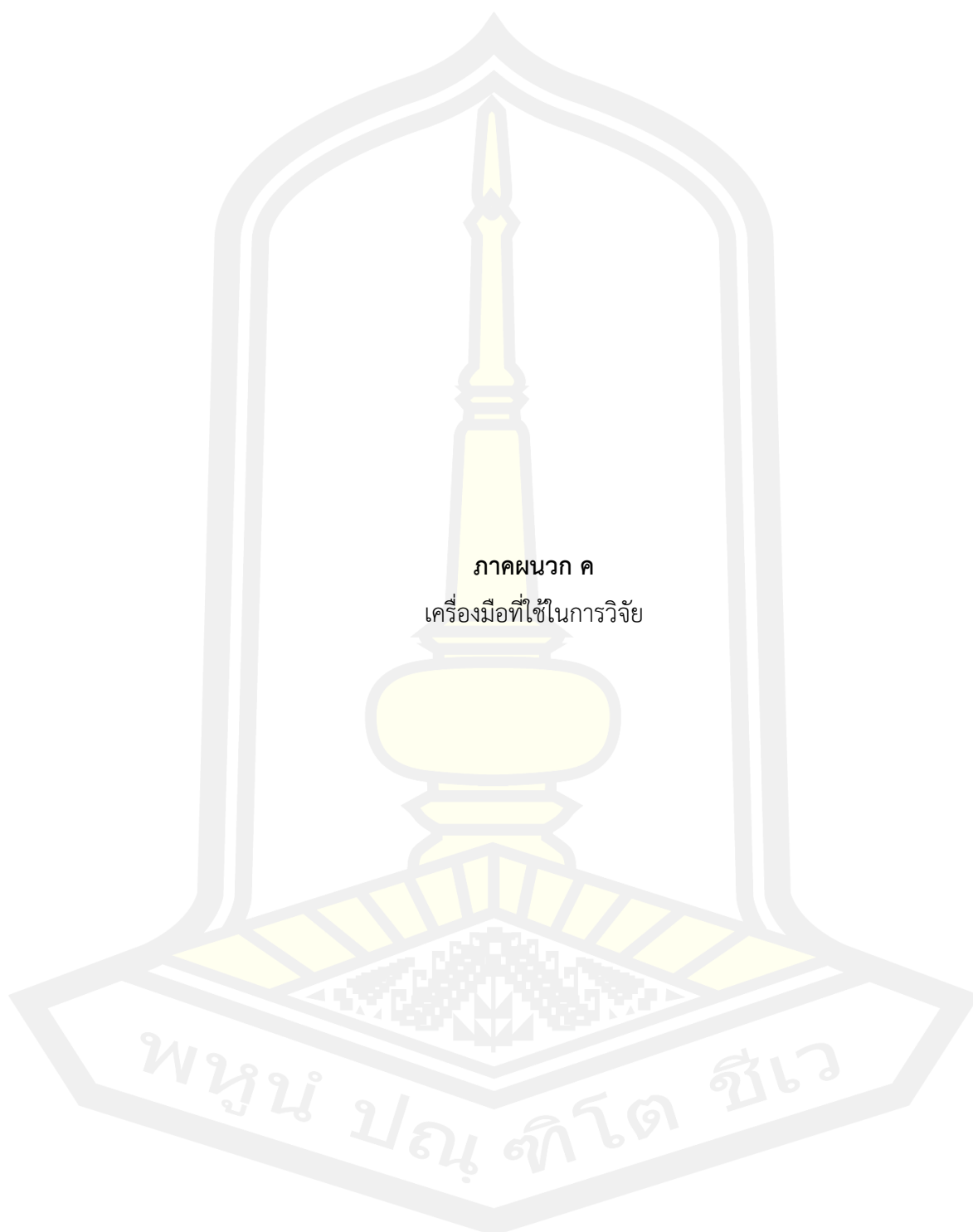
จริยธรรมที่แสดงออก ทางการพูด (talking Behavior)	85	1	0	1	0	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
6.2 พฤติกรรมทาง จริยธรรมที่แสดงออก ทางการกระทำ (acting Behavior)	86	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	87	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	88	1	1	1	1	1	5	1.0	คัดเลือกไว้
	89	1	0	0	1	1	3	0.6	คัดเลือกไว้
	90	1	1	0	1	1	4	0.8	คัดเลือกไว้

ตาราง ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม
จำนวน 69 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ($\alpha = 0.95$)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1. การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม จำนวน 12 ข้อ ($\alpha = 0.739$)	1.1 ประเมินสถานการณ์	1	0.212	0.511
		2	0.467	
		3	0.365	
		4	0.351	
		5	0.463	
	1.2 การตรวจสอบคุณค่า	6	0.292	0.370
		7	0.333	
		8	0.453	
		9	0.293	
		10	0.373	
		11	0.513	
		12	0.454	
2. การอดทนต่อภัย คุกคาม จำนวน 8 ข้อ ($\alpha = 0.628$)	2.1. การอดทนต่อความ ยากลำบาก	13	0.339	0.627
		14	0.388	
		15	0.532	
		16	0.507	

		17	0.217	
	2.2 อดทนต่อความ	18	0.318	0.131
		19	0.520	
		20	0.252	
3.การยึดมั่นในหลักการ จำนวน 22 ข้อ ($\alpha = 0.893$)	3.1 ความซื่อสัตย์	21	0.442	0.588
		22	0.506	
		23	0.427	
		24	0.381	
		25	0.370	
	3.2 รับผิดชอบ	26	0.530	0.641
		27	0.563	
		28	0.584	
		29	0.509	
	3.3 เคารพ	30	0.629	0.698
		31	0.459	
		32	0.674	
		33	0.594	
	3.4 ยุติธรรม	34	0.573	0.288
		35	0.623	
		36	0.243	
	3.5 ความเห็นอกเห็นใจ	37	0.548	0.661
		38	0.611	
		39	0.596	
		40	0.294	
41		0.276		
42		0.615		
4. เหตุผลทางจริยธรรม จำนวน 8 ข้อ ($\alpha = 0.720$)	4.1 ประโยชน์นิยม	43	0.248	0.469
		44	0.413	
		45	0.371	
		46	0.479	

	4.2 หน้าที่นิยม	47	0.521	0.635
		48	0.614	
		49	0.584	
		50	0.550	
5.ลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 11 ข้อ ($\alpha = 0.823$)	5.1 การตระหนักรู้ อารมณ์	51	0.255	0.354
		52	0.395	
	5.2 การกำกับตนเอง	53	0.667	0.757
		54	0.505	
		55	0.449	
		56	0.630	
		57	0.267	
		58	0.639	
	5.3 บรรทัดฐานทาง สังคม	59	0.599	0.590
		60	0.542	
		61	0.535	
6. พฤติกรรมทาง จริยธรรม จำนวน 8 ข้อ ($\alpha = 0.694$)	6.1 พฤติกรรมทาง จริยธรรมที่แสดงออก ทางการพูด	62	0.332	0.158
		63	0.246	
		64	0.221	
	6.2 พฤติกรรมทาง จริยธรรมที่แสดงออก ทางการกระทำ	65	0.259	0.696
		66	0.308	
		67	0.310	
		68	0.474	
		69	0.447	

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุณ ปณ จิตโต สีเว

แบบสัมภาษณ์การวิจัยระยะที่ 1

เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของKIDDER

ผู้สัมภาษณ์ นายประสาร ศรีพงษ์เพลิด นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์

1. เพื่อค้นหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมคืออะไร
2. ท่านทราบได้อย่างไรว่า สถานการณ์เช่นใดที่จะต้องใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรม
3. กรุณาเล่าประสบการณ์ของท่านเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม
4. ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรม
5. ท่านคิดว่า คุณลักษณะของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร และมีพฤติกรรมบ่งชี้อะไรบ้าง

แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER โดยมี รศ.ดร.รังสรรค์ โฉมยา เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความกล้าหาญทางจริยธรรม โดยข้อมูลที่ได้จะนำมาสู่การออกแบบในการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

2. แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1) การยืนมั่นในหลักการ (standing up for Principles)
- 2) การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (recognizing Moral Situation)
- 3) พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)
- 4) การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats)
- 5) การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (contemplated the risks)

3. ข้อมูลที่นิสิตนักศึกษารอกลงในแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม จะไม่มีผลต่อคะแนนสอบหรือส่งผลต่อนิสิตนักศึกษาใด ๆ ทั้งสิ้น และคำตอบของนิสิตนักศึกษาจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ

4. คำตอบของนิสิตนักศึกษาไม่มีถูกหรือผิด ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณานิสิตนักศึกษาได้ตอบแบบวัดตามความเป็นจริง และตรงกับความคิด ความรู้สึกของนิสิตนักศึกษาให้มากที่สุด โดยกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของงานวิจัย และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการศึกษาและการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบคุณนิสิตนักศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมา ณ โอกาสนี้

นายประสาร ศรีพงษ์เพลิต

นิสิตปริญญาเอก สาขาจิตวิทยา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนิสิตนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนิสิตนักศึกษามากที่สุด

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. คณะที่ท่านกำลังศึกษา

1) คณะครุศาสตร์

2) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

4) คณะวิทยาการจัดการ

5) คณะสาธารณสุขศาสตร์

3. ท่านเป็นนักศึกษาสาขาวิชาใด โปรดระบุ.....

4. ชั้นปีที่ท่านกำลังศึกษา

1) ชั้นปีที่ 1

2) ชั้นปีที่ 2

3) ชั้นปีที่ 3

4) ชั้นปีที่ 4

5. สถานภาพความสัมพันธ์ของบิดามารดา

1) อยู่ด้วยกัน

2) แยกกันอยู่

3) หย่าร้างกัน

4) บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม

6. ผู้ที่มีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับท่านมากที่สุดคือใคร

1) บิดา

2) มารดา

3) บิดาและมารดา

4) ญาติพี่น้อง (ระบุ).....

5) ครู/อาจารย์

6) อื่น ๆ

(ระบุ).....

7. ในระหว่างที่เรียนในมหาวิทยาลัย ท่านเคยมีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมจริยธรรมหรือไม่

1) ไม่มีประสบการณ์

2) มีประสบการณ์ ได้แก่

ตอนที่ 2 แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึกและพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษามากที่สุดเพียงหนึ่งช่อง โดยมีเกณฑ์ให้เลือกดังนี้

มากที่สุด หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น เป็นอย่างยิ่ง
 มาก หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น เป็นส่วนใหญ่
 ปานกลาง หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น เป็นบางส่วน
 น้อย หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้น เป็นส่วนน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง นิสิตนักศึกษาไม่มีความรู้สึกและมีพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้นเลย

ข้อที่	รายการ	ระดับความรู้สึกและพฤติกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการยึดมั่นในหลักการ						
1.1 ด้านความซื่อสัตย์						
1	ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนทุจริตในการสอบ ข้าพเจ้าจะไม่บอกใคร หากรับปากสัญญากับเพื่อนแล้ว					
2	ข้าพเจ้าร้องขอให้เพื่อนเช็คชื่อให้ในวิชาที่ข้าพเจ้าไม่ได้ไปเรียน เพราะความจำเป็น					
3	ถ้าเห็นเพื่อนทุจริตในการสอบ ข้าพเจ้าจะแจ้งกรรมการคุมสอบให้ทราบทันที					
4	ข้าพเจ้าเลือกที่จะปกปิดความผิดของเพื่อนที่ขโมยเงิน ชมรมไปซื้อยารักษาแม่ที่กำลังป่วย เพราะถือนำไปช่วยเหลือแม่					
5	เมื่ออาจารย์บังคับให้ข้าพเจ้าทำในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง โดยขู่ว่าถ้าไม่ทำจะปรับคะแนนให้ได้เกรดต่ำ ข้าพเจ้าจะไม่ทำตามที่อาจารย์บอก					
6	เมื่อข้าพเจ้าเก็บเงินได้ ข้าพเจ้าจะไม่นำไปคืนเจ้าของ หากข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องใช้					

7	เมื่อเพื่อนชวนให้ปลอมแปลงเอกสารเพื่อประโยชน์ ของข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าจะไม่ทำ					
1.2 ด้านความรับผิดชอบ						
8	เมื่อข้าพเจ้าถูกนักเรียนรุ่นน้องทักท้วงว่าสิ่งที่ข้าพเจ้า พูดนั้นผิด ข้าพเจ้าจะทำเป็นไม่สนใจและพูดต่อไป					
9	ข้าพเจ้าทำรายงานยังไม่เสร็จ หากเพื่อนได้โทรศัพท์ มาชวนให้ไปดูคอนเสิร์ตเป็นเพื่อน ข้าพเจ้าจะปฏิเสธ ทันที					
10	เมื่อรู้สึกเบื่อหน่ายวิชาที่เรียน ข้าพเจ้าจะเดินออก ห้องเรียนโดยไม่แคร์สายตาใคร					
11	หากรู้สึกเบื่อ แล้วเพื่อนสนิทชวนไปเล่นการพนัน ข้าพเจ้าก็จะไป					
1.3 ด้านความเคารพ						
12	ข้าพเจ้าจะยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม แม้จะขัดต่อความรู้สึกของข้าพเจ้า					
13	เมื่อนักศึกษารุ่นน้องมีความสามารถมากกว่าข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องยอมรับในความสามารถของเขา					
14	เมื่อเพื่อนเสนอนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนตน ข้าพเจ้าก็จะพูดคัดค้านด้วยเหตุผล					
15	ถึงแม้ห้องสมุดจะมีกฎระเบียบห้ามคุยกันเสียงดังก็ ตาม แต่ข้าพเจ้าจะไม่สนใจ					
16	เมื่อนักศึกษารุ่นพี่ชวนข้าพเจ้าดื่มแอลกอฮอล์ ข้าพเจ้าจะดื่มเพราะกลัวถูกมองว่าไม่ให้เกียรติรุ่นพี่					
1.4 ด้านความยุติธรรม						
17	หากเพื่อนขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าจะไปเป็นพยานให้ข้อมูล เข้าข้างเพื่อนสนิทกัน					
18	หากเพื่อนคนสนิทของข้าพเจ้าทะเลาะกับเพื่อนต่าง คณะ ข้าพเจ้าจะพูดเข้าข้างเพื่อนที่สนิทโดยไม่ต้องมี เหตุผล					

19	ข้าพเจ้าจะตัดสินใจผลงานการแข่งขันทักษะตามเกณฑ์ การตัดสินโดยไม่ลำเอียง					
1.5 ด้านความเห็นอกเห็นใจ						
20	หากพบผู้ประสบอุบัติเหตุ ข้าพเจ้าจะไม่เข้าไปช่วย เพราะไม่ใช่ญาติหรือคนที่รู้จักกัน					
21	ข้าพเจ้าจะลุกยืนให้ที่นั่งแก่คนชราบนรถ ถึงแม้ ข้าพเจ้าเหนื่อยและง่วงนอนมาก					
22	เมื่อข้าพเจ้าเห็นว่า เพื่อนนักศึกษาคุยกันในขณะที่ เรียน ข้าพเจ้าจะว่ากล่าวตักเตือน เพราะเป็นห่วง เพื่อนจะไม่เข้าใจบทเรียน					
2. การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม						
2.1 ประเมินสถานการณ์						
23	แม้ว่าจะสามารถนำเงินมาใช้จ่ายส่วนตัวได้ แต่ ข้าพเจ้าจะใช้เงินโครงการอย่างโปร่งใสตรงไปตรงมา					
24	ข้าพเจ้านัดหมายกับเพื่อนไว้ แต่ไม่สามารถไปตามที่ นัดได้ ข้าพเจ้าถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะโทรศัพท์ แจ้งให้เพื่อนทราบ					
25	แม้ว่านักศึกษาที่มีตำแหน่งเป็นนายกสโมสรนักศึกษา จะมีอายุน้อยกว่าข้าพเจ้าก็ตาม ข้าพเจ้าไม่ลำบากใจ ที่จะแสดงความเคารพด้วยความเต็มใจ					
26	ในที่ประชุม แม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับข้อคิดเห็น ของเพื่อนที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ แต่ข้าพเจ้าก็จะแสดง ความคิดเห็นโต้แย้งด้วยเหตุผลอย่างสุภาพอ่อนน้อม					
27	ข้าพเจ้าจะเข้าไปพูดคุยปรับทุกข์ให้กำลังใจกับเพื่อนที่ รู้สึกท้อแท้ใจในการเรียน โดยไม่สนใจว่าใครจะมองว่า ทำดีเอาหน้า					
2.2 การตรวจสอบคุณค่า						
28	ข้าพเจ้าจะรีบคืนเงินแม้ค่าทันที หากพบว่าได้รับเงิน ทอนเกิน					
29	เมื่อข้าพเจ้าทำงานที่เพื่อนมอบให้ทำไม่สำเร็จ					

	ข้าพเจ้ายินดีที่จะรับผิดชอบผลของการกระทำของตนเอง					
30	เมื่อเพื่อนเดือดร้อนมีเรื่องทุกข์ใจมาขอความช่วยเหลือ ข้าพเจ้าจะเต็มใจช่วยเพื่อน โดยไม่หวังผลตอบแทน					
31	ข้าพเจ้าจะมุ่งมั่นทำสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะมองไม่เห็นค่า					
3. ด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม						
3.1 พฤติกรรมทางการพูด						
32	เวลาถูกอาจารย์ตำหนิ ถ้าข้าพเจ้าไม่ผิด ข้าพเจ้าจะอธิบายโต้ตอบด้วยเหตุผล					
33	ในการประชุม ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับข้อคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ แต่ข้าพเจ้าก็จะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งด้วยเหตุผล					
3.2 พฤติกรรมทางการกระทำ						
34	ข้าพเจ้าสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมได้					
35	ในสถานการณ์ที่ต้องการความถูกต้อง ข้าพเจ้าจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียกร้อง					
36	ข้าพเจ้ากระทำการสิ่งที่ถูกต้องตามหลักการ ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจไม่ท้อถอย					
37	ในการทำงาน ข้าพเจ้าจะต้องแน่ใจก่อนว่าได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและทำตามหน้าที่ของตนเองโดยไม่ให้ผู้อื่นเดือดร้อน					
4. ด้านอดทนต่อภัยคุกคาม						
4.1 การอดทนต่อความยากลำบาก						
38	เมื่อเพื่อนสนิทบังคับให้ข้าพเจ้าทำเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าจะอธิบายถึงความไม่ถูกต้อง แม้จะโดนกดดันและถูกตำหนิ					
39	ข้าพเจ้าอดทนต่อคำพูดที่หยาบคายต่าง ๆ ของเพื่อน					

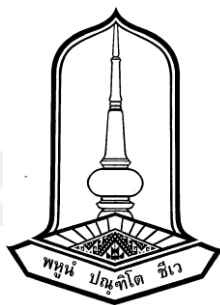
	ที่ไม่พอใจข้าพเจ้า หากได้ตัดสินใจกระทำในสิ่งที่คิดว่าถูกต้องแล้ว					
4.2 การอดทนต่อความกลัว						
40	ข้าพเจ้ายึดมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะมีแรงกดดันจากเพื่อน ๆ ว่า ข้าพเจ้าทำดีเพื่อหวังผลตอบแทน					
41	ข้าพเจ้าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าจะไม่ถูกอกถูกใจเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ก็ตาม					
5. ด้านการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง						
5.1 เสี่ยงด้านร่างกาย						
42	ข้าพเจ้าจะไปบอกตำรวจ ถ้าเห็นอันตรายพลสวนสามผู้หญิง แม้จะเสี่ยงถูกทำร้ายร่างกาย					
43	เมื่อเห็นนักศึกษารุ่นพี่ทำกิจกรรมรับน้องรุนแรงไม่เหมาะสม ข้าพเจ้าจะรีบไปบอกอาจารย์ แม้รุ่นพี่จะข่มขู่ทำร้ายร่างกาย หากนำเรื่องไปบอกอาจารย์					
5.2 เสี่ยงด้านจิตใจ						
44	ข้าพเจ้าจะบอกอาจารย์ ถ้าเห็นเพื่อนแอบขายยาบ้า แม้จะเสี่ยงที่จะถูกเพื่อนโกรธก็ตาม					
45	เมื่อเห็นเพื่อนทุจริตในการสอบ ข้าพเจ้าจะบอกเรื่องนี้กับกรรมการคุมสอบ ถึงแม้เสี่ยงที่จะถูกเพื่อนมองว่าทำดีเอาหน้า					

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

พูน ปณ ติโต ชูเว

คู่มือโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

ประสาร ศรีพงษ์เพลิต
สาขาจิตวิทยา

พหุ ะณุ ะทิต ะเว

ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

Murray (2010, p. 1) กล่าวว่า บรรดาพฤติกรรมทางจริยธรรมทั้งหลาย ความกล้าหาญทางจริยธรรมถือว่าเป็นสุดยอดของพฤติกรรมทางจริยธรรม ดังนั้นโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ KIDDER เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จัดทำเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะความกล้าหาญทางจริยธรรมผ่านกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER 7 ขั้นตอนได้แก่ 1) การประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) 2) ค้นหาคุณค่า (Scan for Values) 3) ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) 4) ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง (Understand the Risks) 5) อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) 6) หลีกเลี่ยงสิ่งยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) 7) เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) ในรูปแบบของกิจกรรมการฝึกอบรม เพื่อให้นิสิตนักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมตลอดจนเกิดความมั่นใจในการที่จะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรม

ประสาร ศรีพงษ์เพลิต

ผู้จัดทำ

พหุบัณฑิต ชีวะ

สารบัญ

	หน้า
เรื่อง	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
ความมุ่งหมาย	2
องค์ประกอบ	2
กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของKidder 7 ชั้นตอน	4
โครงสร้างโปรแกรมฯ	10
แนวทางการนำโปรแกรมไปใช้	11
กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ	13
กิจกรรมที่ 2 สิ่งแรกที่ต้องทำ	20
กิจกรรมที่ 3 ยุติธรรมหรือยัง	31
กิจกรรมที่ 4 ซื่อสัตย์ในความรัก	44
กิจกรรมที่ 5 ไม่ยอมทำผิด	54
กิจกรรมที่ 6 ยอมตายเพื่อหลักการ	66
กิจกรรมที่ 7 ผู้ยึดมั่นในหลักการ	75
กิจกรรมที่ 8 ฮีโร่ที่สังคมต้องการ	82
กิจกรรมที่ 9 ความจริงที่ควรพูด	93
กิจกรรมที่ 10 ยึดมั่นในความจริง	102
กิจกรรมที่ 11 ทนได้หรือไม่	111
กิจกรรมที่ 12 เมย์ทนได้	121
กิจกรรมที่ 13 ทำดียอมได้ดี	130
กิจกรรมที่ 14 ยอมเสี่ยง	142
กิจกรรมที่ 15 คนดีของสังคม	151
กิจกรรมที่ 16 ปัจฉินิเทศ	161
ภาคผนวก	170
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	171

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ Kidder

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหาทางด้านจริยธรรมโดยเฉพาะปัญหาด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ที่ทำให้ประเทศชาติติดอันดับการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง รวมไปถึงการทุจริตในการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ของนักการเมืองและประชาชนทั่วไปที่ยินดีกับการขายสิทธิ์ขายเสียงของตนเอง เป็นเหตุให้การพัฒนาประเทศประสบปัญหามากมาย เกิดความเสียหายในหลายภาคส่วน มีการให้สินบน ใต้โต๊ะบนโต๊ะ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงทั้งสิ้น ที่สังคมไทยประสบปัญหาเช่นนี้ ผู้วิจัยมองว่าส่วนหนึ่งเกิดมาจากการที่สังคมไทยขาดความกล้าหาญในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีความกล้าที่จะแสดงออกถึงการกระทำ ที่ถูกต้องถึงแม้จะเป็นการฝืนกระแสสังคม ทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง แต่ก็ไม่กล้ายืนหยัดในความถูกต้อง เพราะขาดความกล้าหาญจึงนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสังคมไทยเช่น ไม่กล้าปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนไปเที่ยวกลางคืน ชวนไปดื่มเหล้า ชวนไปสูบบุหรี่ เป็นต้น

ประเทศไทยที่ผ่านมา ได้พยายามที่จะพัฒนาคนในประเทศให้มีความกล้าหาญทางจริยธรรมมาอย่างต่อเนื่องและต่อเนื่อง ดังเช่นในคู่มือการปฏิบัติตามข้อบังคับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการข้อหนึ่งว่า ต้องยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรืออคติที่ไม่ถูกต้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 2) และในระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 2) ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ในข้อที่ 1 ได้แก่บัณฑิตมีคุณธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู และมีความรับผิดชอบสูง ต่อวิชาการวิชาชีพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ พ.ศ.2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562: 3) ที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ข้อ 5 ไว้ว่า มีความกล้าหาญทางจริยธรรม สามารถวินิจฉัย จัดการความคิดและแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยความถูกต้องเหมาะสมกับสังคม การทำงานและสภาพแวดล้อม โดยอาศัยหลักการ เหตุผลและใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม ความรู้สึกของผู้อื่นและประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่ถูกต้อง และ คณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ในด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ข้อ 1.3 ไว้ว่าบัณฑิตจะต้องเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 20)

สำหรับแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม Kidder (2005: 243-244) เสนอว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่สามารถที่จะเรียนรู้และฝึกฝนได้ ด้วยผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรมที่หลากหลายวิธี โดยมีขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของKidder 7 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) 2) ค้นหาค่า (Scan for Values) 3) ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) 4) ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง Understand the Risks 5) อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) 6) หลีกเลี่ยงสิ่งที่จะยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) 7) เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) ลักษณะประเด็นปัญหาอาจจะเป็นเรื่องเล่าแบบอย่างทางจริยธรรม กรณีศึกษา ตัวอย่างวีรบุรุษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดซึ่งเป็นตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม เพื่อให้ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เผชิญปัญหาและฝึกปฏิบัติการแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมตามขั้นตอนทั้ง 7 ขั้นนั้น หากผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติการตามแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้เกิดความมั่นใจสามารถตัดสินใจแสดงออกด้วยความกล้าหาญทางจริยธรรมที่สูงขึ้นตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ Kidder

ความมุ่งหมาย

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Kidder นี้มุ่งพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้มีความกล้าหาญทางจริยธรรมตามลักษณะองค์ประกอบทั้ง 5 ดังนี้

1. การยึดมั่นในหลักการ (Standing up for Principles)
2. การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation)
3. พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)
4. การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats)
5. การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risk)

องค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม

จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญทางจริยธรรมและจากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจและเชิงยืนยันเกี่ยวกับองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรมพบว่าองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม

ของของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การยึดมั่นในหลักการ (Standing up for Principles) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก โดยการยึดมั่นในหลักการและค่านิยมต่าง ๆ แม้การกระทำที่นำไปตามหลักการนี้อาจจะทำให้ผู้อื่นเกิดความไม่พอใจ วัตถุประสงค์ 5 ข้อได้แก่ ซื่อสัตย์ (Honesty) รับผิดชอบ (Responsibility) เคารพ (Respect) ยุติธรรม (Fairness) และความเห็นอกเห็นใจ (Compassion)

2. การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Recognize Moral Situation) หมายถึง การรับรู้ และตีความสถานการณ์ที่เป็นประเด็นปัญหาทางจริยธรรมผ่านทางคุณลักษณะของแต่ละคนซึ่งประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์ (Assess Situation) และการตรวจสอบคุณค่า (Scan for Values)

2.1 การประเมินสถานการณ์ (Assess Situation) หมายถึง การพิจารณาว่าสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่เป็นสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรม ซึ่งนิสิตนักศึกษารับรู้ว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความอึดอัดใจ คับข้องใจ หรือขัดแย้งทั้งภายในตนเองและผู้อื่น

2.2 การตรวจสอบคุณค่า (Scan for Values) หมายถึง การเลือกกระทำการใด ๆ หนึ่ง เป็นไปตามหลักการ กฎระเบียบ และหลักคุณธรรมเพื่อพิจารณาว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด มีคุณค่าสมควรที่จะต้องปกป้องในสถานการณ์นั้น ๆ

3. พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) หมายถึง พฤติกรรมทางจริยธรรมอย่าง มุ่งมั่น การตัดสินใจแสดงออกทางจริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักการที่ตนเลือกและความเชื่อทางจริยธรรมที่ไม่ขัดต่อบรรทัดฐานทางสังคม โดยแสดงออกผ่านการพูด (Talking) หรือการกระทำ (Acting)

3.1 พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางการพูด (Talking Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างมุ่งมั่นตั้งใจในการกระทำสิ่งที่ถูกต้องทางวาจา

3.2 พฤติกรรมทางจริยธรรมที่แสดงออกทางการกระทำ (Acting Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างมุ่งมั่นตั้งใจในการกระทำสิ่งที่ถูกต้องทางกาย

4. การอดทนต่อภัยคุกคาม (Endurance of Threats) หมายถึง การอดทนต่อภัยคุกคามที่น่ากลัวที่จะเป็นอันตรายต่าง ๆ ในการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ซึ่งมักจะเป็นการบั่นทอนหรือการคุกคามซึ่งส่งผลต่อความอดกลั้นอดทน ซึ่งจะสะท้อนในบุคคลที่ต้องเผชิญกับความยากลำบากทั้งอันตรายและการรับรู้ หรือการคุกคามที่มีต่อความอดทน คุณลักษณะนี้จะช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในการเสี่ยงภัยในการปกป้องหลักการ ซึ่งวัดได้จากการอดทนต่อความยากลำบากและความกลัว

4.1 การอดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) หมายถึง การอดทนต่อความยากลำบาก สามารถยืนหยัดต่อสู้โดยไม่ยอมถอยหนี ถึงแม้ผลลัพธ์อาจจะไม่เป็นที่พอใจของทุกคนหรือทำให้บุคคลสูญเสียโอกาส

4.2 อดทนต่อความกลัว (Endure the Fear) หมายถึง การอดทนต่อความกลัวกลัวจนสามารถเอาชนะความกลัวโดยใช้วิธีการทางปัญญา (Cognitive Approach ในการควบคุมอารมณ์ และอดทนต่อความเสี่งที่จะเกิดขึ้น

5. การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Contemplate the Risk) หมายถึง การพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบจนเกิดความชัดเจนว่าอันตรายใดที่สมควรจะต้องเสี่ยงบุคคลจะต้องมีความเต็มใจที่จะเผชิญกับสิ่งที่จะเป็นอันตรายตัวเองและ ครอบครัว และมองอย่างสุจริตใจที่ผลของการปฏิบัติตามและการไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งวัดจากความเสี่ยงทางร่างกาย (Physical risk) และความเสี่ยงทางจิตใจ (Psychological Risk)

5.1 ความเสี่ยงทางร่างกาย (Physical risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อกายภาพ เช่นการถูกทำร้ายร่างกาย การได้รับบาดเจ็บ การถูกฆาตกรรม รวมถึงการถูกเลิกจ้างงาน เป็นต้น

5.2 ความเสี่ยงทางจิตใจ (Psychological risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก เช่นถูกกดดัน ความรู้สึกผิดหรือรู้สึกอับอายขายหน้าเกี่ยวกับความคิดหรือการพูด การสูญเสียความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER 7 ขั้นตอน

ความกล้าหาญทางจริยธรรมคือความกล้าหาญที่จะมีคุณธรรมจริยธรรม การที่คนจะบรรลุถึงคุณธรรมได้จำเป็นต้องอาศัยความกล้าหาญ Kidder (2005: 16) ได้พูดถึงขั้นตอนวิธีการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมให้กับตนเองและคนอื่นว่าจะต้องดำเนินการตาม 7 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์ (Assess the Situation) คือวิเคราะห์ว่า สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เรียกร้องความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่ เป็นปัญหาของการขาดความกล้าหาญหรือความอดทนหรือไม่ ประเด็นปัญหาจริยธรรมที่สำคัญคืออะไร หรือเป็นปัญหาแบบใดเช่น ความอึดอัดใจ (Distress) เป็นปัญหาสิ่งล่อใจ (Temptation) ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกระหว่างความถูกต้องกับความผิด หรือเป็นปัญหา ประเด็นปัญหาที่ขัดแย้งกัน (Dilemma) ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกระหว่างถูกต้องกับถูกต้องซึ่งจะต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง จะเลือกกระทำสองทางไม่ได้ หรือเกี่ยวข้องับชนบธรรมเนียมประเพณีและบรรทัดฐานทางสังคม (Kidder 2005: 73)

Kidder (2005: 86-87) เสนอว่า ถ้าบุคคลไม่มีการยึดถือค่านิยมเป็นหลักการแล้ว บุคคลก็จะไม่เคยเผชิญหน้ากับปัญหาด้านจริยธรรม เนื่องจากปัญหาด้านจริยธรรมทั้งหมดมักเกิดขึ้นจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งจากสองแหล่งดังนี้

1. ประเด็นปัญหาถูกกับผิด (Right versus Wrong) ประเด็นทางจริยธรรมเกิดขึ้นเมื่อค่านิยมหลักถูกละเมิดหรือเพิกเฉย เมื่อบุคคลยึดมั่นในความซื่อสัตย์ว่าเป็นคุณธรรมหลักที่สำคัญแล้ว ถือว่าเป็นค่านิยมสากลที่คนส่วนใหญ่เห็นตรงกัน เมื่อมีการกระทำที่ไม่สุจริตเกิดขึ้น ทุกคนก็จะพูดกันว่า “นั่นผิดจริยธรรม!” ในกรณีเช่นนี้ จริยธรรมคือ หลักการที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งที่ดีและไม่ดี หรือถูกและผิด

2. ประเด็นปัญหาถูกกับถูก (Right versus Right) ประเด็นด้านจริยธรรมก็เกิดขึ้นเมื่อค่านิยมหลักสองอย่างมีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีการถกเถียงโต้แย้งกันเกี่ยวกับค่านิยมที่มันถูกต้องทั้งสองค่า ทำให้ลำบากใจในการที่จะเลือกค่าใดค่าหนึ่ง แน่แน่นอนว่าบุคคลไม่สามารถทำทั้งสองอย่างได้ แต่เราต้องลงมือทำ ในกรณีดังกล่าวจริยธรรมเป็นเรื่องของถูกกับถูก แต่การที่จะตัดสินใจเลือกทำสิ่งที่ถูกต้องที่สุดนั้นจะต้องใช้เหตุผลทางจริยธรรมอย่างลึกซึ้ง

ในขั้นตอนนี้ เพื่อเป็นการประเมินสถานการณ์เพิ่มเติม มีข้อคำถาม 5 ข้อที่ควรถามตัวเองดังนี้:

1. แรงจูงใจที่ทำให้ฉันอยากทำคืออะไร คือ เป็นหน้าที่ (Duty?) มโนธรรม (Conscience?) หรือการถูกกระทำที่ไม่เป็นธรรม? (Outrage at Injustice?)

2. มีสิ่งที่ยับยั้งอะไรบ้างที่จะยับยั้งไม่ให้ฉันทำหน้าที่? สิ่งเหล่านี้อาจจะตรงกันข้ามของแรงจูงใจของฉัน (ปฏิเสธที่จะรับผิดชอบ ไร้ยางอาย, เฉยเมย) หรือมันอาจเป็นของปลอม ความดีอันอย่างตั้งใจ ความอวดดีทางจริยธรรม ความต้องการที่จะโอ้อวดตนเอง

3. ฉันรับรู้ความเสี่ยงอะไรบ้าง ฉันสามารถทนต่อการถูกดูถูกเหยียดหยาม ความเสียชื่อเสียง ความอับอาย ความเย้ยหยันหรือไม่? มันอาจทำอันตรายต่อครอบครัว เพื่อนๆ หรือเพื่อนร่วมงานจากการกระทำของฉันหรือไม่?

4. การกระทำแบบนี้ของฉันเหมาะสมมากที่สุดหรือไม่หรือต้องยืนหยัดใช้หลักการอย่างอื่น?

5. หากไม่มีใครเหมาะสมที่จะยึดมั่นในการทำแบบนี้ ฉันก็พร้อมที่จะทนผลที่ตามมาหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 ค้นหาคุณค่า (Scan for Values) หลังจากที่ได้ข้อสรุปจากขั้นตอนที่ 1 แล้ว ขั้นตอนนี้ควรจะวิเคราะห์ต่อไปว่า สถานการณ์เช่นนี้เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรมมากกว่า ความกล้าหาญทางร่างกาย ถ้าเกี่ยวกับกับปัญหาทางจริยธรรม มีลักษณะค่านิยมที่ควรยึดถือเป็นหลักการในสถานการณ์นี้อะไรบ้าง (ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเคารพความ ยุติธรรมและ

ความเมตตา) ตัวอย่างเช่น ความแสดงออกด้วยความจักรักรักดี อาจเป็นรูปแบบของความรับผิดชอบ ในขณะที่เป็นเรื่องการเสียสละ เพื่อนำไปสู่ความถูกต้องที่อาจเป็นเรื่องของความซื่อสัตย์

อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปสถานการณ์ที่เรียกร้องให้เกิดความกล้าหาญทางจริยธรรม จะทำให้คุณต้องตื่นตัวต่อสิ่งตรงข้ามของค่านิยมเหล่านี้ เนื่องจากมันจะทำให้ค่านิยมขาดหายไป การกระทำที่กล้าหาญนี้มันเป็นปัญหาหลักที่บุคคลกำลังเผชิญที่เกิดขึ้นเพราะความไม่ซื่อสัตย์? ความไม่รับผิดชอบ? ขาดความเคารพ ความไม่เป็นธรรม? ขาดความเห็นอกเห็นใจหรือไม่? มีคำถาม 5 ข้อที่ควรถามดังต่อไปนี้

1. ค่านิยมที่จะขาดหายไปมีจำนวนมากขนาดไหน? มันจะต้องมีการผิดจรรยาบรรณของใดข้อหนึ่งในบรรดาค่านิยม 5 ข้อเหล่านี้

2. หากมีค่านิยมมากกว่าหนึ่งค่าถูกละเมิด จะเกิดปฏิกิริยาอย่างไร การแสดงออกของความกล้าหาญทางจริยธรรมควรจะมุ่งเน้นที่การใช้ค่านิยมเดียวแทนที่จะใช้หลาย ๆ อย่างพร้อมกัน

3. การทำผิดด้วยการละเมิดค่านิยมทางจริยธรรมมันเป็นเรื่องที่สำคัญมากหรือมันยังคงเป็นเรื่องเล็กน้อย? ตัวอย่างเช่น ความไม่ซื่อสัตย์ถือว่าเป็นเรื่องที่มีนัยที่สำคัญตลอดเวลาเนื่องจากเป็นกรณีที่มีคนทำผิดพลาดเล็กน้อยแล้วตระหนักในภายหลังว่ามันเป็นเรื่องที่ผิดและปล่อยให้มันคงอยู่เพราะความพยายามในการทำเรื่องที่ไม่ดีให้ถูกหรือไม่ การที่บุคคลสามารถแยกแยะความสำคัญจากสิ่งเล็กน้อยได้มีเกณฑ์ที่ควรพิจารณาว่า

- มันให้ผลทันทีและชัดเจน
- มันรุนแรงกล่าวคือก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง
- แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงไม่ได้ คือไม่สามารถกลับไปแก้ไขอะไรได้ในภายหลัง
- มันมีผลกว้างขวาง กล่าวคือส่งผลกระทบต่อตัวผู้คนในวงกว้าง

4. มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ค่านิยมเป็นหลักการในการจัดความล้มเหลวของผู้อื่นได้หรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น การแก้ไขให้ถูกต้องที่มีประสิทธิภาพที่สุดต่อความไม่เคารพ มักจะมาจากคนที่ฝึกฝนความเคารพอย่างสม่ำเสมอ แต่อย่าตกอยู่ในความหลงผิดลัทธิพอใจในสิ่งที่ดีเลิศ(อุดมคตินิยม) ซึ่งจะทำให้คุณย่อหย่อนจากการพูดเพราะคุณเป็นผู้สมบุรณ์แบบจนไร้ที่ตี 100 เปอร์เซนต์ ผู้นำมักจะนำเมื่อพวกเขาออกมาด้านหน้าของผู้อื่นตามครรลองไม่ใช่เพียงแค่บรรลุเป้าหมายสุดท้ายแล้วเท่านั้น (Kidder, 2005: 74-76)

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience) คือพิจารณาว่า มีหลักการใดบ้างที่จำเป็นต้องพูดถึงและปกป้องในสถานการณ์เช่นนี้ มีหนึ่งคุณค่าหรือสองคุณค่าที่สำคัญในสถานการณ์นี้หรือไม่ที่สามารถกำหนดทิศทางการตัดสินใจได้

- ขั้นตอนแรกคือการมุ่งเน้นไปที่ค่านิยมที่สำคัญหนึ่งหรือสองค่า บางครั้งมันเกิดขึ้นเกือบจะอัตโนมัติ เมื่อเห็นค่านิยมชัดเจนแล้ว ในบางครั้งมันจะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สถานการณ์ที่ถูกกับถูก

- ขั้นตอนที่สอง ไม่ว่าในกรณีใดก็ตามสิ่งสำคัญคือ การถกเถียงเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกกับผิดที่อาจหลอกล่อเราให้ไม่ทำอะไรเลย บ่อยครั้งที่เสียงที่เปล่งออกมาของการกระทำผิดๆ นั้นง่าย มันชัดเจนที่เราต้องพยายามหลีกเลี่ยง แม้ว่าอาจดูเหมือนเป็นสิ่งล่อใจ

- ขั้นตอนที่สามอาจลึกซึ้งยิ่งขึ้น มันต้องการให้เราตระหนักรู้ว่า ไม่มีค่านิยมที่ถูกต้องที่ดีกว่านี้ที่จะดึงเราเข้าสู่แนวทางอื่น ในการชั่งน้ำหนักของเราอาจพิจารณาถึงข้อโต้แย้งทางศีลธรรมที่มีเติมไปด้วยพลังซึ่งหากปฏิบัติตามแล้ว จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ Kidder (1995 : 183-186) เสนอว่า ก่อนจะตัดสินใจแสดงออกซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรม สิ่งที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติมเพื่อความกระจ่างชัดเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรม จะต้องมีการทดสอบดังนี้

1. กรณีที่เป็นปัญหาความถูกต้องและผิด จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและผิด (Test for Right-versus-Wrong Issues) กล่าวคือ กรณีนี้เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหรือไม่? ที่นี่มีการทดสอบที่หลากหลาย การทดสอบทางกฎหมายถามว่า เกี่ยวข้องกับการทำผิดกฎหมายหรือไม่ มันขัดต่อหลักการทางจริยธรรมของคุณหรือไม่? หรือจะเป็นการละเมิด จรรยาบรรณของคนที่คุณห่วงใยมาก หากการตัดสินใจของคุณละเมิดเกณฑ์ใด ๆ เหล่านี้คุณควรกลับไปพิจารณาใหม่อีกครั้ง

2. กรณีเป็นปัญหาความถูกต้องกับถูกต้อง จะต้องมีการการทดสอบกระบวนทัศน์ที่ถูกต้องกับความถูกต้อง (Test for right-versus-right issues) คือตรวจสอบว่าค่านิยมที่ดีหรือถูกต้องสองขัดแย้งกันและกันในสถานการณ์นี้หรือไม่ ค่านิยมที่ถูกต้องกับความถูกต้องที่ขัดแย้งกันดังต่อไปนี้

2.1 การพูดความจริง กับความจงรักภักดีต่อผู้อื่นและสถาบัน (Truth versus Loyalty) การบอกความจริงอาจเป็นอันตรายต่อความจงรักภักดีต่อผู้อื่นหรือองค์กรเช่นเมื่อผู้นำและผู้ติดตามกำลังเผชิญกับการตัดสินใจว่าจะเปิดโปรงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขององค์กร kidder เชื่อว่าความจริงกับความจงรักภักดีคือประเภทของความขัดแย้งทั่วไปที่มากที่สุดที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมที่ยึดถืออย่างลึกซึ้งทั้งสองค่า

2.2 ความต้องการส่วนบุคคลกับความต้องการของชุมชน (Individual versus Community) ความปรารถนาของเราที่จะให้บริการกับกลุ่มของเราในทันทีหรือตัวเราเองสามารถขัดขวางความต้องการของกลุ่มใหญ่หรือชุมชนได้

2.3 ผลประโยชน์ระยะสั้นกับผลกระทบในระยะยาว (Short-term versus Long-term) บางครั้งทำให้พอใจกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่ม (ยกตัวอย่างเช่นค่าจ้างที่สูงขึ้น) อาจนำไปสู่ผลกระทบในระยะยาว (เป็นอันตรายต่ออนาคตของธุรกิจ)

2.4 ความยุติธรรมกับความเมตตา (Justice versus mercy) ความยุติธรรมและ
เป็นกันเองอาจขัดแย้งกับความปรารถนาของเราในการแสดงความรักและความเมตตา

Kidder (2005: 93) ได้เสนอ หลักการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมเพื่อใช้เป็น
กรอบในการตัดสินใจกระทำสิ่งที่ถูกต้อง การประยุกต์ใช้หลักการตัดสินใจกับปัญหาที่ขัดแย้งกัน
เป้าหมายไม่ใช่เพื่อพิจารณาว่าสิ่งใดผิด เพราะโดยธรรมชาติของปัญหาที่ขัดแย้งกันประเภทถูกกับถูก
นั้น จะไม่มีสิ่งใดผิด การพยายามทำให้ถูกต้องดูเหมือนผิด แต่เป้าหมายคือการแสวงหาความถูกต้องที่
สูงกว่า ดังนั้น หลักการที่ใช้ประกอบพิจารณาเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม มี 3
ข้อดังนี้

1. Ends Based: หลักการที่ขึ้นอยู่กับผลลัพธ์สุดท้าย หรือที่รู้จักกันในชื่อ
“ประโยชน์นิยม” (utilitarianism) หลักการนี้เป็นที่รู้จักกันดีที่สุดโดยการตัดสินใจว่าจะทำอะไรที่
ดีที่สุดสำหรับคนจำนวนมากที่สุด พิจารณาผลหรือผลลัพธ์ของการกระทำที่เป็นทางเลือก และความดี
หรือความเสียหายที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด หลักการนี้มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่ดีและผลลัพธ์
มากกว่าแรงจูงใจหรือกฎที่ชี้นำเราในการเลือกกระทำ

2. Rules Based หลักการที่ขึ้นอยู่กับกฎระเบียบ คือยึดกฎและหลักเกณฑ์ของคุณ
ไม่ได้คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะตามมา กฎมีอยู่เพื่อจุดมุ่งหมายเพราะพวกเขาส่งเสริมระเบียบและความ
ยุติธรรมและควรปฏิบัติตาม ปฏิบัติตามกฎหมายที่หน้าที่หรือหลักการทางจริยธรรมแล้ว

3. Care Based ขึ้นอยู่กับความห่วงใย คือการให้ความรักกับคนอื่นก่อน การปฏิบัติ
ตามกฎหมายของ กล่าวคือ จงทำแก่ผู้อื่นอย่างที่ท่านต้องการให้พวกเขาทำแก่ท่าน กล่าวคือ แก้ไขประเด็น
ขัดแย้งตามความสัมพันธ์และความห่วงใยต่อผู้อื่น

ในที่สุดแล้วการทดสอบอาจจะถามว่า แนวทางการกระทำอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคล
ให้น้ำหนักที่สูงที่สุดแก่หลักการและจิตสำนึกมากกว่าเพื่อผลลัพธ์และผลที่ตามมา? คุณอาจจะไม่
ตัดสินใจที่จะทำตามแนวทางตามกฎเกณฑ์ ตามผลลัพธ์สุดท้ายหรือยึดตามการดูแลเอาใจใส่ ใน
สถานการณ์เช่นนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นความถูกต้องที่สมบูรณ์แบบ แต่เมื่อมีการปฏิบัติตามกฎแล้วเรา
มักจะพูดอย่างสบายใจที่สุด “นั่นคือความกล้าหาญทางจริยธรรม” (Kidder 2005: 108)

ขั้นตอนที่ 4 ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง (Understand the Risks) หมายถึง ต้อง
ตระหนักอย่างชัดเจนว่า สถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่นั้นมีความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหน อันตรายใดที่
สมควรจะต้องเสี่ยง การทำความเข้าใจความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับการไตร่ตรองถึงผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ ซึ่ง
เป็นผลลัพธ์ที่แตกต่างจากข้อมูลที่เป็นหลักการ ที่อิงตามกฎในขั้นตอนที่ 3 ที่ผ่านมานั้น การประเมิน
ความเสี่ยงจำเป็นต้องพิจารณาถึงผลลัพธ์ตอนท้ายซึ่งเป็นวิธีที่ต่อเนื่องกัน บุคคลประเมินเพียงพอแล้ว
หรือยังถึงอันตรายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและการไม่ทำอะไรเลย? มันชัดเจนแล้วหรือยังว่าเป็น
สถานการณ์เกี่ยวข้องกับอันตรายทางกายภาพแต่มันจะเป็นอันตรายต่อจริยธรรมด้วยหรือไม่? ปรากฏ

ภาพที่ชัดเจนของความท้าทายด้านหลักการทั้ง 3 ประการที่เกี่ยวข้องกับความคลุมเครือ(Ambiguity) การเปิดเผย (Exposure) และการสูญเสีย (Loss) มีอยู่ในทุกสถานการณ์ที่เรียกร้องความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่

1. ความคลุมเครือ (Ambiguity) เป็นความตั้งใจที่จะเผชิญหน้ากับความคลุมเครือและสับสนที่ล้อมรอบปัญหานี้หรือไม่? บุคคลสามารถขุดคุ้ยความลึกกลับที่ปราศจากความงงงวยหลงกลหรือฝังอยู่ในใจ? หากกลัวว่ามันเป็นความผิดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่จะป้องกันบุคคลจากการก้าวไปข้างหน้าหรือไม่? หรือบุคคลมีความอดทนต่อความคลุมเครือนั้น ความมั่นใจในความสามารถในการคิดสิ่งต่างๆ ออกซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่? ฉันทสามารถแยกแยะได้ถึงความแน่วแน่ในการเผชิญกับการทำผิดจากความกล้าหาญทางจริยธรรมที่แท้จริงในการเผชิญกับวิกฤติที่ขัดแย้งที่ถูกรบกวนไขว่ไหม?

2. การเปิดเผย (Exposure) เป็นการตระหนักรู้ถึงความกลัวของการเปิดเผย ที่สามารถยับยั้งความกล้าหาญทางจริยธรรมได้หรือไม่? บุคคลยินดีที่จะทำให้ตัวเองอ่อนแอต่อการบรรลุถึงความดีที่สูงขึ้นบ้างไหม? บุคคลยอมรับว่าโดย การแสดงด้วยความกล้าหาญทางจริยธรรม บุคคลอาจถูกผลักให้มองเห็นได้อย่างชัดเจนกับบทบาทความเป็นผู้นำ ไม่ว่าจะบุคคลต้องการหรือไม่ หรือบุคคลหวังว่าจะสามารถซ่อนและยังคงสร้างความแตกต่างได้หรือไม่

3. การสูญเสีย (Loss) เป็นการเข้าใจถึงอันตรายที่เกิดขึ้นกับรายได้และตำแหน่งหรือไม่ เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ส่วนตัวและชื่อเสียงสาธารณะหรือไม่? นี่คือนินทาที่ฉันอยากตายไขว่ไหม ฉันดูถูกดูแคลนความเสี่ยงเพื่อที่ฉันจะได้สูญเสียทุกสิ่งไปโดยไม่มีประโยชน์ และถูกกล่าวหาว่าโง่เขลา? หรือว่าฉันประเมินค่าความเสี่ยงสูงไป เพื่อให้สิ่งที่ฉันคิดว่าความกล้าหาญมีความเสี่ยงน้อยมาก ฉันเข้าใจหรือไม่ว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นคุณธรรมที่เลิศมากที่สุดในเมื่อการเติมพื้นที่สูงที่สุด (Kidder, 2005: 137-138)

ขั้นตอนที่ 5 อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship) คือพิจารณาว่า ตนเองมีความตั้งใจที่จะอดทนต่อสถานการณ์นี้ได้หรือไม่ หากตัดสินใจปกป้องศีลธรรมหรือคุณค่าดังกล่าว ความยากลำบากที่จะต้องเผชิญจะทำให้ต้องเกิดการยอมแพ้กกลางคันหรือไม่หรือจะสามารถยืนหยัดต่อไปได้หรือไม่ อะไรทำให้ตนเองเปลี่ยนจากการไตร่ตรองไปสู่การกระทำที่มีคุณภาพที่สำคัญคือความมั่นใจ โดยการแสดงมันออกมา ตนเองจะสร้างชื่อเสียงด้วยความมั่นใจได้อย่างไร แต่การที่จะนำมันไปสู่การปฏิบัติ จะมั่นใจได้อย่างไร แหล่งที่มาที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ มี 4 ข้อที่ควรพิจารณาดังนี้

1. ประสบการณ์ (Experience) จะอาศัยสิ่งที่ตนเคยทำในอดีตได้ไหม จะใช้ทำนายสิ่งๆ ที่ตนเองสามารถทำได้ในอนาคต สิ่งๆ ที่ตนเองเคยทำอย่างนั้น เพียงพอที่จะมีความมั่นใจ ในภูมิหลังของตนเอง ประสบการณ์การฝึกอบรม พรสวรรค์ ทักษะและความสามารถ?

2. ลักษณะนิสัย (Character) มีความมั่นใจได้หรือไม่ว่า ตนเองสามารถทำได้ดีกว่าสิ่งที่ตนเองเคยทำไปแล้ว? ค่านิยมและคุณธรรมที่ประกอบขึ้นเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวเอง สิ่งที่เคยสนับสนุนในอดีต จะยังมีอยู่อีกหรือไม่

3. ศรัทธา (Faith) มีบางสิ่งที่ยู่นอกเหนือหรือ มีพลังที่สูงกว่าที่ตนเองสามารถมั่นใจในการนำตนเองให้ผ่านไป ตนเองได้สร้างความสัมพันธ์ด้วยแหล่งที่มาของความเข้าใจด้านจิตวิญญาณ จนถึงตอนนี้จะเห็นตนเองผ่านไปสู่ข้อสรุปที่ดีที่สุดในครั้งนี้

4. ปรีชาญาณ (Intuition) สัญชาตญาณของตนเองคือสิ่งที่ถูกต้องที่จะบอกว่าจะทำอย่างไร มีความรู้สึกหรือไม่ที่จะแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ แม้ว่าเหตุผลของตนเองจะต้องการที่จะหลบซ่อนไว้ก็ตาม?

แหล่งที่มาทั้ง 4 นี้ไม่ได้เกิดร่วมกัน ความตั้งใจของตนเองที่จะอดทนที่อาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งเหล่านี้หลายอย่างแม้จะเป็นหนึ่งในนั้นมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชื่อเสียงก็ตาม แต่ตนเองจะมีความพร้อมที่ดีกว่าในการแสดง ซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรมถ้ามีมากกว่าหนึ่งใน 4 ข้อนั้น การขยายขอบเขตประสบการณ์ของตนเอง การเพิ่มลักษณะนิสัยทางศีลธรรมของตนเอง ปลุกฝังและหยั่งลึกลงไปด้วยศรัทธาของตนเองและการหยั่งรู้สัญชาตญาณของตนเองผ่านการฝึกฝน ทำให้รู้สึกสบายใจที่จะตัดสินใจยืนหยัดในความกล้าหาญทางจริยธรรม (Kidder, 2005: 173-174)

ขั้นตอนที่ 6 หลีกเลี่ยงสิ่งยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors) หมายถึง จะสามารถยืนหยัดต่อต้านอุปสรรคที่จะมายับยั้งความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่ ความง้อเขลา ความบ้าบิ่น ถือว่าเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามและเป็นของปลอมของความกล้าหาญทางจริยธรรม สิ่งที่ทำให้ไม่ต้องกังวลใจ เมื่อได้ค้นหาแนวทางที่จะมีกล้าหาญทางศีลธรรม? ตนเองสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะยับยั้งหรือกำจัดความกล้าหาญทางจริยธรรมได้อย่างไร ในที่นี้มีด้วยยับยั้ง 12 ข้อที่ควรหลีกเลี่ยงดังนี้

1. วัฒนธรรมที่อวดดี (Overconfident Cultures) ที่ฝังลึกในองค์กรและไม่ถูกนำมาพูดถึง ทนได้ต่อการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณหรือไม่ยอมรับฟังแนวคิดใหม่จากคนอื่น

2. การประนีประนอม (Compromises) เพื่อต้องการได้รับการสนับสนุนหรือชนะการเลือกตั้งหรือเพื่อหลบหลีกความยุ่งยากแต่ต้องการความถูกต้อง

3. ความบ้าบิ่น (Foolhardiness) ดำเนินการอย่างรวดเร็ว แต่ไม่มีการประเมินความเสี่ยงที่เหมาะสม

4. ความขี้ลาด (Timidity) สิ่งที่กระตุ้นให้ฉันทลบหนีจากสถานการณ์ที่เรียกร้องความกล้าหาญ ความไม่เต็มใจอย่างขี้ลาดที่จะทนต่อความไม่สะดวกสบายที่ความกล้าหาญทางจริยธรรม

5. ความกล้าหาญแบบไร้หลักการ (raw courage) ที่ละเลยต่อหลักการที่เป็นหัวใจสำคัญของความกล้าหาญทางจริยธรรม

6. เฉื่อยชาในจริยธรรม (Tepid ethics) ขาดความเอาใจจริงเอาใจและความกว้างที่เพียงพอ ที่จะลุกขึ้นมาทำตามหน้าที่และอดทนที่คอยขัดขวางตนเองจากการสะท้อนวิสัยทัศน์และความชัดเจนในลักษณะความกล้าหาญทางจริยธรรมที่แท้จริง

7. การพูดเกินจริง (Over reflection) จะนำฉันไปหาเหตุผลเข้าข้างตนเองจากการแสดงออกของความกล้าหาญทางจริยธรรม

8. ความยินยอมอย่างไม่แยแส (Bystander apathy) ที่ทำให้ความรับผิดชอบลดลง ทำให้ตนเองมีข้อแก้ตัวที่ขาดความกล้าหาญเพราะไม่มีใครกล้าหาญเช่นกัน

9. การคิดแบบกลุ่ม (Groupthink) ที่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็งและตัดสินใจร่วมกันที่ไม่ดีที่ไม่เกิดจากกลุ่ม แต่เกิดจากความคิดเพียงแค่มุมเดียว

10. พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ (Normalized Deviancy) ที่จะ นำไปสู่การกำหนดพฤติกรรมที่ผิดบางอย่างที่ยอมรับได้แทนที่จะใช้ความกล้าหาญทางจริยธรรมยืนหยัดต่อสู้

11. ความเห็นแก่ผลประโยชน์มากเกินไป (Altruism) ซึ่งทำลายความกล้าหาญทางจริยธรรมเมื่อแสดงออกมากเกินไป (เช่นเดียวกับความเอื้ออาทร) หรือเมื่อใช้ผิด (เช่นการเข้าไปยุ่งกับเจตนาดี)

12. วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Cultural Differences) ชวนให้รู้ว่าขอบเขตของความกังวลทางจริยธรรมไม่จำเป็นต้องขยายเพื่อครอบคลุมคนเหล่านั้นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกับตนเอง

ถ้าบุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านี้ ก็อาจจะเรียกได้ว่ามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธเพื่อต้องการหลบหนีข้อผิดพลาดเหล่านี้ แต่ยังมีความกล้าหาญของการยืนยันที่ต้องใช้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่เป็นเชิงรุกและเชิงบวก การหลีกเลี่ยงการออกนอกเส้นทางไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าตนเองเลือกแนวทางที่ดีที่สุดในตอนแรก (Kidder, 2005: 211-212)

ขั้นตอนที่ 7 เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage) kidder (2005: 243-244) กล่าวว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่สามารถที่จะเรียนรู้และฝึกฝนได้ ด้วยผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรมที่หลากหลายวิธี วิธีที่เห็นนิยมใช้ในการเรียนรู้และการสอนความกล้าหาญทางจริยธรรมมี 3 วิธีดังนี้

1. การบรรยายและการอภิปราย (Discourse and Discussion) โดยใช้ในการสอบถามเหตุผลเพื่อสำรวจเรื่องเล่าเกี่ยวกับความกล้าหาญเข้าใจว่ามันคืออะไรและเข้าใจว่ามันมีความสัมพันธ์กัน

2. การสร้างแบบจำลองและการให้คำปรึกษา (Modeling and Mentoring) คือเข้าไปมีส่วนร่วมกับตัวอย่างชีวิตจริงเพื่อแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญทางจริยธรรมในการดำเนินการและให้คำปรึกษาเพื่อแนะนำและช่วยในการกำหนดแนวทาง

3. ฝึกฝนและมีความเพียร (Practice and Persistence) คือพยายามหาวิธีที่จะสร้างทักษะของเราด้วยการทำสิ่งที่กล้าหาญ ดังคำขวัญที่มีชื่อเสียงของอริสโตเติลว่า “เรากลายเป็นผู้กล้าหาญด้วยการกระทำที่กล้าหาญ แต่การกระทำของความกล้าหาญทางจริยธรรมนี้เป็นของแท้หรือไม่?” วิธีการตรวจสอบว่าเป็นการกระทำที่กล้าหาญหรือไม่นั้นมี 3 วิธีคือ

3.1 ก่อนที่จะแสดงออกซึ่งความกล้าหาญนั้น มีการทดสอบความเสี่ยงที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับตอนสุดท้าย กล่าวคือ เป็นการประเมินความเสี่ยงว่าผลที่จะได้รับตามมานั้นมันคุ้มคามีประโยชน์หรือไม่

3.2 จะต้องมีการทดสอบถูกต้อง โดยคำนึงกฎเกณฑ์เป็นหลัก

3.3 จะต้องมีการทดสอบการมีส่วนร่วมที่บริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงความห่วงใยเป็นหลัก หากการกระทำไปนั้นจะทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบเชิงลบมาน้อยเพียงใด

โครงสร้าง ค่าน้ำหนักและชื่อกิจกรรม จำนวน 14 กิจกรรม ดังตาราง

องค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรม	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ	ชื่อกิจกรรม
ด้านการยึดมั่นในหลักการ	0.586	กิจกรรมที่ 6 ยอมตายเพื่อหลักการ
		กิจกรรมที่ 7 ผู้ยึดมั่นในหลักการ
ด้านการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	0.990	กิจกรรมที่ 2 สิ่งแรกที่ต้องทำ
		กิจกรรมที่ 3 ยุติธรรมหรือไม่
		กิจกรรมที่ 4 ซื่อสัตย์ในความรัก
		กิจกรรมที่ 5 ไม่ยอมทำผิด
ด้านพฤติกรรมทางจริยธรรม	0.977	กิจกรรมที่ 8 ฮีโร่ที่สังคมต้องการ
		กิจกรรมที่ 9 ความจริงที่ควรพูด
		กิจกรรมที่ 10 ยึดมั่นในความจริง
ด้านการอดทนต่อภัยคุกคาม	0.844	กิจกรรมที่ 11 ทนได้หรือไม่
		กิจกรรมที่ 12 เมย์ทนได้
ด้านการได้รตรองถึงความเสี่ยง	0.870	กิจกรรมที่ 13 ทำดียอมได้ดีเสมอ
		กิจกรรมที่ 14 ยอมเสี่ยง
		กิจกรรมที่ 15 คนดีของสังคม

การวิเคราะห์โครงสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของKIDDER ดังตาราง

ตาราง การวิเคราะห์โครงสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ KIDDER

กิจกรรม	จุดประสงค์	องค์ประกอบ	แนวคิด/เนื้อหา/ เทคนิควิธีการ	จำนวน ชั่วโมง
1.ปฐมนิเทศ และสร้าง สัมพันธ์ภาพ	1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพ และความ ไว้วางใจระหว่างผู้วิจัยกับนิสิต นักศึกษา 2. เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้สำรวจตนเอง และได้รู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น 3. เพื่อชี้แจงความสำคัญและ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม ตลอดจนได้รับทราบถึงรายละเอียด ต่าง ๆ เกี่ยวกับตารางวันเวลา จำนวนครั้ง ระยะเวลา รูปแบบและ วิธีการต่าง ๆ ในการฝึกอบรม	-	1.เกม 2.บรรยาย 3.กิจกรรมกลุ่ม	1.30
2. สิ่งแรกที่ต้องทำ	1. เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาวិเคราะห์ และตีความสถานการณ์เกี่ยวกับ ความกล้าหาญทางจริยธรรม 2. เพื่อให้ นิสิตนักศึกษานำขั้นตอน การพัฒนาความกล้าหาญทาง จริยธรรมKIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน ไปวิเคราะห์ประเด็นปัญหา จริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่ กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม องค์ประกอบ รองได้แก่ 1.การยึดมั่น ในหลักการ 2.พฤติกรรม	1.แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2.บรรยาย 3.อภิปรายกลุ่ม 4.กรณีศึกษา 5.แบบฝึกหัด 6.สื่อมัลติมีเดีย	1.30

		ทางจริยธรรม 4. อดทนต่อ ภัยคุกคาม 5. ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง		
3. ยุติธรรม หรือไม่	1. เพื่อให้บัณฑิตศึกษาวิเคราะห์และ ตีความประเด็นปัญหาด้าน จริยธรรม 2. เพื่อให้บัณฑิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ Kidder ไปวิเคราะห์ประเด็นปัญหา จริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่ กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม องค์ประกอบ รองได้แก่ 1. การยึดมั่น ในหลักการ 2. พฤติกรรม ทางจริยธรรม 4. อดทนต่อ ภัยคุกคาม 5. ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง	1. แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2. บรรยาย 3. อภิปรายกลุ่ม 4. กรณีศึกษา 5. แบบฝึกหัด 6. สื่อมัลติมีเดีย	1.30
4. ซื่อสัตย์ ในความรัก	1. เพื่อให้บัณฑิตศึกษาระบุ สถานการณ์ที่เกี่ยวกับความกล้า หาญทางจริยธรรม 2. เพื่อให้บัณฑิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ kidder ไปวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม องค์ประกอบ รองได้แก่ 1. การยึดมั่น ในหลักการ 2. พฤติกรรม	1. แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2. บรรยาย 3. อภิปรายกลุ่ม 4. กรณีศึกษา 5. แบบฝึกหัด	1.30

		ทางจริยธรรม 4. อดทนต่อ ภัยคุกคาม 5. ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง		
5. ไม่ยอม ทำผิด	1. เพื่อให้ นักศึกษาวิเคราะห์และ ตีความสถานการณ์ประเด็นปัญหา ทางจริยธรรม 2. เพื่อให้ นักศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ Kidder ไปวิเคราะห์ประเด็นปัญหา จริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่ กำหนดให้ได้อย่างถูกต้องจริยธรรม	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม องค์ประกอบ รองได้แก่ 1. การยึดมั่น ในหลักการ 2. พฤติกรรม ทางจริยธรรม 4. อดทนต่อ ภัยคุกคาม 5. ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง	1. แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2. บรรยาย 3. อภิปรายกลุ่ม 4. กรณีศึกษา 5. แบบฝึกหัด	1.30
6. ยอมตาย เพื่อหลักการ	1. เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาสามารถ ระบุลักษณะหลักจริยธรรมที่เป็น ค่านิยมที่ควรยึดถือเป็นหลักการ 2. เพื่อให้ นิสิตศึกษานำขั้นตอน การพัฒนาความกล้าหาญทาง จริยธรรม KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน ไปวิเคราะห์ประเด็นปัญหา จริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่ กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 1. การยึดมั่น ในหลักการ องค์ประกอบ รองได้แก่ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 3. พฤติกรรม	1. แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2. อภิปรายกลุ่ม 3. แบบฝึกหัด 4. กรณีศึกษา 5. บรรยาย 6. เกม	1.30

		ทางจริยธรรม 4. อดทนต่อ ภัยคุกคาม 5. ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง		
7. ผู้ยึดมั่น ในหลักการ	1. เพื่อให้นักศึกษาตระหนักเห็น ความสำคัญของหลักจริยธรรมทั้ง 5 ด้านที่ควรยึดถือเป็นหลักการ 2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนไป วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่างได้ อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 1. การยึดมั่น ในหลักการ องค์ประกอบ รองได้แก่ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 3. พฤติกรรม ทางจริยธรรม 4. อดทนต่อ ภัยคุกคาม 5. ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง	1. แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2. อภิปรายกลุ่ม 3. แบบฝึกหัด 4. กรณีศึกษา 6. บรรยาย	1.30
8. ฮีโร่ที่ สังคม ต้องการ	1. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจ ลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรม 2. เพื่อให้นิสิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมของ KIDDER 7 ขั้นตอน วิเคราะห์ประเด็นปัญหา จริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่ กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ องค์ประกอบ ที่ 3. พฤติกรรมทาง จริยธรรม องค์ประกอบ รองได้แก่ 1. การยึดมั่น ในหลักการ	1. แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน 2. อภิปรายกลุ่ม 3. แบบฝึกหัด 4. กรณีศึกษา 5. บรรยาย	1.30

		2.การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 4.อดทนต่อ ภัยคุกคาม 5.ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง		
9. ความจริง ที่ควรพูด	1. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึง พฤติกรรมทางจริยธรรม 2. เพื่อให้นิสิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ องค์ประกอบ ที่ 3. พฤติกรรมทาง จริยธรรม องค์ประกอบ รองได้แก่ 1.การยึดมั่น ในหลักการ 2.การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 4.อดทนต่อ ภัยคุกคาม 5.ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง	1.แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDERทั้ง 7 ขั้นตอน 2.อภิปรายกลุ่ม 3.แบบฝึกหัด 4.กรณีศึกษา 5.บรรยาย	1.30
10. ยึดมั่น ในความจริง	1. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาวិเคราะห์ พฤติกรรมทางจริยธรรมใน สถานการณ์ต่างๆ 2. เพื่อให้นิสิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 3.พฤติกรรม ทางจริยธรรม องค์ประกอบ รองได้แก่	1.แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDERทั้ง 7 ขั้นตอน 2.อภิปรายกลุ่ม	1.30

	KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	1.การยึดมั่น ในหลักการ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 4.อดทนต่อ ภัยคุกคาม 5.ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง	3.แบบฝึกหัด 4.กรณีศึกษา 5.บรรยาย 6.สื่อมัลติมีเดีย	
11. ทนได้ หรือไม่	1. เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาวិเคราะห์ ความอดทนต่อภัยคุกคามต่างๆ	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 4.อดทนต่อ ภัยคุกคาม	1.แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน	1.30
	2. เพื่อให้บัณฑิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ รองได้แก่ 1.การยึดมั่น ในหลักการ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 3.พฤติกรรม ทางจริยธรรม 5.ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง	2.อภิปรายกลุ่ม 3.แบบฝึกหัด 4.กรณีศึกษา 5.บรรยาย	1.30
12. เมย์ทน ได้	1. เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึง ความอดทนต่อภัยคุกคาม	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 4.อดทนต่อ ภัยคุกคาม	1.แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอน	1.30
	2. เพื่อให้ศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ kidder ไปวิเคราะห์สถานการณ์	องค์ประกอบ รองได้แก่	2.อภิปรายกลุ่ม	

	ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	1.การยึดมั่น ในหลักการ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 3.พฤติกรรม ทางจริยธรรม 5.ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง	3.แบบฝึกหัด 4.กรณีศึกษา 5.บรรยาย	
13. ทำดี ยอมได้ดี เสมอ	1. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงภัย 2. เพื่อให้ศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER ไปวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 5.ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง องค์ประกอบ รองได้แก่ 1.การยึดมั่น ในหลักการ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 3.พฤติกรรม ทางจริยธรรม 4.อดทนต่อ ภัยคุกคาม	1.แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDERทั้ง 7 ขั้นตอน 2.อภิปรายกลุ่ม 3.แบบฝึกหัด 4.กรณีศึกษา 5.บรรยาย	1.30
14. ยอม เสี่ยง	1. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึง ความเสี่ยงภัยต่างๆ 2. เพื่อให้นิสิตศึกษานำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 5.ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง องค์ประกอบ	1.แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDERทั้ง 7 ขั้นตอน	1.30

	kidder ไปวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาจริยธรรมได้อย่างถูกต้อง	รองได้แก่ 1.การยึดมั่น ในหลักการ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 3.พฤติกรรม ทางจริยธรรม 4.อดทนต่อ ภัยคุกคาม	2.อภิปรายกลุ่ม 3.แบบฝึกหัด 4.กรณีศึกษา 5.บรรยาย	
15. คนดี ของสังคม	1. เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาตระหนักถึง ความเสี่ยงภัย 2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำ กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญ ทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนไป วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่างได้ อย่างถูกต้อง	องค์ประกอบ หลักได้แก่ 5.ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง องค์ประกอบ รองได้แก่ 1.การยึดมั่น ในหลักการ 2. การรับรู้ สถานการณ์ ทางจริยธรรม 3.พฤติกรรม ทางจริยธรรม 4.อดทนต่อ ภัยคุกคาม	1.แนวคิดการ พัฒนาความกล้า หาญทางจริยธรรม ของ KIDDERทั้ง 7 ขั้นตอน 2.อภิปรายกลุ่ม 3.แบบฝึกหัด 4.กรณีศึกษา 5.บรรยาย 6.สื่อมัลติมีเดีย	1.30
16. ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อสรุปผลการเข้าร่วมโปรแกรม ฝึกอบรมความกล้าหาญทาง จริยธรรม 2. เพื่อให้ผู้รับการอบรมเข้าใจและ	-	1.บรรยาย 2.กิจกรรมกลุ่ม 3.แบบฝึกหัด 4.การสะท้อน	1.30

	บอกความสำคัญของความกล้าหาญทางจริยธรรมไปปฏิบัติ		ความรู้สึก 5.การสรุปความ 6.การเสริมแรง 7.แผนผังมโนทัศน์	
	3. เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม			

แนวทางการนำโปรแกรมการฝึกอบรมไปใช้

โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Kidder ที่พัฒนาขึ้นนี้ เพื่อให้การนำโปรแกรมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงควรปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

1. คำแนะนำสำหรับผู้นำรูปแบบไปใช้

ก่อนจัดกิจกรรม

1. ศึกษาหลักการของทฤษฎี และ ความหมายของแต่ละขั้นตอนของโปรแกรมเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของแต่ละขั้น ซึ่งในรูปแบบนี้สามารถใช้ได้กับนักศึกษาทุกชั้นปีทุกสาขาวิชา

2. ออกแบบกิจกรรมโดยในแต่ละกิจกรรมจะต้องฝึกให้ครบทั้ง 7 ขั้นตอนตามแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ Kidder และควรจัดกิจกรรมให้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบของความกล้าหาญทางจริยธรรม

3. จัดเตรียมแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม สำหรับวัดนิสิตนักศึกษา ก่อน-หลังเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบ และควรให้นักศึกษาได้ลงชื่อลงในใบยินยอมเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

4. จัดเตรียมเอกสารใบความรู้ ใบงาน และสื่อวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในกิจกรรมที่ได้สร้างไว้

หลังการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมควรมีการสรุปสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

2. หลังเสร็จสิ้นแต่ละกิจกรรม ผู้ดำเนินการควรพูดให้กำลังใจให้นักศึกษาเพื่อเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา

3. ผู้ดำเนินการควรให้นิสิตนักศึกษาทำแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม อีกครั้ง หลังเสร็จสิ้นการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด แล้วชี้แจงผลการวัดให้แก่ นักศึกษา เพื่อตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของตน

2. คำแนะนำในการใช้เครื่องมือการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรม

1) แบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมฉบับที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นแบบวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น ดังนั้น ก่อนนำไปใช้ ผู้ใช้ควรอ่านคำแนะนำในการใช้แบบวัดให้เข้าใจ

2) ผู้ใช้ควรอธิบายให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจถึงการทำการวัดความกล้าหาญทางจริยธรรมว่ามีประโยชน์ต่อตัวนิสิตนักศึกษาเองอย่างไร เพื่อที่นิสิตนักศึกษาจะได้รู้ระดับความกล้าหาญทางจริยธรรมของตนเอง

3) ในการใช้แบบวัดควรทำการวัดอย่างน้อย 2 ครั้ง คือทำก่อนใช้โปรแกรมและหลังการใช้โปรแกรม

ตัวอย่างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ KIDDER

กิจกรรมที่ 1 สิ่งแรกที่ต้องทำ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม
2. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาดูตรวจสอบคุณค่าสถานการณ์เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม
3. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาวិเคราะห์ประเด็นปัญหาจริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่กำหนดตามขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอนได้

ระยะเวลาฝึกอบรม

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

เนื้อหา

1. การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม
2. กระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER

สื่อและอุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
2. กระดาษ A4 และปากกา
3. ใบงาน
4. คลิปวิดีโอเรื่อง ทูจรีตต่อหน้าที

การดำเนินการฝึกอบรม

1. ชำนาญ (10 นาที)
 - 1.1 ผู้วิจัยทักทายนิสิตนักศึกษาและชี้แจงกิจกรรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในครั้งนี้
- 2 เน้นย้ำขอให้นิสิตนักศึกษาให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจและให้นิสิตนักศึกษาทบทวนข้อตกลง
2. ขั้นตอนกิจกรรม (75 นาที)
 - 2.1 ผู้วิจัยบรรยายโดยสรุปว่า บุคคลแต่ละคนล้วนมีความกล้าหาญอยู่ในตัว แต่การที่บุคคลจะแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมออกมานั้น จะต้องมีความมั่นใจที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลมี

พฤติกรรมโต้ตอบต่อสถานการณ์นั้น และให้นิสิตนักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระว่า เมื่อนิสิตนักศึกษาพบเห็นสถานการณ์ที่ต้องการความกล้าหาญแล้ว ทุกครั้งก่อนที่นิสิตนักศึกษาจะแสดงความกล้าหาญออกไป ขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุดที่นิสิตนักศึกษาคิดว่าจะต้องทำเป็นอันดับแรกคือ การประเมินสถานการณ์เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในแต่ละสถานการณ์

2.2 ผู้วิจัยเปิดคลิปวิดีโอเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาจริยธรรมเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกต้องกับสิ่งที่ผิด เรื่อง “ทุจริตต่อหน้าที่” ทั้ง 2 ตอน

2.3 จากคลิปวิดีโอ ผู้วิจัยให้นิสิตนักศึกษาเข้ากลุ่มๆ ละ 6 คน ทำใบงานที่ 1 โดยให้แต่ละกลุ่มฝึกวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์และตรวจสอบคุณค่าสถานการณ์ทางจริยธรรมตามประเด็นคำถามที่กำหนดให้

2.4 ผู้วิจัยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.5 ผู้วิจัยบรรยายโดยสรุปกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER

2.6 ผู้วิจัยให้นักศึกษาเข้ากลุ่ม ๆ ละ 6 คน ให้แต่ละกลุ่มฝึกนำขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมทั้ง 7 ขั้นตอนของ KIDDER วิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่างพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรมเรื่อง คนดีเกือบไร้ที่ยืน

2.7 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานจนครบทุกกลุ่ม

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

3.1 ผู้วิจัยสรุปเป็นภาพรวมเพื่อเน้นย้ำให้นิสิตนักศึกษาได้เข้าใจการประเมินสถานการณ์และกระบวนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมตามแนวคิดของKIDDERทั้ง 7 ขั้นตอนตลอดทั้งนี้ หมายความว่ากิจกรรมในครั้งต่อไป

การประเมินผลและติดตามผล

1. รายการประเมิน

1.1. พฤติกรรมการร่วมกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ การสนใจและตั้งใจทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น ปฏิบัติงานเสร็จทันเวลา การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลา ช่วยกันสรุปและอภิปรายผลได้อย่างเหมาะสมและผลงานถูกต้องชัดเจนตามวัตถุประสงค์

1.2 ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม

2. การวัดและประเมินผล

2.1 สังเกตพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาขณะร่วมกิจกรรม

2.2 ประเมินความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. เครื่องมือวัด

3.1 แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา

3.2 แบบประเมินความสามารถหลังดำเนินกิจกรรม

4. เกณฑ์การประเมินผล

4.1 แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมินตามระดับคุณภาพ ดังนี้

ระดับ 3 ดี หมายถึง นิสิตนักศึกษามากกว่าร้อยละ 50 มีพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมนั้น ๆ

ระดับ 2 พอใช้ หมายถึง นิสิตนักศึกษาร้อยละ 50 มีพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมนั้น ๆ

ระดับ 1 ต้องปรับปรุง หมายถึง นิสิตนักศึกษาต่ำกว่าร้อยละ 50 มีพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมนั้น ๆ เกณฑ์ผ่านต้องมีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2 ขึ้นไป

4.2 แบบประเมินหลังดำเนินกิจกรรม จากการทำแบบประเมิน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 3, 2, และ 1 โดยเกณฑ์ผ่านต้องมีคะแนนรวมตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ให้ 3 คะแนน เมื่อนิสิตนักศึกษาประเมินว่าตนเองมีระดับความสามารถ ระดับมาก

ให้ 2 คะแนน เมื่อนิสิตนักศึกษาประเมินว่าตนเองมีระดับความสามารถ ระดับปานกลาง

ให้ 1 คะแนน เมื่อนิสิตนักศึกษาประเมินว่าตนเองมีระดับความสามารถ ระดับน้อย

พหุ ประถมศึกษา

ใบงานที่ 1

ฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ตัวอย่างทางจริยธรรม

หลังจากที่ดูคลิปวิดีโอ เรื่อง ทุจริตต่อหน้าที่ทั้ง 2 ตอนแล้วให้นักศึกษาแต่ละคนตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนดให้ดังนี้

1. จากคลิปวิดีโอ เรื่อง ทุจริตต่อหน้าที่ทั้ง 2 ตอน สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่ต้องการความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่

.....

.....

2. คลิปวิดีโอทั้ง 2 ตอนนั้นเป็นปัญหาจริยธรรมแบบใดเช่น ความอึดอัดใจ (distress) เป็นปัญหาสิ่งล่อใจ (temptation) ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกระหว่างความถูกต้องกับความผิด (Right versus Wrong) หรือ เป็นประเด็นปัญหาที่ขัดแย้งกัน (dilemma) ระหว่างถูกต้องกับถูกต้อง (Right versus Right)

.....

.....

3. การกระทำของผู้ปกครองที่ยอมจ่ายเงินเพื่อแลกกับการได้เข้าเรียนในโรงเรียนถูกหรือผิด ถ้านิสิตนักศึกษาเป็นผู้ปกครองจะทำแบบนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

4. การกระทำของครูอ้อที่ทำตามคำสั่ง ผอ. ถูกต้องหรือไม่ ถ้านิสิตนักศึกษาเป็นครูอ้อจะทำแบบนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

พหุบัณฑิต ชีวะ

ใบงานที่ 2

ฝึกวิเคราะห์กรณีศึกษา เรื่อง คนดีเกือบไร้ที่ยืน ตามขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทาง จริยธรรมของ KIDDER 7 ขั้นตอน

เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2560 นางสาวปณิดา ยศปัญญา นิสิตนักศึกษาสาขาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เข้าฝึกงานที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จ.ขอนแก่น ในช่วงที่ฝึกงานอยู่นั้น ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งได้มีการจัดโครงการอบรมอาสาสมัครชุมชนประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งอสม.ต้องให้บัตรประชาชนกับเจ้าหน้าที่ ผอ.ศูนย์ฯ และเจ้าหน้าที่อีก 3 คนให้ปณิดา ช่วยทำเอกสารเบิกเงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและเอกสารผู้ติดเชื้อเอดส์ จากนั้นเธอพบว่าเจ้าหน้าที่เอาบัตรประชาชนไปปลอมและสวมรอยคำร้องขอเบิกของคนไร้ที่พึ่ง แล้วเอาให้เธอเซ็นเอกสารรับเงินรวมกว่า 2,000 ชุด เป็นเงินกว่า 6,900,000 บาท เธอรับรู้ว่าการทำเช่นนั้นเป็นการที่ทุจริต ไม่ถูกต้อง ทำให้รู้สึกอึดอัดใจและทนต่อการทำแบบนั้นไม่ได้ จึงตัดสินใจยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการของกรมพัฒนาสังคมฯ แต่ผู้ตรวจไม่สามารถรับเรื่องร้องเรียนได้แนะนำให้ไปร้องเรียนที่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จากนั้นได้นำเรื่องไปบอกอาจารย์ที่ปรึกษาฝึกงานที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แต่อาจารย์กลับเรียกให้เรียกพนักงานข้าราชการที่ศูนย์ที่เป็นคู่กรณีมาไกล่เกลี่ยและพนักงานเหล่านั้นไม่ยอมแล่มข่มขู่บังคับให้ปณิดามากราบเท้าขอขมา ถึงจะให้อภัยและให้ฝึกงานจนจบ ซึ่งเธอก็ยอมจำใจกราบเพื่อที่จะได้ฝึกงานต่อจนจบและเธอรู้สึกเสียใจมากที่อาจารย์ที่ปรึกษาไม่เชื่อเธอ ซึ่งอาจารย์ก็ไม่ได้ปกป้องเธอเลย ยิ่งทำให้เธอไม่พอใจมากขึ้น ต่อมาเธอได้ทำหนังสือร้องเรียนไปยัง ป.ป.ช. และเลขาธิการคสช. เลขาธิการคสช.ได้ประสานไปยังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน ภาครัฐ หรือ ป.ป.ท. และกระทรวงการพัฒนาสังคมและมนุษย์ (พม.) พร้อมสั่งการให้เจ้าที่เข้าตรวจสอบ เธอได้เข้าไปปากคำกับ ป.ป.ช. จ.ขอนแก่น และ ป.ป.ท. เกี่ยวกับการกรอกข้อมูล และเมื่อวันที่ 8 ก.พ. 2561 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรียกให้เธอมาสอบสวน ในการสอบสวนครั้งนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาสั่งให้กรรมการค้นตัวและให้ปิดโทรศัพท์มือถือ มีการตั้งคำถามที่กดดันและกล่าวหาว่าเธอทำให้คณะมนุษยศาสตร์ฯ เดือดร้อน และยังเรียกนิสิตที่เรียนคณะเดียวกันปิดข่าวเรื่องนี้ให้เงียบห้ามส่งต่อข่าว หลังจากมีข่าวออกไปมีหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องเข้ามาสอบถามข้อมูล ซึ่งเธอเองและครอบครัวให้ความร่วมมือทุกฝ่าย แต่ในทางกลับกันยังมีคนอีกกลุ่ม ซึ่งไม่ทราบว่าเป็นใคร มาจากไหน คุกคามทั้งกับญาติพี่น้อง และขับรถติดตาม ขับรถจอดหน้าบ้าน เธอจึงคิดว่า อยากให้การสืบสวนสอบสวนในเรื่องที่ร้องเรียนไปนั้น จบโดยเร็ว เพราะคิดว่า ถ้าเรื่องจบ การคุกคามก็คงไม่เกิดขึ้นอีก

จากการร้องเรียนดังกล่าว กลายเป็นเรื่องที่รัฐบาลให้ความสนใจ และสั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน ภาครัฐ หรือ ป.ป.ท. ตรวจสอบการทุจริตศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ (พม.) ทั่วทั้งประเทศ 76 ศูนย์ 76 จังหวัด พบการทุจริตรวม 67 ศูนย์ เป็นการเปิดโปงการทุจริตระดับประเทศจากนิสิตนักศึกษาฝึกงานเพียงคนเดียวที่ออกมาเปิดเผยการทุจริตของกระทรวง พม. ทำให้หลายองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่างพากันยกย่อง และมอบรางวัลด้านความกล้าหาญทางจริยธรรมต่างมากมาย ได้รับทุนการศึกษาระดับปริญญาโท และสัญญาว่าจะรับเข้าทำงานตามที่น้องปณิดาต้องการ เพื่อเป็นการตอบแทนคุณงามความดีที่ทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติตลอดทั้งกระแสในโลกออนไลน์ที่ยกให้เธอเป็นบุคคลต้นแบบ เป็นเน็ตไอดอลเป็นฮีโร่ และเมื่อวันที่ 2 พ.ย. 2561 เธอได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการในตำแหน่งนักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ โดยนายทองสุข ฌ พล รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เขตพื้นที่ 4 ขอนแก่น จากความกล้าหาญของเธอนำมาซึ่งคำชื่นชมจากคนทั้งสังคมทั่วประเทศ จาก คนดีที่เกือบไม่มีที่ยืน ถูกอาจารย์กตตันครอบครัวญาติพี่น้องถูกคุกคาม แต่วันนี้เธอได้เดินสายรับรางวัลจากหน่วยงานต่างๆที่ยกย่องเชิดชูคุณงามความดีของเธอ

หลังจากได้รับรางวัล นางสาวปณิดา ยศปัญญา กล่าวว่า รู้สึกดีใจที่ได้รับรางวัล ต้องขอบคุณหน่วยงานต่าง ๆ ที่มอบโล่ประกาศเกียรติคุณให้รางวัลที่ได้รับสะท้อนให้เห็นว่า เราไม่ควรเพิกเฉยต่อความไม่ถูกต้อง ซึ่งมันอาจจะทำให้เราไม่สบายใจ เกิดการละลายแก่ใจตนเอง และอาจทำให้คนอื่นเดือดร้อน ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม และเธอได้ฝากว่า"ผู้ใหญ่สั่งให้เราทำการทุจริต เรายุติการละลายแก่ใจที่เราเรียนสาขาพัฒนาชุมชนแล้วต้องไปทำเอกสารที่ไม่ยุติธรรมกับชาวบ้าน รู้สึกรับไม่ได้จึงต้องลุกขึ้นมาร้องเรียน"

1. ให้นิสิตนักศึกษาเข้ากลุ่มๆละไม่เกิน 6 คน วิเคราะห์เรื่องราวแบบอย่างความกล้าหาญทางจริยธรรมเอกสารกรณีศึกษาของนางสาวปณิดา ยศปัญญา ตามแนวทางการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของ KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์

1.1 สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่ต้องการความกล้าหาญทางจริยธรรมหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 เป็นปัญหาแบบใดเช่น ความอึดอัดใจ (distress) เป็นปัญหาสิ่งล่อใจ (temptation) ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกระหว่างความถูกต้องกับความผิด (Right versus Wrong) หรือ เป็นประเด็นปัญหาที่ขัดแย้งกัน (dilemma) ระหว่างถูกต้องกับถูกต้อง (Right versus Right)

.....

.....

.....

.....

.....

1.3 แรงจูงใจอะไรบ้างที่ทำให้นางสาวปณิดา ยศปัญญา มีพฤติกรรมที่เปิดโปงการทุจริต

.....

.....

.....

.....

.....

1.4 มีความเสี่ยงอะไรบ้างที่จะเกิดขึ้นกับนางสาวปณิดา ยศปัญญา

.....
.....
.....
.....
.....

1.5 การที่นางสาวปณิดา ยศปัญญาที่ได้แสดงความกล้าหาญทางจริยธรรมแบบนั้น เหมาะสมหรือไม่

.....
.....
.....
.....
.....

ขั้นตอนที่ 2 ค้นหาคุณค่า (Scan for Values)

2.1 การกระทำของเจ้าหน้าที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งผิดจริยธรรมหรือไม่ และเป็นการผิดจริยธรรมข้อใดบ้างในบรรดาหลักจริยธรรมที่ควรยึดถือเป็นหลักการ 5 ข้อนั้น

.....
.....
.....
.....
.....

2.2 นิสิตนักศึกษาคิดว่าจริยธรรมข้อนั้นมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหนและมีคุณค่าสมควรที่จะได้รับการปกป้องเพราะเหตุใด สอดคล้องกับเกณฑ์ข้อใดบ้าง

- มันให้ผลทันทีและชัดเจน
- มันรุนแรง กล่าวคือก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง
- แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงไม่ได้ คือไม่สามารถกลับไปแก้ไขอะไรได้ในภายหลัง
- มันมีผลกว้างขวาง กล่าวคือส่งผลกระทบต่อตัวผู้คนในวงกว้าง

.....
.....
.....
.....
.....

2.3. การที่นางสาวปณิตาออกมาเปิดโปงการทุจริตนั้นแสดงว่ามีความกล้าหาญทางจริยธรรมที่ยึดมั่นหลักการทางจริยธรรมด้านใดบ้าง ถ้าหากไม่ทำแบบนี้จะเกิดผลเสียต่อตนเองและสังคมอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการกระทำด้วยจิตสำนึก (Acting on Conscience)

3.1 หลักการทางจริยธรรมที่เป็นค่านิยมใดบ้างที่สมควรจะต้องปกป้องในสถานการณ์นี้

.....
.....
.....
.....
.....

3.2 การกระทำของนางสาวปณิดาที่เปิดโปงการทุจริต เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ขัดต่อหลักศีลธรรมหรือผิดจรรยาบรรณหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

3.3. นางสาวปณิดา เลือกใช้กระบวนการตัดสินใจใดบ้างก่อนตัดสินใจแสดงความกล้าหาญทางจริยธรรม 1. การพูดความจริงกับความจงรักภักดี (Truth versus loyalty) 2. ความต้องการส่วนบุคคลกับความต้องการของชุมชน (Individual versus Community) 3. ผลประโยชน์ระยะสั้นกับผลกระทบในระยะยาว (Short-term versus long-term) 4. ความยุติธรรมกับความเมตตา (Justice versus Mercy)

.....

.....

.....

.....

.....

3.4 สถานการณ์นี้ นางสาวปณิดายึดหลักการใดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจแสดงออกซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรม 1. Ends Based 2. Rules Based 3. care based

.....

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนที่ 4 ทำความเข้าใจกับความเสี่ยง (Understand the Risks)

4.1 สถานการณ์ที่นางสาวปณิตากำลังเผชิญอยู่นั้นมีความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหน มีความเสี่ยงอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

4.2 การที่นางสาวปณิตา ออกมาเปิดโปงการทุจริตนั้น ได้รับผลกระทบเชิงลบที่เป็นอันตรายต่อตัวเธออย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

4.3 ถ้านางสาวปณิตา นิ่งเฉยไม่ทำอะไรเลย ปล่อยให้มีการทุจริตอย่างนั้น จะเกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

4.4 มีสิ่งท้าทายอะไรบ้างที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้นางสาวปณิตากลับและไม่กล้าออกมาเปิดโปง การทุจริต (กลัวต่อความคลุมเครือ (Fear of Ambiguity) กลัวต่อการเปิดเผย (Fear of Exposure) หรือกลัวต่อการสูญเสียส่วนบุคคล (Fear of personal Loss))

.....
.....
.....
.....
.....

ขั้นตอนที่ 5 อดทนต่อความยากลำบาก (Endure the Hardship)

5.1 อะไรที่ทำให้นางสาวปณิตา มีความมั่นใจในการแสดงออกซึ่งความกล้าหาญทางจริยธรรม (ประสบการณ์ (Experience) ลักษณะนิสัย (Character) ศรัทธา (Faith) ปรีชาญาณ (Intuition)

.....
.....
.....
.....
.....

ขั้นตอนที่ 6 หลีกเลี่ยงสิ่งยับยั้ง (Avoiding the Inhibitors)

6.1 ในสถานการณ์นี้ มีอุปสรรคอะไรบ้างที่จะยับยั้งไม่ให้นางสาวปณิดา แสดงพฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรม 1. วัฒนธรรมที่อวดดี 2. การประนีประนอม 3. ความขี้ขลาด 4. ความขี้ขลาด 5. ความกล้าหาญไร้หลักการ 6. เฉื่อยชาในจริยธรรม 7. การพูดเกินจริง 8. ความยินยอมอย่างไม่แยแส 9. การคิดแบบกลุ่ม 10. พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ 11. ความเห็นแก่ผลประโยชน์มากเกินไป 12. วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

.....

.....

.....

.....

.....

ขั้นตอนที่ 7 เรียนรู้ความกล้าหาญทางจริยธรรม (Learning Moral Courage)

7.1 พฤติกรรมความกล้าหาญทางจริยธรรมของนางสาวปณิดา ถือว่าเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรมที่แท้จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

7.2 ถ้านักศึกษาเป็นนางสาวปณิดา จะกระทำแบบนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา

ครั้งที่ 1

ผู้ประเมิน ผู้วิจัย (ประเมินภาพรวม) วัน/เดือน/ปี ที่ประเมิน.....

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ใช้ประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในภาพรวมของนิสิตนักศึกษา ทั้งกลุ่ม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินตามระดับคุณภาพ ดังนี้

ระดับ 3 ดี หมายถึง **นิสิตนักศึกษามากกว่าร้อยละ 50** มีพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมนั้น

ระดับ 2 พอใช้ หมายถึง **นิสิตนักศึกษาร้อยละ 50** มีพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมนั้น

ระดับ 1 ต้องปรับปรุง หมายถึง **นิสิตนักศึกษาต่ำกว่าร้อยละ 50** มีพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมนั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับคุณภาพ		
		3	2	1
1	กระตือรือร้นและตั้งใจทำกิจกรรม			
2	กล้าแสดงความคิดเห็น			
3	ปฏิบัติงานเสร็จทันเวลา			
4	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลา			
5	ช่วยกันสรุปและอภิปรายผลได้อย่างเหมาะสม			
6	ผลงานถูกต้องชัดเจนและเหมาะสม			

ปัญหา/อุปสรรค และข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินหลังจัดกิจกรรม

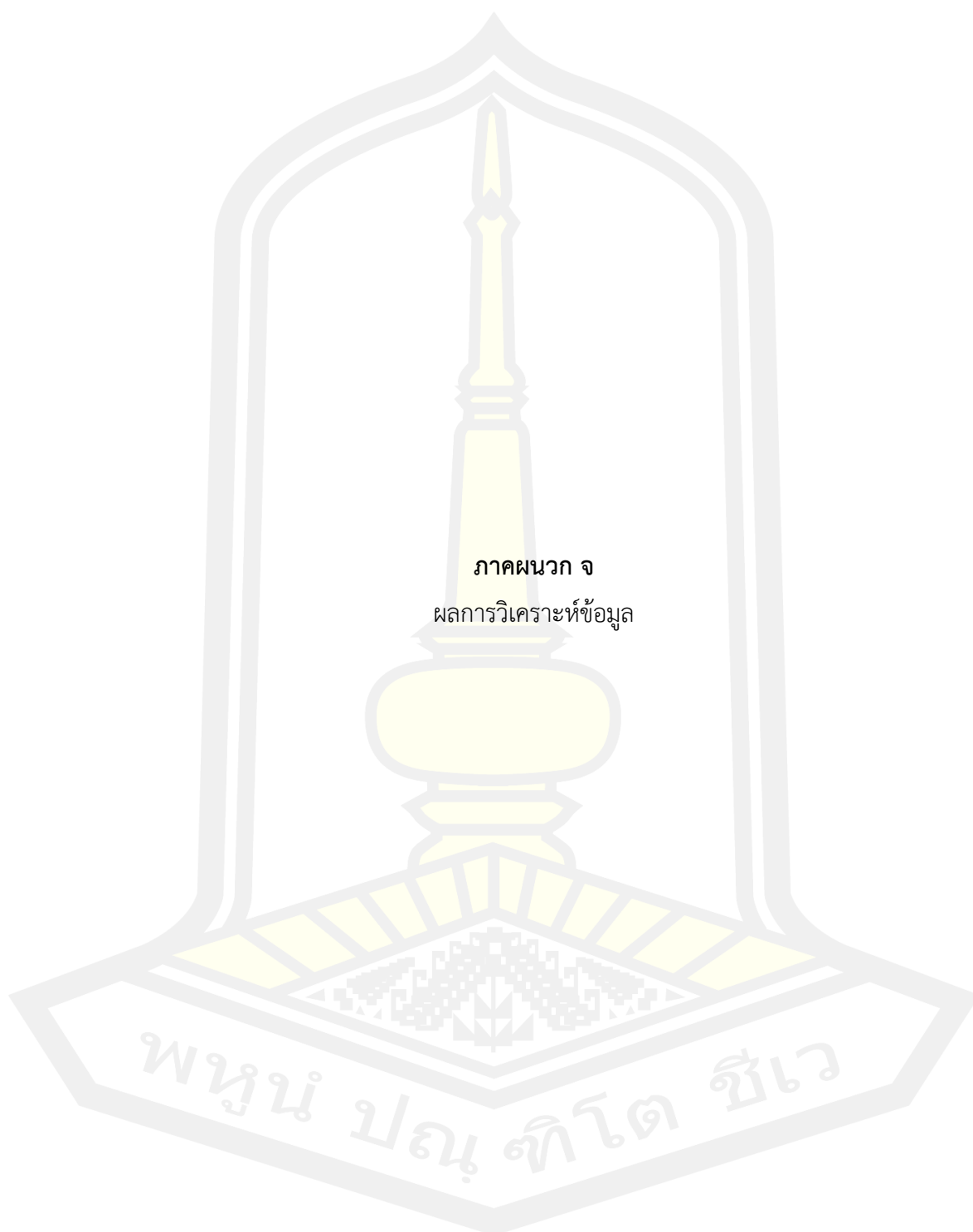
ครั้งที่ 1

ผู้ประเมิน นิสิตนักศึกษา วัน/เดือน/ปี ที่ประเมิน

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ใช้ประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมโดยนิสิตนักศึกษาเป็นผู้ประเมิน
ความสามารถของตนเองที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินกิจกรรมนี้

ข้อ	รายการพฤติกรรม	ระดับคุณภาพ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	นิสิตนักศึกษาประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม			
2.	นิสิตนักศึกษาตรวจสอบคุณค่าสถานการณ์เกี่ยวกับความกล้าหาญทางจริยธรรม			
3.	นิสิตนักศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาจริยธรรมจากสถานการณ์ตัวอย่างที่กำหนดตามขั้นตอนการพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรม KIDDER ทั้ง 7 ขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง			

พหุบัณฑิต ชีวะ

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

พหุจน์ ปณฺ ทิโต สีเว

ตาราง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ศึกษาและความพอเพียงของการเลือกตัวอย่าง
ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

องค์ประกอบ	REC	END	PRIN	REA	IND	BEH
REC	1.00					
END	0.38*	1.00				
PRIN	0.47*	0.54*	1.00			
REA	0.40*	0.42*	0.52*	1.00		
IND	0.47*	0.45*	0.57*	0.61*	1.00	
BEH	0.18*	0.47*	0.46*	0.44*	0.49*	1.00

Bartlett's Test: $\chi^2=2401.07$ df=15 p=.000 KMO=0.84 Measure of Sampling
Adequacy (MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.81-0.86

*p<.05

จากตารางพบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
เป็นบวกอยู่ระหว่าง 0.18-0.61 โดยเหตุผลทางจริยธรรมกับลักษณะส่วนบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.61 ส่วนการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรม มีค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.18

การหมุนแกนองค์ประกอบและอธิบายความหมายขององค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหมุน
แกนองค์ประกอบเพื่อให้ตัวแปรที่มีลักษณะที่ชัดเจนมากขึ้นโดยใช้วิธีการหมุนแกนแบบมุมฉาก
(Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax Method) ดังตาราง

ตาราง แสดงค่า Rotated Component Matrix ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนักศึกษา

ข้อคำถาม	องค์ประกอบ					ผลการพิจารณา
	1	2	3	4	5	
ข้อ59 ข้าพเจ้าจะลุกยืนในที่นี้ แก่คนชราบนรถ ถึงแม้ข้าพเจ้า เหนื่อยและง่วงนอนมาก	0.77	0.12	0.04	0.04	0.05	ความเห็นอกเห็นใจ
ข้อ33 เมื่อนักศึกษารุ่นน้องมี ความสามารถมากกว่าข้าพเจ้า	0.76	0.17	0.08	0.07	-0.03	ความเคารพ

ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องยอมรับในความสามารถของเขา						
ข้อ34 หากเพื่อนขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าจะไปเป็นพยานให้ข้อมูล เข้าข้างเพื่อนสนิทกัน	0.76	0.08	0.08	0.11	-0.02	ความยุติธรรม
ข้อ53 เมื่อรู้สึกเบื่อหน่ายวิชาที่ เรียน ข้าพเจ้าจะเดินออก ห้องเรียนโดยไม่แคร์สายตาใคร	0.76	0.20	0.06	0.08	0.01	ความรับผิดชอบ
ข้อ48 ถึงแม้ห้องสมุดจะมี กฎระเบียบห้ามคุยกันเสียงดังก็ ตาม แต่ข้าพเจ้าจะไม่สนใจ	0.75	0.18	0.08	0.03	-0.07	ความเคารพ
ข้อ42 หากพบผู้ประสบอุบัติเหตุ ข้าพเจ้าจะไม่เข้าไปช่วย เพราะ ไม่ใช่ญาติหรือคนที่รู้จักกัน	0.73	0.26	0.05	0.06	-0.04	ความเห็นอกเห็นใจ
ข้อ19 เมื่อเพื่อนชวนให้ไปปลอม แปลงเอกสารเพื่อประโยชน์ของ ข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าจะไม่ทำ	0.73	0.09	-0.01	0.05	0.08	ความซื่อสัตย์
ข้อ35 หากเพื่อนคนสนิทของ ข้าพเจ้าทะเลาะกับเพื่อนต่าง คณะ ข้าพเจ้าจะพูดเข้าข้างเพื่อน ที่สนิทโดยไม่ต้องมีเหตุผล	0.73	-0.16	-0.02	0.02	0.02	ความยุติธรรม
ข้อ58 หากรู้สึกเบื่อ แล้วเพื่อน สนิทชวนไปเล่นการพนัน ข้าพเจ้าก็จะไป	0.71	0.13	-0.01	-0.02	0.06	ความรับผิดชอบ
ข้อ27 เมื่อข้าพเจ้าถูกนักศึกษา รุ่นน้องทักท้วงว่าสิ่งที่ข้าพเจ้าพูด นั้นผิด ข้าพเจ้าจะทำเป็นไม่สนใจ และพูดต่อไป	0.69	0.11	0.05	-0.04	-0.04	ความรับผิดชอบ
ข้อ32 ข้าพเจ้าจะยอมรับมติของ เสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม ถึงแม้ จะขัดต่อความรู้สึกของข้าพเจ้า	0.69	0.03	0.04	0.09	-0.14	ความเคารพ
ข้อ28 แม้ว่าจะทำรายงานยังไม่ เสร็จจะถูกหักคะแนนก็ตาม หาก เพื่อนได้โทรศัพท์มาชวนให้ไปดู คอนเสิร์ตเป็นเพื่อน ข้าพเจ้า	0.69	0.09	0.08	0.14	0.11	ความรับผิดชอบ

ปฏิเสธทันที						
ข้อ11 เมื่ออาจารย์บังคับให้ ข้าพเจ้าทำในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง โดยขู่ว่าจะไม่ทำจะปรับคะแนน ให้ได้เกรดต่ำ ข้าพเจ้าจะไม่ทำ ตามที่อาจารย์บอก	0.63	0.14	0.02	0.08	0.08	ความซื่อสัตย์
ข้อ12 เมื่อนักศึกษารุ่นพี่ชวน ข้าพเจ้าดื่มแอลกอฮอล์ ข้าพเจ้า จะดื่มเพราะกลัวถูกมองว่าไม่ให้ เกียรติรุ่นพี่	0.63	0.19	-0.04	-0.02	-0.11	ความเคารพ
ข้อ61 เมื่อข้าพเจ้าเก็บเงินได้ ข้าพเจ้าจะไม่นำไปคืนเจ้าของ หากข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องใช้	0.60	0.19	-0.05	-0.07	-0.06	ความซื่อสัตย์
ข้อ50 ข้าพเจ้าจะตัดสินผลงาน การแข่งขันทักษะตามความรู้สึก พอใจของข้าพเจ้า มากกว่าเกณฑ์ การตัดสิน	0.57	0.06	0.01	0.00	-0.19	ความยุติธรรม
ข้อ21 ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนทุจริตใน การสอบ ข้าพเจ้าจะไม่บอกใคร หากรับปากสัญญากับเพื่อนแล้ว	0.57	-0.03	-0.00	0.02	0.07	ความซื่อสัตย์
ข้อ22 ข้าพเจ้าร้องขอให้เพื่อน เช็คชื่อให้ในวิชาที่ข้าพเจ้าไม่ได้ไป เรียน เพราะความจำเป็น	0.56	-0.03	-0.10	-0.00	0.04	ความซื่อสัตย์
ข้อ5 เมื่อมีคนเอาเงินมาให้ ข้าพเจ้าเพื่อแลกกับลงคะแนนให้ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าพเจ้าจะรับเงินทันที	0.56	0.08	0.05	0.05	0.16	ข้อคำถาม ไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ เพราะค่าน้ำหนักอยู่ใน 2 องค์ประกอบ จึงทำให้ไม่ ชัดเจน
ข้อ8 ข้าพเจ้าเลือกที่จะปกปิด ความผิดของเพื่อนที่ขโมยเงิน ชมรมไปซื้อยารักษาแม่ที่กำลัง ป่วย เพราะกลัวนำไปช่วยเหลือ แม่	0.55	0.10	0.14	-0.03	0.05	ความซื่อสัตย์
ข้อ63 เมื่อข้าพเจ้าเห็นว่า เพื่อน นักศึกษาคุยกันในขณะที่เรียน	0.54	-0.01	-0.15	-0.14	0.26	ความเห็นอกเห็นใจ

ข้าพเจ้าจะว่ากล่าวตักเตือน เพราะเป็นห่วงเพื่อนจะไม่เข้าใจ บทเรียน						
ข้อ6 ถ้าเห็นเพื่อนทุจริตในการ สอบ ข้าพเจ้าจะแจ้งกรรมการคุม สอบให้ทราบทันที	0.53	0.04	0.04	-0.12	0.11	ความซื่อสัตย์
ข้อ41 ข้าพเจ้าเห็นสามเฝ้าร้าย ภรรยา ข้าพเจ้าจะรีบเดินหนี เพราะเป็นเรื่องของครอบครัว	0.52	0.06	0.02	0.02	-0.02	ข้อคำถาม ไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ เพราะค่าน้ำหนักอยู่ใน 2 องค์ประกอบ จึงทำให้ไม่ ชัดเจน
ข้อ46 เมื่อเพื่อนเสนอนโยบายที่ มุ่งประโยชน์ส่วนตน ข้าพเจ้าจะ ไม่คัดค้าน เพราะไม่มีประโยชน์	0.47	0.07	0.00	-0.25	-0.33	ความเคารพ
ข้อ3 เมื่อเพื่อนไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรมของมหาวิทยาลัยขอให้ ข้าพเจ้าเช็คชื่อให้ ข้าพเจ้าไม่ ลำบากใจเลยที่จะเช็คชื่อให้	0.45	0.00	0.06	0.02	0.03	ข้อคำถาม ไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ
ข้อ17 ข้าพเจ้ารู้สึกหมตกำลังใจ หากทำความดีแล้วไม่มีใครเห็น ค่า	0.32	-0.06	-0.01	-0.15	0.13	ข้อคำถาม ไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ
ข้อ29 ข้าพเจ้านัดหมายกับเพื่อน ไว้ แต่ไม่สามารถไปตามที่นัดได้ ข้าพเจ้าไม่อดใจที่จะโทรศัพท์ แจ้งให้เพื่อนทราบ	0.19	0.69	0.18	0.04	-0.03	การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม
ข้อ24 ข้าพเจ้าจะรีบคืนเงินแม้ค่า ทันที หากพบว่าได้รับเงินทอน เกิน	0.27	0.67	-0.00	0.19	0.10	การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม
ข้อ30 แม้ว่านักศึกษาที่มีตำแหน่ง เป็นนายกสโมสรนักศึกษาจะมี อายุน้อยกว่าข้าพเจ้าก็ตาม ข้าพเจ้าไม่ลำบากใจที่จะแสดง ความเคารพด้วยความเต็มใจ	0.20	0.66	0.13	0.04	0.03	การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม
ข้อ26 เมื่อข้าพเจ้าทำงานที่เพื่อน มอบให้ทำไม่สำเร็จ ข้าพเจ้ายินดี	0.24	0.63	0.22	0.24	0.05	การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม

ที่จะรับผิดชอบผลของการกระทำ ของตนเอง						
ข้อ23 แม้ว่าจะสามารถนำเงินมา ใช้จ่ายส่วนตัวได้ แต่ข้าพเจ้าไม่ ลำบากใจจะใช้เงินโครงการอย่าง โปร่งใสตรงไปตรงมา	0.10	0.60	0.03	0.24	-0.03	การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม
ข้อ31 ในที่ประชุม แม้ว่าข้าพเจ้า จะไม่เห็นด้วยกับข้อคิดเห็นของ เพื่อนที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ แต่ ข้าพเจ้าก็จะแสดงความคิดเห็น โต้แย้งด้วยเหตุผลอย่างสุภาพ อ่อนน้อม	0.17	0.59	0.29	0.11	0.10	การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม
ข้อ56 ข้าพเจ้าจะมุ่งมั่นทำสิ่งที่ ถูกต้อง แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะมอง ไม่เห็นค่า	0.21	0.52	0.37	0.08	0.26	การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม
ข้อ37 เมื่อเพื่อนเดือดร้อนมีเรื่อง ทุกข์ใจมาขอความช่วยเหลือ ข้าพเจ้าจะเต็มใจช่วยเพื่อน โดย ไม่หวังผลตอบแทน	0.32	0.51	0.10	0.15	0.24	การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม
ข้อ38 ข้าพเจ้าจะเข้าไปพูดคุย ปรับทุกข์ให้กำลังใจกับเพื่อนที่ รู้สึกท้อแท้ใจในการเรียน โดยไม่ สนใจว่าใครจะมองว่าทำดีเอา หน้า	0.29	0.51	0.18	0.17	0.30	การรับรู้สถานการณ์ ทางจริยธรรม
ข้อ39 ข้าพเจ้าจะตั้งใจฟัง เรื่องราวความไม่สบายใจของ เพื่อน แม้จะดูเป็นเรื่องเล็กน้อย	0.30	0.47	0.18	0.20	0.20	ข้อคำถาม ไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ
ข้อ55 เมื่อเพื่อนพูดตำหนิว่า ข้าพเจ้ากระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าจะอธิบายโต้แย้งด้วย เหตุผล หากข้าพเจ้าไม่ผิด	0.14	0.45	0.47	0.12	-0.04	ข้อคำถาม ไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ
ข้อ25 เมื่อข้าพเจ้าไม่มีสิทธิ์ยืม หนังสือ แต่มีโอกาที่จะลักลอบ นำหนังสือออกมาได้จากห้องสมุด แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ทำเช่นนั้น	0.04	0.41	0.12	0.09	0.08	ข้อคำถาม ไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ

ข้อ49 ข้าพเจ้าจะคิดถึง กฎระเบียบของมหาวิทยาลัย เพื่อให้มั่นใจได้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง	0.15	0.35	0.23	0.14	0.37	ข้อคำถาม ไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ
ข้อ54 แม้ว่าเพื่อนสนิททำทำให้ ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม ข้าพเจ้าจะ ปฏิเสธอย่างสุภาพ	0.12	0.35	0.21	0.18	0.10	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ57 ถึงจะมีเสียงดังจากใน ห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ข้าพเจ้าจะไม่สนใจ จะสนใจเรื่อง ที่เรียนเพียงอย่างเดียว	-0.14	0.35	0.19	-0.05	0.24	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ20 เมื่อเพื่อนสนิทบังคับให้ เสพยาบ้า ข้าพเจ้าจะปฏิเสธทันที แม้ว่าเพื่อนจะไม่คบก็ตาม	0.09	0.34	-0.06	0.24	-0.01	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ60 แม้ว่าข้าพเจ้าจะหิวมาก ขนาดไหนก็ตาม ข้าพเจ้าจะยังต่อ แถวซื้ออาหารตามลำดับ ไม่ขอ แซงคิว ตาราง 18 (ต่อ)	0.26	0.33	0.41	0.19	0.07	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ4 ข้าพเจ้าเห็นคนตกน้ำกำลัง จะจมน้ำตาย ถึงแม้ข้าพเจ้าว่ายน้ำ ไม่เป็น ข้าพเจ้าจะรีบหาทาง ช่วยเหลือทันที	0.18	0.31	0.05	0.16	0.02	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ67 ในสถานการณ์ที่ต้องการ ความถูกต้อง ข้าพเจ้าจะเข้าไปมี ส่วนร่วมในการเรียกร้อง	-0.00	0.08	0.70	0.16	0.25	พฤติกรรมทางจริยธรรม
ข้อ66 ข้าพเจ้าสามารถเป็น ตัวอย่างที่ดีในการยึดมั่นและ ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมได้	0.07	0.22	0.67	0.17	0.21	พฤติกรรมทางจริยธรรม
ข้อ64 ในการประชุม ถึงแม้ว่า ข้าพเจ้าจะไม่เห็นด้วยกับ ข้อคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ แต่ ข้าพเจ้าก็จะแสดงความคิดเห็น โต้แย้งด้วยเหตุผล	-0.14	0.10	0.63	0.15	-0.13	พฤติกรรมทางจริยธรรม
ข้อ68 ข้าพเจ้ากระทำสิ่งที่ถูกต้อง ตามหลักการ ด้วยความมุ่งมั่น	0.18	0.42	0.61	0.07	0.20	พฤติกรรมทางจริยธรรม

ตั้งใจไม่ท้อถอย						
ข้อ62 เวลาถูกอาจารย์ตำหนิ ถ้าข้าพเจ้าไม่ผิด ข้าพเจ้าจะอธิบายโต้ตอบด้วยเหตุผล	-0.05	0.08	0.58	0.17	-0.01	พฤติกรรมทางจริยธรรม
ข้อ69 ในการทำงาน ข้าพเจ้าจะต้องแน่ใจก่อนว่าได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและทำตามหน้าที่ของตนเองโดยไม่ให้ผู้อื่นเดือดร้อน	0.26	0.44	0.55	0.07	0.15	พฤติกรรมทางจริยธรรม
ข้อ65 ข้าพเจ้าไม่ทำตามคนหมู่มากที่ข้าพเจ้าคิดว่าเขาทำไม่ถูกต้อง	-0.12	0.23	0.35	-0.04	-0.04	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ
ข้อ14 ข้าพเจ้าอดทนต่อคำพูดที่หยาบคายต่างๆของเพื่อนที่ไม่พอใจข้าพเจ้า หากได้ตัดสินใจกระทำในสิ่งที่คิดว่าถูกต้องแล้ว	-0.01	0.24	0.18	0.71	0.06	ความอดทนต่อภัยคุกคาม
ข้อ15 ข้าพเจ้ายึดมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้องแม้ว่าจะมีแรงกดดันจากเพื่อนๆว่า ข้าพเจ้าทำดีเพื่อหวังผลตอบแทน	0.10	0.28	0.26	0.66	0.01	ความอดทนต่อภัยคุกคาม
ข้อ13 เมื่อเพื่อนสนิทบังคับให้ข้าพเจ้าทำเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าจะอธิบายถึงความไม่ถูกต้อง แม้จะโดนกดดันและถูกตำหนิ	0.04	0.24	0.15	0.63	0.02	ความอดทนต่อภัยคุกคาม
ข้อ16 ข้าพเจ้าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าจะไม่ถูกอกถูกใจเพื่อนๆส่วนใหญ่ก็ตาม	0.16	0.26	0.27	0.55	0.11	ความอดทนต่อภัยคุกคาม
ข้อ1 เมื่อเห็นเพื่อนทุจริตในการสอบ ข้าพเจ้าจะบอกเรื่องนี้กับกรรมการสอบ ถึงแม้เสี่ยงที่จะถูกเพื่อนมองว่าทำดีเอาหน้า	-0.08	0.16	0.16	-0.04	0.69	การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง
ข้อ7 เมื่อเห็นนักศึกษารุ่นพี่ทำกิจกรรมรับน้องรุนแรงไม่	-0.09	0.09	0.25	0.30	0.50	การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง

เหมาะสม ข้าพเจ้าจะรีบไปบอก แม่รุ่นพี่จะข่มขู่ทำร้ายร่างกาย หากนำเรื่องไปบอกอาจารย์						
ข้อ9 ข้าพเจ้าจะบอกอาจารย์ ถ้า เห็นเพื่อนแอบขายยาบ้า แม่จะ เสี่ยงที่จะถูกเพื่อนโกรธก็ตาม	0.12	0.28	0.33	0.34	0.40	การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง
ข้อ10 ข้าพเจ้าจะไปบอกตำรวจ ถ้าเห็นอันธพาลลวนลามผู้หญิง แม่จะเสี่ยงถูกทำร้ายร่างกาย	0.15	0.16	0.24	0.21	0.38	การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง
ข้อ52 ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธ เมื่อเห็น อาจารย์มีพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสม	0.05	0.18	0.28	0.08	0.22	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ2 เมื่อนายกสโมสรนักศึกษา ขโมยเงินชมรมไปซื้อสิ่งของใช้ จ่ายส่วนตัว ข้าพเจ้าจะไม่ลำบาก ใจที่จะช่วยนักศึกษาปกปิด ความผิด	-0.35	-0.15	0.03	0.01	0.19	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ47 ข้าพเจ้าจะตักเตือนเพื่อนที่ ทำผิดระเบียบ เพราะเป็นการทำ ตามหน้าที่ด้วยเจตนาที่ดี	0.05	-0.22	-0.17	0.10	0.10	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ18 ข้าพเจ้าไม่กลัวที่จะบอก ตำรวจ หากพบเห็นคนขายยาบ้า แม้ว่าเขาจะรู้จักข้าพเจ้า	-0.01	0.24	-0.17	0.11	0.10	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ40 ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธ เมื่อเห็น เพื่อนสนิทกระทำการที่ไม่ถูกต้อง	0.01	0.18	0.13	0.07	0.09	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ36 เมื่อข้าพเจ้าไม่มั่นใจในการ ให้เกรดของอาจารย์ ข้าพเจ้าจะ ขอให้อาจารย์เปิดเผยคะแนน ถึงแม้ว่าจะเสี่ยงที่จะทำให้ อาจารย์ไม่พอใจก็ตาม	-0.17	0.17	0.15	0.07	0.09	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ51 ข้าพเจ้าจะรู้สึกผิด ถ้า ต้องการลอกการบ้านเพื่อน	-0.24	0.11	0.06	0.07	0.07	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ
ข้อ45 เมื่อมีการจัดวิ่งการกุศล เพื่อนำเงินที่ได้ไปมอบให้กับคน ยากไร้ ข้าพเจ้าจะสมัครเข้าร่วม	-0.1	-0.04	0.05	0.17	0.07	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่ม องค์ประกอบ

ทันที						
ข้อ44 ข้าพเจ้าจะคำนึงถึงประโยชน์ของคนส่วนใหญ่มากกว่าประโยชน์ตัวเอง	0.11	0.16	0.09	0.26	0.02	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ
ข้อ10 ข้าพเจ้าจะไปบอกตำรวจถ้าเห็นอันธพาลลวนลามผู้หญิงแม้จะเสี่ยงถูกทำร้ายร่างกาย	-0.01	0.25	0.23	-0.11	0.01	ข้อคำถามไม่เข้ากลุ่มองค์ประกอบ

ตาราง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน(n=1,200)

ตัวบ่งชี้	HON	RES	REP	JUS	SIM	SIT	CVA	TAB	PEB	TOR	TOP	PHR	PSR
HON	1.00												
RES	.53**	1.00											
REP	.26**	.65**	1.00										
JUS	.63**	.72**	.43**	1.00									
SIM	.43**	.34**	.19**	.49**	1.00								
SIT	.24**	.11**	.11**	.20**	.41**	1.00							
CVA	.36**	.34**	.17**	.47**	.45**	.59**	1.00						
TAB	.33**	.19**	.13**	.32**	.41**	.58**	.59**	1.00					
PEB	.27**	.13**	.08**	.15**	.41**	.64**	.62**	.55**	1.00				
TOR	.20**	.10**	.02	.16**	.38**	.51**	.55**	.42**	.60**	1.00			
TOP	.28**	.12**	.06*	.23**	.39**	.42**	.56**	.45**	.55**	.57**	1.00		
PHR	.23**	.05	.03	.16**	.37**	.51**	.54**	.47**	.46**	.51**	.55**	1.00	
PSR	.32**	.05	.05	.19**	.45**	.53**	.42**	.48**	.47**	.56**	.53**	.61**	1.00

Bartlett's Test: $\chi^2=8414.130$ df=78 p=.00 KMO=0.87 Measure of Sampling Adequacy (MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.68-0.94

**p<.01 *p<.05

จากตารางพบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.06-0.72 โดยความรับผิดชอบ (RES) กับความยุติธรรม (JUS) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.72 ส่วนความเคารพ (REP) กับความอดทนต่อความกลัว (TOP) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.06 และสามารถพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ ดังนี้

ความยึดมั่นในหลักการ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.19-0.72 โดยความรับผิดชอบ (RES) กับความยุติธรรม (JUS) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.72 ส่วนความเคารพ (REP) กับความเห็นอกเห็นใจ (SIM) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.19

การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม พบว่า การประเมินสถานการณ์ (SIT) กับการตรวจสอบคุณค่า (CVA) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.59

พฤติกรรมทางจริยธรรม พบว่า พฤติกรรมทางการพูด (TAB) กับการพฤติกรรมทางการกระทำ (PEB) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.55

ความอดทนต่อภัยคุกคาม พบว่า ความอดทนต่อความยากลำบาก (TOR) กับการอดทนต่อความกลัว (TOP) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.57

การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง พบว่า ความเสี่ยงด้านร่างกาย (PHR) กับการเสี่ยงด้านจิตใจ (PSR) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.61

ส่วนผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา พบว่าตัวบ่งชี้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์หองค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2=8414.130$ df=78 p=.00) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้มีค่าไคเซอร์-ไมเยอร์-โอล์คิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO) เท่ากับ 0.87 และความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.68-0.94 แสดงว่าตัวบ่งชี้ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้

ตาราง การแจกแจงแบบปกติของค่าเฉลี่ยก่อนการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา(n=30)

ความกล้าหาญทางจริยธรรม	Kolmogorov-Smirnov		
	Statistic	df	p
การยึดมั่นในหลักการ	0.13	30	.20
การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	0.11	30	.19
พฤติกรรมทางจริยธรรม	0.14	30	.14
การอดทนต่อภัยคุกคาม	0.15	30	.09
การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง	0.09	30	.20
ความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวม	0.11	30	.20

จากตารางพบว่าค่าเฉลี่ยก่อนการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบ ประกอบด้วย การยึดมั่นในหลักการ

การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรม การอดทนต่อภัยคุกคาม และการไตร่ตรองถึงความเสี่ยงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและทุกองค์ประกอบมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ

ตาราง การแจกแจงแบบปกติของค่าเฉลี่ยหลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา(n=30)

ความกล้าหาญทางจริยธรรม	Kolmogorov-Smirnov		
	Statistic	df	p
การยึดมั่นในหลักการ	0.11	30	.20
การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	0.14	30	.11
พฤติกรรมทางจริยธรรม	0.13	30	.20
การอดทนต่อภัยคุกคาม	0.14	30	.14
การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง	0.14	30	.14
ความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวม	0.13	30	.20

จากตารางพบว่าค่าเฉลี่ยหลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบ ประกอบด้วย การยึดมั่นในหลักการ การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรม การอดทนต่อภัยคุกคาม และการไตร่ตรองถึงความเสี่ยงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ

ตาราง การแจกแจงแบบปกติของค่าเฉลี่ยหลังเข้าการใช้โปรแกรมฝึกอบรม 1 เดือนโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา(n=30)

ความกล้าหาญทางจริยธรรม	Kolmogorov-Smirnov		
	Statistic	df	p
การยึดมั่นในหลักการ	0.09	30	.20
การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม	0.14	30	.14
พฤติกรรมทางจริยธรรม	0.14	30	.11

การอดทนต่อภัยคุกคาม	0.15	30	.09
การไตร่ตรองถึงความเสี่ยง	0.09	30	.20
ความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวม	0.13	30	.17

จากตารางพบว่าค่าเฉลี่ยหลังเข้าการใช้โปรแกรมฝึกอบรม 1 เดือนโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบ ประกอบด้วย การยึดมั่นในหลักการ การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรม การอดทนต่อภัยคุกคาม และการไตร่ตรองถึงความเสี่ยงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ

ตาราง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมในระยะก่อนการใช้โปรแกรมการฝึกอบรม(n=30)

ความกล้าหาญทางจริยธรรม	PRIN	REC	BEH	END	RISK
PRIN	1.00				
REC	-0.05	1.00			
BEH	0.17*	0.21*	1.00		
END	0.28*	0.09	0.40*	1.00	
RISK	-0.20*	-0.09	-0.23*	0.09	1.00

*p<.05

จากตารางพบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมในระยะก่อนการใช้โปรแกรมการฝึกอบรม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกเท่ากับ 0.17-0.40 โดยพฤติกรรมทางจริยธรรม (BEH) กับการอดทนต่อภัยคุกคาม (END) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเป็นบวกเท่ากับ 0.40 ส่วนการยึดมั่นในหลักการ (PRIN) กับการอดทนต่อภัยคุกคาม (END) มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกต่ำสุดเท่ากับ 0.17 และความกล้าหาญทางจริยธรรมในระยะก่อนการใช้โปรแกรมการฝึกอบรม มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบเท่ากับ -0.20 ถึง -0.23 โดยพฤติกรรมทางจริยธรรม (BEH) กับการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (RISK) มี

ค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบสูงสุดเท่ากับ -0.23 ส่วนการยึดมั่นในหลักการ (PRIN) กับการไต่ตรงถึงความเสี่ยง (RISK) มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบต่ำสุดเท่ากับ -0.20

ตาราง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมในระยะหลังการใช้โปรแกรมการฝึกอบรม(n=30)

ความกล้า หาญทาง จริยธรรม	PRIN	REC	BEH	END	RISK
PRIN	1.00				
REC	0.62*	1.00			
BEH	0.60*	0.57*	1.00		
END	0.67*	0.51*	0.78*	1.00	
RISK	0.28*	0.38*	0.53*	0.52*	1.00

*p<.05

จากตารางพบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมในระยะหลังการใช้โปรแกรมการฝึกอบรม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.28-0.78 โดยพฤติกรรมทางจริยธรรม (BEH) กับการอดทนต่อภัยคุกคาม (END) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.78 ส่วนการยึดมั่นในหลักการ (PRIN) กับการไต่ตรงถึงความเสี่ยง (RISK) มีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.28

ตาราง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความกล้าหาญทางจริยธรรมในระยะหลังเข้าการใช้โปรแกรมฝึกอบรม 1 เดือน(n=30)

ความกล้า หาญทาง จริยธรรม	PRIN	REC	BEH	END	RISK
PRIN	1.00				
REC	0.67*	1.00			
BEH	0.63*	0.41*	1.00		

END	0.66*	0.39*	0.73*	1.00	
RISK	0.32*	0.30*	0.50*	0.55*	1.00

*p<.05

จากตารางพบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมในระยะหลังเข้าการใช้โปรแกรมฝึกอบรม 1 เดือน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.30-0.73 โดยพฤติกรรมทางจริยธรรม (BEH) กับการอดทนต่อภัยคุกคาม (END) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.73 ส่วนการรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (REC) กับการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (RISK) มีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.30

ตาราง การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนามของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือน(n=30)

Effect	Multivariate Test	Value	F	Hypothesis df	Error df	p
ระยะเวลา	Pillai's Trace	0.88	10.67*	12.00	18.00	<.05
	Wilks' Lambda	0.12	10.67*	12.00	18.00	<.05
	Hotelling's Trace	7.12	10.67*	12.00	18.00	<.05
	Roy's Largest Root	7.12	10.67*	12.00	18.00	<.05

*p<.05

จากตารางพบว่า การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนามของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือนพบว่าช่วงเวลาที่เปลี่ยนไปนิสิตนักศึกษาปริญญาตรีมีความกล้าหาญทางจริยธรรมโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wilk's Lambda=0.12 F=10.67, 12.00 p<.05) จึงสามารถทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบได้

ตาราง การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของขนาดความสัมพันธ์และขนาดความแปรปรวนในการวัดซ้ำ
ของความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบในระยะก่อนการใช้
โปรแกรมฝึกอบรม หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและติดตามผลการทดลอง 1 เดือน(n=30)

ความกล้า หาญทาง จริยธรรม	Mauchly's W	Approx. Chi- Square	df	p	Epsilon		
					Greenhouse- Geiser	Huynh- Feldt	Lower- bound
การยึดมั่น ในหลักการ	0.09	67.38*	2	<.05	0.52	0.53	0.50
การรับรู้ สถานการณ์ ทาง จริยธรรม	0.52	18.09*	2	<.05	0.68	0.70	0.50
พฤติกรรม ทาง จริยธรรม	0.15	53.31*	2	<.05	0.54	0.55	0.50
การอดทน ต่อภัย คุกคาม	0.12	58.90*	2	<.05	0.53	0.536	0.50
การ ไตร่ตรองถึง ความเสี่ยง	0.02	114.01*	2	<.05	0.50	0.51	0.50
ความกล้า หาญทาง จริยธรรม โดยรวม	0.19	46.86*	2	<.05	0.55	0.56	0.50

*p<.05

จากตารางพบว่าความกล้าหาญทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยรวม (Mauchly's $W=0.19$ $df=2$ $p<.05$) และรายองค์ประกอบ ประกอบด้วย การยึดมั่นในหลักการ (Mauchly's $W=0.09$ $df=2$ $p<.05$) การรับรู้สถานการณ์ทางจริยธรรม (Mauchly's $W=0.52$ $df=2$ $p<.05$) พฤติกรรมทางจริยธรรม (Mauchly's $W=0.15$ $df=2$ $p<.05$) การอดทนต่อภัยคุกคาม (Mauchly's $W=0.12$ $df=2$ $p<.05$) และการไตร่ตรองถึงความเสี่ยง (Mauchly's $W=0.017$ $df=2$ $p<.05$) จากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีขนาดความสัมพันธ์และขนาดความแปรปรวนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงต้องอ่านผลการวิจัยแบบ Greenhouse-Geiser ต่อไป

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายประสาร ศรีพงษ์เพลิต
วันเกิด	วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2518
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 146 หมู่ 7 บ้านนากระต๊อบ ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45120
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2542 ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขาการสอนสังคมศึกษา (เกียรตินิยมอันดับ 2) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2548 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2564 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ฝน ทัต ชีเว